แบบเรียนวิชาภาษาเขมรระดับประถมศึกษา
ของประเทศกัมพูชา:วาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์
ELEMENTARY KHMER TEXTBOOKS
OF CAMBODIA:A CRITICAL DISCOURSE ANALYSIS

สัพพัญญู สุขพิระวัฒนกุล

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

2563

แบบเรียนวิชาภาษาเขมรระดับประถมศึกษา
ของประเทศกัมพูชา:วาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์

สัพพัญญู สุขพิระวัฒนกุล

ปริญญานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาศาสตร์
คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ปีการศึกษา 2563

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ELEMENTARY KHMER TEXTBOOKS
OF CAMBODIA:A CRITICAL DISCOURSE ANALYSIS

SUBBHANYOOH SUKHPIRAWATHANAKUL

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of MASTER OF ARTS

(Linguistics)

Faculty of Humanities, Srinakharinwirot University

2020

Copyright of Srinakharinwirot University

ปริญญานิพนธ์

เรื่อง

แบบเรียนวิชาภาษาเขมรระดับประถมศึกษา

ของประเทศกัมพูชา:วาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์

ของ

สัพพัญญู สุขพิระวัฒนกุล

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาศาสตร์

ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

(รองศาสตราจารย์ นายแพทย์ฉัตรชัย เอกปัญญาสกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการสอบปากเปล่าปริญญานิพนธ์

..... ที่ปรึกษาหลัก

(รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริพร ปัญญาเมธีกุล)

..... ประธาน

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปนันดา เลอเลิศยุติธรรม)

..... กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุกัญญา เรืองจรูญ)

ชื่อเรื่อง แบบเรียนวิชาภาษาเขมรระดับประถมศึกษา
ของประเทศกัมพูชา:วาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์
ผู้วิจัย สัพพัญญู สุขพิระวัฒนกุล
ปริญญา ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
ปีการศึกษา 2563
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร. ศิริพร ปัญญาเมธีกุล

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ชุดศัพท์และเจตนาที่ใช้ในการประกอบสร้างแบบเรียนวิชาภาษาเขมรระดับประถมศึกษาของประเทศกัมพูชาและตีความชุดความคิดที่แฝงในการประกอบสร้างแบบเรียนวิชาภาษาเขมรระดับประถมศึกษาของประเทศกัมพูชา โดยใช้แนวคิดวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ของ Fairclough (2001) จากการวิเคราะห์ชุดศัพท์และเจตนาที่ใช้ในการประกอบสร้างแบบเรียนวิชาภาษาเขมรระดับประถมศึกษาของประเทศกัมพูชาพบ ชุดศัพท์ 3 ประเภท ได้แก่ 1) การเรียกชาติพันธุ์ การเรียกกลุ่มการเมือง และการเรียกผู้รุกราน 2) กริยาสื่อถึงการปฏิบัติตน ความภูมิใจ ความเศร้าและความรุนแรง ความกล้าหาญ และ 3) ส่วนขยายความทั้งในเชิงบวกและเชิงลบ ส่วนการวิเคราะห์เจตนา โดยวิเคราะห์จากเงื่อนไขที่เหมาะสมในทฤษฎีวัจนกรรมของ Searle (1969) พบเจตนาทั้งหมด 3 เจตนา ได้แก่ เจตนาสั่ง เจตนาชักจูง และเจตนาให้ข้อมูลในการประกอบสร้างแบบเรียน การวิเคราะห์ชุดความคิดที่สัมพันธ์กับผลการวิเคราะห์ชุดศัพท์และเจตนาที่ปรากฏในแบบเรียนวิชาภาษาเขมรระดับประถมศึกษาพบทั้งหมด 5 ชุดความคิด ได้แก่ 1) กัมพูชาประเทศแห่งเกษตรกรรม 2) ความยิ่งใหญ่ทางวัฒนธรรมของประเทศกัมพูชา 3) ความรักและภูมิใจในชาติของชาวเขมร 4) กัมพูชาผู้ถูกรุกราน และ 5) ความเหี้ยมโหดของเขมรแดง จากการวิเคราะห์แบบเรียนพบความเด่นชัดในการประกอบสร้างวาทกรรมในแบบเรียน คือ การให้ข้อมูลเสมือนเป็นข้อเท็จจริง ซึ่งเป็นการนำเสนอข้อเท็จจริง แต่แฝงด้วยการใช้คำที่มีความหมายเชิงลบ แฝงอคติ และสร้างความน่ายกย่องให้กับบุคคล เหตุการณ์ต่างๆ หรือแม้กระทั่งสภาพเศรษฐกิจตามที่รัฐต้องการให้มีความสำคัญ เป็นการถ่ายทอดโดยการแทรกซึมหลอมรวมผ่านเพลง นิทาน บทความที่เข้าใจง่ายเพื่อให้เยาวชนเห็นภาพ คิดตาม และปฏิบัติตาม ดังนั้นแบบเรียนจึงเป็นเครื่องมือชี้นำและประกอบสร้างวาทกรรม ความคิด ความเชื่อในการหล่อหลอมเยาวชนได้เป็นอย่างดี

คำสำคัญ : แบบเรียนภาษาเขมร, ชุดศัพท์, เจตนา, ชุดความคิด, วาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์

Title ELEMENTARY KHMER TEXTBOOKS OF CAMBODIA:A CRITICAL DISCOURSE ANALYSIS
Author SUBBHANYOOH SUKHPIRAWATHANAKUL
Degree MASTER OF ARTS
Academic Year 2020
Thesis Advisor Associate Professor Dr. Siriporn Panyametheekul

The objectives of this research are to analyze the lexis lists and the intent used in the construction of elementary Khmer textbooks in Cambodia and to interpret the underlying mindsets in terms of the construction of elementary Khmer textbooks in Cambodia using the Critical Discourse Analysis of Fairclough (2001). The results revealed three types of lexis lists: (1) name calling of ethnicities, political groups and invaders; (2) verbs expressing conduct pride, sadness, violence and courage; and (3) modifiers containing both positive and negative meanings. The analysis of intent was conducted under appropriate conditions in the Discourse Theory of Searle (1969) and three intents were found: command intention, persuading intention, and intention to provide information in the construction of textbooks. The analysis of mindsets related to the results of the analysis of lexis lists and intents revealed a total of five mindsets, namely: (1) Cambodia being an agricultural country; (2) the cultural greatness of Cambodia; (3) Cambodian patriotism; (4) Cambodia being invaded; and (5) the ruthlessness of the Khmer Rouge. From the analysis of the textbooks, the most outstanding feature to build discourse in the textbooks was to provide information as facts. The facts are presented using words that have a negative meaning or prejudice, and create praise for people, events or even the economic conditions that the government wants be give importance to. These mindsets are conveyed through songs, stories, and easy-to-understand articles for youngsters to visualize, think, and act accordingly. This research shows that textbooks are tools for guiding and constructing discourses, ideas, and beliefs to mold the youth.

Keyword : Khmer textbooks, Lexis lists, Intents, Mindsets, Critical Discourse Analysis

กิตติกรรมประกาศ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้เกิดจากความสนใจอันแรงกล้าของผู้วิจัยที่มีต่อสาขาวิชา “ภาษาศาสตร์” และ “ภาษาเขมร” การศึกษาภาษาศาสตร์ทำให้ผู้วิจัยมองโลกได้กว้างขึ้น เข้าใจธรรมชาติของมนุษย์ได้มากขึ้น โดยสังเกตจากการใช้ภาษาซึ่งเป็นคุณสมบัติอันมหัศจรรย์ของมนุษย์ รวมทั้งการใช้แนวคิดเกี่ยวกับการสื่อสารและการใช้ภาษามาเป็นเครื่องมือในการทำความเข้าใจบริบทของสังคมมนุษย์ได้ดียิ่งขึ้น ขอขอบคุณ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่ได้มอบทุน “โครงการ 70 ปี 70 ทุน มศว คืนสู่สังคม” เพื่อต่อยอดความฝันด้านการศึกษาให้แก่ผู้วิจัย

การทำงานไปด้วย เรียนไปด้วย เป็นบทพิสูจน์หนึ่งในชีวิตของผู้วิจัย ความเหนื่อย ความท้อ ย่อมมีเป็นเรื่องธรรมดา ผู้วิจัยขอขอบคุณพลังกาย พลังใจ และความอดทนขั้นสูงสุดของผู้วิจัยที่ทำให้สามารถก้าวผ่านมาได้และส่งผลให้ผู้วิจัยประสบความสำเร็จในวันนี้ หลายสิ่งหลายอย่างที่ได้จากกระบวนการทำปริญญานิพนธ์ฉบับนี้เป็น “บทเรียนชีวิตอันมีค่ายิ่ง” แก่ผู้วิจัย ทำให้ผู้วิจัยสามารถนำไปใช้แก้ไขปัญหาต่างๆ ในชีวิตได้เป็นอย่างดี ผู้วิจัยขอกล่าววัจนกรรมสัญญาว่า “จะจดจำประสบการณ์ครั้งนี้ไม่มีวันลืม”

ขอขอบคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริพร ปัญญาเมธีกุล อาจารย์ที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์ที่ได้ให้ประสบการณ์และทำให้ผู้วิจัยรู้จักคำว่า “ศิลปะการใช้ชีวิต” มากยิ่งขึ้น ความรู้ทางภาษาศาสตร์ทั้งหลาย ซึ่งผู้วิจัยได้จากการศึกษาและทำปริญญานิพนธ์ ผู้วิจัยขอมอบปริญญานิพนธ์ฉบับนี้เป็น “คุรุบูชา” แด่อาจารย์สาขาวิชาภาษาศาสตร์ทุกท่านที่ได้สอนผู้วิจัยทั้งทางตรงและทางอ้อม รวมทั้งตำราทุกเล่มที่ผู้วิจัยได้เพียรอ่านเพื่อให้เกิดสติปัญญาและเป็นประโยชน์ต่อผู้วิจัยเอง

“ภาษาและวัฒนธรรมเขมร” เป็นศาสตร์ที่ผู้วิจัยให้ความสนใจเป็นอย่างยิ่ง ผู้วิจัยขอขอบคุณผู้เชี่ยวชาญทั้งชาวเขมรและชาวไทยที่ได้ช่วยให้ข้อมูลอันเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการทำปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ ซึ่งช่วยเพิ่มพูนความรู้ด้านภาษาและวัฒนธรรมเขมรให้แก่ผู้วิจัยได้เป็นอันมาก ข้อผิดพลาดประการใดที่เกิดขึ้นในปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอน้อมรับไว้แต่เพียงผู้เดียว

“ครอบครัวอันเป็นที่รักยิ่ง” ของผู้วิจัยคือกำลังใจสำคัญที่สุดซึ่งทำให้ผู้วิจัยสามารถก้าวผ่านอุปสรรคทั้งหลายที่ผ่านเข้ามาในระหว่างการศึกษาและการทำปริญญานิพนธ์ ความสำเร็จที่เกิดจากการศึกษา ผู้วิจัยขอมอบเป็นของขวัญให้แก่สมาชิกทุกคนในครอบครัว สุดท้ายนี้ผู้วิจัยขอขอบคุณ “นานะ” เพื่อนสนิทที่ผู้วิจัยรักมากที่สุด ซึ่งอยู่เคียงข้างผู้วิจัยตลอดมา ช่วยรับฟังและช่วยแก้ปัญหาที่เกิดจากการเรียน การทำงาน และการใช้ชีวิต จนทำให้ผู้วิจัยสามารถทำปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จในที่สุด

สัพพัญญู สุขพิระวัฒนกุล

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย ..... ง

บทคัดย่อภาษาอังกฤษ ..... จ

กิตติกรรมประกาศ ..... ฉ

สารบัญ ..... ช

สารบัญตาราง ..... ฌ

สารบัญรูปภาพ ..... ญ

บทที่ 1 บทนำ 1

ภูมิหลัง 1

ความมุ่งหมายของงานวิจัย 7

ความสำคัญของงานวิจัย 7

ข้อตกลงในงานวิจัย 7

ขอบเขตในการวิจัย 7

กรอบแนวคิดในการวิจัย 8

นิยามศัพท์เฉพาะ 8

บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 10

1. วาทกรรม 10

2. วาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ 12

3. วัจนกรรม 29

35

4. แบบเรียนวิชาภาษาเขมรในประเทศกัมพูชา 35

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย 55

การเก็บรวบรวมข้อมูล 55

การถ่ายทอดความหมาย 57

การวิเคราะห์ข้อมูล..... 60

การสรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ 60

บทที่ 4 ชุดศัพท์และเจตนาที่ใช้ในการประกอบสร้างแบบเรียนวิชาภาษาเขมร ระดับประถมศึกษาของประเทศกัมพูชา..... 61

1. ชุดศัพท์ที่ปรากฏในแบบเรียนวิชาภาษาเขมรระดับประถมศึกษาของประเทศกัมพูชา..... 61

2. เจตนาที่ปรากฏในแบบเรียนวิชาภาษาเขมรระดับประถมศึกษาของประเทศกัมพูชา 82

บทที่ 5 ชุดความคิดที่แฝงในการประกอบสร้างแบบเรียนวิชาภาษาเขมร ระดับประถมศึกษาของประเทศกัมพูชา..... 88

1. ผลการวิเคราะห์วิถีปฏิบัติทางวาทกรรมในแบบเรียนวิชาภาษาเขมรระดับประถมศึกษาของประเทศกัมพูชา..... 88

2. ผลการวิเคราะห์ชุดความคิดที่แฝงในการประกอบสร้างแบบเรียนวิชาภาษาเขมรระดับประถมศึกษาของประเทศกัมพูชา 102

บทที่ 6 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ 126

1. การสรุปและอภิปรายผลการวิเคราะห์ชุดศัพท์และเจตนาที่ใช้ในการประกอบสร้างแบบเรียนวิชาภาษาเขมรระดับประถมศึกษาของประเทศกัมพูชา 126

2. การสรุปและอภิปรายผลการวิเคราะห์ชุดความคิดที่แฝงในการประกอบสร้างแบบเรียนวิชาภาษาเขมรระดับประถมศึกษาของประเทศกัมพูชา 133

3. ข้อเสนอแนะ..... 138

บรรณานุกรม 140

ภาคผนวก..... 146

ประวัติผู้เขียน..... 148

สารบัญตาราง

หน้า

ตาราง 1 เงื่อนไขที่เหมาะสมของวัจนกรรมการให้ข้อมูล 32

ตาราง 2 เงื่อนไขที่เหมาะสมของวัจนกรรมการสั่ง 33

ตาราง 3 เงื่อนไขที่เหมาะสมของวัจนกรรมการสัญญา 34

ตาราง 4 เงื่อนไขที่เหมาะสมของวัจนกรรมขอบคุณ..... 34

ตาราง 5 เงื่อนไขที่เหมาะสมของวัจนกรรมการแต่งตั้ง 35

ตาราง 6 รายวิชาและจำนวนชั่วโมงเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6..... 37

ตาราง 7 เนื้อหาบทเรียนในแบบเรียนภาษาเขมร อ่าน-เขียน ชั้นที่ 1 38

ตาราง 8 เนื้อหาบทเรียนในแบบเรียนภาษาเขมร อ่าน-เขียน ชั้นที่ 2 39

ตาราง 9 เนื้อหาบทเรียนในแบบเรียนภาษาเขมร อ่าน-เขียน ชั้นที่ 3 43

ตาราง 10 เนื้อหาบทเรียนในแบบเรียนภาษาเขมร ชั้นที่ 4..... 47

ตาราง 11 เนื้อหาบทเรียนในแบบเรียนภาษาเขมร ชั้นที่ 5..... 49

ตาราง 12 เนื้อหาบทเรียนในแบบเรียนภาษาเขมร ชั้นที่ 6..... 51

ตาราง 13 จำนวนบทเรียนและประเด็นเนื้อหาในแบบเรียนวิชาภาษาเขมรระดับชั้นประถมศึกษา ปีที่ 1-6 56

สารบัญรูปภาพ

หน้า

ภาพประกอบ 1 กรอบการวิเคราะห์มิติวาทกรรมของ Fairclough 12

ภาพประกอบ 2 ปกแบบเรียนภาษาเขมรอ่าน-เขียน ชั้นที่ 1 39

ภาพประกอบ 3 ปกแบบเรียนภาษาเขมรอ่าน-เขียน 2 43

ภาพประกอบ 4 ปกแบบเรียนภาษาเขมรอ่าน-เขียน ชั้นที่ 3 47

ภาพประกอบ 5 ปกแบบเรียนภาษาเขมร ชั้นที่ 4 49

ภาพประกอบ 6 ปกแบบเรียนภาษาเขมรชั้นที่ 5 51

ภาพประกอบ 7 ปกแบบเรียนภาษาเขมร ชั้นที่ 6 53

ภาพประกอบ 8 ตัวอย่างเนื้อหาและภาพประกอบในแบบเรียนวิชาภาษาเขมรระดับประถมศึกษาของประเทศกัมพูชา 57

ภาพประกอบ 9 ปกในแบบเรียนภาษาเขมรอ่าน-เขียน ชั้นที่ 3 89

ภาพประกอบ 10 รายชื่อคณะกรรมการจัดทำแบบเรียนภาษาเขมรอ่าน-เขียน ชั้นที่ 3 92

ภาพประกอบ 11 หน้าปกแบบเรียนวิชาภาษาเขมรระดับชั้นประถมศึกษาของประเทศกัมพูชา ... 93

ภาพประกอบ 12 เนื้อหาและภาพประกอบในแบบเรียนวิชาภาษาเขมรชั้นประถมศึกษาตอนต้น 94

ภาพประกอบ 13 เนื้อหาและภาพประกอบในแบบเรียนวิชาภาษาเขมรชั้นประถมศึกษาตอนปลาย 95

ภาพประกอบ 14 หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-book) แบบเรียนภาษาเขมรอ่าน-เขียน ชั้นที่ 2 98

ภาพประกอบ 15 แอปพลิเคชันของแบบเรียนภาษาเขมรอ่าน-เขียน ชั้นที่ 2 ใน Google Play 99

ภาพประกอบ 16 เพจ Krou Cambodia ของกระทรวงศึกษาธิการ ยุวชน และกีฬา 100

ภาพประกอบ 17 การจัดการเรียนการสอนออนไลน์ของกระทรวงศึกษาธิการ ยุวชน และกีฬา .. 101

บทที่ 1
บทนำ

ภูมิหลัง

ประเทศกัมพูชาหรือราชอาณาจักรกัมพูชา (Kingdom of Cambodia)[1] มีความเจริญรุ่งเรืองทางอารยธรรมมาตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ และเจริญรุ่งเรืองถึงขีดสุดในสมัยเมืองพระนคร (Angkorian period) หลังจากนั้นอาณาจักรข้างเคียง เช่น สยามและเวียดนามเข้ามามีอิทธิพลและแย่งชิงความเป็นใหญ่เหนือกัมพูชาเรื่อยมา (รัชดา ธราภาค, 2555, น.28) เมื่อถึงสมัยล่าอาณานิคมของตะวันตกกัมพูชาได้ตกเป็นรัฐอารักขาของฝรั่งเศส ในปี ค.ศ. 1863 และตกเป็นอาณานิคมของฝรั่งเศสในที่สุด

ในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 มีกระบวนการเคลื่อนไหวของปัญญาชนเขมร[2] ที่ออกมาเรียกร้องและต่อต้านความอยุติธรรมของฝรั่งเศสในการปกครองกัมพูชา โดยการใช้ “นครวัด” เป็นสัญลักษณ์เพื่อการสร้างกระแสความรักชาติในกัมพูชาและเพื่อตอกย้ำ “ความเป็นเขมร” ในการหลอมรวมชาวเขมรให้ออกมาต่อต้านฝรั่งเศสซึ่งปกครองกัมพูชาอย่างเอาเปรียบและกดขี่ โดยการเชื่อมโยงกัมพูชากับภาพแทนความเจริญรุ่งเรืองของอารยธรรมเขมรในสมัยเมืองพระนคร (ธิบดี บัวคำศรี, 2555, น.41-50)

หลังการได้รับเอกราชจากฝรั่งเศสในปี ค.ศ. 1953 กัมพูชาเข้าสู่ช่วงสงครามกลางเมืองอย่างต่อเนื่อง เหตุการณ์สำคัญซึ่งเป็นที่รู้จักไปทั่วโลก คือ “การฆ่าล้างเผ่าพันธุ์” ของกลุ่มเขมรแดงในปี ค.ศ 1975-1979 ความเจ็บปวดและความบอบช้ำของกัมพูชานับตั้งแต่สมัยหลังเมืองพระนครจนมาถึงสมัยสงครามกลางเมือง ทำให้โลกทัศน์ของชาวเขมรมีการเปลี่ยนแปลงตามยุคสมัย โดยการเชื่อมโยงกับเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ และเกิดเป็นโลกทัศน์สำคัญในสังคมเขมร เช่น โลกทัศน์ว่าด้วยความยิ่งใหญ่ของประเทศกัมพูชาและชาวเขมร โดยอิงกับนครวัดในสมัยพระนคร ทำให้เกิดความคิดในหมู่ชาวเขมรว่าประเทศกัมพูชาของตนมีความยิ่งใหญ่และชาวเขมรเป็นผู้มีวัฒนธรรมเก่าแก่ ซึ่งเกี่ยวข้องกับพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ของประเทศกัมพูชาอย่างชัดเจน (นรเศรษฐ์ พิสิฐพันพร, 2557, น.51)

---

[1] ชื่อเป็นทางการที่ใช้เรียกในประเทศกัมพูชา คือ พระราชอาณาจักรกัมพูชา (ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា)

[2] ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยใช้คำว่า “กัมพูชา” ในความหมายที่กล่าวถึง รัฐหรือประเทศทางภูมิศาสตร์ และใช้คำว่า “เขมร” ในความหมายที่กล่าวถึงบุคคล ภาษา หรือวัฒนธรรม

นฤมล นิ่มนวล (2559, น.193) กล่าวว่าแบบเรียนเป็นสื่อกลางในการเรียนการสอน และมีหน้าที่ปลูกฝังแนวความคิดและวิถีปฏิบัติทางสังคมผ่านการครอบงำทัศนคติของคนในชาติ และการสร้างอคติให้กับคนนอกชาติ จากการนำเสนอเรื่องราวต่างๆ ที่แฝงอยู่ในแบบเรียน รวมทั้งการเขียนประวัติศาสตร์ความเกลียดชังให้กับชาติอื่น นอกจากนี้ ยังเป็นเครื่องมือของรัฐในการสร้างอิทธิพลครอบงำคนให้อยู่ภายใต้อุดมการณ์ชาติ โดยการกำหนดและปลูกฝังหน้าที่ ค่านิยม ความคิด ความเชื่อและวัฒนธรรมหลักของชาติให้ยึดถือและปฏิบัติตามซึ่งให้ผลประโยชน์ต่อผู้มีอำนาจและรัฐโดยตรง

การเกิดขึ้นของรัฐชาติสมัยใหม่และระบบการศึกษาสมัยใหม่ส่งผลให้แบบเรียนมีอิทธิพลในการปลูกฝังความคิดให้แก่ผู้เรียน ดังที่ ธิบดี บัวคำศรี (2555, น.164) กล่าวว่าการเกิดขึ้นของรัฐชาติสมัยใหม่มาพร้อมกับการผูกขาดความรู้ในสังคมผ่านสถาบันการศึกษาซึ่งเป็นแหล่งความรู้ที่ชัดเจนและเป็นระบบ ความรู้ที่ถูกถ่ายทอดผ่านแบบเรียนที่มีเนื้อหาไม่ซับซ้อน ใช้ภาษาง่ายๆ เรื่องราวและเหตุการณ์สำคัญทางประวัติศาสตร์ถูกนำเสนอผ่านแบบเรียน ความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ชาติของประชาชนในรัฐชาติสมัยใหม่จึงเป็นสิ่งที่เรียนรู้จากแบบเรียนที่ใช้สอนกันในโรงเรียน แบบเรียนจึงเป็นเหมือนตัวกำหนดกรอบความคิดของคนในสังคม ซึ่งเมื่อรัฐใช้การศึกษาภาคบังคับให้ประชาชนเข้าสู่ระบบการศึกษาสมัยใหม่ การใช้ชีวิตอยู่ในห้องเรียนมากขึ้น ทำให้นักเรียนเรียนรู้และซึมซับว่าสิ่งที่ปรากฏในแบบเรียน คือ ความจริงและควรปฏิบัติตาม

จากที่กล่าวมาแสดงให้เห็นถึงอิทธิพลของแบบเรียนที่ทำหน้าที่เป็นสื่อกลางในการนำเสนอแนวคิดที่สำคัญซึ่งรัฐต้องการให้คนในสังคมยึดถือปฏิบัติ เนื่องจากแบบเรียนวิชาภาษาเขมรของประเทศกัมพูชาเป็นแบบเรียนที่ชาวเขมรทุกคนต้องใช้เป็นสื่อในการเรียนการสอนในโรงเรียน ซึ่งอยู่ภายใต้การผลิตและควบคุมโดย *กระทรวงศึกษาธิการ ยุวชน และกีฬา* (**ក្រសួងអប់រំ យុវជន និងកីឬា**) มีหน้าที่หลักในการดูแลและรับผิดชอบด้านการศึกษาของประเทศ ข้อมูลที่ปรากฏในเนื้อหาของแบบเรียนวิชาภาษาเขมรสร้างความตระหนักรู้ถึงวัฒนธรรม มรดกที่สืบต่อกันมา รวมถึงความยิ่งใหญ่ของอารยธรรมเขมรให้แก่นักเรียนทุกคนที่ใช้แบบเรียน โดยนำเสนอผ่านปราสาทเขมรโบราณ ดังตัวอย่าง (1) บทเรียนในแบบเรียนภาษาเขมรอ่าน-เขียน ชั้นที่ 3 เรื่องสถานที่ท่องเที่ยวในประเทศกัมพูชา (**កន្លែងទេសចរណ៍ក្នុងប្រទេសកម្ពុជា**) และตัวอย่าง (2) บทเรียนในแบบเรียนภาษาเขมร ชั้นที่ 5 เรื่องอดีตกาลของเรา (**អតីតកាលរបស់យើង**)

(1) **បុរាណប្រាសាទ អង្គរបវរ ព្រះខ័នសែនល្អ ទាំងបន្ទាយក្តី ។ បាបួននាគព័ន្ធ បាគងបាយ័ន ល្អ បន្ទាយស្រី បក្សីចាំក្រុង មេបុណ្យប្រពៃ ព្រះបណ្ណាល័យ បារាយណ៍ស្រះស្រង់ ។ ...ជាសម្បត្តិខ្មែរ ប្រជាខេមរ យើងត្រូវរក្សា ឱ្យបានគង់វង្ស ។**

(**ភាសាខ្មែរអាន-សរសេរ ថ្នាក់ទី ៣, ២០១៦, ទ.១៨០**)

"บุราณปราสาท อังกอร์บวร พระขรรค์แสนลออ ทั้งบันทายกุฎี ฯ[1] *ปาปวนนาคพันธ์ บากองบายน ลออบันทายศรี ปักษีจำกรง แม่บุญประไพร พระบรรณาลัย บารายสระสรง ฯ ... เป็นสมบัติเขมร ประชาเขมรา เราต้องรักษา ให้ได้คงอยู่ ฯ"*

(ภาษาเขมรอ่าน-เขียน ชั้นที่ 3, 2016, น.180)

(2) **នៅថ្ងៃទី ៧ ខែកក្កដា ឆ្នាំ ២០០៨ ប្រជាជនទូទាំងប្រទេសមានទឹកមុខសប្បាយរីករាយឥតឧបមា ។ ក្រោមការខិតខំប្រឹងប្រែងរបស់រាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា ប្រាសាទព្រះវិហារដែលជាកេរមរតករបស់ខ្មែរ ត្រូវបានអង្គការយូនីស្កូយល់ព្រមដាក់បញ្ចូលក្នុងបញ្ជីសម្បត្តិបេតិកភណ្ឌពិភពលោក ។**

(ภาสาខ្មែរ ថ្នាក់ទី ៥, ២០១៦, ទ.៨៨)

"เมื่อวันที่ 7 เดือนกรกฎาคม ปี 2008 ประชาชนทั่วทั้งประเทศมีใบหน้าเบิกบานสบายใจหาที่เปรียบไม่ได้ ฯ หลังการมุ่งมั่นพยายามของรัฐบาลกัมพูชา ปราสาทพระวิหารซึ่งเป็นมรดกของเขมรได้ถูกองค์การยูเนสโกเห็นชอบเสนอชื่อขึ้นทะเบียนมรดกโลก ฯ"

(ภาษาเขมร ชั้นที่ 5, 2016, น.88)

ตัวอย่าง (1) ในบทเรียนกล่าวถึง *ปราสาทโบราณ* (**បុរាណប្រាសាទ**) เช่น *ปราสาทอังกอร์หรือนครวัด* (**អង្គរ**) *ปราสาทพระขรรค์* (**ព្រះខ័ន**) *ปราสาทบันทายกุฎี* (**បន្ទាយក្តី**) *ปราสาทปาปวน* (**បាបួន**) *ปราสาทนาคพันธ์* (**នាគព័ន្ធ**) *ปราสาทบากอง* (**បាគង**) *ปราสาทบายน* (**បាយ័ន**) *ปราสาทบันทายศรี* (**បន្ទាយស្រី**) *ปราสาทปักษีจำกรง* (**បក្សីចាំក្រុង**) และ*ปราสาทแม่บุญ* (**មេបុណ្យ**) นอกจากนี้ ยังมีการกล่าวถึง *บรรณาลัย* (**បណ្ណាល័យ**) และ*บาราย* (**បារាយណ៍**) ซึ่งเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวของปราสาทเขมรที่ต้องสร้างในบริเวณปราสาทด้วย ในแบบเรียนกล่าวถึงปราสาทเป็นจำนวนมากสอดคล้องกับที่นรเศรษฐ์ พิสิฐพันพร (2557, น.51) กล่าวว่าโลกทัศน์ของกัมพูชาที่ต้องการสื่อ คือ ความยิ่งใหญ่ทางประวัติศาสตร์จากการสร้างปราสาทที่สำคัญของโลกของชาวเขมรสมัยก่อน จากตัวอย่างนี้แสดงให้เห็นว่าลักษณะทางสถาปัตยกรรมปราสาทเขมรโบราณซึ่งในแบบเรียนนำเสนอว่าปราสาทเหล่านี้ *เป็นสมบัติเขมร* (**ជាសម្បត្តិខ្មែរ**) และเป็นหน้าที่ของ *เรา* ที่ *เป็นเขมร* ต้องช่วยกันรักษาให้คงอยู่สืบไป เนื่องจากชาวเขมรมีความผูกพันกับปราสาทนครวัดซึ่งเป็นโบราณสถานที่สำคัญของประเทศ โดยการใช้เป็นสัญลักษณ์บนผืนธงชาติและเพลงชาติ

---

[1] เครื่องหมายขัณฑ์ " ฯ " (**សញ្ញាខណ្ឌ " ។ "**) เป็นเครื่องหมายที่ระบุว่าประโยคจบความแล้ว ทั้งนี้ในการถอดความของผู้วิจัยจะใช้เครื่องหมาย " ฯ " กำกับไว้ เพื่อให้ตรงกับเนื้อความตามต้นฉบับมากที่สุด

เขมร เพื่อยึดโยงอารยธรรมโบราณอันยิ่งใหญ่ไว้กับชาวเขมร ธิบดี บัวคำศรี (2555) ส่วนแบบเรียนในตัวอย่าง (2) เกี่ยวกับอดีตกาลของเรา แบบเรียนเขียนบรรยายเชื่อมโยงถึง *ปราสาทพระวิหาร* (**ប្រាសាទព្រះវិហារ**) โบราณสถานที่เป็นปมขัดแย้งด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยกับประเทศกัมพูชาในการอ้างสิทธิ์ขึ้นทะเบียนปราสาทพระวิหารเป็นมรดกโลก ในปี ค.ศ. 2008 โดยรัฐบาลไทยทำหนังสือคัดค้านการขึ้นทะเบียนปราสาทพระวิหาร จนนำมาสู่กรณีพิพาทพรมแดนเหนือพื้นที่ปราสาทพระวิหาร โดยมีการปะทะกันระหว่างกำลังทหารทั้งสองฝ่ายหลายครั้ง และองค์การยูเนสโกประกาศขึ้นทะเบียนตามคำขอของประเทศกัมพูชาให้ตัวปราสาทพระวิหารเป็นมรดกโลก จากที่ปราสาทพระวิหารได้ขึ้นทะเบียนเป็นมรดกโลกทำให้ในแบบเรียนมีการบรรจุเรื่องราวนี้ในแบบเรียนและบรรยายว่า *ประชาชนทั่วทั้งประเทศมีใบหน้าเบิกบานสบายใจหาที่เปรียบไม่ได้* (**ប្រជាជនទូទាំងប្រទេសមានទឹកមុខសប្បាយ រីករាយឥតឧបមា**) ซึ่งในเนื้อหาแบบเรียนมีการเน้นย้ำว่า *ปราสาทพระวิหารซึ่งเป็นมรดกของเขมร* (**ប្រាសាទព្រះវិហារដែលជាកេរមរតករបស់ខ្មែរ**) จากตัวอย่าง (1) และ (2) ต่างมีการใช้คำศัพท์เพื่อแสดงความเป็นเจ้าของ เช่น *มรดกของเขมร* (**កេរមរតករបស់ខ្មែរ**) *สมบัติเขมร* (**សម្បត្តិខ្មែរ**) แสดงให้เห็นว่าปราสาทโบราณเหล่านี้เป็นส่วนหนึ่งของชาวเขมร

นอกจากการนำเสนอความรุ่งเรืองทางอารยธรรมผ่านปราสาทเขมรโบราณแล้ว แบบเรียนวิชาภาษาเขมรยังสอดแทรกข้อปฏิบัติในการรักษาและปกป้องสมบัติของชาติ ซึ่งถือว่าเป็นหน้าที่ของชาวเขมรทุกคนที่ต้องยึดถือและนำไปปฏิบัติ ดังตัวอย่าง (3) แบบเรียนภาษาเขมรอ่าน-เขียน ชั้นที่ 1 ซึ่งเป็นบทอ่านทบทวนการประสมคำในระดับชั้นประศึกษาปีที่ 1

(3) **ប្រទេសកម្ពុជា មានធនធានធម្មជាតិតម្លៃច្រើនសន្ធឹកសន្ធាប់ ។ ធនធានទាំងនោះមានដូចជា រ៉ែ ក្បូងថ្ម ព្រៃឈើ និងសត្វព្រៃជាដើម ។ យើងត្រូវស្រឡាញ់ប្រទេសយើង និងចូលរួមថែរក្សាការពារធនធានទាំងនោះឱ្យបានគង់វង្ស ។**

(**ភាសាខ្មែរអាន-សរសេរ ថ្នាក់ទី ១, ២០១៦, ទ.១២៩**)

"ประเทศกัมพูชามีทรัพยากรธรรมชาติมีค่ามากมาย ฯ ทรัพยากรเหล่านั้นมี เช่น แร่พลอย ป่าไม้และสัตว์ป่า เป็นต้น ฯ เราต้องรักประเทศเรา และร่วมดูแลรักษาป้องกันทรัพยากรเหล่านั้นให้คงอยู่ ฯ"

(ภาษาเขมรอ่าน-เขียน ชั้นที่ 1, 2016, น.129)

ตัวอย่าง (3) แสดงให้เห็นถึงทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ในประเทศกัมพูชา เพื่อสื่อให้เห็นว่าประเทศกัมพูชามีความร่ำรวยทางธรรมชาติ ทั้งนี้ ในแบบเรียนปรากฏคำว่า *ต้อง* (**ត្រូវ**) เพื่อสื่อเจตนาสั่งให้ผู้อ่านยึดถือและปฏิบัติตามเนื้อความที่ปรากฏในแบบเรียน การใช้คำว่า *ร่วม*

(**រួម**) หมายถึง ชาวเขมร ช่วยกันทุกคน นอกจากนี้ มีการใช้คำ เช่น *รัก* (**ស្រឡាញ់**) *ดูแล* (**ថែ**) *รักษา* (**រក្សា**) *ป้องกัน* (**ការពារ**) ในการแสดงการกระทำกับทรัพยากรธรรมชาติของประเทศ และมักปรากฏหลังคำว่า *ต้อง* เพื่อแสดงถึงการผูกมัดตนเอง คือ ผู้อ่านหรือเยาวชนชาวเขมรต้องกระทำ ซึ่งเป็นการเน้นย้ำหน้าที่ของผู้เรียนที่ต้องปฏิบัติตามในฐานะชาวเขมร

การสร้างความภูมิใจและตระหนักถึงวัฒนธรรมของชาติเป็นส่วนหนึ่งในกระบวนการสร้างให้ชาวเขมรรับรู้และตระหนักถึงการมีวัฒนธรรมร่วมกันในการสร้างสำนึกและความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในชาติผ่านแบบเรียนโดยเน้นเนื้อหาทางวัฒนธรรม ซึ่งจากการศึกษาเบื้องต้นพบว่ามีการกล่าวถึงเรื่องวัฒนธรรมเขมรเป็นจำนวนมากในแบบเรียน เนื่องจากวิชาภาษามีส่วนสัมพันธ์กับวัฒนธรรม การสอนภาษาจึงมุ่งเน้นที่การปลูกฝังวัฒนธรรมไปพร้อมกัน ดังตัวอย่าง (4) ในแบบเรียนภาษาเขมรอ่าน-เขียน ชั้นที่ 3 เรื่องเครื่องดนตรีเขมร (**ឧបករណ៍តន្ត្រីខ្មែរ**)

(4) **យើងជាកូនខ្មែរត្រូវចេះស្រឡាញ់ និងថែរក្សាតូរ្យតន្ត្រីខ្មែរឱ្យបានគង់វង្ស នូវស្នាដៃជំនាន់ដើមដ៏ល្អវិសេសវិសាលសម្រាប់តម្កល់ទុកជាអត្តសញ្ញាណជាតិខ្មែរ ។**

(**ភាសាខ្មែរអាន-សរសេរ ថ្នាក់ទី ៣, ២០១៦, ទ.១៩៧**)

"เราเป็นลูกเขมรต้องรู้จักรักและดูแลรักษาดนตรีเขมรให้คงอยู่ ฝีมือชาวเขมรสมัยก่อนอันงดงามวิเศษวิศาล สำหรับตั้งไว้เป็นเอกลักษณ์ชาติเขมร ฯ"

(ภาษาเขมรอ่าน-เขียน ชั้นที่ 3, 2016, น.197)

ตัวอย่าง (4) แสดงให้เห็นถึงการปลูกฝังความเป็นเขมรโดยใช้วัฒนธรรมของชาติ เช่น *ดนตรีเขมร* (**តន្ត្រីខ្មែរ**) ข้อความในตัวอย่างอธิบายว่าดนตรีเขมรเป็นเอกลักษณ์ของชาติ ต้องรู้จักรักและหวงแหนสิ่งที่งดงามซึ่งมีมายาวนานเหล่านี้ไว้ให้คงอยู่ ซึ่งเป็นการสร้างความภูมิใจในวัฒนธรรมของชาติเขมร แบบเรียนปรากฏการใช้คำสรรพนาม *เรา* (**យើង**) เพื่อระบุรวมชาวเขมรทั้งหมดโดยถือว่าทุกคนเป็น *ลูกเขมร* (**កូនខ្មែរ**) ซึ่งหมายถึง ผู้ที่มีเชื้อชาติเขมรที่อาศัยอยู่ในประเทศกัมพูชาในฐานะมาตุภูมิ การใช้ภาษาเหล่านี้เป็นเครื่องมือช่วยหลอมรวมความคิดและทัศนคติของผู้เรียนให้ตระหนักว่าตนเองเป็นชาติพันธุ์เขมรผ่านเครื่องมือทางวัฒนธรรม และทำให้เกิดการกลืนกลายทางวัฒนธรรม (Cultural assimilation)[1] ต่อชาติพันธุ์อื่น เช่น ชาวจีน ชาวเวียดนาม ชาวจาม

---

[1] การกลืนกลายทางวัฒนธรรม หมายถึง กระบวนการที่คนกลุ่มน้อยหรือผู้ย้ายถิ่นเข้ามาใหม่ค่อยๆ รับเอาแบบแผน พฤติกรรม ค่านิยมความเชื่อของคนกลุ่มใหญ่ จนในที่สุดถูกกลืนกลายเป็นคนกลุ่มเดียวกัน การกลืนกลายทางวัฒนธรรมอาจเกิดขึ้นเองโดยวัฒนธรรมที่อ่อนกว่าถูกกลืนกลายจากวัฒนธรรมที่แข็งกว่า หรืออาจเกิดจากการบังคับหรือเร่งรัดให้เกิดกระบวนการนี้ (สำนักงานราชบัณฑิตยสภา, 2561, น. 26.)

ชาวกลึง ชาวกูย เป็นต้น ทำให้ชนกลุ่มน้อยที่อาศัยอยู่ในประเทศกัมพูชาให้ชาวเขมร เป็นลูกเขมรทุกคน

จากตัวอย่างที่กล่าวมาปรากฏให้เห็นว่าแบบเรียนวิชาภาษาเขมรของประเทศกัมพูชาใช้ภาษาเป็นเครื่องมือในการปลูกฝัง ครอบงำ และผลิตซ้ำ ไม่ว่าจะเป็นการกล่าวถึงความยิ่งใหญ่และความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรเขมรในอดีต การปลูกฝังหน้าที่ในการรักษาและป้องกันชาติ การใช้วัฒนธรรมในการกลืนกลายชาติพันธุ์ผ่านแบบเรียนที่กระทรวงศึกษาธิการ ยุวชน และกีฬาผลิตขึ้น

ผู้วิจัยสนใจที่จะวิเคราะห์แบบเรียนที่ใช้ในการปลูกฝังเยาวชนชาวเขมรในระดับประถมศึกษาว่ามีการใช้ชุดศัพท์และเจตนาในการนำเสนอ ร้อยเรียง และสร้างชุดความคิดให้แก่ผู้เรียนซึ่งเป็นเยาวชนอย่างไร รวมถึงสนใจที่จะวิเคราะห์ ตีความชุดความคิดในการประกอบสร้างและหล่อหลอมความเชื่อ ความเข้าใจ ตลอดจนการสร้างทัศนคติให้กับเยาวชนชาวเขมร เนื่องจากการเรียนในระดับประถมศึกษาเป็นช่วงวัยที่สามารถปลูกฝังความคิด ความเชื่อและเข้าถึงความคิดได้ง่ายกว่าวัยรุ่นหรือผู้ใหญ่ ในงานวิจัยนี้จึงสนใจวิเคราะห์แบบเรียนภาษาเขมรในระดับประถมศึกษาโดยใช้แนวคิดวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ (Critical discourse analysis; CDA) ของ Fairclough (2001) เนื่องจากเห็นว่าสถาบันการศึกษาเป็นสถาบันที่สำคัญในการให้ความรู้ เปิดโลกทัศน์ สร้างและพัฒนาความคิดของคน ดังนั้น หากมองในอีกแง่มุมหนึ่ง สถาบันการศึกษาสามารถครอบงำความคิดของคนให้เป็นในทิศทางที่ต้องการได้เช่นเดียวกัน การใช้แนวคิดนี้ในการศึกษาสามารถวิเคราะห์ตัวบท ทำให้เห็นมิติทางสังคมและวัฒนธรรมของประเทศกัมพูชาได้อย่างชัดเจน นอกจากนี้ สามารถวิเคราะห์การประกอบสร้างของชุดความคิดที่แฝงอยู่ในแบบเรียนวิชาภาษาเขมรระดับประถมศึกษาของประเทศกัมพูชาได้ และเหตุผลที่เลือกใช้แบบเรียนวิชาภาษาเขมร เนื่องจากเป็นวิชาที่บังคับให้เรียนในทุกระดับชั้นตามการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของประเทศกัมพูชา และนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาเป็นวัยที่เหมาะแก่การปลูกฝังค่านิยม ความเชื่อ และอุดมการณ์ต่างๆ รวมถึงจากการศึกษาค้นคว้างานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแบบเรียนของประเทศกัมพูชาหรืองานวิจัยเกี่ยวกับประเทศกัมพูชาส่วนใหญ่เป็นการวิเคราะห์และบรรยายเชิงสังคมและประวัติศาสตร์เป็นหลัก ผู้วิจัยจึงสนใจทำงานวิจัยที่วิเคราะห์ภาษาหรือตัวบท โดยวิเคราะห์ร่วมกับการตีความวิถีปฏิบัติทางสังคมและวัฒนธรรมของชาวเขมร เพื่อเติมเต็มและทำให้งานวิจัยเกี่ยวกับประเทศกัมพูชาครอบคลุมหลายมุมมองมากขึ้นโดยในงานวิจัยนี้เลือกวิเคราะห์ที่แบบเรียน ซึ่งเป็นสิ่งพื้นฐานที่เยาวชนเข้าถึงตั้งแต่ยังเยาว์ ผู้วิจัยจึงตั้งคำถามของงานวิจัย คือ 1) ในการประกอบสร้างแบบเรียนวิชาภาษาเขมรระดับประถมศึกษาของประเทศกัมพูชามีชุดศัพท์

และเจตนาใดที่ปรากฏในแบบเรียน และ 2) ชุดความคิดใดที่กระทรวงศึกษาธิการ ยุวชน และกีฬา ใช้ในการประกอบสร้างในแบบเรียนวิชาภาษาเขมรระดับประถมศึกษาของประเทศกัมพูชา

ความมุ่งหมายของงานวิจัย

1. วิเคราะห์ชุดศัพท์และเจตนาที่ใช้ในการประกอบสร้างแบบเรียนวิชาภาษาเขมรระดับประถมศึกษาของประเทศกัมพูชา

2. ตีความชุดความคิดที่แฝงในการประกอบสร้างแบบเรียนวิชาภาษาเขมรระดับประถมศึกษาของประเทศกัมพูชา

ความสำคัญของงานวิจัย

1. ผลของการวิจัยก่อให้เกิดความเข้าใจในระบบความคิด สังคม และวัฒนธรรมเขมร เพื่อใช้ในการปฏิสัมพันธ์ สื่อสาร หรือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับชาวเขมร

2. ผลของการวิจัยเป็นแนวทางในการศึกษาแบบเรียนภาษาอื่นๆ เพื่อสะท้อนให้เห็นการประกอบสร้างความคิดให้แก่คนในชาติของแต่ละประเทศ

ข้อตกลงในงานวิจัย

1. ผู้วิจัยใช้ปีคริสต์ศักราชในการกล่าวถึงเหตุการณ์และเรื่องราวเกี่ยวกับประเทศกัมพูชา เนื่องจากการนับปีพุทธศักราชของประเทศกัมพูชาไม่ตรงกับประเทศไทยและเอกสารทางราชการส่วนใหญ่ในประเทศกัมพูชานิยมใช้ปีคริสต์ศักราช

2. ผู้วิจัยใช้รูปแบบในการอ้างอิงเนื้อหาแบบเรียน ดังนี้ (ชื่อหนังสือ, ปี, หน้า) ตัวอย่างเช่น (**ภาสาខ្មែរអាន-សរសេរ ថ្នាក់ទី ៣, ២០១៦, ទ.១៩៧**) สำหรับตัวบทที่เป็นต้นฉบับภาษาเขมร และ (ภาษาเขมรอ่าน-เขียน ชั้นที่ 3, 2016, น.197) สำหรับตัวบทที่แปลความเป็นภาษาไทย เพื่อระบุเล่มแบบเรียนซึ่งใช้ในการอ้างอิงตัวบท

ขอบเขตในการวิจัย

แบบเรียนวิชาภาษาเขมรระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1- 6 จัดพิมพ์โดย *สำนักพิมพ์เผยแพร่และแจกจ่าย* (**ក្រុះស្ថានបោះពុម្ព និងចែកផ្សាយ**) กระทรวงศึกษาธิการ ยุวชน และกีฬา ตีพิมพ์เผยแพร่ในปีคริสต์ศักราช 2016 ซึ่งอนุญาตให้ใช้ในการสอนของประเทศกัมพูชา จำนวน 6 เล่ม ได้แก่

1) ภาษาเขมร อ่าน-เขียน ชั้นที่ 1 สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

2) ภาษาเขมร อ่าน-เขียน ชั้นที่ 2 สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

3) ภาษาเขมร อ่าน-เขียน ชั้นที่ 3 สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

4) ภาษาเขมร ชั้นที่ 4 สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

5) ภาษาเขมร ชั้นที่ 5 สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

6) ภาษาเขมร ชั้นที่ 6 สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยนี้ใช้แนวคิด ดังนี้

1. การวิเคราะห์ตัวบท เพื่อวิเคราะห์รูปภาษาที่ปรากฏในแบบเรียนภาษาเขมรระดับประถมศึกษาของประเทศกัมพูชา ผู้วิจัยวิเคราะห์ชุดศัพท์โดยพิจารณาที่นาม กริยา และส่วนขยาย เนื่องจากเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการสร้างตัวบทในแบบเรียน ส่วนเจตนาพิจารณาจากเงื่อนไขที่เหมาะสมทั้ง 4 ข้อ ในทฤษฎีวัจนกรรมของ Searle (1969)

2. การวิเคราะห์วิถีปฏิบัติทางวาทกรรม โดยใช้แนวคิดของ Fairclough (2001) ในการตีความเกี่ยวกับ 1) กระบวนการผลิตตัวบทในแบบเรียนวิชาภาษาเขมรระดับประถมศึกษา 2) กระบวนการบริโภคแบบเรียน และ 3) การกระจายตัวบทไปสู่ผู้บริโภค ซึ่งแสดงให้เห็นความเชื่อมโยงของวิถีปฏิบัติทางวาทกรรมกับสังคม

3. การวิเคราะห์วิถีปฏิบัติทางสังคม โดยใช้แนวคิดของ Fairclough (2001) เพื่อให้เห็นความเชื่อมโยงระหว่างบริบทสังคมกับวัฒนธรรมที่สะท้อนให้เห็นชุดความคิดที่แฝงในแบบเรียนภาษาเขมรระดับประถมศึกษาของประเทศกัมพูชา

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. แบบเรียนวิชาภาษาเขมร (Khmer textbooks) หมายถึง สื่อสิ่งพิมพ์ที่กระทรวงศึกษาธิการ ยุวชน และกีฬาของประเทศกัมพูชาผลิตขึ้น และจัดพิมพ์โดยสำนักพิมพ์เผยแพร่และแจกจ่าย กระทรวงศึกษาธิการ ยุวชน และกีฬา ในปีคริสต์ศักราช 2016 ได้รับอนุญาตให้ใช้ในการเรียนการสอนวิชาภาษาเขมรของประเทศกัมพูชา ในงานวิจัยนี้ศึกษาแบบเรียนระดับชั้นประถมศึกษาที่ 1- 6 จำนวน 6 เล่ม ได้แก่

1) ภาษาเขมร อ่าน-เขียน ชั้นที่ 1

2) ภาษาเขมร อ่าน-เขียน ชั้นที่ 2

3) ภาษาเขมร อ่าน-เขียน ชั้นที่ 3

4) ภาษาเขมร ชั้นที่ 4

5) ภาษาเขมร ชั้นที่ 5

6) ภาษาเขมร ชั้นที่ 6

แบบเรียนสำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น ชั้นที่ 1-3 เน้นทักษะการอ่านและเขียนเป็นหลักจึงใช้ชื่อแบบเรียนว่า “ภาษาเขมร อ่าน-เขียน” ส่วนระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย เน้นเนื้อหาเกี่ยวกับการใช้ภาษาและวัฒนธรรมเขมรเป็นส่วนใหญ่ ชื่อแบบเรียนจึงไม่ปรากฏ “อ่าน-เขียน” เหมือนในแบบเรียนประถมศึกษาตอนต้น ชั้นที่ 1-3

2. ชุดศัพท์ (lexis lists) หมายถึง นาม กริยา และส่วนขยาย ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญในการสร้างตัวบทในแบบเรียน

3. เจตนา (Intents) หมายถึง การกระทำที่แฝงในตัวบทของแบบเรียน ซึ่งอาจสื่อเจตนาด้วยกริยาอย่างชัดเจน หรือไม่มีกริยาในการสื่ออย่างชัดเจน ในงานวิจัยนี้พิจารณาเจตนาจากเงื่อนไขที่เหมาะสมทั้ง 4 ข้อ ในทฤษฎีวัจนกรรมของ Searle (1969)

4. ชุดความคิด (Mindsets) หมายถึง กรอบความคิด ความเชื่อ ค่านิยมหลัก และความคาดหวังที่ครอบคลุมพฤติกรรมของบุคคลให้ยอมรับหรือตอบโต้กับเหตุการณ์ที่เผชิญหน้าภายใต้ความคิดที่บุคคลนั้นยึดถือโดยเกี่ยวข้องกับประสบการณ์ที่ผ่านจนยากที่จะเปลี่ยนแปลง

บทที่ 2
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยนี้วิเคราะห์แบบเรียนวิชาภาษาเขมรระดับประถมศึกษาของประเทศกัมพูชา โดยใช้การวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ ผู้วิจัยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตามประเด็นดังต่อไปนี้

1. วาทกรรม
2. วาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์
3. วัจนกรรม
4. แบบเรียนวิชาภาษาเขมรในประเทศกัมพูชา

1. วาทกรรม

คำศัพท์ที่ใช้แทนคำว่า discourse ในภาษาไทยมีคำใช้เรียกหลายคำแตกต่างกันไป เช่น ข้อความ วจนะ ปริจเฉท เนื่องจากในช่วงแรกที่เริ่มมีการพูดถึงคำนี้ ยังไม่มีการบัญญัติศัพท์ใช้ร่วมกัน ปัจจุบันสำนักงานราชบัณฑิตยสภา (2560, น 142-143) บัญญัติคำว่า “สัมพันธสาร” และ “วาทกรรม” เพื่อใช้ให้ความหมายของคำว่า discourse และให้ความหมายของสัมพันธสาร หมายถึง ข้อความที่ประกอบด้วยหน่วยภาษาที่ร้อยเรียงต่อเนื่องกันทั้งที่เป็นภาษาพูดและภาษาเขียนทุกประเภท ส่วนความหมายของวาทกรรม หมายถึง หน่วยภาษาที่อยู่ต่อเนื่องกันในภาษาพูดหรือภาษาเขียนทุกประเภทในบริบทสถานการณ์จริง และมีความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับบริบททางสังคมและวัฒนธรรม ซึ่งทั้งสองคำมีจุดร่วมทางความหมายเดียวกัน คือ หน่วยภาษาที่ร้อยเรียงต่อกันทั้งภาษาพูดและภาษาเขียนทุกประเภท จุดต่าง คือ สัมพันธสารไม่มีการนำประเด็นทางสังคมและวัฒนธรรมมาพิจารณาด้วย ในส่วนความแตกต่างของคำว่า “วาทกรรม” มีความเกี่ยวข้องกับบริบททางสังคมและวัฒนธรรมรวมถึงความสัมพันธ์กับภาษา ความคิด ความเข้าใจและการมองโลกของผู้ใช้ภาษา ซึ่งณัฐพร พานโพธ์ทอง (2556, น. 6) กล่าวว่าระบบความคิดมุมมองของผู้ใช้ภาษาที่มีต่อสิ่งรอบตัวเป็นผลมาจากวาทกรรม ซึ่งเป็นวิถีปฏิบัติในการสร้างความหมายอย่างเป็นระบบ

วาทกรรมเป็นคำที่มีมโนทัศน์เกี่ยวข้องกับคำหลายคำ เช่น ภาษา (language) การสื่อสาร(communication) การปฏิสัมพันธ์ (interaction) สังคม (society) และวัฒนธรรม (culture) แนวคิดเกี่ยวกับวาทกรรมจึงเป็นแนวคิดที่ข้ามสาขาวิชา (cross-discipline) วาทกรรมมีมิติหลัก 3 มิติ คือ การใช้ภาษา (language use) ปริชาน (cognitive) และการปฏิสัมพันธ์ในสถานการณ์สังคม (interaction in social situation) มีหลายสาขาวิชาที่มีการบูรณาการกับ

การศึกษาวาทกรรม เช่น ภาษาศาสตร์ ปรัชญา สังคมศาสตร์ ซึ่งเรียกการศึกษาในแนวทางนี้ว่า วาทกรรมศึกษา (discourse studies) โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่ออธิบายปรากฏการณ์ทางภาษาเกี่ยวกับอิทธิพลของภาษาที่มีต่อความเชื่อและปฏิสัมพันธ์ ลักษณะของปฏิสัมพันธ์ที่มีอิทธิพลต่อวิธีการพูดของมนุษย์ หรือการพิสูจน์ว่าภาษาสามารถควบคุมความเชื่อหรือปฏิสัมพันธ์ได้ (van Dijk, 1997, pp. 1-2)

ส่วน Fairclough (1995 p. 54) กล่าวว่าวาทกรรมเป็นแนวคิดที่ทั้งนักสังคมศาสตร์และนักภาษาศาสตร์นำมาใช้และให้ความหมายของวาทกรรม หมายถึง การใช้ภาษาพูด ภาษาเขียน รวมถึงกิจกรรมต่างๆ ที่ใช้สื่อความหมายในรูปแบบที่แตกต่างกัน โดยการมองว่าวาทกรรมเป็นวิถีปฏิบัติทางสังคมรูปแบบหนึ่ง นอกจากนี้ Fairclough มองว่าวาทกรรมเป็นวิถีทางที่แสดงแง่มุมต่างๆ ของโลก กระบวนการ ความสัมพันธ์ และโครงสร้างของสังคมโลก รวมทั้งจิตใจ ความรู้สึก ความเชื่อ ความสัมพันธ์ของวาทกรรมที่ต่างกัน ซึ่งจะส่งผลต่อการรับรู้ที่ต่างกัน วาทกรรมเป็นสิ่งที่ทำให้มนุษย์มีปฏิสัมพันธ์ ร่วมมือ แข่งขัน และการครอบงำซึ่งกันและกัน (Fairclough, 2003, p. 124)

การเลือกใช้ภาษาสามารถแสดงถึงความสัมพันธ์เชิงอำนาจที่มีความเกี่ยวข้องกันในบริบทสังคมวัฒนธรรมหรือความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างสถาบันหรือองค์กรกับบุคคลที่เกี่ยวข้อง อำนาจจึงมีความสัมพันธ์กับการผลิตวาทกรรม ประเภทของวาทกรรมที่ถูกผลิตขึ้นมีหลากหลาย ส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากทัศนคติ ลักษณะนิสัย ค่านิยม ความชอบ สิ่งเหล่านี้เกิดจากการที่มนุษย์เป็นส่วนหนึ่งของสังคม ประเภทของวาทกรรมที่เกิดขึ้นจากบริบทสังคมและวัฒนธรรม เช่น วาทกรรมการเมือง วาทกรรมเหยียดผิว วาทกรรมความพิการ วาทกรรมผู้อพยพ วาทกรรมเพศ วาทกรรมเหล่านี้สร้างความหมาย การผลิตซ้ำ ครอบงำ โดยใช้ภาษาเป็นสื่อกลางภายใต้บริบทสังคมและวัฒนธรรม (เมลดา สุดาจิตรอาภา, 2562, น. 225-226) สอดคล้องกับที่ จันทิมา อังคพณิชกิจ (2561, น.331) กล่าวว่าภาษาเป็นกิจกรรมทางสังคม การเลือกใช้รูปภาษา ถ้อยคำ ไวยากรณ์ โครงสร้างประโยค สามารถสะท้อนอุดมการณ์หรือระบบความคิดทางสังคมผ่านภาษาได้ ดังนั้น การทำความเข้าใจปรากฏการณ์ทางสังคมและกลวิธีทางภาษาที่ปรากฏในวาทกรรมสามารถเชื่อมโยงระบบความคิดกับความหมายทางสังคมและวัฒนธรรมของผู้ใช้ภาษาได้ ซึ่งทำให้เราสามารถเข้าใจสิ่งที่แฝงมากับลักษณะการใช้ภาษาในบริบทต่างๆ เช่น อำนาจ (power) อุดมการณ์ (ideology) เราเรียกการศึกษาลักษณะนี้ว่า วาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ (Critical Discourse Analysis) โดยวิเคราะห์ข้อมูลจากภาษาที่สื่อออกมาผ่านตัวบท

2. วาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์

วาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ (Critical Discourse Analysis; CDA) เป็นแนวคิดที่มองว่าภาษาเป็นวิถีปฏิบัติของสังคม ซึ่งคำนึงถึงบริบทของการใช้ภาษาเป็นสำคัญ โดยเฉพาะวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ให้ความสนใจเป็นพิเศษกับความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับอำนาจ วาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ถูกนำมาใช้ในการวิเคราะห์อย่างกว้างขวางโดยเฉพาะแนวคิดเกี่ยวกับภาษาศาสตร์เชิงวิพากษ์ เพื่อใช้วิเคราะห์ตัวบทในระดับหน่วยภาษาจนถึงระดับหน่วยการสื่อสาร ซึ่งแสดงให้เห็นถึงบทบาทของภาษากับโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงอำนาจและการศึกษาเชิงประวัติ (Wodak, 2001, pp.1-5)

วาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์เป็นแนวคิดที่อธิบายว่าวาทกรรมเป็นเครื่องมือของอำนาจ ซึ่งหน้าที่หลักของแนวคิด คือ การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างสังคมกับวาทกรรม Fairclough (2001, p. 21) นำเสนอกรอบการวิเคราะห์มิติทั้ง 3 ของวาทกรรม ดังภาพประกอบ 1

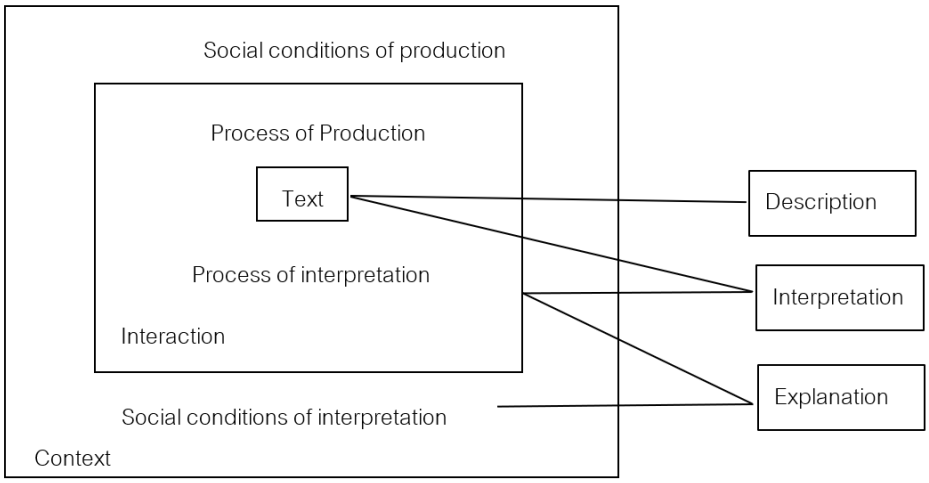

ภาพประกอบ 1 กรอบการวิเคราะห์มิติวาทกรรมของ Fairclough

ที่มา : Fairclough (2001, p. 21)

ภาพประกอบ 1 สื่อให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างมิติทั้ง 3 มิติ คือ ตัวบท วิถีปฏิบัติทางวาทกรรม และวิถีปฏิบัติทางสังคมและวัฒนธรรม เพื่อเชื่อมโยงไปสู่ประเด็นทางสังคม โดย Fairclough วิเคราะห์ด้วยขั้นตอน 3 ขั้นตอน ดังนี้

1) การบรรยายความ (description) เป็นขั้นตอนที่เกี่ยวข้องกับรูปภาษาที่ปรากฏในตัวบท เช่น การใช้คำศัพท์ การใช้ไวยากรณ์ การตีความถ้อยคำในบริบทการสื่อสาร

2) การตีความ (interpretation) เป็นขั้นตอนที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างตัวบทกับปฏิสัมพันธ์ ซึ่งมองว่าตัวบทเป็นผลผลิตของกระบวนการผลิต และเป็นองค์ประกอบของกระบวนการตีความ ขั้นตอนนี้จะแสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวบทกับวิถีปฏิบัติทางวาทกรรม

3) การอธิบายความ (explanation) เป็นขั้นตอนที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างปฏิสัมพันธ์กับบริบททางสังคม ซึ่งประกอบด้วยกระบวนการตีความจากตัวบท ในขั้นนี้จะแสดงความสัมพันธ์ระหว่างวิถีปฏิบัติทางวาทกรรมและวิถีปฏิบัติทางสังคม

แนวคิดวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ของ Fairclough (2001) เป็นแนวคิดที่มองว่าภาษาเป็นวิถีปฏิบัติรูปแบบหนึ่งของสังคม (language as a form of social practice) และมองว่าทั้งภาษาและสังคมต่างส่งผลซึ่งกันและกัน เนื่องจากวาทกรรมเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการทางสังคม (social process) และกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับเงื่อนไขทางสังคม (socially conditioned process) ซึ่งในการวิเคราะห์วาทกรรมจำเป็นต้องพิจารณามิติ 3 มิติที่สัมพันธ์กัน ได้แก่

1) ตัวบท (text) คือ ภาษาพูดและภาษาเขียน เป็นองค์ประกอบที่เล็กที่สุดของวาทกรรม เกิดขึ้นจากกระบวนการผลิตตัวบท อาจอยู่ในรูปแบบของคำ วลี ประโยค หรือข้อความต่อเนื่อง การวิเคราะห์ตัวบทเป็นการวิเคราะห์รูปภาษา ความหมาย รวมถึงโครงสร้างทางไวยากรณ์

Fairclough (2001) กล่าวว่าหน้าที่ของตัวบทในการศึกษาวาทกรรมวิเคราะห์เชิงพากษ์ มี 3 ประการ 1) หน้าที่ด้านการถ่ายทอดความคิด (ideational function) เกิดจากการประกอบสร้างความรู้และความเชื่อของสังคม 2) หน้าที่ด้านปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (interpersonal function) เกิดจากความสัมพันธ์ของคนในสังคมที่ใช้ในการสื่อสาร 3) หน้าที่ด้านการเรียบเรียงความ (textual function) เกิดจากการนำเสนอเนื้อความจากผู้เขียนถึงผู้อ่าน Fairclough (2001) วิเคราะห์หน้าที่ของตัวบทโดยใช้แนวการวิเคราะห์ภาษาศาสตร์หน้าที่เชิงระบบ (Systemic Functional Linguistics) จาก Halliday (1985) โดยแบ่งการวิเคราะห์รูปภาษาออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ ด้านคำศัพท์ (vocabulary) ด้านไวยากรณ์ (grammar) และด้านโครงสร้างเนื้อความ (textual structures)

การวิเคราะห์ด้านคำศัพท์ช่วยให้ผู้วิเคราะห์สามารถเข้าใจกระบวนการผลิตตัวบทว่ามีความเกี่ยวข้องกับอุดมการณ์หรือปัจจัยใดบ้างที่ส่งผลต่อการผลิตตัวบท ซึ่งการวิเคราะห์ด้านคำศัพท์ เริ่มต้นจากการจัดประเภทคำศัพท์ (classification scheme) โดยพิจารณาจากการปรับเพิ่มความหมายบางอย่างในคำ (rewording) และการใช้คำศัพท์มากเกินไป

(overwording) เพื่อตอกย้ำและสื่อความหมายเพิ่มในคำ อาจเป็นความหมายในทิศทางที่ดีหรือไม่ดีก็ได้ ซึ่งการวิเคราะห์ด้านคำศัพท์มีความเกี่ยวข้องกับอรรถสัมพันธ์ทางความหมาย (sematic relation) เช่น คำพ้องความหมาย (synonym) คำลูกกลุ่ม (hyponym) และคำแย้งความหมาย (antonym) รวมถึงสถานการณ์และบริบทในการใช้ภาษามีผลต่อการเลือกใช้คำ เช่น การใช้คำทางการ (formal word) และการใช้คำไม่เป็นทางการ (informal word) เพื่อแสดงความสัมพันธ์ของสถานภาพและปฏิสัมพันธ์ทางสังคมระหว่างคู่สนทนา การแสดงความรู้สึกของผู้ผลิตตัวบทโดยการใช้อุปลักษณ์ (metaphor) เพื่อทำให้ความหมายชัดเจนหรือทำให้เห็นภาพได้ดียิ่งขึ้น

การวิเคราะห์ด้านไวยากรณ์ สะท้อนให้เห็นประสบการณ์ของผู้ผลิตตัวบทเกี่ยวกับเหตุการณ์ต่างๆ ที่ถูกถ่ายทอดออกมาในรูปประโยค ซึ่งการถ่ายทอดประสบการณ์ส่งผลให้เกิดรูปประโยคที่แตกต่างกัน เช่น

การใช้ประโยคที่ไม่ระบุผู้กระทำหรือผู้กระทำไม่ชัดเจน (unclear agency) เพื่อกลบเกลื่อนหรืออำพรางผู้กระทำกริยานั้นๆ

การใช้กระบวนการกลายเป็นคำนาม (nominalization) เพื่อลดความสำคัญหรือลดบทบาทของผู้กระทำหรือผู้ถูกกระทำในประโยค

การใช้ประโยคกรรมวาจก (passive voice) เพื่อใช้ในการปรับเปลี่ยนผู้ถูกกระทำในประโยค

การใช้มาลา (mode) เพื่อบ่งบอกว่าผู้ผลิตตัวบทมีมุมมองหรือทัศนคติอย่างไร เช่น บอกเล่า (declarative) ถาม (question) หรือ สั่ง (imperative)

การใช้คำสรรพนามแบบรวมกลุ่ม “We” และ “You” เพื่อสื่อถึงการรวมทั้งผู้พูดและผู้ฟังให้เป็นหนึ่งเดียวกัน

การใช้ประโยคความเดียว (simple sentences) การใช้ประโยคความซ้อน (complex sentences) ตลอดจนการใช้คำเชื่อมแสดงเหตุผล (logical connectors) เพื่ออธิบายโครงสร้างทางวากยสัมพันธ์ในการนำเสนออุดมการณ์ของผู้ผลิตตัวบท บทบาทของผู้มีส่วนร่วม (participant role) และกระบวนการ (transitivity) สะท้อนให้เห็นประสบการณ์และความคิดของผู้ใช้ภาษาในการเลือกใช้รูปแบบประโยคในการถ่ายทอดความคิด ซึ่งทำให้ทราบว่าผู้ผลิตตัวบทใช้กระบวนการใดในการถ่ายทอดประสบการณ์

Fairclough (2001) กล่าวว่ากระบวนการในประโยคสามารถพิจารณาจากการเรียงลำดับคำ เช่น ในประโยคความเดียว (simple sentences) มีการนำเสนอในหลายรูปแบบดังนี้

1) SVO (Subject-Verb-Object) เป็นรูปแบบกระบวนการแสดงการกระทำ โดยผู้มีส่วนร่วมมี 2 บทบาท คือ ผู้กระทำ (agent) และผู้ถูกกระทำ (patient) เช่น Reagan (S) attacks (V) Libya(O).

2) SV (Subject-Verb) เป็นรูปแบบกระบวนการแสดงเหตุการณ์ ผู้มีส่วนร่วมมีบทบาทเดียว คือ ผู้กระทำ ซึ่งผู้กระทำอาจเป็นสิ่งมีชีวิต (animate) และสิ่งไม่มีชีวิต (inanimate) เช่น A black township (S) has burnt down(V).

3) SVC (Subject-Verb- Complement) เป็นรูปแบบกระบวนการแสดงคุณลักษณะ ผู้ร่วมบทบาทมีบทบาทเดียว คือ ผู้กระทำที่แสดงคุณลักษณะ เช่น Reagan(S) is (V) dangerous (C).

ส่วนการวิเคราะห์ด้านโครงสร้างเนื้อความ สะท้อนให้เห็นบทบาทของผู้สนทนาซึ่งเป็นผู้ควบคุมผลัด (turn)ในการสนทนา แสดงให้เห็นถึงอำนาจของผู้ถือครองผลัดที่มีเหนือกว่าคู่สนทนาอีกฝ่ายหนึ่ง การวิเคราะห์โครงสร้างเนื้อความจำเป็นต้องศึกษาองค์ประกอบของเนื้อความเพื่อให้เห็นกระบวนการผลิตและการนำเสนอตัวบท

2) **วิถีปฏิบัติทางวาทกรรม** (discourse practice) คือ กระบวนการผลิต (production) กระบวนการบริโภค (consumption) และกระบวนการกระจายตัวบท (distribution) ซึ่งเป็นกระบวนการที่ทำงานร่วมกันในการประกอบสร้างความหมายผ่านตัวบท การวิเคราะห์วิถีปฏิบัติทางวาทกรรมมุ่งเน้นอธิบายว่าใครเป็นผู้ผลิตตัวบท รวมถึงการคัดเลือกเรื่อง การเรียบเรียงเนื้อหา ซึ่งกระบวนการผลิตตัวบทนี้พิจารณาด้วยว่าใครเป็นผู้บริโภค และมีกระบวนการกระจายตัวบทอย่างไร เช่น การตีพิมพ์ในรูปแบบรูปเล่มหรือออนไลน์ รวมถึงช่องทางอื่นๆ ซึ่งกระบวนการเหล่านี้สร้างความรับรู้และการดัดแปลงตัวบทในมิติที่ต่างกัน การตีความตัวบทร่วมกับวิถีปฏิบัติทางวาทกรรม ทำให้เข้าใจบริบทสังคมและวัฒนธรรมมากยิ่งขึ้น

จากการทบทวนและค้นคว้าเอกสารเกี่ยวกับแบบเรียนในประเทศกัมพูชาพบงานวิจัยที่กล่าวถึงการผลิต การบริโภค และการกระจายความรู้จากแบบเรียน ดังเช่น งานวิจัยของ Tan (2006, pp.1-3) กล่าวว่ารัฐบาลกัมพูชามีความมุ่งมั่นในการพัฒนาด้านการศึกษาให้บรรลุเป้าหมาย การศึกษาเพื่อปวงชน (Education For All) โดยให้เด็กและเยาวชนเขมรทุกคนมีโอกาสเข้าถึงการศึกษาอย่างเท่าเทียมกัน รัฐธรรมนูญกัมพูชาระบุว่าต้องจัดการศึกษาระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาให้กับประชาชนทุกคนในโรงเรียนของรัฐโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย รัฐธรรมนูญกำหนดให้รัฐต้อง *“ปกป้องและยกระดับสิทธิของพลเมืองในการศึกษาที่มีคุณภาพในทุกระดับ”* และ*“ ดำเนินการที่จำเป็นเพื่อการศึกษาที่มีคุณภาพเพื่อเข้าถึงประชาชนทุกคน”*

ตั้งแต่ปี ค.ศ. 2001 กระทรวงศึกษาธิการ ยุวชนและกีฬาเผยแพร่เอกสารหลายฉบับที่สรุปแผนยุทธศาสตร์การศึกษา (Education Strategic Plans) ซึ่งจุดมุ่งหมายที่สำคัญที่สุดของการศึกษาในกัมพูชา คือ การพัฒนาทุนมนุษย์เพื่อความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจของกัมพูชา การมุ่งเน้นไปที่การพัฒนาทุนมนุษย์เป็นวิสัยทัศน์และพันธกิจของกระทรวงศึกษาธิการ ยุวชนและกีฬาของประเทศกัมพูชา

ตั้งแต่ทศวรรษ 1990 องค์กรระหว่างประเทศ เช่น องค์การทุนเพื่อเด็กแห่งสหประชาชาติ (United Nations Children's Fund; UNICEF) และคณะกรรมการกาชาดระหว่างประเทศ (The International Committee of the Red Cross; ICRC) ให้ความช่วยเหลือสร้างสถาบันการศึกษากว่า 6,000 แห่ง และฝึกอบรมครูกว่าหลายพันคน ซึ่งนับว่าเป็นช่วงการฟื้นฟูระบบการศึกษาของประเทศกัมพูชาหลังจากเหตุการณ์ความขัดแย้งทางการเมืองในกัมพูชาสงบลง และจากการศึกษาการปฏิรูปการศึกษาระดับประถมศึกษาของประเทศกัมพูชาของ Kelsall et al. (2016) พบว่ากัมพูชาในช่วงหกสิบปีที่ผ่านมามีความก้าวหน้าอย่างมากในการขยายการเข้าถึงการศึกษาระดับประถมศึกษา แต่ในขณะเดียวกันยังมีปัญหาด้านคุณภาพการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ยุวชน และกีฬาของประเทศกัมพูชาเร่งปฏิรูปคุณภาพการศึกษาอย่างเร่งด่วน โดยเฉพาะประเด็นด้านคุณภาพการศึกษาสืบเนื่องมาจากความต้องการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศที่มีผลประโยชน์ทางการเมืองและเศรษฐกิจกับพรรคประชาชนกัมพูชาที่มองว่าการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีการศึกษาเป็นสิ่งจำเป็นในการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจ ดังนั้น ประเทศที่เข้ามาลงทุนต่างร่วมกันผลักดันและส่งเสริมการพัฒนาการศึกษาในประเทศกัมพูชา

แต่อย่างไรก็ตาม Corrado, Flinn &Tungjan (2019) พบว่าภาพรวมของการศึกษาในประเทศกัมพูชาใช้จ่ายงบประมาณไปกับการศึกษาน้อยเกินไป ซึ่งอาจส่งผลกระทบอย่างร้ายแรงต่ออนาคตของคนรุ่นใหม่ ประเทศกัมพูชาควรเพิ่มงบประมาณด้านการศึกษาให้มากขึ้นเพื่อเป็นการพัฒนาคุณภาพประชากรของประเทศ ปัญหาที่สำคัญในด้านการศึกษา คือ การขาดบุคลากรทางการศึกษาทั้งทางด้านจำนวนและคุณภาพ

การจัดการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ยุวชนและกีฬาของประเทศกัมพูชาในปี ค.ศ. 2015 แบ่งออกเป็น 3 ระดับ ได้แก่ *ระดับประถมศึกษา* (**បឋមសិក្សា**) *ระดับมัธยมศึกษา* (**មធ្យមសិក្សា**) และ*ระดับอุดมศึกษา* (**ឧត្តមសិក្សា**) การพัฒนาการศึกษาส่งผลต่อการพัฒนาประเทศ รัฐบาลกัมพูชาจึงจัดสรรงบประมาณเพื่อสนับสนุนการศึกษาแตกต่างกันออกไป กล่าวคือ ระดับประถมศึกษาเป็นระดับที่ได้รับงบประมาณมากที่สุด เนื่องจากระดับประถมศึกษาเป็นการศึกษา

ขั้นพื้นฐานที่มีความสำคัญกับเยาวชนเขมรทุกคน ผลที่ได้นับว่าเป็นที่น่าพอใจ เนื่องจากเยาวชนเขมรมีแนวโน้มเข้าเรียนเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 97 จากเดิมที่เด็กผู้ชายมีโอกาสเข้าถึงการศึกษามากกว่าเด็กผู้หญิง เนื่องจากในสังคมกัมพูชามองว่าเด็กผู้ชายควรได้เรียนหนังสือเพื่อประกอบอาชีพเป็นเสาหลักของครอบครัว ส่วนเด็กผู้หญิงไม่จำเป็นต้องเข้าเรียนเพราะสามารถเรียนรู้การเย็บปักถักร้อยและทำงานบ้าน จึงทำให้เด็กผู้หญิงในกัมพูชามีอัตราการรู้หนังสือต่ำ นอกจากนี้อัตราการลาออกก่อนจบการศึกษามีจำนวนลดน้อยลง โรงเรียนในประเทศกัมพูชากำลังขยายชั้นเรียนให้ครบทุกระดับ ส่วนการศึกษาระดับมัธยมศึกษามีแนวโน้มดีขึ้น และเยาวชนเขมรเข้าเรียนมากขึ้น เนื่องจากโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นกว่าร้อยละ 50 ขยายการเรียนการสอนถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ความก้าวหน้าด้านการจัดการศึกษาและเทคโนโลยีการศึกษามีความพร้อมมากขึ้น มีการพัฒนาทักษะการจัดการเรียนรู้ของครู การจัดห้องเรียนคอมพิวเตอร์เพิ่มขึ้นในโรงเรียน การให้ทุนการศึกษาแก่นักเรียน และนักเรียนชาวเขมรมีแนวโน้มเลือกเรียนในสายวิทยาศาสตร์มากขึ้น ส่วนการจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษารัฐบาลสนับสนุนและส่งเสริมอย่างเต็มที่ กล่าวคือ มีการเพิ่มจำนวนมหาวิทยาลัยของรัฐให้กว้างขวางและทั่วถึงรวมทั้งมีมหาวิทยาลัยจากต่างประเทศเข้ามาจัดการศึกษาด้วย ระบบการศึกษาของกัมพูชาในระดับต้นมุ่งเน้นให้นักเรียนอ่านออกเขียนได้ ภายหลังการปฏิรูปการศึกษาในปี ค.ศ. 1996 รัฐจัดการศึกษาสายสามัญโดยยึดรูปแบบ 6-3-3 แบ่งเป็น ระดับประถมศึกษา 6 ปี ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น 3 ปี และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย 3 ปี นอกจากการศึกษาสายสามัญยังมีการศึกษาสายอาชีพ โดยรับผู้จบการศึกษาจากระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ส่วนการศึกษาระดับอุดมศึกษาในระดับปริญญาตรีใช้เวลาศึกษา 4-7 ปี ขึ้นอยู่กับหลักสูตรที่เข้าศึกษา นอกจากนี้ มีการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา คือ ระดับปริญญาโทและระดับปริญญาเอก เพื่อสร้างนักวิชาการหรือผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน การขยายตัวของการศึกษาระดับอุดมศึกษาแสดงให้เห็นว่าชาวเขมรมีความต้องการการศึกษาในระดับสูงและมีความเจริญก้าวหน้าทางการศึกษามากขึ้น (สมเกียรติ วัฒนาพงษากุล, 2562, น.40-43)

กระทรวงศึกษาธิการ ยุวชนและกีฬาพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรการศึกษาของประเทศกัมพูชา ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1979 ถึงปัจจุบัน การพัฒนาหลักสูตรมีการเปลี่ยนแปลงถึง 4 ครั้ง ดังนี้ (Ministry of Education, Youth and Sport, 2015)

เริ่มตั้งแต่ปี ค.ศ. 1980 ถึง ปีค.ศ. 1987 ในช่วงสาธารณรัฐประชาชนกัมพูชา (People's Republic of Kampuchea) กระทรวงศึกษาธิการ ยุวชน และกีฬาของประเทศกัมพูชาแบ่งหลักสูตรแบ่งออกเป็น 3 ระดับ ได้แก่ 1) หลักสูตรการศึกษาทั่วไประดับประถมศึกษา

2) หลักสูตรการศึกษาทั่วไปสำหรับระดับมัธยมศึกษา และ 3) หลักสูตรการศึกษาทั่วไปสำหรับระดับอุดมศึกษา

ปี ค.ศ. 1987 ถึง 1996 ในช่วงที่เป็นรัฐกัมพูชา (State of Cambodia) กระทรวงศึกษาธิการ ยุวชน และกีฬา ของประเทศกัมพูชาแบ่งหลักสูตรออกเป็น 3 ระดับ ได้แก่ ระดับการศึกษาที่ 1 ระดับการศึกษาที่ 2 และระดับการศึกษาที่ 3

ปี ค.ศ. 1996 ถึง 2005 ในช่วงราชอาณาจักรกัมพูชา (Kingdom of Cambodia) หลักสูตรการศึกษาประกอบด้วยหลักสูตรแกนกลางสำหรับประถมศึกษา หลักสูตรแกนกลางมัธยมศึกษาตอนต้น และหลักสูตรแกนกลางสำหรับมัธยมศึกษาตอนปลาย

ในปี ค.ศ. 2005 ถึง 2009 กระทรวงศึกษาธิการ ยุวชนและกีฬา พัฒนานโยบายหลักสูตรพื้นฐาน โดยแบ่งออกเป็นหลักสูตรแกนกลางสำหรับสายสามัญขั้นพื้นฐานการศึกษา (ตั้งแต่ชั้นที่ 1 ถึงชั้นที่ 9) และหลักสูตรแกนกลางมัธยมศึกษาตอนปลายการศึกษา (ตั้งแต่ชั้นที่ 10 ถึงชั้นที่ 12)

ถึงแม้ว่ากระทรวงศึกษาธิการ ยุวชน และกีฬา ของประเทศกัมพูชาพยายามพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอน แต่อย่างไรก็ตาม ผลจากการวิเคราะห์หลักสูตรและแบบเรียนของกระทรวงศึกษาธิการ ยุวชน และกีฬา ของประเทศกัมพูชา (Ministry of Education, Youth and Sport, 2015) พบว่าแบบเรียนที่ใช้ในปัจจุบันมีความเชื่อมโยงระหว่างวิชาเรียนค่อนข้างน้อย เนื้อหาบางส่วนมีความผิดพลาด คลาดเคลื่อน นอกจากนี้ แสดงให้เห็นถึงความซ้ำซ้อนระหว่างระดับชั้น การขาดความก้าวหน้าของทักษะที่สอดคล้องบริบทของโลก บางบทเรียนในบางวิชาโดยเฉพาะอย่างยิ่งคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ในหลักสูตรการศึกษาทั่วไปไม่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน และไม่สามารถใช้เชื่อมโยงกับการพัฒนาของโลก นักเรียนที่จบการศึกษาจากแต่ละระดับไม่มีทักษะเพียงพอสำหรับชีวิตประจำวัน หรือไม่สามารถใช้เพื่อการศึกษาต่ออุดมศึกษาที่สูงขึ้นได้

ในปัจจุบัน หลักสูตรปี ค.ศ. 2015 มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ทักษะเพื่อใช้ในชีวิตประจำวันและการศึกษา ที่สำคัญ คือ กรอบหลักสูตรมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา เพื่อตอบสนองการเปลี่ยนแปลงของโลกและเพื่อให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์สี่เหลี่ยม (Rectangular Strategy)[1] ของรัฐบาลกัมพูชา ซึ่งผลักดันให้กัมพูชาจะเป็นประเทศที่มีรายได้ปานกลางภายในปี ค.ศ. 2030 และจะเป็นประเทศที่มีรายได้สูงภายในปี ค.ศ. 2050 เพื่อให้บรรลุ

---

[1] ยุทธศาสตร์สี่เหลี่ยม (Rectangular Strategy) ประกอบด้วย 4 เป้าหมายหลัก คือ การเจริญเติบโต การจ้างงาน ความเสมอภาค และประสิทธิภาพ ในกัมพูชา ซึ่งสมเด็จฮุน เซน ได้แถลงนโยบายนี้ เมื่อเดือนกันยายน ปี ค.ศ. 2013

เป้าหมายนี้ ทำให้ประเทศกัมพูชาต้องส่งเสริมการเรียนรู้ที่ลึกซึ้งและตรงประเด็นมากขึ้น รองรับการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและปรับปรุงขีดความสามารถในการแข่งขันเพื่อก้าวไปสู่อุตสาหกรรมใหม่ของตลาดการจ้างงานในระดับประเทศ ระดับภูมิภาคและระดับนานาชาติ เพื่อตอบสนองความต้องการของตลาด การรวมตัวของอาเซียนและการเปลี่ยนแปลงของโลก ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญสูงสุดในการพัฒนาหลักสูตรเพื่อพัฒนาพลเมืองเขมรอย่างเต็มศักยภาพ ปัจจุบันประเทศกัมพูชาใช้หลักสูตรที่พัฒนาขึ้นจากการวิเคราะห์นโยบายระดับชาติในการพัฒนาหลักสูตรปี ค.ศ. 2005-2009 โดยพัฒนาจากกรอบหลักสูตรการศึกษาของประเทศในอาเซียน เช่น ประเทศสิงคโปร์ ประเทศมาเลเซีย ประเทศไทย เพื่อใช้ในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน (Ministry of Education, Youth and Sport, 2015)

3) **วิถีปฏิบัติทางสังคมและวัฒนธรรม** (socio-cultural practice) คือ กระบวนการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมที่เป็นผลมาจากความสัมพันธ์ระหว่างตัวบท และวิถีปฏิบัติทางวาทกรรม โดยมีปัจจัยต่างๆ ที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เช่น อุดมการณ์ อัตลักษณ์ ความไม่เท่าเทียม ความเชื่อ ค่านิยม ซึ่งปัจจัยเหล่านี้แฝงอยู่ในโครงสร้างของสังคมและเป็นส่วนหนึ่งของวิถีปฏิบัติทางสังคมที่นำไปสู่การครอบงำ ผลิตซ้ำ หรือเปลี่ยนแปลงด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม รวมทั้งเป็นแบบแผนให้คนในสังคมยึดถือและปฏิบัติ

ประเทศกัมพูชามีการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์มาตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์และมีพัฒนาการสืบเนื่องมาถึงสมัยก่อนประวัติศาสตร์และสมัยประวัติศาสตร์ อิทธิพลของวัฒนธรรมอินเดียที่มีต่อกัมพูชาเริ่มต้นในศตวรรษที่ 1 ซึ่งเป็นลักษณะการยอมรับทางวัฒนธรรมอย่างค่อยเป็นค่อยไป ในต้นศตวรรษที่ 5 กัมพูชารับวัฒนธรรมอินเดียไว้อย่างสูงสุด สิ่งที่สำคัญที่สุด คือ การรับศาสนาพราหมณ์และศาสนาพุทธมาเป็นศาสนาประจำราชอาณาจักรทำให้กัมพูชามีการพัฒนาวัฒนธรรมของตนเองขึ้น เช่น ด้านวรรณคดี ระบบการปกครอง และโดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านศิลปะ ซึ่งกลายเป็นศิลปะที่มีความเป็นเอกลักษณ์แบบเขมร (อุไรศรี วรศะริน, 2545, น.52) ในทางสังคมการรับวัฒนธรรมอินเดียมีผลทำให้ชนชั้นนำของกัมพูชามีการปรับเปลี่ยนรูปแบบสังคมทั้งทางด้านการเมืองและการปกครอง รวมถึงการจัดลำดับชนชั้นในกัมพูชา ซึ่งมีลักษณะเป็นไปตามรูปแบบของชนชั้นนำในวัฒนธรรมอินเดีย อย่างไรก็ตาม ระบบวรรณะไม่ได้ส่งผลต่อสังคมกัมพูชาโดยรวม กล่าวคือ ส่งอิทธิพลเฉพาะในราชสำนักกัมพูชา และนับว่าเป็นเพียงแค่ขั้นตอนในพิธีกรรมการแสดงความเคารพต่อประเพณีที่รับมาจากอินเดียเท่านั้น (เดวิด แชนด์เลอร์, 2546, น. 20)

ความรุ่งเรืองและความเสื่อมโทรมของราชอาณาจักรกัมพูชาขึ้นอยู่กับปัจจัยทางการเมืองเป็นสำคัญ ความขัดแย้งภายในระหว่างผู้มีอำนาจ รวมทั้งวัฒนธรรมการเมืองที่นิยมดึงมหาอำนาจภายนอกมาส่งเสริมอำนาจของตน ส่งผลให้สถานการณ์ความขัดแย้งภายในอาณาจักรยิ่งเลวร้ายลง การรุกรานของสยามและเวียดนามสร้างความเจ็บปวดให้แก่ชาวเขมรเป็นอย่างยิ่ง ในศตวรรษที่ 14 สยามขยายดินแดนเข้าไปในกัมพูชา ในขณะเดียวกันเวียดนามก็ขยายเข้าไปปะทะกับสยามในศตวรรษที่ 16 ทั้งสยามและเวียดนามต่างถูกดึงเข้าไปเกี่ยวข้องภายในความขัดแย้งของกัมพูชา ซึ่งทำให้ฝรั่งเศสเห็นโอกาสที่จะเข้ามาเสนอการอารักขาราชสำนักกัมพูชา ในศตวรรษที่ 19 ในยุคแห่งการล่าอาณานิคม ฝรั่งเศสมีกลยุทธ์ครอบครองกัมพูชามากกว่าสยามและเวียดนาม จนในที่สุดทำให้กัมพูชาตกเป็นรัฐอารักขาของฝรั่งเศสในปี ค.ศ. 1863 (เขียน ธีระวิทย์ และสุนัย ผาสุข, 2543, น.34-35) ในช่วงทศวรรษ 1930 เกิดการเคลื่อนไหวและพัฒนาการที่มีส่วนทำให้ชาวเขมรเกิดความสำนึกในความเป็นชาติของตนมากขึ้น ซึ่งธีระ นุชเปี่ยม (2558, น.33-34) กล่าวว่าปัจจัยที่มีส่งผลต่อการสร้างกระแสสำนึกชาตินิยมเขมรในกัมพูชาขณะนั้น มี 2 ประการ ได้แก่ ประการที่ 1 คือ การนำเอาระบบการศึกษาแผนใหม่เข้ามาในกัมพูชา โรงเรียนมัธยมศรีสวัสดิ์ซึ่งเป็นสถาบันการศึกษาขั้นสูงสุดขณะนั้นเป็นสถานที่ส่งเสริมความก้าวหน้าและบ่มเพาะความรู้ให้แก่ปัญญาชนเขมรในเวลาต่อมา ประการที่ 2 การที่ฝรั่งเศสจัดตั้งสถาบันพระพุทธศาสนาในปีศตวรรษ 1930 เพื่อต่อต้านอิทธิพลของไทยที่ผ่านมาทางพระพุทธศาสนาและคณะสงฆ์ สถาบันนี้มีความเกี่ยวข้องกับกลุ่มนักเคลื่อนไหวด้านชาตินิยมที่เข้ามามีบทบาทสำคัญทางการเมืองในกัมพูชาก่อนได้รับเอกราช

ในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 หลายประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เรียกร้องเอกราชในขณะที่ฝรั่งเศสเป็นชาติมหาอำนาจเพียงชาติเดียวที่ยังคงควบคุมดินแดนอาณานิคมในอินโดจีนไว้ แม้ฝรั่งเศสต้องเผชิญหน้ากับกลุ่มชาตินิยมที่ได้รับการสนับสนุนจากญี่ปุ่น กลุ่มปัญญาชนรวมทั้งชนชั้นสูงในกัมพูชาเริ่มเคลื่อนไหวเรียกร้องเอกราชและสร้างสำนึกความเป็นชาติ โดยการรวมตัวกันประท้วงฝรั่งเศสตามหัวเมือง อีกทั้งมีการจัดตั้งกลุ่มเขมรอิสระที่ประเทศไทย การเดินขบวน การจัดตั้งกลุ่มอิสระการประท้วงเพื่อเรียกร้องเอกราชคืนจากฝรั่งเศสสำเร็จครั้งแรกในเดือนมีนาคม ค.ศ. 1945 ฝรั่งเศสต้องเผชิญกับการบุกของกองทัพนาซีเยอรมันในยุโรป หลังจากสงครามโลกครั้งที่ 2 สิ้นสุดลง ฝรั่งเศสกลับเข้ามามีบทบาทในกัมพูชาอีกครั้งด้วยความหวังในการฟื้นฟูจักรวรรดินิยมฝรั่งเศสขึ้นใหม่ ซึ่งในเวลาต่อมาฝรั่งเศสเสียเปรียบในสงครามเวียดนาม ส่งผลให้คืนอำนาจในด้านการเงิน การคลัง และการทหารให้แก่กัมพูชา จึงถือว่ากัมพูชาได้รับเอกราชอย่างสมบูรณ์จากฝรั่งเศสในปี ค.ศ. 1953 ภายใต้การนำ

ของสมเด็จพระนโรดมสีหนุ ซึ่งได้รับยกย่องให้เป็น “พระบิดาแห่งเอกราชของประเทศกัมพูชา” (ธิบดี บัวคำศรี, 2555, น.70-93)

ในช่วงหลังปี ค.ศ. 1956 รัฐบาลกัมพูชาภายใต้การบริหารของสมเด็จพระนโรดมสีหนุค่อนข้างเปิดเสรีทางการเมือง ปัญญาชนฝ่ายซ้ายที่กลับมาจากฝรั่งเศสหลายคน เช่น ซาลอธ ซาร์ (พล พต) เอียง ซารี ซอนเซน มีโอกาสเผยแพร่อุดมการณ์คอมมิวนิสต์ให้แก่ปัญญาชนชนชั้นกลางในกรุงพนมเปญ นอกเหนือจากเขตชนบทซึ่งเป็นฐานที่มั่นเดิมของพรรคคอมมิวนิสต์ ในปี ค.ศ. 1970 พลเอกลอน นอล ได้รับการสนับสนุนจากสหรัฐอเมริกาได้ก่อการรัฐประหารในช่วงที่สมเด็จพระนโรดมสีหนุเสด็จเยือนสหภาพโซเวียต นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงการปกครองจากราชอาณาจักรกัมพูชาสู่สาธารณรัฐกัมพูชา แต่อย่างไรก็ตาม การปกครองภายใต้การนำของพลเอก ลอน นอล ไม่สามารถพัฒนาประเทศให้ดีขึ้น เพราะตกอยู่ภายใต้สภาวะสงครามกลางเมือง เศรษฐกิจและความมั่นคงของกัมพูชาต้องอาศัยความช่วยเหลือจากสหรัฐอเมริกา สถานการณ์การเมืองภายในกัมพูชาเต็มไปด้วยการทุจริตและระบบพวกพ้อง

ในปี ค.ศ. 1972 ขบวนการคอมมิวนิสต์กัมพูชาซึ่งเริ่มรู้จักแพร่หลายในนามเขมรแดง (Khmer Rouge) กลายเป็นกองกำลังที่มีความเข้มแข็งและติดอาวุธทั้งชายและหญิง สามารถควบคุมพื้นที่ได้กว่าครึ่งประเทศ ในวันที่ 17 เมษายน ค.ศ. 1975 เขมรแดงสามารถปฏิวัติโค่นล้มรัฐบาลพลเอก ลอน นอล ได้สำเร็จ การปกครองกัมพูชาภายใต้การนำของพล พต ผู้นำเขมรแดงได้เปลี่ยนระบอบการปกครองไปสู่ระบอบสังคมนิยม รวมทั้งเปลี่ยนชื่อประเทศเป็น “กัมพูชาประชาธิปไตย” (Democratic Kampuchea) มีการปฏิวัติโครงสร้างทางสังคมและเศรษฐกิจให้เป็นระบอบสังคมนิยมแบบพึ่งตนเอง ยกเลิกการนับถือศาสนา ยกเลิกระบบเงินตรา ยกเลิกการจ่ายค่าแรง ประชาชนในเขตเมืองจำนวนกว่าล้านคน ถูกบังคับให้ออกจากเมืองไปอยู่ชนบทเพื่อทำนาและผลิตอาหาร ทรัพย์สินทุกอย่างถูกยึดเป็นของรัฐหรือออองการ์ (Angkar) ด้านสังคมและการดำรงชีวิต การใช้ภาษา เสื้อผ้า ทรงผม หรือแม้แต่แบบแผนความสัมพันธ์ในครอบครัว สามีภรรยา ญาติพี่น้อง ถูกเปลี่ยนโดยยึดหลักการงดเว้น ชุมชนหมู่บ้านมีการจัดตั้งขึ้นใหม่ ส่วนการศึกษาจัดให้เพียงระดับพื้นฐานและเน้นการศึกษาลัทธิการเมือง เพื่อให้เข้าใจปรัชญาและค่านิยมของการปฏิวัติ ในระหว่างการปกครองของกัมพูชาประชาธิปไตยหรือเขมรแดงมีประชาชนหลายล้านคนล้มตาย ซึ่งสาเหตุเกิดจากความอดอยาก ขาดแคลนอาหาร เจ็บป่วย รวมทั้งแผนการกำจัดศัตรูทางการเมืองครั้งใหญ่ของพล พต ผู้นำเขมรแดง โดย “การฆ่าล้างเผ่าพันธุ์” (ธัญญาทิพย์ ศรีพนา และคณะ, 2559, น. 40-41) ภาพความโหดร้ายและความทรงจำของชาวเขมรที่มีต่อรัฐบาลเขมรแดงเป็นความทรงจำที่เจ็บปวดอย่างมากต่อชาวเขมร การศึกษา

ของ Duong Keo (2013) พบว่าแนวคิดที่ใช้ในการปกครองกัมพูชาอันโหดร้ายของพล พต ผู้นำเขมรแดงอยู่ภายใต้สำนึกเรื่องชาตินิยม โดยถือว่าสิ่งที่กระทำเป็นไปเพื่อปกป้องประเทศชาติ ชาตินิยมของพล พต ในช่วงสมัยกัมพูชาประชาธิปไตยเป็นระบอบการปกครองแบบชาตินิยมสุดโต่ง ซึ่งเป็นผลมาจากความเชื่อว่า การสังหารผู้เป็นศัตรูของชาติเป็นสิ่งจำเป็นในการปกป้องประเทศ ชุดความคิดที่ว่า “ญวนผู้รุกราน” เป็นความเชื่อหลักของแนวคิดชาตินิยมที่นำมาใช้ในช่วงสมัยกัมพูชาประชาธิปไตย โดยเฉพาะการสังหารประชาชนชาวเวียดนามและชาวกัมพูชาที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกันโดยถือว่าเป็นศัตรูของชาติ

การปกครองกัมพูชาของเขมรแดงสิ้นสุดลงหลังเวียดนามยกกองทัพเข้าโจมตีกัมพูชาประชาธิปไตย ในเดือนมกราคม ปี ค.ศ 1979 โดยการนำของเฮง สัมริน เขมรคอมมิวนิสต์ที่ได้รับการสนับสนุนจากเวียดนาม สันติภาพเกิดขึ้นในกัมพูชาด้วยความช่วยเหลือจากนานาชาติและองค์กรระดับโลก การเลือกตั้งในกัมพูชาเมื่อปี ค.ศ. 1993 เป็นจุดเปลี่ยนชะตาชีวิตของประเทศและเปลี่ยนภาพลักษณ์จากประเทศคอมมิวนิสต์สู่ประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข แต่อย่างไรก็ตาม สถานการณ์การเมืองของกัมพูชายังคงเป็นที่จับตามองของนานาประเทศอีกครั้ง เมื่อมีนายกรัฐมนตรีบริหารประเทศในคราวเดียวถึง 2 คน ได้แก่ สมเด็จพระนโรดมรณฤทธิ์และสมเด็จฮุน เซน ซึ่งในเวลาต่อมาสมเด็จพระนโรดมรณฤทธิ์ถูกโค่นอำนาจ สมเด็จฮุน เซน จึงได้เป็นนายกรัฐมนตรีแต่เพียงผู้เดียว หากพิจารณาบทบาทของผู้นำกัมพูชาที่มีอำนาจอย่างแท้จริงมาตั้งแต่สมัยเฮง สัมรินที่โค่นอำนาจกลุ่มเขมรแดง พบว่าสมเด็จฮุน เซน เป็นผู้ทรงอิทธิพลสูงสุดในประเทศกัมพูชามาจนถึงปัจจุบัน (ดวงเด่น บุญปก, 2557, น.135)

ความเชื่อและศาสนาของชาวเขมรเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่ผ่านการถ่ายทอดมาจากบรรพบุรุษ ในขณะที่กระแสวัฒนธรรมตะวันตกเริ่มเข้ามามีบทบาทกับคนในสังคมเมืองมากขึ้น แต่โดยส่วนใหญ่แล้วชาวเขมรยังคงยึดถือและปฏิบัติตามความเชื่อและศาสนาในวิถีชีวิตเรื่อยมา สมเกียรติ วัฒนาพงษากุล (2559, น.40-46) กล่าวว่าชาวเขมรมีความเชื่อที่ผูกพันกับชีวิต ความเชื่อเรื่องผีเป็นความเชื่อที่สำคัญ โดยชาวเขมรเชื่อว่าผีมีทั้งผีดีและผีร้าย ภายหลังการรับศาสนาพราหมณ์และพุทธศาสนา ทำให้ทั้งสองศาสนามีบทบาทต่อวิถีชีวิตของชาวเขมรเรื่อยมา ประเพณีและพิธีกรรมของชาวเขมรล้วนเป็นส่วนหนึ่งของความเชื่อ ประเพณี และพิธีกรรมของเขมรมีลักษณะคล้ายกับไทย เนื่องจากได้รับอิทธิพลจากอินเดียเหมือนกัน

การศึกษาวิถีชีวิตและโลกทัศน์ของชาวเขมรผ่านภาษิตเขมรของอุบล เทศทอง (2550) พบว่าประเทศกัมพูชามีแหล่งน้ำที่อุดมสมบูรณ์เหมาะในการทำการเกษตร วิถีชีวิตและอาชีพหลักของชาวเขมรส่วนใหญ่จึงเป็นอาชีพเกษตรกร ซึ่งทำการเกษตรแบบดั้งเดิมที่อาศัยปัจจัย

จากธรรมชาติ ผลผลิตขึ้นอยู่กับความอุดมสมบูรณ์ของดินและน้ำเป็นสำคัญ ธรรมชาติที่มีความอุดมสมบูรณ์ส่งผลให้ชาวเขมรมีความเป็นอยู่อย่างเรียบง่าย ไม่ต้องขวนขวาย เนื่องจากอาหารการกินมีความอุดมสมบูรณ์ นอกจากนี้ชาวเขมรยังมีโลกทัศน์ต่อผู้ชายว่าต้องมีหน้าที่ทำงานนอกบ้าน เลี้ยงดูครอบครัวและภรรยา รวมทั้งสมาชิกในครอบครัว ผู้ชายชาวเขมรจึงควรมีความกล้าหาญ ขยันขันแข็งในการทำงาน สังคมเขมรให้ความสำคัญกับผู้ชายในฐานะผู้นำสังคม ผู้นำครอบครัวจึงนิยมให้การศึกษาแก่บุตรชายมากกว่าบุตรสาว ส่วนโลกทัศน์ของชาวเขมรที่มีต่อผู้หญิง คือ ต้องมีกิริยามารยาทดี รักนวลสงวนตัว จนกว่าจะได้แต่งงานอย่างถูกต้องตามประเพณี โลกทัศน์เกี่ยวกับศาสนาของชาวเขมรเป็นโลกทัศน์ที่เด่นชัดที่สุด กล่าวคือ ความเชื่อเรื่องการเวียนว่ายตายเกิดในวัฏสงสาร รวมทั้งเชื่อว่าอำนาจของบุญกรรมที่เป็นสิ่งกำหนดฐานะและบทบาทของคนในสังคม การศึกษาแนวคิดกุลสตรีในนวนิยายของนักเขียนสตรีเขมรของอารียา หุตินทะ (2551) พบว่าแนวคิดกุลสตรีเป็นสิ่งที่แสดงอัตลักษณ์ของสตรีเขมรและชาวเขมร โดยให้ภาพของสตรีที่มีความสวยงาม แต่งกายสุภาพเรียบร้อย กิริยามารยาทอ่อนน้อม มีสัมมาคารวะ กตัญญูต่อบุพการี รักนวลสงวนตัว นอกจากนี้ สตรีเขมรต้องมีความมุ่งมั่นในการรับใช้สังคมและปฏิบัติตามนโยบายของรัฐอย่างเต็มที่ สิ่งที่มีผลต่อแนวคิดกุลสตรีเขมร คือ วรรณคดีเรื่อง *ฉบับสอนสตรี* (**ច្បាប់ស្រី**) ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่ออบรมสั่งสอนสตรีให้มีความประพฤติที่ดีงามตามแบบฉบับของสตรีเขมร สอดคล้องกับงานวิจัยของ Anderson & Grace (2018) ที่ศึกษาเกี่ยวกับวรรณคดีเรื่องฉบับสอนสตรี ซึ่งมีอิทธิพลต่อการปลูกฝังคุณธรรมให้แก่เด็กผู้หญิงและสตรีชาวเขมร ผลจากการศึกษาพบว่าวรรณคดีเรื่องฉบับสอนสตรีเป็นวรรณคดีที่อธิบายพฤติกรรมอันพึงประสงค์ของสตรีชาวเขมร เนื้อหาของวรรณคดีบางส่วนนำไปใช้ในแบบเรียนวิชาภาษาเขมร เพื่อปลูกฝังค่านิยมให้สตรีชาวเขมรมีความเป็น *สตรีครบลักษณ์* (**ស្ត្រីគ្រប់លក្ខណ៍**) ตามแบบฉบับวัฒนธรรมเขมร

งานวิจัยเกี่ยวกับวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ในแบบเรียน

จากแนวคิดที่กล่าวมา ในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยเลือกใช้แนวคิดวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ของ Fairclough (2001) เนื่องจากเป็นแนวคิดที่มุ่งเน้นการวิเคราะห์ตัวบทและวิถีปฏิบัติทางวาทกรรมหรือกระบวนการผลิตตัวบทของกระทรวงศึกษาธิการ ยุวชน และกีฬา ซึ่งเป็นหน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่หลักในการผลิตและเรียบเรียงแบบเรียนเพื่อใช้ในระบบการเรียนการสอนในประเทศกัมพูชาและแนวคิดของ Fairclough มีหลายงานวิจัยนำมาใช้ในการศึกษา

แบบเรียน ซึ่งมีประเด็นการวิเคราะห์ที่หลากหลาย เช่น อุดมการณ์ อัตลักษณ์ ชาติพันธุ์ ความไม่เท่าเทียม หรือปมปัญหาต่างๆ ที่ปรากฏในแบบเรียน เช่น

Min Hye Cho & Dong Bae Lee (2019) ศึกษาวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ในแบบเรียนภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาของกลุ่มจงเรียนที่ตีพิมพ์ระหว่างปี 1968-1974

Wongsantativanich (2017) ศึกษาอัตลักษณ์และอุดมการณ์ผ่านตัวละครในแบบเรียนวิชาภาษาอังกฤษสำหรับผู้เรียนชาวไทยระดับต้น

วิสันต์ สุขวิสิทธิ์ (2554) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาษาและอุดมการณ์ในแบบเรียนวิชาภาษาไทยตามหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2503-2544

วุฒิพงษ์ ประพันธมิตร (2562) ศึกษาวาทกรรมความรักชาติในแบบเรียนวิชากิจกรรมกลุ่มยุวชนแนวหน้าภายใต้การปกครองของประธานาธิบดี สี จิ้นผิง

งานวิจัยเหล่านี้มีวัตถุประสงค์ที่ตรงกัน คือ การศึกษาอุดมการณ์ที่ปรากฏในแบบเรียน กล่าวคือ Min Hye Cho & Dong Bae Lee (2019) พบว่าอุดมการณ์ของชาวเกาหลีเหนือที่ปรากฏในแบบเรียนแสดงให้เห็นถึงลัทธิคิม อิล ซง และการนำเสนอภาพของประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยเกาหลีเหนือว่าเป็นมาตุภูมิที่ดีที่สุด รวมทั้งสนับสนุนให้มีการอพยพกลับประเทศแม่ (เกาหลีเหนือ) ซึ่งอุดมการณ์เหล่านี้สอดแทรกผ่านแบบเรียน นอกจากนี้ พบว่าผู้ได้ประโยชน์จากอุดมการณ์ในแบบเรียน คือ ผู้นำชาวเกาหลีเหนือและผู้นำชั้นสูงของกลุ่มจงเรียน โดยพบการใช้กลวิธีทางภาษา เช่น การใช้กาล (tense) ที่ผิดจากความเป็นจริง เพื่อแสดงความน่าเชื่อถือหรือใช้เพื่อบิดเบือนข้อมูล เช่น *"What is Marshal Kim Il Sung doing?"* โดยการใช้ present continuous tense เพื่อแสดงถึงความต่อเนื่องของภารกิจคิม อิล ซง ที่ยืนยงและไม่มีจุดจบ การใช้สรรพนามแบบรวมกลุ่ม เช่น *"On February 23, 1963, I received warm words from our most beloved leader, Marshal Kim Il Sung."* ซึ่ง "our" เพื่อใช้อ้างถึงชาวเกาหลีเหนือทุกคนที่ภักดีต่อท่านผู้นำ คิม อิล ซง การเรียงคำในประโยคเพื่อลำดับความสำคัญ เช่น *"I can speak Korean. I can speak, read, and write Korean…I can speak Korean, Japanese, and English…"* โดยการใช้คำว่า "Korean" ขึ้นต้นและกล่าวซ้ำในจำนวนหลายครั้ง รวมถึงการเรียงไว้ข้างหน้า "Japanese" และ "English" เพื่อเน้นย้ำว่าภาษาเกาหลีสำคัญกว่าภาษาญี่ปุ่นและภาษาอังกฤษ การใช้มานุษยรูปนิยม (Anthropomorphism) เช่น *"…They were a cow, a horse, a sheep, and a hen. They were all good friends. They always worked together in the field. One day a wolf came there. He took away their rice, fruit, and other food… 'We must unite and kill him.' 'You are right. Let's unite and kill him!' …*

The bad wolf came out… All animals attacked him bravely… They tied him up with a rope and threw him into the river." โดยการนำลักษณะของมนุษย์ไปใช้กับสิ่งที่ไม่ใช่มนุษย์ คือ "วัว" "ม้า" "แกะ" และ "แม่ไก่" เป็นตัวแทนของชาวเกาหลีกลุ่มจงเรียนที่ทำงานในสังคมญี่ปุ่น และใช้คำว่า "หมาป่า" ในฐานะสัตว์ร้ายเป็นตัวแทนของผู้กดขี่ ซึ่งหมายรวมถึงชาวญี่ปุ่นและชาวอเมริกัน กลวิธีทางภาษาที่พบเหล่านี้มีความสัมพันธ์กับการนำเสนออุดมการณ์ที่ปรากฏในแบบเรียน ได้แก่ การสรรเสริญเกาหลีเหนือและคิม อิล ซง การนำเสนอภาพชาวเกาหลีเหนือที่อาศัยอยู่ในประเทศญี่ปุ่น การต่อต้านอเมริกาและการอธิบายภาพเกาหลีใต้ในแง่ลบ เป็นต้น

การวิเคราะห์แบบเรียนภาษาอังกฤษโดยใช้แนวคิดวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ของ Wongsantativanich (2017) ซึ่งเป็นงานวิจัยของคนไทยที่ศึกษาหนังสือแบบเรียนภาษาอังกฤษสำหรับผู้เรียนชาวไทยระดับต้น จำนวน 4 ชุด ได้แก่ 1) Ladder of Knowledge Series 2) Direct Method Reader for Thai Students 3) English is Fun: A Beginning Course for Thai Students และ 4) Projects: Play and Learn โดยการศึกษาอัตลักษณ์และอุดมการณ์ผ่านตัวละครในแบบเรียน ผลการวิเคราะห์พบว่าแบบเรียนในแต่ละชุดมีการนำเสนออัตลักษณ์ของตัวละครในมุมมองที่ต่างกันในประเด็นด้านอายุ เชื้อชาติ ชนชั้น และเพศ ตัวละครผู้ชายวัยผู้ใหญ่ที่มีเชื้อชาติสยามหรือไทยและเป็นชนชั้นสูง พบมากในชุดที่ 1 Ladder of Knowledge Series และชุดที่ 2 Direct Method Reader for Thai Students ส่วนตัวละครในชุดที่ 3 English is Fun: A Beginning Course for Thai Students และชุดที่ 4 Projects: Play and Learn นำเสนอตัวละครที่เป็นชาวต่างชาติมากขึ้น มีการนำเสนอเพศหญิงมากขึ้น ส่วนชนชั้นและวัยมีความแตกต่างออกไปจากสองชุดแรก ส่วนผลการวิเคราะห์อุดมการณ์พบว่ามีการปลูกฝังอุดมการณ์ได้แก่ การทำให้ทันสมัย ชาตินิยม บริโภคนิยม และโลกาภิวัตน์ รวมทั้งอุดมการณ์คุณธรรมสำหรับเด็กที่รัฐถ่ายทอดผ่านแบบเรียนภายใต้วิถีปฏิบัติทางวาทกรรมหรือการผลิตตัวบทของหน่วยงานราชการซึ่งเป็นผู้ควบคุมดูแลในการสร้างอุดมการณ์และผลประโยชน์ของรัฐ

วิสันต์ สุขวิสิทธิ์ (2554) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาษาและอุดมการณ์ในแบบเรียนวิชาภาษาไทยตามหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2503-2544 โดยใช้กรอบแนวคิดวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ พบว่าในแบบเรียนมีการใช้กลวิธีทางภาษาในการสื่ออุดมการณ์ชาติทั้งหมด 14 วิธี ได้แก่ การใช้คำศัพท์ การใช้ประโยคเหตุผล การใช้มูลบท เป็นต้น และพบชุดความคิดที่สื่ออุดมการณ์ในแบบเรียนทั้งหมด 10 ชุดความคิด ชุดความคิดที่สื่ออุดมการณ์เด็ก อุดมการณ์ความเป็นหญิง และความเป็นชายเป็นอุดมการณ์เด่นที่ปรากฏในแบบเรียนทุกเล่ม เนื่องจากแบบเรียนที่นำมาวิเคราะห์เป็นแบบเรียนระดับประถมศึกษา จึงมีการปลูกฝังและบ่มเพาะ

อุดมการณ์เหล่านี้ให้กับผู้เรียนในวัยนี้เป็นหลัก งานวิจัยนี้แสดงให้เห็นว่าแบบเรียนเป็นวาทกรรมที่ผลิตขึ้นและควบคุมโดยองค์กรทางการศึกษาของรัฐ เพื่อนำมาใช้ในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งประชาชนในประเทศที่เข้าศึกษาในระบบที่รัฐจัดขึ้นต้องใช้เรียนทุกคน อุดมการณ์ที่ปรากฏในแบบเรียนจึงส่งผลต่อสังคมและให้ประโยชน์แก่รัฐในฐานะเป็นผู้กำหนดนโยบาย ดังนั้น อุดมการณ์ที่ถูกนำเสนอผ่านแบบเรียนจึงมีส่วนเกี่ยวข้องกับระบบความคิดและค่านิยมของสังคม เช่น ความอาวุโส ระบบอุปถัมภ์ แนวคิดทางพระพุทธศาสนา รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงนโยบายของรัฐในแต่ละสมัย แบบเรียนเป็นวาทกรรมที่ผลิตซ้ำการครอบงำของผู้มีอำนาจและอุดมการณ์ของรัฐใช้ในการหล่อหลอมให้ผู้อ่านแบบเรียนเป็นไปตามมุมมองที่รัฐเห็นว่าดีและเหมาะสม

นอกจากนี้ มีงานวิจัยที่ทำการศึกษาแบบเรียนของประเทศจีน เช่น งานวิจัยของวุฒิพงษ์ ประพันธมิตร (2562) ศึกษาวาทกรรมความรักชาติในแบบเรียนวิชากิจกรรมกลุ่มยุวชนแนวหน้าภายใต้การปกครองของประธานาธิบดี สี จิ้นผิง โดยใช้กรอบแนวคิดวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ พบว่าประเทศจีนใช้แบบเรียนเป็นเครื่องมือปลูกฝังให้ประชาชนรักชาติ การเรียบเรียงและผลิตเนื้อหาให้เป็นไปเพื่อประโยชน์ของรัฐ โดยมุ่งเน้นสร้างอุดมการณ์หลักเพื่อปลูกฝังความรักชาติและจงรักภักดีต่อพรรคคอมมิวนิสต์ ได้แก่ อุดมการณ์ยืนหยัดในระบอบสังคมนิยม อุดมการณ์เชื่อฟังและเจริญรอยตามพรรคคอมมิวนิสต์ อุดมการณ์ปฏิบัติตามแบบอย่างของบุคคลสำคัญ อุดมการณ์เชิดชูจิตวิญญาณความเป็นจีน และพบว่าแบบเรียนนอกจะเป็นสิ่งพิมพ์ที่ใช้ถ่ายทอดเนื้อหาความรู้แล้ว ยังสามารถทำหน้าที่เป็นเครื่องมือในการสร้างอุดมการณ์ความรักชาติผ่านตัวบทและรูปภาษาที่ปรากฏในแบบเรียน สามารถครอบงำค่านิยมทางการเมืองเพื่อจุดมุ่งหมายของรัฐในการสร้างความรักชาติและความเป็นชาติ และที่สำคัญ คือ แบบเรียนสามารถสร้างความศรัทธาต่อระบอบสังคมนิยมและพรรคคอมมิวนิสต์ภายใต้การปกครองสาธารณรัฐประชาชนจีนของประธานาธิบดี สี จิ้นผิง

งานวิจัยที่กล่าวมา แสดงให้เห็นความสัมพันธ์ของกรอบแนวคิดในการวิเคราะห์ที่นำตัวบทมาศึกษา ซึ่งส่วนใหญ่เป็นแบบเรียนระดับชั้นประถมศึกษา เนื่องจากเห็นว่าเป็นระดับการศึกษาที่ง่ายต่อการปลูกฝังค่านิยม ความคิด ความเชื่อ หรืออุดมการณ์ต่างๆ ที่รัฐต้องการนำเสนอ นอกจากนี้ อุดมการณ์ที่พบจากผลการศึกษาในงานวิจัยส่วนใหญ่เกี่ยวข้องกับอุดมการณ์รักชาติหรืออุดมการณ์ชาตินิยม ในส่วนของแบบเรียนที่ถูกผลิตขึ้นในประเทศที่อยู่ในระบอบคอมมิวนิสต์ มีการเชื่อมโยงความรักชาติกับผู้นำของประเทศ เช่น คิม อิล ซง และสี จิ้นผิง ส่วนงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับแบบเรียนไทยและแบบเรียนภาษาอังกฤษที่ผลิตในประเทศไทยพบว่ามีการสอดแทรกอุดมการณ์เกี่ยวกับความอาวุโสและอุดมการณ์เพศสภาพ สะท้อนความอาวุโส

และเพศสภาพ ซึ่งหมายถึง ลักษณะต่างๆ ที่บ่งบอกความเป็นชาย (masculinity) และความเป็นหญิง (femininity) เป็นลักษณะเด่นของสังคมที่ใช้ในการปลูกฝังผู้เรียนผ่านแบบเรียนไม่ว่าจะเป็นภาษาไทยหรือภาษาอังกฤษ

งานวิจัยเกี่ยวกับการวิเคราะห์แบบเรียนโดยใช้แนวคิดที่นอกเหนือจากการวิเคราะห์เชิงวิพากษ์

ในการศึกษาค้นคว้างานวิจัยในประเทศไทยที่เกี่ยวข้องกับแบบเรียนในประเทศกัมพูชาพบงานวิจัยที่กล่าวถึงแบบเรียนของประเทศกัมพูชาจำนวนไม่มากนัก ส่วนใหญ่เป็นงานวิจัยที่ศึกษาแบบเรียนวิชาภาษาเขมรของประเทศกัมพูชาในลักษณะเชิงบรรยายและวิเคราะห์เนื้อหาในแบบเรียน ผู้วิจัยพบทั้งหมด 2 งาน ได้แก่ งานวิจัยของชาญชัย คงเพียรธรรม (2559) ที่วิเคราะห์อุดมการณ์ชาติในแบบเรียนภาษาเขมรระดับประถมศึกษาของประเทศกัมพูชา งานวิจัยนี้มุ่งเน้นศึกษาเฉพาะบทอ่านที่ปรากฏในแบบเรียน เช่น องค์ประกอบของบทอ่านที่ประกอบด้วยสัญลักษณ์ ชื่อ ภาพประกอบ เนื้อหา และคำถามท้ายบท การวิเคราะห์เนื้อหาของบทอ่านการสอนแบบแฝงเร้น ได้แก่ ความภูมิใจในความยิ่งใหญ่ของอารยธรรมเขมร การสร้างความเกลียดชังให้แก่สยามและเวียดนาม การยกย่องอาชีพเกษตรกรรมซึ่งเป็นอาชีพหลักของชาวเขมร และการตอกย้ำความเจ็บปวดจากการกระทำอันโหดร้ายของเขมรแดง ซึ่งงานวิจัยของชาญชัย คงเพียรธรรม (2559) ไม่ได้ให้ความสำคัญกับการวิเคราะห์กลวิธีทางภาษาในการประกอบสร้างตัวบท แต่มุ่งเน้นพรรณนาแบบเรียนภาษาเขมรว่ามีการสอดแทรกเรื่องราวเกี่ยวกับเขมรอย่างไรบ้าง โดยใช้การวิเคราะห์แบบเรียนในเชิงวรรณกรรม ไม่ได้ประยุกต์แนวคิดทางภาษาศาสตร์หรือสังคมศาสตร์ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ส่วนงานวิจัยของ สิริลักษณ์ ศรีราม (2561) วิเคราะห์หนังสือเรียนวิชาภาษาเขมรชั้นปีที่ 1-3 ของประเทศกัมพูชาในระหว่างค.ศ. 1987-1992 ซึ่งเป็นช่วงที่มีการฟื้นฟูด้านการศึกษาของประเทศกัมพูชาหลังการปกครองของเขมรแดง หนังสือเรียนที่ใช้ในประเทศกัมพูชาในขณะนั้นผลิตโดยกระทรวงศึกษาธิการ ภายใต้รัฐบาลสาธารณรัฐกัมพูชา โดยการนำของ เฮง สัมริน ที่ได้รับการสนับสนุนจากเวียดนามในการเอาชนะรัฐบาลกัมพูชาประชาธิปไตยหรือกลุ่มเขมรแดงสำเร็จ ผลของการศึกษาพบว่าสารัตถะด้านเนื้อหาในหนังสือแบ่งออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ 1) สารัตถะด้านเนื้อหา มีการสอนไวยากรณ์ภาษาเขมรจากง่ายไปยากตามระดับของชั้นเรียน คำและประโยคที่นำมาสอนเกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน 2) สารัตถะด้านหัวข้อ มีประเด็นที่นำมาสอนในแบบเรียน เช่น โรงเรียน ครอบครัว ทัศนียภาพและประชาชน และ 3) สารัตถะด้านแนวคิด ให้ความสำคัญกับเรื่องความขยัน การทำความดี ความสามัคคีของคนในชาติ แนวคิดทางการเมืองการปกครอง

การสร้างภาพให้กลุ่มเขมรแดงเป็นผู้ร้ายและศัตรูของชาติ ยกย่องชื่นชมเวียดนามในฐานะวีรบุรุษที่ช่วยกัมพูชาจากกลุ่มเขมรแดง เช่น *"ប៉ុល ពត សំលាប់ ប្រល័យខ្មែរស្លាប់ ស្លាប់ពាយស្ទើរអស់ សំលាប់ក្មេងចាស់ ព្រាត់ប្រាសសូន្យសោះ ស្លាប់ក្នុងគុកខ្មោះ ជាងបីលាននាក់។ វៀតណាមមានគុណ ឧបត្ថម្ភជាមុន រណសិរ្សពឹងពាក់ ភាយបនក្សត់ខ្លាយ សម្ព្រាយមិត្តភក្តិ កម្ពុជាចាំជាក់ គុណមិត្តវៀតណាម។"* ถอดความได้ว่า *"พล พต เข่นฆ่า สังหารชาวเขมรตาย ทุกสิ่งพังพินาศ ฆ่าทั้งเด็กและผู้ใหญ่ พลัดพรากและสูญสิ้น ตายอยู่ในคุกเหม็นเน่า มากกว่าสามล้านคน เวียดนามมีบุญคุณ อุปถัมภ์นำพา ร่วมกับกองทัพแนวหน้า ทำลายพวกกบฏแตกกระจาย ช่วยปลดปล่อยเพื่อน กัมพูชาจำได้แน่ชัด บุญคุณของเพื่อนเวียดนาม"* ทำให้เห็นว่าแบบเรียนที่ผลิตขึ้นในสมัยที่เวียดนามมีอิทธิพลเหนือรัฐบาลกัมพูชาในขณะนั้น ส่งผลให้เนื้อหาในแบบเรียนกล่าวถึงเวียดนามในฐานะผู้มีบุญคุณช่วยเหลือกัมพูชาให้รอดพ้นจากการปกครองอันทารุณของเขมรแดง

งานวิจัยที่ศึกษาแบบเรียนประวัติศาสตร์ของประเทศกัมพูชาที่เกี่ยวข้องกับประเทศไทย เช่น งานของศานติ ภักดีคำ (2546) ศึกษาทัศนคติที่ชาวเขมรมีต่อประเทศไทยโดยอาศัยข้อมูลจากแบบเรียนประวัติศาสตร์ของกัมพูชา เนื่องจากแบบเรียนประวัติศาสตร์เป็นแหล่งที่มาของอิทธิพลที่มีผลต่อทัศนคติ ความคิดของประชาชนชาวเขมรมากที่สุด โดยเนื้อหาในแบบเรียนอธิบายว่าประเทศไทย คือ ผู้รุกรานกัมพูชา ซึ่งกล่าวถึงชาวไทยที่อพยพลงมาจากแคว้นยูนนานทางตอนใต้ของจีนแล้วเข้ารุกรานขับไล่เขมรจากดินแดนสุโขทัยซึ่งเป็นดินแดนของเขมร นอกจากในแบบเรียนประวัติศาสตร์แล้วแบบเรียนวรรณคดีเขมรกล่าวถึงผลกระทบและความเสียหายของกัมพูชาที่เกิดจากการรุกรานของชาวไทย เช่น กล่าวว่า *"ประเทศกัมพูชาได้รับข่าวร้ายอย่างมากจากไทย ซึ่งยกทัพมารุกรานหลายครั้งโดยมีความปรารถนาจะเอาเมืองเขมรให้ได้ มีการปล้นราชสมบัติและจับชาวเขมรไปเป็นเชลยจำนวนมาก"* นอกจากนี้ ยังกล่าวถึงเหตุการณ์ที่กษัตริย์เขมรยกทัพไปช่วยรบเมื่อมีศึกสงครามกับพม่า แต่กษัตริย์ไทยไม่ได้สำนึกในบุญคุณ

ส่วนงานวิจัยที่ศึกษาแบบเรียนไทยที่กล่าวถึงประเทศกัมพูชา ผู้วิจัยพบงานวิจัยของวารุณี โอสถารมย์ (2543) ศึกษาวิเคราะห์เนื้อหาในแบบเรียนไทยที่สะท้อนเจตคติต่อประเทศเพื่อนบ้านในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ จากผลการวิเคราะห์ของวารุณี โอสถารมย์ (2543) เกี่ยวกับแบบเรียนไทยที่กล่าวถึงประเทศกัมพูชาโดยมีนัยทางการเมืองแอบแฝงปรากฏอยู่ในแบบเรียนอย่างเห็นได้ชัด เช่น กล่าวถึงลักษณะนิสัยของชาวเขมรว่า *"ผู้เขียนใช้คำอธิบายสร้างภาพด้านลบด้วยชี้ว่าประเทศนี้เป็นประเทศด้อยพัฒนา โดยมีสาเหตุจากการที่ประชาชนไม่ได้รับการศึกษาและบุคลิกนิสัยประจำชาติที่เป็นคนไม่ขยัน ภาพเหล่านี้ทำให้ชาวเขมรเป็นชนชาติที่มีความด้อยกว่าเมื่อเทียบกับประชาชนชาวไทย (น.27)"* และกล่าวถึงเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ว่า *"ภาพการอธิบายประวัติศาสตร์เขมรยุคอยุธยาเป็นภาพลบที่ถูกตอกย้ำให้เห็นถึงความตระบัด*

สัตย์ของผู้นำเขมรที่ไม่รักษาความสัมพันธ์ในฐานะเมืองขึ้นที่ดีและในการอธิบายประวัติศาสตร์เขมรสมัยธนบุรีและรัตนโกสินทร์ก็ยังตอกย้ำบทบาทกษัตริย์เขมรที่ใช้นโยบาย 'สองฝ่ายฟ้า' แสดงถึงความไม่จงรักภักดีต่อฝ่ายไทยอย่างแท้จริง แต่เอาใจออกห่างไปเข้ากับฝ่ายเวียดนามหากมีโอกาส (น.32)"

งานวิจัยที่ผ่านมาส่วนใหญ่เป็นการบรรยายเกี่ยวกับเนื้อหาสาระที่ปรากฏในแบบเรียน ผู้วิจัยเห็นว่ายังไม่มีการนำแนวคิดวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์และแนวคิดทฤษฎีทางภาษาศาสตร์มาใช้ในการศึกษา โดยวิเคราะห์ปรากฏการณ์ทางภาษาและบริบททางสังคมวัฒนธรรม เพื่อให้เข้าใจชุดความคิดที่ปรากฏในแบบเรียนภาษาเขมรซึ่งใช้เป็นเครื่องมือในการสอนและปลูกฝังค่านิยม ความเชื่อ แนวคิด รวมถึงอุดมการณ์ที่รัฐต้องการให้ชาวเขมรทุกคนยึดถือและปฏิบัติโดยผ่านระบบการศึกษา ผู้วิจัยจึงเลือกแนวคิดวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ของ Fairclough (2001) เป็นกรอบแนวคิดในการวิเคราะห์วาทกรรมด้วยมิติ 3 มิติที่สัมพันธ์กัน ได้แก่ 1) ตัวบท เป็นการวิเคราะห์ตัวบทที่ใช้ในการเรียบเรียงแบบเรียน 2) วิถีปฏิบัติทางวาทกรรม เป็นการตีความกระบวนการผลิตตัวบทในแบบเรียนที่ผลิตขึ้นภายใต้การควบคุมของกระทรวงศึกษาธิการ ยุวชน และกีฬา ของประเทศกัมพูชา 3) วิถีปฏิบัติทางสังคมและวัฒนธรรม เป็นการอธิบายมิติทางสังคมและวัฒนธรรมในการประกอบสร้างผ่านตัวบทและวิถีปฏิบัติทางวาทกรรมในแบบเรียนวิชาภาษาเขมรของประเทศกัมพูชา

ในการผลิตตัวบทจากการเรียบเรียงเนื้อหามีส่วนในการเสนอข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็นของผู้เขียนแบบเรียน ย่อมมีการแฝงสิ่งที่รัฐเห็นว่าก่อประโยชน์กับประเทศชาติและการปกครองของรัฐ ดังนั้น แนวคิดของ Fairclough (2001) จึงเหมาะสมที่จะใช้วิเคราะห์หรือตีความความหมายที่ซ่อนอยู่ในวาทกรรมผ่านรูปภาษาที่ปรากฏในแบบเรียนของรัฐซึ่งบังคับใช้กับทุกคนที่เข้าศึกษาในระบบการศึกษาของประเทศกัมพูชา

3. วัจนกรรม

วัจนกรรมเป็นทฤษฎีที่อธิบายการกระทำโดยใช้การพูดว่าเป็นการกระทำที่เกิดขึ้นเมื่อผู้พูดเจตนาสื่อความหมายมากกว่าความหมายตรงของถ้อยคำซึ่งต้องอาศัยบริบทและการตีความ การกล่าวถ้อยคำเพื่อสื่อความหมายในภาษาเป็นกิจกรรมทางสังคม การใช้ภาษาจึงไม่ใช่แค่การสื่อสารหรือการที่ผู้พูดกล่าวถ้อยคำ โดยไม่มีจุดประสงค์หรือไม่มีเจตนาในการพูด แต่ในการพูดแต่ละครั้งมีเจตนา (intention) หรือความตั้งใจของผู้พูด เพื่อก่อให้เกิดการกระทำต่างๆ ซึ่งเป็นผลมาจากการพูด หรือที่เรียกว่า วัจนกรรม (speech act)

Austin (1962) นักปรัชญาชาวอังกฤษผู้ศึกษาวัจนกรรมเป็นคนแรก แบ่งการกระทำที่สื่อด้วยถ้อยคำออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่

1) การกล่าวถ้อยคำ (locutionary act) คือ การกระทำโดยการเปล่งเสียงออกมาเป็นถ้อยคำเพื่อสื่อความหมายในการสื่อสาร อาจเป็นเพียงคำเดียวหรือหลายประโยค ซึ่งเป็นความหมายตรงตามรูปคำและตรงตามโครงสร้างประโยค

2) การแสดงเจตนา (illocutionary act) คือ การกล่าวถ้อยคำที่มีพลังวัจนกรรมปฏิบัติ (illocutionary force) เพื่อแสดงเจตนาหรือความตั้งใจของผู้พูดในการกล่าวถ้อยคำแต่ละครั้ง เช่น การสั่ง การข่มขู่ การเตือน การเสนอแนะ การขอร้อง การให้สัญญา เป็นต้น

3) วัจนผล (perlocutionary act) คือ การกระทำที่เป็นผลมาจากถ้อยคำของผู้พูด เมื่อผู้พูดกล่าวถ้อยคำย่อมต้องมีเจตนาและความตั้งใจที่จะให้เกิดผลอย่างใดอย่างหนึ่งต่อผู้ฟัง ซึ่งผลของวัจนกรรมอาจตรงหรือไม่ตรงตามเจตนาของผู้พูดก็ได้

ส่วน Searle (1969) นักปรัชญาชาวอเมริกาซึ่งเป็นลูกศิษย์ของ Austin ได้นำแนวคิดเรื่องวัจนกรรมของ Austin มาศึกษาต่อและแบ่งการกระทำที่สื่อด้วยถ้อยคำเป็น 3 ประเภท ได้แก่

1) การกล่าวถ้อย (utterance act) คือ การเปล่งเสียงหรือกล่าวถ้อยคำ

2) การนำเสนอเนื้อความ (propositional act) คือ การกระทำโดยการกล่าวถ้อยคำหรือคำพูดเพื่อแสดงความหมายที่ผู้พูดกระทำในการกล่าวแต่ละครั้ง

3) การสื่อเจตนา (illocutionary act) คือ การกระทำโดยการกล่าวถ้อยคำเพื่อสื่อเจตนาหรือความตั้งใจของผู้พูด ทั้ง Austin และ Searle มีแนวคิดตรงกันในการสื่อเจตนาโดยใช้คำว่า illocutionary act

การกระทำด้วยคำพูดจำแนกเป็นประเภทต่างๆ ตามเจตนาของผู้พูด เจตนาจะสัมฤทธิ์ผลขึ้นอยู่กับเงื่อนไขที่เหมาะสม (felicity condition) ซึ่งตามแนวคิดของ Austin (1962, อ้างถึงใน ทรงธรรม อินทจักร, 2550, น. 34-37) สรุปว่าเงื่อนไขที่เหมาะสมประกอบด้วย

1) เงื่อนไขขั้นตอน คือ ธรรมเนียมปฏิบัติที่เป็นที่ยอมรับ สถานการณ์และบุคคลที่เหมาะสม เช่น การแต่งงานของผู้นับถือศาสนาคริสต์จะต้องประกอบพิธีทางศาสนาในโบสถ์คริสต์ตามเวลาที่กำหนด และต้องมีสักขีพยานอย่างน้อย 2 คน ร่วมในพิธี

2) เงื่อนไขความถูกต้อง คือ การปฏิบัติตามกระบวนการหรือขั้นตอนที่ถูกต้องสมบูรณ์ เช่น เจ้าบ่าวจะไม่สวมแหวนให้เจ้าสาวก่อนถึงเวลาที่เหมาะสม โดยในขณะที่กล่าวตกลงในการแต่งงานต่อหน้าประธานในพิธี คู่บ่าวสาวต้องกล่าวว่า “I do” การแต่งงานจึงจะสมบูรณ์ โดยจะกล่าวคำอื่นที่มีความหมายเหมือนกันไม่ได้

3) เงื่อนไขความตั้งใจจริง คือ ความจริงใจในการกล่าวถ้อยคำ ความตั้งใจหรือเจตนาให้เกิดการปฏิบัติตามถ้อยคำที่พูด เช่น การกล่าวปฏิญาณของคู่บ่าวสาวในพิธีแต่งงานจะถือว่าถูกต้องก็ต่อเมื่อคู่บ่าวสาวมีความประสงค์จะแต่งงานและใช้ชีวิตร่วมกันฉันสามีภรรยาตลอดไป ซึ่งผู้ที่ละเมิดความจริงใจในการกล่าวถ้อยคำ แสดงว่าเป็นผู้ที่ขาดศีลธรรมและไม่จริงใจต่อผู้ฟัง

ส่วน Searle (1969) จำแนกเงื่อนไขที่เหมาะสมออกเป็น 4 ประการ ได้แก่

1) เงื่อนไขเนื้อหาของประพจน์ (propositional content condition) คือ เงื่อนไขที่ผู้พูดต้องการนำเสนอเนื้อหาแก่ผู้ฟัง โดยต้องใช้ถ้อยคำให้ตรงกับเจตนาที่ต้องการสื่อให้ผู้ฟังรับรู้และเข้าใจ

2) เงื่อนไขเตรียมตัว (preparatory condition) คือ เงื่อนไขที่ผู้พูดต้องคำนึงว่าวัจนกรรมที่กล่าวออกไป เป็นวัจนกรรมชนิดใด มีผลต่อผู้พูดและผู้ฟังอย่างไร และผลที่เกิดขึ้นเป็นอย่างไร โดยต้องใช้บริบทและสภาวการณ์ที่เหมาะสม

3) เงื่อนไขความจริงใจ (sincerity condition) คือ เงื่อนที่ผู้พูดต้องมีความตั้งใจจริงในการกล่าวถ้อยคำ โดยผู้พูดต้องจริงใจและมีเจตนาที่ชัดเจนในการกล่าวถ้อยคำ เพื่อให้บรรลุผลในการสื่อสาร

4) เงื่อนไขพันธะ (essential condition) คือ เงื่อนไขที่ผู้พูดต้องมีหน้าที่รับผิดชอบต่อคำพูดที่กล่าวออกไป เพื่อให้บรรลุเป้าหมายและเจตนาในการกล่าวถ้อยคำ

Searle (1969) ในช่วงแรกมีความคิดที่สัมพันธ์กับการอธิบายวัจนกรรมของ Austin (1962) ซึ่งเห็นว่าถ้อยคำต้องมีกริยาที่แสดงการกระทำ (performative verbs) แต่ต่อมามีการพัฒนาแนวคิดว่าถ้อยคำไม่จำเป็นต้องมีกริยาแสดงการกระทำก็สามารถแสดงการกระทำได้ เช่น “ออกไป” กับ “ผมสั่งให้คุณออกไป” เห็นว่าสามารถละคำว่า “สั่ง” ซึ่งเป็นกริยาที่แสดงการกระทำ โดยสามารถแสดงการกระทำการสั่งได้เช่นเดียวกัน

นอกจากนี้ Searle พัฒนาวัจนกรรมอ้อม (indirect speech act) ขึ้นมา โดยเสนอว่าภาษาที่ใช้ในการสื่อสารไม่ได้ขึ้นอยู่กับรูปแบบที่กำหนดทางไวยากรณ์ว่ารูปประโยคคำสั่งต้องแสดงเจตนาสั่งหรือขอร้อง รูปประโยคคำถามแสดงเจตนาถาม หรือรูปประโยคบอกเล่าแสดงเจตนาบอกข้อมูลเสมอไป กล่าวคือ รูปประโยคกับเจตนาประโยคอาจไม่สัมพันธ์กัน เช่น “Could you pass the milk and sugar?” เป็นรูปประโยคคำถาม แต่มีเจตนาขอร้องให้ผู้ฟังช่วยหยิบนมและน้ำตาลส่งมาให้ผู้พูด หรือ “Perhaps you’d like to shut the window.” ซึ่งเป็นรูปประโยคบอกเล่า แต่มีเจตนาขอร้องให้ผู้ฟังปิดหน้าต่าง เป็นต้น

ดังนั้น การพิจารณาว่าวัจนกรรมใดเป็นวัจนกรรมตรง (direct speech act) หรือ วัจนกรรมอ้อม (indirect speech act) ให้พิจารณาจากความสัมพันธ์ระหว่างรูปประโยค (form) และหน้าที่ของประโยค (function) กล่าวคือ วัจนกรรมตรงเป็นถ้อยคำที่ใช้ประเภทของประโยคตรงกับหน้าที่ของประโยค ส่วนวัจนกรรมอ้อมเป็นถ้อยคำที่ใช้ประเภทของประโยคไม่ตรงกับหน้าที่ของประโยค เช่น ประโยคคำถาม (interrogative sentence) แต่สื่อเจตนาในการขอร้อง เป็นต้น นอกจากนี้ การกล่าวถ้อยคำเดียวกันในสถานการณ์ที่ต่างกัน อาจส่งผลให้เกิดวัจนกรรมที่แตกต่างกัน เช่น เมื่อผู้พูดพูดว่า “แล้วเจอกัน” ถ้อยคำนี้สามารถจัดเป็นวัจนกรรมได้หลายประเภทซึ่งแตกต่างกันไปตามบริบท เช่น วัจนกรรมสัญญาในกรณีที่ผู้พูดสัญญาว่าจะมาเจอผู้ฟังอีก วัจนกรรมข่มขู่ในกรณีที่ผู้พูดและผู้ฟังโต้เถียงหรือทะเลาะกันแล้วผู้พูดกล่าวถ้อยคำขู่ว่าจะมาเจอผู้ฟังอีกครั้ง ซึ่งผู้พูดต้องการให้ผู้ฟังเชื่อว่าการพบกันอีกครั้งจะไม่เกิดผลดีแก่ผู้ฟัง ดังนั้น การใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารจำเป็นต้องใช้บริบทและการตีความเพื่อให้บรรลุจุดประสงค์ในการสื่อเจตนา

การพิจารณาหน้าที่ของประโยคขึ้นอยู่กับเจตนาของผู้พูดในการแสดงวัจนกรรม ซึ่ง Searle (1969) แบ่งประเภทของวัจนกรรมออกเป็น 5 ประเภท ดังนี้

1) การบอกกล่าว (representative) คือ วัจนกรรมที่ผู้พูดต้องการนำเสนอข้อเท็จจริงที่อยู่รอบตัวผู้พูด เพื่อบอกกล่าวให้แก่ผู้ฟังได้รู้ความจริงและข้อมูลที่ผู้ฟังยังไม่รู้ เช่น การอธิบาย การยืนยัน การคาดการณ์ การสรุป การให้ข้อมูล เป็นต้น

ตาราง 1 นำเสนอเงื่อนไขที่เหมาะสมของวัจนกรรมการให้ข้อมูลในประเภทวัจนกรรมการบอกกล่าว

ตาราง 1 เงื่อนไขที่เหมาะสมของวัจนกรรมการให้ข้อมูล

วัจนกรรม	**เงื่อนไขเนื้อหาของประพจน์**	**เงื่อนไขเตรียมตัว**	**เงื่อนไขความจริงใจ**	**เงื่อนไขพันธะ**	**รูปภาษาที่แสดงในถ้อยคำ**
ให้ข้อมูล	ข้อความที่แสดงเนื้อหาของการให้ข้อมูลเป็นเนื้อหาสาระที่มีประโยชน์ต่อผู้ฟัง	ผู้พูดต้องการให้ข้อมูลแก่ฟัง โดยผู้พูดเชื่อว่าผู้ฟังไม่ทราบข้อมูลนั้นมาก่อน	ผู้พูดเชื่อว่าข้อมูลที่กล่าวแก่ผู้ฟังเป็นความจริง	ถือว่าข้อมูลที่กล่าวแก่ผู้ฟังเป็นความจริง	*“อธิบาย...”* *“บอก...”* *“ชี้แจง...”*

ที่มา: Searle (1969)

2) การชี้นำ (directive) คือ วัจนกรรมที่ผู้พูดพยายามกำหนดให้ผู้ฟังปฏิบัติบางสิ่งบางอย่างตามผู้พูด เช่น การสั่ง การแนะนำ การขอร้อง การชักชวน เป็นต้น

ตาราง 2 นำเสนอเงื่อนไขที่เหมาะสมของวัจนกรรมการสั่งในประเภทวัจนกรรมการชี้นำ

ตาราง 2 เงื่อนไขที่เหมาะสมของวัจนกรรมการสั่ง

วัจนกรรม	**เงื่อนไขเนื้อหาของประพจน์**	**เงื่อนไขเตรียมตัว**	**เงื่อนไขความจริงใจ**	**เงื่อนไขพันธะ**	**รูปภาษาที่แสดงในถ้อยคำ**
สั่ง	ข้อความที่แสดงการกระทำของผู้ฟังที่จะเกิดในอนาคต	ผู้พูดเห็นว่าผู้ฟังสามารถกระทำตามที่ผู้พูดสั่งได้ สิ่งที่ผู้พูดสั่งต้องไม่เป็นสิ่งที่ผู้ฟังตั้งใจที่จะกระทำอยู่แล้ว	ผู้พูดต้องตั้งใจที่จะให้ผู้ฟังกระทำตามที่ผู้พูดสั่งจริงๆ	ผู้พูดพยายามให้ผู้ฟังกระทำตามที่สั่งจนบรรลุผล	*“อย่า...”* *“ห้าม...”* *“จง...”*

ที่มา: Searle (1969)

3) การผูกมัด (commissive) คือ วัจนกรรมที่ผู้พูดกล่าวถ้อยคำออกมา ทำให้เกิดผลผูกมัดผู้พูดต่อการกระทำในอนาคต เช่น การสัญญา การสาบาน การรับรอง การเสนอตัว เป็นต้น

ตาราง 3 นำเสนอเงื่อนไขที่เหมาะสมของวัจนกรรมการสัญญาในประเภทวัจนกรรมการผูกมัด

ตาราง 3 เงื่อนไขที่เหมาะสมของวัจนกรรมการสัญญา

วัจนกรรม	เงื่อนไขเนื้อหาของประพจน์	เงื่อนไขเตรียมตัว	เงื่อนไขความจริงใจ	เงื่อนไขพันธะ	รูปภาษาที่แสดงในถ้อยคำ
สัญญา	ข้อความที่แสดงเนื้อหาของการสัญญา รวมทั้งสิ่งที่สัญญานั้นจะต้องเป็นการกระทำที่จะเกิดในอนาคต	ผู้ฟังต้องการให้ผู้พูดปฏิบัติตามที่สัญญาไว้ ผู้พูดเชื่อว่าผู้ฟังต้องการให้เกิดการกระทำตามสัญญา และสิ่งที่สัญญาจะต้องไม่เป็นเหตุการณ์ปกติ แต่ต้องเป็นเหตุการณ์พิเศษ	ผู้พูดต้องตั้งใจที่จะกระทำตามสัญญาจริงๆ และมั่นใจว่าสามารถกระทำตามสัญญาได้	การกล่าวถ้อยคำสัญญาเป็นการยืนยันหรือรับรองผลการผูกมัดและความรับผิดชอบต่อสิ่งที่ผู้พูดกล่าวไว้ ซึ่งจะต้องทำให้สำเร็จ	*"สัญญา..."*

ที่มา: Searle (1969)

4) การแสดงความรู้สึก (expressive) คือ วัจนกรรมที่ผู้พูดกล่าวถ้อยคำแสดงสภาวะทางจิตใจซึ่งเป็นความรู้สึก ทัศนคติที่มีต่อผู้ฟัง เช่น การชื่นชม การขอโทษ การขอบคุณ การแสดงความยินดี เป็นต้น

ตาราง 4 นำเสนอเงื่อนไขที่เหมาะสมของวัจนกรรมขอบคุณในประเภทวัจนกรรมการแสดงความรู้สึก

ตาราง 4 เงื่อนไขที่เหมาะสมของวัจนกรรมขอบคุณ

วัจนกรรม	เงื่อนไขเนื้อหาของประพจน์	เงื่อนไขเตรียมตัว	เงื่อนไขความจริงใจ	เงื่อนไขพันธะ	รูปภาษาที่แสดงในถ้อยคำ
ขอบคุณ	ข้อความที่แสดงการกระทำของผู้ฟังที่เกิดขึ้นในอดีต	ผู้พูดเห็นว่าการกระทำในอดีตของผู้ฟังเป็นประโยชน์แก่ ผู้พูด	ผู้พูดรู้สึกซาบซึ้งและชื่นชมในการกระทำของผู้ฟังจริงๆ	ผู้พูดพยายามแสดงออกซึ่งความรู้สึกเป็นหนี้บุญคุณและชื่นชมต่อผู้ฟัง	*"ขอบคุณ"* *"ขอบใจ"*

ที่มา: Searle (1969)

5) การแถลงการณ์ (declaration) คือ วัจนกรรมที่ผู้พูดกล่าวถ้อยคำเพื่อให้เกิดผลและการเปลี่ยนแปลงสภาพ ซึ่งเป็นการกระทำที่ต้องการให้ผู้อื่นรับรู้ เช่น การประกาศสงคราม การแต่งตั้ง การพิพากษา การคว่ำบาตร เป็นต้น

ตาราง 5 นำเสนอเงื่อนไขที่เหมาะสมของวัจนกรรมการแต่งตั้งในประเภทวัจนกรรมแถลงการณ์

ตาราง 5 เงื่อนไขที่เหมาะสมของวัจนกรรมการแต่งตั้ง

วัจนกรรม	**เงื่อนไขเนื้อหาของประพจน์**	**เงื่อนไขเตรียมตัว**	**เงื่อนไขความจริงใจ**	**เงื่อนไขพันธะ**	**รูปภาษาที่แสดงในถ้อยคำ**
แต่งตั้ง	ข้อความใดๆ ซึ่งเป็นการกระทำที่ส่งผลต่อสถานภาพของบุคคลให้เกิดเปลี่ยนแปลงในอนาคต	ผู้พูดมีอำนาจที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงสถานภาพของบุคคล	ผู้พูดต้องตั้งใจที่จะกระทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของสถานภาพของบุคลนั้นจริงๆ	ผู้พูดทำให้สถานภาพของบุคคลเปลี่ยนแปลง	*"แต่งตั้ง..."* *"ดำรงตำแหน่ง..."*

ที่มา: Searle (1969)

4. แบบเรียนวิชาภาษาเขมรในประเทศกัมพูชา

วาทกรรมเป็นกิจกรรมทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับการสร้างความหมายผ่านภาษาเพื่อสื่อความหมายที่สัมพันธ์กับบริบทสังคมและวัฒนธรรม วาทกรรมสามารถเป็นเครื่องมือแสดงอำนาจในการควบคุมสมาชิกในสังคมให้อยู่ในกรอบที่กำหนดไว้และสามารถนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงวิถีปฏิบัติทางสังคมและวัฒนธรรม (Fairclough,1995) อำนาจจึงเป็นที่สิ่งมีผลต่อวาทกรรม เช่น รัฐ ศาสนา สื่อมวลชน ระบบการศึกษา เป็นต้น แบบเรียนเป็นผลผลิตของระบบการศึกษาที่รัฐเป็นผู้กำหนด การใช้ภาษาในการผลิตแบบเรียน จึงสามารถถ่ายทอดแนวคิด ความเชื่อ ทัศนคติ เจตนาและอุดมการณ์ของรัฐลงไปในเนื้อหาแบบเรียน ซึ่งเป็นกระบวนการกล่อมเกลาทางสังคม (socialization) ที่มีผลทำให้ผู้อ่านเชื่อถือและคล้อยตามในสิ่งที่ปรากฏในแบบเรียน

การจัดการเรียนการสอนภาษาเขมรในประเทศกัมพูชากำหนดให้ผู้เรียนทุกคนต้องเรียนวิชาภาษาเขมร ตั้งแต่ระดับประถมศึกษาถึงมัธยมศึกษา โดยในระดับประถมศึกษาถึงมัธยมศึกษาตอนต้นกำหนดให้เรียนภาษาเขมร ส่วนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย หลักสูตรกำหนดให้เรียน

วิชาวรรณคดีเขมร (สมเกียรติ วัฒนาพงษากุล, 2562, น.40-42) ส่วนเนื้อหาในการเรียนการสอนภาษาเขมรของประเทศกัมพูชา กระทรวงศึกษาธิการ ยุวชน และการกีฬา กล่าวถึงความสำคัญของวิชาภาษาเขมรและวรรณคดีเขมรว่า *"ภาษาเขมรและวรรณคดีเขมรเป็นวัฒนธรรมและเอกลักษณ์ประจำชาติของเขมร ภาษาเขมรเป็นภาษาราชการและเป็นภาษาที่ใช้ในการเรียนการสอน ภาษาเขมรและวรรณคดีเขมรเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาวิจัยและชีวิตประจำวัน"* เนื้อหาในการเรียนการสอนวิชาภาษาเขมรและวรรณคดีเขมร ประกอบไปด้วย การอ่าน การเขียน การฟัง การพูด หลักการใช้ ภาษาศาสตร์ภาษาเขมร และวรรณคดีเขมร วัตถุประสงค์ในการเรียนการสอนภาษาเขมร เพื่อต้องการให้ผู้เรียนมีความรู้และมีทักษะในภาษาเขมรและวรรณคดีเขมรเป็นอย่างดี มีความสามารถในการบรรยาย วิเคราะห์ ตัดสิน อธิบาย พรรณนาได้อย่างถูกต้องและสมเหตุสมผล สามารถประยุกต์ความรู้และทักษะด้านภาษาเขมรและวรรณคดีเขมรเพื่อการศึกษาเรื่องอื่นๆ และใช้ในชีวิตประจำวัน สามารถรับรู้และเห็นคุณค่าของวิชาภาษาเขมรและวรรณคดีเขมร และภาคภูมิใจในการใช้ภาษาเขมรและวรรณคดีเขมร (Ministry of Education, Youth and Sport, 2015, p.4)

แบบเรียนวิชาภาษาเขมรที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนในระดับประถมศึกษาของประเทศกัมพูชา มีทั้งหมด 6 เล่ม จัดเรียงเนื้อหาตามช่วงชั้นและระดับของผู้เรียน การจัดพิมพ์แบบเรียนเป็นหน้าที่รับผิดชอบของสำนักพิมพ์เผยแพร่และจัดจำหน่ายภายใต้การควบคุมของกระทรวงศึกษาธิการ ยุวชน และการกีฬาของประเทศกัมพูชา เนื้อหาในแบบเรียนเป็นไปตามมาตรฐานและตัวชี้วัดตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งกำหนดให้นักเรียนระดับประถมศึกษาสามารถเข้าใจภาษาเขมรในระดับพื้นฐาน มีทักษะพื้นฐานของภาษาเขมร เช่น การอ่าน การเขียน การพูด และการฟัง มีทักษะพื้นฐานในการคิดวิเคราะห์ มีทักษะการเรียนรู้และการสื่อสารในสังคม เห็นคุณค่าและให้ความสำคัญกับการเรียนในโรงเรียน ตระหนักถึงความเอื้ออาทรและความเมตตาต่อครอบครัว เพื่อน และบุคคลอื่นๆ อนุรักษ์และปกป้องวัฒนธรรมประเพณีและศิลปะของชาติ ภูมิภาค และนานาชาติ ให้ความสำคัญกับสิ่งแวดล้อม วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี รักษาความสะอาดของร่างกาย โรงเรียน บ้าน และสถานที่สาธารณะ สร้างวิถีชีวิตที่ดีต่อสุขภาพโดยผ่านการทำงานและการเล่นกีฬา รับผิดชอบต่อการกระทำของตนในการเรียนและชีวิตประจำวัน หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของประเทศกัมพูชากำหนดรายวิชาและจำนวนชั่วโมงเรียนให้แก่นักเรียนระดับประถมศึกษาเรียน โดยจัดการเรียน 6 วัน ต่อสัปดาห์ คือ เรียน 5 ชั่วโมงต่อวัน และภายใน 1 ชั่วโมง มี 40 นาที (Ministry of Education, Youth and Sport, 2015, pp.10-11) ดังรายละเอียดในตาราง 6

ตาราง 6 รายวิชาและจำนวนชั่วโมงเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6

ลำดับที่	รายวิชา	ระดับชั้น					
		1 (ชม.)	2 (ชม.)	3 (ชม.)	4 (ชม.)	5 (ชม.)	6 (ชม.)
1	ภาษาเขมร	11	11	11	9	9	9
2	คณิตศาสตร์	7	7	7	6	6	6
3	วิทยาศาสตร์	3	3	3	3	3	3
4	คอมพิวเตอร์	0	0	0	1	1	1
5	สังคมศึกษา	3	3	3	3	3	3
6	ศิลปศึกษา	1	1	1	1	1	1
7	พลศึกษาและกีฬา	2	2	2	2	2	2
8	สุขศึกษา	1	1	1	1	1	1
9	ภาษาต่างประเทศ	2	2	2	2	2	2
10	ทักษะชีวิตในท้องถิ่น	0	0	0	2	2	2
รวมจำนวนชั่วโมงต่อสัปดาห์		30	30	30	30	30	30

จากตาราง 6 แสดงให้เห็นว่าวิชาภาษาเขมรเป็นรายวิชาที่มีจำนวนชั่วโมงเรียนต่อสัปดาห์มากที่สุด กล่าวคือ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 เรียนจำนวน 11 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ และระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 เรียนจำนวน 9 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ สื่อให้เห็นว่าภาษาเขมรเป็นวิชาที่หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ความสำคัญมาก เนื่องจากภาษาเขมรเป็นภาษาประจำชาติ ซึ่งไม่เพียงแต่เป็นภาษาที่ใช้สำหรับติดต่อสื่อสารเท่านั้น หากแต่มีความสำคัญในฐานะภาษาราชการซึ่งทุกคนต้องใช้ในการติดต่อกับรัฐ ซึ่งเนื้อในแบบเรียนวิชาภาษาเขมรแต่ละระดับชั้นประกอบด้วยรายละเอียดต่อไปนี้

ตาราง 7 เนื้อหาบทเรียนในแบบเรียนภาษาเขมร อ่าน-เขียน ชั้นที่ 1

ลำดับที่ (ល.រ)	บทเรียน (មេរៀន)	เนื้อหาบทเรียน (ខ្លឹមសារមេរៀន)
1	1	เรียนลากเส้นตรงและเส้นโค้ง (រៀនគូសបន្ទាត់ និងខ្សែកោង)
2	2	ร้องเพลงสระ (ចម្រៀងស្រៈ)
3	3	สระนิสสัย (ស្រៈនិស្ស័យ)
4	4	พยัญชนะ 33 ตัว (ព្យញ្ជនៈ៣៣ តួ)
5	5-28	ก-ล (ក-ល)
6	29	บทเพลง “สาริกาแก้วเอย” (បទចម្រៀង"សារិកាកែវអើយ")
7	30-36	เครื่องหมายมุสิกทนต์หรือเครื่องหมายฟันหนู (សញ្ញាមូសិកទន្ត ឬសញ្ញាធ្មេញកណ្តុរ)
8	37-40	เครื่องหมายตรีศัพท์หรือเครื่องหมายศก ก (សញ្ញាត្រីសព្ទ ឬសញ្ញាសក់ ក)
9	41	แม่พ่อมีคุณ (ម៉ែឪមានគុណ)
10	42-64	ตัวสะกด (ប្រកប)
11	65-66	สระเต็มตัว (ស្រៈពេញតួ)
12	67	พยัญชนะและเชิงพยัญชนะ (ព្យញ្ជនៈ និងជើងព្យញ្ជនៈ)
13	68-73	พยัญชนะฝากเชิง (ព្យញ្ជនៈផ្ទើជើង)
14	74	ร้องเพลง (ចម្រៀង)
15	75-94	พยัญชนะฝากเชิง (ព្យញ្ជនៈផ្ទើជើង)
16	95-102	พยัญชนะซ้อน (ព្យាង្គតម្រួត)
17	103	คุณครูฉัน (អ្នកគ្រូខ្ញុំ)
18	104	โรงเรียนฉัน (សាលារៀនខ្ញុំ)

แบบเรียนภาษาเขมร อ่าน-เขียน ชั้นที่ 1 (ภาสาខ្មែរអាន-សរសេរ ថ្នាក់ទី ១) เป็นแบบเรียนที่ใช้สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีเนื้อหาประกอบไปด้วยบทเรียน จำนวน 104 บทเรียน ซึ่งเป็นแบบเรียนที่มีจำนวนบทเรียนมากที่สุด ส่วนใหญ่เป็นบทเรียนเกี่ยวกับทักษะการอ่านและการเขียน โดยเริ่มจากการลากเส้นตรงและเส้นโค้ง ฝึกเขียนตัวพยัญชนะ หลังจากนั้นเป็นเนื้อหาเกี่ยวกับอักขรวิธีสำคัญๆ เช่น พยัญชนะ สระ ตัวสะกด เครื่องหมายกำกับเสียง เพื่อช่วยพัฒนาทักษะการอ่านและการเขียนของนักเรียน โดยมีคำและประโยคสั้นๆ เพื่อฝึกให้นักเรียนอ่าน

มีบทเพลง เพื่อฝึกให้นักเรียนออกเสียงและท่องจำ และมีบทอ่านขนาดสั้นๆ เกี่ยวกับตนเองและครอบครัว เพื่อฝึกทักษะการอ่านและปลูกฝังคุณธรรมให้แก่นักเรียน

ภาพประกอบ 2 ปกแบบเรียนภาษาเขมรอ่าน-เขียน ชั้นที่ 1

ที่มา: **ក្រសួងអប់រំ យុវជន និងកីឡា** (2016A)

ตาราง 8 เนื้อหาบทเรียนในแบบเรียนภาษาเขมร อ่าน-เขียน ชั้นที่ 2

ลำดับที่ (ល.រ)	**บทเรียน (មេរៀន)**	**เนื้อหาบทเรียน (ខ្លឹមសារមេរៀន)**
1	1	สระนิสสัยและพยัญชนะ (ស្រៈនិស្សៃយ និងព្យញ្ជនៈ)
2	2-3	ทบทวนพยัญชนะประสมสระ (រំឭកព្យញ្ជនៈផ្សំស្រៈ)
3	4	ทบทวนเครื่องหมายมุสิกทนต์ (រំឭកសញ្ញាមូសិកទន្ត)
4	5	ทบทวนเครื่องหมายตรีศัพท์ (រំឭកសញ្ញត្រីសព្ទ)

ตาราง 8 (ต่อ)

ลำดับที่ (ล.ร)	บทเรียน (មេរៀន)	เนื้อหาบทเรียน (ខ្លឹមសារមេរៀន)
5	6-7	ทบทวนตัวสะกด (រំឭកប្រកប)
6	8	ทบทวนสระเต็มตัว (រំឭកស្រៈពេញតួ)
7	9-13	ทบทวนพยัญชนะฝากเชิง (រំឭកព្យញ្ជនៈផ្ញើជើង)
8	14	บทเรียนทบทวนพยัญชนะฝากเชิง (មេរៀនសាឡើងវិញ ព្យញ្ជនៈផ្ញើជើង)
9	15-20	ทบทวนพยัญชนะฝากเชิง (រំឭកព្យញ្ជនៈផ្ញើជើង)
10	21	บทเรียนทบทวนพยัญชนะฝากเชิง (មេរៀនសាឡើងវិញព្យញ្ជនៈផ្ញើជើង)
11	22-25	พยัญชนะซ้อน (ព្យាង្គតម្រួត)
12	26	บทเรียนทบทวนพยัญชนะซ้อน (មេរៀនសាឡើងវិញព្យាង្គតម្រួត)
13	27-30	พยัญชนะซ้อน (ព្យាង្គតម្រួត)
14	31	บทเรียนทบทวนพยัญชนะซ้อน (មេរៀនសាឡើងវិញព្យាង្គតម្រួត)
15	32	วันเปิดเทอม (បវេសនកាល)
16	33	ช่วงพัก (ពេលចេញលេង)
17	34	แมวอยากไปเรียน (ឆ្មាចង់ទៅរៀន)
18	35	การแนะนำเพื่อนให้รู้จักกัน (ការណែនាំមិត្តឱ្យស្គាល់គ្នា)
19	36	นกกระสา (សត្វក្រសារ)
20	37	การขยันเรียนหนังสือ (ការខិតខំរៀនសូត្រ)
21	38	กาแต่งงานลูก (រឿងក្អែកការកូន)
22	39	เราไปโรงเรียน (យើងទៅសាលារៀន)
23	40	การละเลย (ការធ្វេសប្រហែស)
24	41	แม่พ่อฉัน (ម្តាយឪពុកខ្ញុំ)
25	42	เมื่อแขกมาบ้าน (ពេលភ្ញៀវមកផ្ទះ)
26	43	การใช้คำ ของฉัน ของเธอ ของเรา (ការប្រើពាក្យ របស់ខ្ញុំ របស់ឯង របស់យើង)
27	44	เรื่องพ่อกับลูกจูงลาไปขาย (រឿងឪពុកនិងកូនដឹកលាទៅលក់)
28	45	เพื่อนดีของลูกแมวโบโบ (មិត្តល្អរបស់កូនឆ្មាបូបូ)

ตาราง 8 (ต่อ)

ลำดับที่ (ល.រ)	บทเรียน (មេរៀន)	เนื้อหาบทเรียน (ខ្លឹមសារមេរៀន)
29	46	การเรียนคัดลายมือ (**ការរៀនអក្សរផ្ចង់**)
30	47	การเล่าเกี่ยวกับสมาชิกในครอบครัว (**ការរៀបរាប់សមាជិកក្នុងគ្រួសារ**)
31	48	เรื่องหมาจิ้งจอกกับแพะ (**រឿងកញ្ជ្រោងនិងកូនពពែ**)
32	49	เรื่องลูกกระต่ายกับลูกแมว (**រឿងកូនទន្សាយនិងកូនឆ្មា**)
33	50	ครอบครัวเบิกบาน (**គ្រួសាររីករាយ**)
34	51	สวนของคุณตาฉัน (**ចម្ការរបស់ជីតាខ្ញុំ**)
35	52	แม่ไก่กับลูก (**មេមាន់និងកូន**)
36	53	การเล่าเกี่ยวกับรูป กลิ่น สี เสียง รสชาติ (**ការរៀបរាប់អំពី រូប ក្លិន ពណ៌ សំលេង រសជាតិ**)
37	54	เจ้าโตนดวัวฉัน (**អាត្នោតគោខ្ញុំ**)
38	55	คำแสดงลักษณะวัตถุ คน สัตว์ พืช (**ពាក្យបង្ហាញលក្ខណៈ វត្ថុ មនុស្ស សត្ត្ว រុក្ខជាតិ**)
39	56	ทิวทัศน์ที่นาในฤดูฝน (**ទេសភាពវាលស្រែនៅរដូវវស្សា**)
40	57	คนขายหมวกกับลิง (**អ្នកលក់មួកនិងសត្ត្ववា**)
41	58	งานพ่อแม่ฉัน (**ការងារពុកម៉ែខ្ញុំ**)
42	59	อาชีพชาวบ้านฉัน (**មុខរបរអ្នកភូមិខ្ញុំ**)
43	60	ต้นตาล (**ដើមត្នោត**)
44	61	หน้าที่ในโรงเรียน (**កិច្ចការនៅសាលារៀន**)
45	62	ราชธานีพนมเปญ (**រាជធានីភ្នំពេញ**)
46	63	หมู่บ้านรุ่งเรือง (**ភូមិរុងរឿង**)
47	64	ดื่มน้ำสกปรกทำให้เกิดโรค (**ផឹកទឹកកខ្វក់នាំឱ្យកើតជំងឺ**)
48	65	เรื่องนกพิราบกับมดดำ (**រឿងសត្ត្ववលលកនិងស្រមោចខ្មៅ**)
49	66	เรื่องนกกระจาบกับช้าง (**រឿងចាបនិងដំរី**)
50	67	ของใช้ในบ้าน (**វត្ថុប្រើប្រាស់នៅក្នុងផ្ទះ**)
51	68	เรื่องขวานคืนขวาน เศษหม้อคืนเศษหม้อ (**រឿងដឹងសងដឹង អំបែងសងអំបែង**)

ตาราง 8 (ต่อ)

ลำดับที่ (ล.រ)	บทเรียน (មេរៀន)	เนื้อหาบทเรียน (ខ្លឹមសារមេរៀន)
52	69	แม่น้ำโตนเลสาบ (**បឹងទន្លេសាប**)
53	70	เรื่องสงครามระหว่างคางคกกับพรหม (**រឿងសង្គ្រាមរវាងគីង្គក់និងតាព្រហ្ម**)
54	71	เรื่องหนอนกับกา (**រឿងដង្កូវនិងក្អែក**)
55	72	สวนผัก (**ច្បារដំណាំ**)
56	73	ตลาดหมู่บ้านฉัน (**ផ្សារភូមិខ្ញុំ**)
57	74	การเปรียบเทียบสถานที่และวัตถุ (**ការប្រៀបធៀបទីកន្លែងនិងវត្ថុ**)
58	75	แม่นกคุ้มกับงู (**រឿងមេក្រូចនិងពស់**)
59	76	เด็กสุจริต (**ក្មេងសុចរិត**)
60	77	คุณยาย คุณตา (**ជីដូនជីតា**)
61	78	การประกาศ (**សេចក្ដីជូនដំណឹង**)
62	79	เรื่องอีแร้ง (**រឿងសត្វត្មាត**)
63	80	วันขึ้นปีใหม่ (**ថ្ងៃបុណ្យចូលឆ្នាំ**)
64	81	บุญประชุมบิณฑ์ (**បុណ្យភ្ជុំបិណ្ឌ**)

แบบเรียนภาษาเขมร อ่าน-เขียน ชั้นที่ 2 (**ภาสาខ្មែរអាន-សរសេរ ថ្នាក់ទី ២**) เป็นแบบเรียนที่ใช้สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 มีเนื้อหาประกอบไปด้วย จำนวน 84 บทเรียน ซึ่งลดลงจากแบบเรียนภาษาเขมร อ่าน-เขียน ชั้นที่ 1 ของระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยเนื้อหาในส่วนแรกเป็นการทบทวนไวยากรณ์ที่สำคัญ ที่ใช้ในการฝึกทักษะการอ่านเขียน จำนวน 31 บทเรียน ซึ่งเป็นเรื่องที่เคยเรียนผ่านมาแล้วในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ทั้งนี้ ได้เพิ่มตัวอย่างคำและประโยค เพื่อฝึกอ่านและเขียนมากขึ้น ส่วนเนื้อหาต่อมาเน้นเป็นบทอ่านประกอบด้วยบทอ่านที่เกี่ยวกับตนเองและครอบครัว บทอ่านที่เป็นนิทาน บทอ่านเกี่ยวกับประเทศกัมพูชา และบทอ่านที่มีเนื้อหาปลูกฝังคุณธรรม นอกจากนี้ มีเนื้อหาเกี่ยวกับการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร เช่น การใช้คำ การพูดแนะนำ การพูดอธิบาย การพูดเล่าเรื่อง การประกาศ เพื่อฝึกทักษะการสื่อสารที่ใช้ในชีวิตประจำวัน

ภาพประกอบ 3 ปกแบบเรียนภาษาเขมรอ่าน-เขียน 2

ที่มา: **ក្រសួងអប់រំ យុវជន និងកីឬា** (2016B)

ตาราง 9 เนื้อหาบทเรียนในแบบเรียนภาษาเขมร อ่าน-เขียน ชั้นที่ 3

ลำดับที่ (ល.រ)	**บทเรียน (មេរៀន)**	**เนื้อหาบทเรียน (ខ្លឹមសារមេរៀន)**
1	1	โรงเรียนกุมารไมตรี (**សាលាកុមារមេត្រី**)
2	2	คำไวพจน์ (**វេវចនសព្ទ**)
3	3	นักเรียนขยัน (**សិស្សឧស្សាហ៍**)
4	4	การทำความสะอาดชั้นเรียน (**ការសម្អាតថ្នាក់រៀន**)
5	5	คำคล้องจอง (**ពាក្យចួន**)
6	6	เวลาเคารพธงชาติ (**ពេលគោរពទង់ជាតិ**)

ตาราง 9 (ต่อ)

ลำดับที่ (ล.រ)	บทเรียน (មេរៀន)	เนื้อหาบทเรียน (ខ្លឹមសារមេរៀន)
7	7	การบอกข้อมูลส่วนตัว (**ការប្រាប់ព័ត៌មានផ្ទាល់ខ្លួន**)
8	8	น้ำใจที่งดงาม (**រឿងទឹកចិត្តដ៏ប្រពៃ**)
9	9	นักเรียนตัวอย่าง (**សិស្សគំរូ**)
10	10	สมาชิกครอบครัวฉัน (**សមាជិកគ្រួសារខ្ញុំ**)
11	11	คำตรงข้าม (**បដិសព្ទ**)
12	12	บุณคุณแม่พ่อ (**គុណម្តាយឪពុក**)
13	13	การบรรยายเกี่ยวกับคน (**ការពណ៌នាអំពីមនុស្ស**)
14	14	เรื่องวัวควายไม่มีฟันบน (**រឿងគោក្របីគ្មានធ្មេញលើ**)
15	15	เกี่ยวกับคำนาม (**អំពីនាម**)
16	16	ผู้มีบุญคุณ (**អ្នកមានគុណ**)
17	17	อนามัย (**អនាម័យ**)
18	18	หน้าที่เราในบ้าน (**កិច្ចការយើងនៅផ្ទះ**)
19	19	ตัวละคร (**តួអង្គ**)
20	20	บทเรียนลูกจำ (**មេរៀនកូនចាំ**)
21	21	เครื่องหมายขัณฑ์ " ฯ " (**សញ្ញាខណ្ឌ " ។ "**)
22	22	เรื่องเด็กรู้จักประหยัด (**រឿងកុមារចេះសន្សំសំចៃ**)
23	23	การบรรยายเกี่ยวกับสัตว์ (**ការពណ៌នាអំពីសត្ត**)
24	24	เพื่อนบ้านดี (**អ្នកជិតខាងល្អ**)
25	25	คำพ้องเสียง (**សទិសសព្ទ**)
26	26	บุญฉลองลานข้าวที่หมู่บ้าน (**ពិធីបុណ្យដារលានៅភូមិ**)
27	27	เกี่ยวกับคำคุณนาม (**អំពីគុណនាម**)
28	28	การละเล่นโยนสะบ้า (**លេងបោះអង្គញ់**)
29	29	การแนะนำสถานที่ท่องเที่ยวในหมู่บ้าน (**ការណែនាំទីកន្លែងទេសចរណ៍ក្នុងភូមិ**)
30	30	น้ำท่วมที่หมู่บ้านฉัน (**ទឹកជំនន់នៅភូមិខ្ញុំ**)

ตาราง 9 (ต่อ)

ลำดับที่ (ល.រ)	บทเรียน (មេរៀន)	เนื้อหาบทเรียน (ខ្លឹមសារមេរៀន)
31	31	การรู้จักเหตุและผล (**ការស្គាល់ហេតុនិងផល**)
32	32	อาชีพเลี้ยงปลา (**មុខរបរចិញ្ចឹមត្រី**)
33	33	การเล่าเกี่ยวกับสุขภาพและอากาศ (**ការរៀបរាប់ពីសុខភាពនិងអាកាសធាតុ**)
34	34	การซื้อขาย (**ការលក់ដូរ**)
35	35	เกี่ยวกับคำกริยา (**អំពីកិរិយា**)
36	36	การออกกำลังกาย (**ការហាត់ប្រាណ**)
37	37	เราไปศูนย์สุขภาพ (**យើងទៅមណ្ឌលសុខភាព**)
38	38	การบรรยายเกี่ยวกับเหตุการณ์ (**ពណ៌នាអំពីព្រឹត្តិការណ៍**)
39	39	โทษของยาเสพติด (**ទោសនៃគ្រឿងញៀន**)
40	40	การบรรยายเกี่ยวกับสมาชิกในครอบครัวและอาชีพ (**រៀបរាប់ពីសមាជិកគ្រួសារនិងមុខរបរ**)
41	41	อิทธิพลของสิ่งมึนเมา (**ឥទ្ធិពលនៃគ្រឿងស្រវឹង**)
42	42	เครื่องหมายคำถาม “ ? ” (**សញ្ញាសួរ " ? "**)
43	43	หัตถกรรมหินอ่อน (**សិល្បកម្មថ្មកែវ**)
44	44	การปลูกมันสำปะหลัง (**ដំណាំដំឡូងមី**)
45	45	การบรรยายเกี่ยวกับสถานที่ (**ការពណ៌នាពីទីកន្លែង**)
46	46	มารยาทในที่สาธารณะ (**សុជីវធម៌តាមទីសាធារណៈ**)
47	47	มุกสิกทนต์หรือฟันหนู (**មូសិកទន្ត ឬសញ្ញាធ្មេញកណ្តុរ**)
48	48	อธิบายไฟและป้ายสัญญาณจราจร (**បកស្រាយភ្លើងនិងផ្លាកសញ្ញាចរាចរណ៍**)
49	49	ป้ายสัญญาณความปลอดภัยต่างๆ (**ផ្លាកសញ្ញាសុវត្ថិភាពនានា**)
50	50	ผลสำเร็จใหม่ๆ (**សមិទ្ធផលថ្មីៗ**)
51	51	เรื่องน้ำใจตำรวจ (**រឿងទឹកចិត្តប៉ូលិស**)
52	52	ตรีศัพท์หรือเครื่องหมายศก ก (**សញ្ញាត្រីសព្ទ ឬសញ្ញាសក់ ក**)
53	53	เทศกาลทะเล (**បុណ្យសមុទ្រ**)

ตาราง 9 (ต่อ)

ลำดับที่ (ល.រ)	บทเรียน (មេរៀន)	เนื้อหาบทเรียน (ខ្លឹមសារមេរៀន)
54	54	เรื่องความซื่อสัตย์ (**រឿងភាពស្មោះត្រង់**)
55	55	ตีความรูปภาพ “การทำความสะอาดสิ่งแวดล้อม” (**បកស្រាយរូបភាព "ការសម្អាតបរិស្ថាន"**)
56	56	สถานที่ท่องเที่ยวในประเทศกัมพูชา (**កន្លែងទេសចរណ៍ក្នុងប្រទេសកម្ពុជា**)
57	57	เครื่องหมายรัสสัญญา “ � ” (**បន្ត្ក់ " � "**)
58	58	ทรัพยากรธรรมชาติ (**ធនធានធម្មជាតិ**)
59	59	ความปรารถนาของฉัน (**បំណងខ្ញុំ**)
60	60	เรื่องชุมชนปลอดภัย (**រឿងភូមិឃុំមានសុវត្ថិភាព**)
61	61	เครื่องดนตรีเขมร (**ឧបករណ៍តន្ត្រីខ្មែរ**)
62	62	ฉันรักแผ่นดินเขมร (**ខ្ញុំស្រឡាញ់ទឹកដីខ្មែរ**)
63	63	ประโยชน์ของเทคโนโลยีข้อมูลข่าวสาร (**ផលប្រយោជន៍នៃបច្ចេកវិទ្យាពត៌មាន**)
64	64	สมาคมอาเซียน (**សមាគមអាស៊ាន**)

แบบเรียนภาษาเขมร อ่าน-เขียน ชั้นที่ 3 (**ភាសាខ្មែរអាន-សរសេរ ថ្នាក់ទី ៣**) เป็นแบบเรียนที่ใช้สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งมีเนื้อหาประกอบไปด้วย จำนวน 64 บทเรียน บทเรียนประกอบด้วยเนื้อหาทางหลักภาษาและไวยากรณ์ เนื้อหาส่วนที่เพิ่มเติมจากระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 และ 2 คือ เนื้อหาเกี่ยวกับความต้องการเน้นให้เห็นความสำคัญของประเทศ เนื้อหาเกี่ยวกับวัฒนธรรมพื้นบ้าน เนื้อหาเกี่ยวกับเทคโนโลยีและการระหว่างประเทศ เพื่อให้สอดคล้องกับบริบทสังคมโลกยุคโลกาภิวัตน์ และเพื่อสร้างความตระหนักให้แก่นักเรียนชาวเขมรเกี่ยวกับการเป็นพลเมืองอาเซียนซึ่งเป็นองค์กรระหว่างประเทศในระดับภูมิภาค โดยสอดคล้องกับเป้าหมายของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานในปัจจุบัน

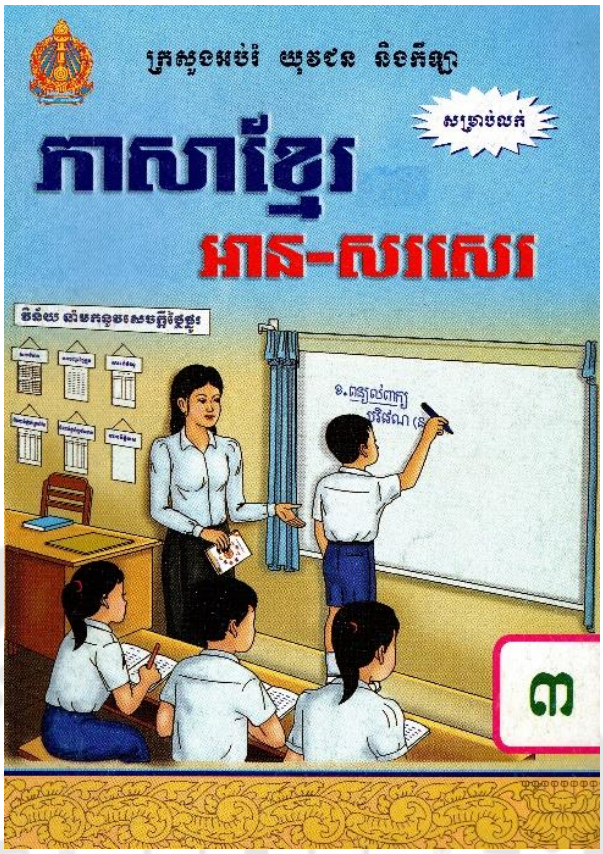

ภาพประกอบ 4 ปกแบบเรียนภาษาเขมรอ่าน-เขียน ชั้นที่ 3

ที่มา: ក្រសួងអប់រំ យុវជន និងកីឬា (2016C)

ตาราง 10 เนื้อหาบทเรียนในแบบเรียนภาษาเขมร ชั้นที่ 4

ลำดับที่ (ល.រ)	บทเรียน (មេរៀន)	เนื้อหาบทเรียน (ខ្លឹមសារមេរៀន)
1	1	กีฬาและการละเล่นสนุกสนาน (កីឬានិងល្បែងកម្សាន្ត)
2	2	ชุมชนก้าวหน้า (សហគមន៍ជឿនលឿន)
3	3	ความสุภาพ (ការគួរសម)
4	4	พืชประเทศเรา (រុក្ខជាតិប្រទេសយើង)
5	5	เพื่อนสนิท (មិត្តជិតស្និទ្ធ)
6	6	วิธีการติดต่อสื่อสาร (មធ្យោបាយធ្វើទំនាក់ទំនង)
7	7	อาหารเขมร (ម្ហូបអាហារខ្មែរ)

ตาราง 10 (ต่อ)

ลำดับที่ (ล.ร)	บทเรียน (មេរៀន)	เนื้อหาบทเรียน (ខ្លឹមសារមេរៀន)
8	8	ภูมิประเทศของประเทศของเรา (**សណ្ឋានដីប្រទេសយើង**)
9	9	แหล่งน้ำในกัมพูชา (**ប្រភពទឹកនៅកម្ពុជា**)
10	10	สัตว์ในประเทศเรา (**សត្វនៅប្រទេសយើង**)

แบบเรียนภาษาเขมร ชั้นที่ 4 (**ភាសាខ្មែរ ថ្នាក់ទី ៤**) เป็นแบบเรียนที่ใช้สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เนื้อหาประกอบด้วย จำนวน 10 บทเรียน ในระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย (ชั้นที่ 4-6) มีการลดจำนวนชั่วโมงเรียนวิชาภาษาเขมรลงจาก 11 ชั่วโมง เหลือ 9 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ ทำให้จำนวนบทในแบบเรียนลดเหลือจำนวนเล่มละ 10 บทเรียน นั่นคือ ใน 1 บทเรียน มีการสอนแบบทักษะสัมพันธ์ คือ การฟัง การพูด การอ่าน การเขียน ร่วมกัน และมีการเรียนรู้ไวยากรณ์ที่สำคัญไปพร้อมๆ กัน ในแต่ละบทเรียนมีบทอ่านย่อยที่สัมพันธ์กับชื่อบทเรียนให้อ่านเพิ่มเติม เนื้อหาที่นำมาเรียบเรียงเพื่อใช้สอนส่วนใหญ่เป็นเรื่องเกี่ยวกับความสนุกสนานในการเรียน ความอบอุ่นในครอบครัว ธรรมเนียม ประเพณี ภูมิประเทศ โดยเฉพาะเรื่องราวความเป็นอยู่ที่เกี่ยวข้องกับชาวเขมร และมีการนำบทอ่านที่หลากหลาย เพื่อให้นักเรียนศึกษา เช่น นิทาน บทสนทนา บทกวี บทเพลง ส่วนทักษะการเขียนมีการฝึกเขียนคำ การเติมประโยค การแต่งประโยค นอกจากนี้ แบบเรียนมีการฝึกพูด ฝึกอ่าน และทำแบบฝึกหัดด้วยตัวเอง

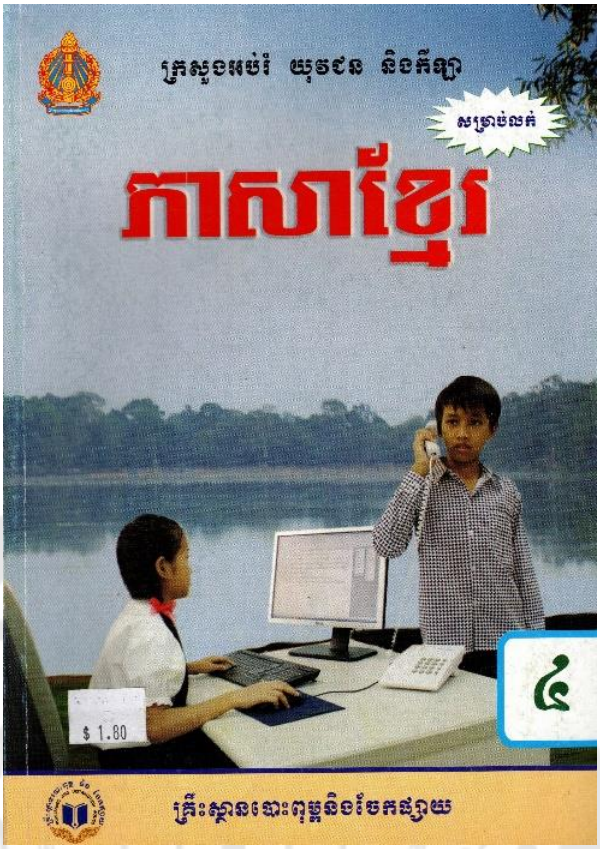

ภาพประกอบ 5 ปกแบบเรียนภาษาเขมร ชั้นที่ 4

ที่มา: ក្រសួងអប់រំ យុវជន និងកីឬា (2016D)

ตาราง 11 เนื้อหาบทเรียนในแบบเรียนภาษาเขมร ชั้นที่ 5

ลำดับที่ (ល.រ)	**บทเรียน (មេរៀន)**	**เนื้อหาบทเรียน (ខ្លឹមសារមេរៀន)**
1	1	วีรชนคนเก่ง (**វីរជនឆ្នើម**)
2	2	สมบัติวรรณคดี (**សម្បត្តិអក្សរសិល្ប៍**)
3	3	บทกวีเขมร (**កំណាព្យខ្មែរ**)
4	4	ประโยชน์ของข่าวสาร (**ប្រយោជន៍នៃសារព័ត៌មាន**)
5	5	ความรับผิดชอบ (**ស្មារតីទទួលខុសត្រូវ**)
6	6	อดีตกาลของเรา (**អតីតកាលរបស់យើង**)

ตาราง 11 (ต่อ)

ลำดับที่ (ล.ร)	บทเรียน (មេរៀន)	เนื้อหาบทเรียน (ខ្លឹមសារមេរៀន)
7	7	โทรคมนาคมในกัมพูชา (ទូរគមនាគមន៍នៅកម្ពុជា)
8	8	ผลิตผลเขมร (ផលិតផលខ្មែរ)
9	9	เวลาเป็นเงินเป็นทอง (ពេលវេលាជាមាសប្រាក់)
10	10	ประโยชน์ของวิทยาศาสตร์ (ប្រយោជន៍នៃវិទ្យាសាស្ត្រ)

แบบเรียนภาษาเขมร ชั้นที่ 5 (ភាសាខ្មែរ ថ្នាក់ទី ៥) เป็นแบบเรียนที่ใช้สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เนื้อหาประกอบด้วย จำนวน 10 บทเรียน เกี่ยวกับการพัฒนาทักษะภาษาเขมร ทั้งการฟัง พูด อ่าน เขียน แบบเรียนภาษาเขมร ชั้นที่ 5 กล่าวถึงบุคคลตัวอย่างตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน ความรู้เกี่ยวกับวรรณคดีและบทกวีเขมร ซึ่งมีฉันทลักษณ์ที่ต่างกันไป ขึ้นอยู่กับชนิดของคำประพันธ์ การให้ความสำคัญกับประเด็นความเจริญด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในประเทศ รวมทั้งกล่าวถึงเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ของประเทศกัมพูชา การกล่าวถึงเหตุการณ์การฆ่าล้างเผ่าพันธุ์และความอดอยาก ความเจ็บปวดทรมานจากการทารุณของเขมรแดง ตลอดจนการชื่นชมความยิ่งใหญ่ของปราสาทเขาพระวิหารซึ่งเป็นโบราณสถานที่สำคัญของประเทศกัมพูชา

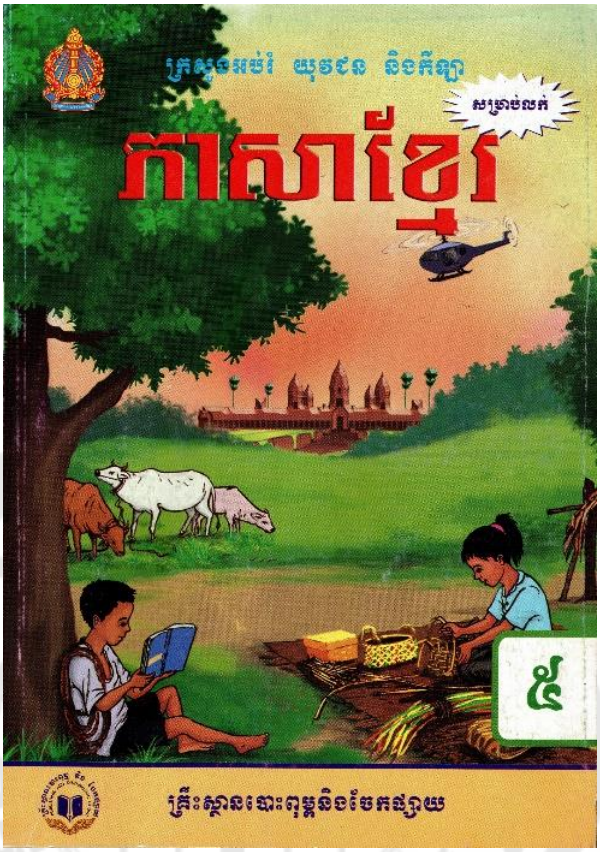

ภาพประกอบ 6 ปกแบบเรียนภาษาเขมรชั้นที่ 5

ที่มา: ក្រសួងអប់រំ យុវជន និងកីឬា (2016E)

ตาราง 12 เนื้อหาบทเรียนในแบบเรียนภาษาเขมร ชั้นที่ 6

ลำดับที่ (ល.រ)	บทเรียน (មេរៀន)	เนื้อหาบทเรียน (ខ្លឹមសារមេរៀន)
1	1	ผู้มีพระคุณ (អ្នកមានគុណ)
2	2	ความหวังของเด็ก (ក្តីសង្ឃឹមរបស់កុមារ)
3	3	ทรัพยากรแร่ธาตุในประเทศกัมพูชา (ធនធានរ៉ែនៅប្រទេសកម្ពុជា)
4	4	ประโยชน์ของธรรมชาติ (ប្រយោជន៍នៃធម្មជាតិ)
5	5	ทรัพยากรประมงในกัมพูชา (ធនធានជលផលនៅកម្ពុជា)
6	6	ธรรมเนียม ประเพณีเขมร (ទំនៀមទម្លាប់ ប្រពៃណីខ្មែរ)

ตาราง 12 (ต่อ)

ลำดับที่ (ล.រ)	บทเรียน (មេរៀន)	เนื้อหาบทเรียน (ខ្លឹមសារមេរៀន)
7	7	ดนตรีและศิลปะโบราณ (**តន្ត្រីនិងសិល្ប:បុរាណ**)
8	8	ความเชื่อและศาสนา (**ជំនឿនិងសាសនា**)
9	9	สถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจในกัมพูชา (**រមណីយដ្ឋានទេសចរណ៍នៅកម្ពុជា**)
10	10	ศักดิ์ศรี (**សេចក្ដីថ្លៃថ្នូ**)

แบบเรียนภาษาเขมร ชั้นที่ 6 (**ភាសាខ្មែរ ថ្នាក់ទី ៦**) เป็นแบบเรียนที่ใช้สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เนื้อหาประกอบด้วย จำนวน 10 บทเรียน บทเรียนในแบบเรียนมีเนื้อหาเกี่ยวกับขนบธรรมเนียมประเพณี ความเชื่อ ศาสนา ดนตรี ศิลปะที่เป็นวัฒนธรรมของชาวเขมร รวมถึงเนื้อหาเกี่ยวกับความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติในประเทศกัมพูชา เนื้อหาเกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยวของกัมพูชาซึ่งถือว่าเป็นจุดเด่นและทำรายได้หลักให้แก่ประเทศ นอกจากนี้ แบบเรียนภาษาเขมร 6 นำเอาเรื่องความกตัญญู 5 ประการ ที่ต้องยึดถือปฏิบัติและกล่าวถึงคุณสมบัติของผู้ที่สังคมจะให้เกียรติและสรรเสริญ โดยกล่าวว่าผู้ที่จะได้รับการยกย่องต้องประกอบด้วยอะไรบ้าง และกล่าวถึงความสำคัญของศักดิ์ศรี ซึ่งมีผลดีต่อผู้ปฏิบัติอย่างไร

ภาพประกอบ 7 ปกแบบเรียนภาษาเขมร ชั้นที่ 6

ที่มา: **ក្រសួងអប់រំ យុវជន និងកីឡា** (2016F)

จากตาราง 7-12 แสดงเนื้อหาในแบบเรียนภาษาเขมรระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 ในแต่ละเล่ม สื่อให้เห็นว่าเนื้อหาในแบบเรียนมีความสัมพันธ์กับมาตรฐานและตัวชี้วัดของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อมุ่งเน้นให้นักเรียนชาวเขมรมีประสิทธิผลและบรรลุวัตถุประสงค์ตามที่หลักสูตรกำหนด ซึ่งแบบเรียนวิชาภาษาเขมรเป็นเครื่องมือและสื่อหลักที่สำคัญในการจัดการเรียนการสอนในระบบการศึกษาของประเทศกัมพูชา ซึ่งในระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น (ชั้นที่ 1-3) ใช้แบบเรียน “ภาษาเขมรอ่าน-เขียน” โดยมุ่งเน้นการพัฒนาทักษะการอ่านและการเขียนเป็นสำคัญ มีการเพิ่มสีสันและความสวยงามเพื่อช่วยกระตุ้นให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดีขึ้น ในส่วนของเนื้อหามีการปรับปรุงและพัฒนามาจากแบบเรียนเล่มก่อนๆ เพื่อให้เป็นปัจจุบันและเข้ากับบริบทสมัยใหม่มากขึ้น เนื้อหาที่เรียบเรียงเริ่มจากการลากเส้นตรงและเส้นโค้ง สระนิสสัย พยัญชนะ

พยัญชนะประสมสระ ตัวสะกด พยัญชนะฝากเชิง พยัญชนะซ้อน เพื่อให้นักเรียนมีทักษะในการอ่านที่ดี สามารถประสมพยัญชนะกับสระ รวมทั้งตัวสะกดได้ สามารถอ่านคำ อ่านประโยค และอ่านบทความได้ ส่วนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย (ชั้นที่ 4-6) ใช้แบบเรียน “ภาษาเขมร” เพื่อมุ่งเน้นเพิ่มพูนสมรรถนะด้านการอ่าน การฟัง การพูด การเขียนให้ดียิ่งขึ้น รวมทั้งปลูกฝังให้รักและหวงแหนในมรดกของชาติ รู้จักความเอื้ออาทรต่อกัน การสร้างความมุ่งหวัง ความสำเร็จ การประพฤติตนเป็นพลเมืองที่ดีในครอบครัว ชุมชน และประเทศชาติ นอกจากนี้ มีเนื้อหาเกี่ยวกับเทพปกรณัม นิทานพื้นบ้าน ละคร สุภาษิต คำสอน และบทความต่างๆ โดยบูรณาการกับการฟัง การพูด การอ่าน การเขียน

บทที่ 3
วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยเรื่องแบบเรียนวิชาภาษาเขมรระดับประถมศึกษาของประเทศกัมพูชา: วาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพที่วิเคราะห์ตัวบทจากแบบเรียนวิชาภาษาเขมร ผู้วิจัยมีรายละเอียดวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. เก็บรวบรวมข้อมูลภาษาจากแบบเรียนวิชาภาษาเขมรระดับชั้นประถมศึกษาชั้นปีที่ 1-6 จัดพิมพ์โดยสำนักพิมพ์เผยแพร่และแจกจ่าย กระทรวงศึกษาธิการ ยุวชน และกีฬา ซึ่งอนุญาตให้ใช้ในการจัดการเรียนการสอนในประเทศกัมพูชา จำนวน 6 เล่ม ได้แก่ 1) ภาษาเขมรอ่าน-เขียน ชั้นที่1 2) ภาษาเขมรอ่าน-เขียน ชั้นที่ 2 3) ภาษาเขมรอ่าน-เขียน ชั้นที่ 3 4) ภาษาเขมร ชั้นที่ 4 5) ภาษาเขมร ชั้นที่ 5 และ 6) ภาษาเขมร ชั้นที่ 6 ภายในแบบเรียนแต่ละเล่มประกอบด้วย 1) ร้อยแก้ว เช่น จดหมาย บันทึกประจำวัน ประกาศ นิทาน บทความ บทสนทนา 2) ร้อยกรอง เช่น บทกากคติ บทพรหมคีติ บทปอมโนล บทพากย์ เพลง

2. คัดเลือกตัวบททั้งร้อยแก้วและร้อยกรองจากเนื้อหาในแบบเรียนวิชาภาษาเขมรระดับประถมศึกษาปีที่ 1-6 ผู้วิจัยจะเลือกเก็บข้อมูลตัวบทในระดับคำ วลี ประโยค และบทอ่านทุกประเภท เพื่อนำมาใช้ในการวิเคราะห์ชุดศัพท์และเจตนาที่ใช้ในการประกอบสร้างแบบเรียนวิชาภาษาเขมรระดับประถมศึกษาของประเทศกัมพูชา

3. ตัวบทที่นำมาวิเคราะห์ในแต่ละแบบเรียนวิชาภาษาเขมรระดับชั้นประถมศึกษาชั้นปีที่ 1-6 ผู้วิจัยจำแนกเนื้อหาออกเป็น 5 ประเด็นหลัก โดยพิจารณาจากชื่อบทเรียนที่ปรากฏในแบบเรียนวิชาภาษาเขมรระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 ซึ่งสามารถแบ่งออกเป็น

1) ไวยากรณ์ คือ เนื้อหาเกี่ยวกับอักขรวิธีและหลักภาษาเขมร เช่น การเขียน การอ่าน การประสมคำ การแต่งประโยค การใช้คำ และเครื่องหมายวรรคตอน

2) อัตลักษณ์หรือคุณลักษณะที่พึงประสงค์ คือ เนื้อหาเกี่ยวกับการปลูกฝังสิ่งที่ดีงามให้นักเรียนยึดถือปฏิบัติเพื่อประโยชน์แก่ตนเองและสังคม เช่น ความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์ ความสามัคคี ความกตัญญู

3) สังคมและวัฒนธรรมเขมร คือ เนื้อหาเกี่ยวกับเรื่องราวประวัติศาสตร์ ชาติพันธุ์ ศิลปะ ความเชื่อ ประเพณี ค่านิยม วัฒนธรรมของชาวเขมร

4) ครอบครัว โรงเรียน และชุมชน คือ เนื้อหาเกี่ยวกับชีวิตประจำวันของนักเรียนชาวเขมรที่สัมพันธ์กับกิจกรรมของครอบครัว โรงเรียน และชุมชน

5) อื่นๆ คือ เนื้อหาที่เป็นประเด็นอื่นๆ ซึ่งเสริมเข้ามาในเนื้อหาแบบเรียน เช่น พฤษศาสตร์ วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสารสนเทศ

ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยไม่นำเนื้อหาด้านไวยากรณ์มาวิเคราะห์ เนื่องจากเป็นเนื้อหาที่มุ่งเน้นสอนให้นักเรียนเข้าใจลักษณะของไวยากรณ์และหลักภาษาเขมร เพื่อให้ผู้เรียนมีความสามารถในการอ่าน การเขียน และสื่อสารภาษาเขมรได้ถูกต้อง

ผู้วิจัยนับจำนวนบทเรียนและประเด็นเนื้อหาในแบบเรียนวิชาภาษาเขมรระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 โดยมีรายละเอียด ดังปรากฏในตาราง 13

ตาราง 13 จำนวนบทเรียนและประเด็นเนื้อหาในแบบเรียนวิชาภาษาเขมรระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6

แบบเรียน	**จำนวนบทเรียน**	**ไวยากรณ์**	**อัตลักษณ์**	**สังคมและวัฒนธรรมเขมร**	**ครอบครัว โรงเรียน และชุมชน**	**อื่น ๆ**
ภาษาเขมรอ่าน-เขียน 1	104	99	1	-	2	2
ภาษาเขมรอ่าน-เขียน 2	81	40	19	4	4	4
ภาษาเขมรอ่าน-เขียน 3	64	23	21	8	7	5
ภาษาเขมร 4	10	-	1	6	2	1
ภาษาเขมร 5	10	-	2	6	-	2
ภาษาเขมร 6	10	-	1	6	3	-

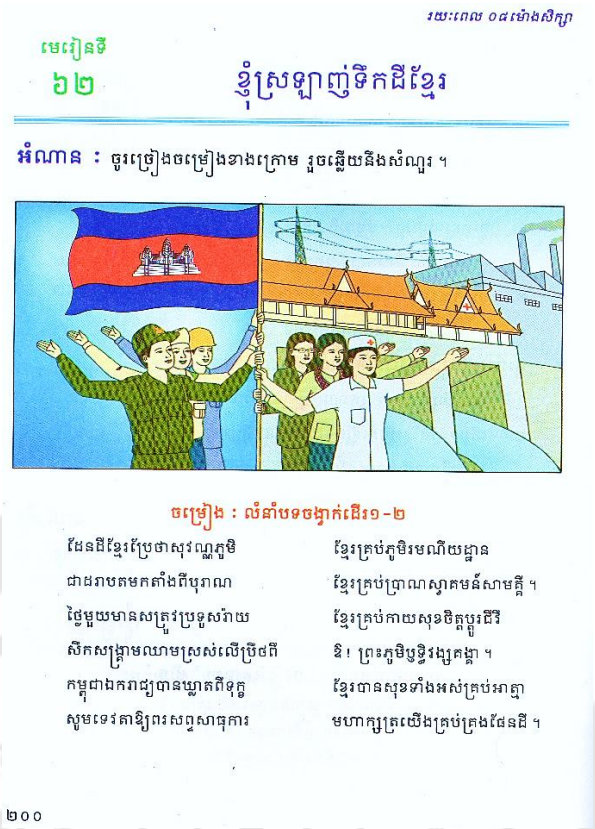

រយៈពេល ០៨ម៉ោងសិក្សា

មេរៀនទី ៦២

ខ្ញុំស្រឡាញ់ទឹកដីខ្មែរ

អំណាន : ចូរច្រៀងចម្រៀងខាងក្រោម រួចឆ្លើយនឹងសំណួរ ។

ចម្រៀង : លំនាំបទចង្វាក់ជើរ១-២

ដែនដីខ្មែរប្រែថាសុវណ្ណភូមិ	ខ្មែរត្រប់ភូមិរមណីយដ្ឋាន
ជាដរាបតមកតាំងពីបុរាណ	ខ្មែរត្រប់ប្រាណស្វាគមន៍សាមគ្គី ។
ថ្ងៃមួយមានសត្រូវប្រទូសរ៉ាយ	ខ្មែរត្រប់កាយសុខចិត្តបូជីវ៉ា
សឹកសង្គ្រាមឈាមស្រស់លើប្រើ៥ពី	និ! ព្រះភូមិឫទ្ធីវង្សគង្គា ។
កម្ពុជាឯករាជ្យបានឃ្លាតពីទុក្ខ	ខ្មែរបានសុខទាំងអស់ត្រប់អាត្មា
សូមទេវតាឱ្យពរសព្វសាធុការ	មហាក្សត្រយើងគ្រប់ត្រងដែនដី ។

២០០

ภาพประกอบ 8 ตัวอย่างเนื้อหาและภาพประกอบในแบบเรียนวิชาภาษาเขมรระดับประถมศึกษาของประเทศกัมพูชา

ที่มา: **ក្រសួងអប់រំ យុវជន និងកីឡា** (2016C, p. 200)

การถ่ายทอดความหมาย

ในขั้นตอนนี้มีเพื่อถ่ายทอดความหมายจากต้นฉบับภาษาเขมรเป็นภาษาไทย เนื่องจากเป็นการศึกษาตัวบทข้ามภาษา เพื่อให้เข้าใจกระบวนการวิเคราะห์ตัวบทมากขึ้น โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. นำตัวบทจากแบบเรียนมาแปลความจากภาษาเขมรเป็นภาษาไทย ดังรายละเอียด ต่อไปนี้

1.1 การถอดความภาษาเขมรเป็นภาษาไทย ผู้วิจัยใช้การแปลแบบคำต่อคำให้มากที่สุด เพื่อรักษาความหมายของภาษาต้นฉบับ ในกรณีที่ไม่สามารถรักษารูปแบบการแปลแบบคำต่อคำได้ ผู้วิจัยใช้วิธีแปลสรุปความ ซึ่งในกรณีแปลสรุปความผู้วิจัยจะทำเชิงอรรถแจ้ง

ให้ทราบ ข้อความที่แปลเป็นภาษาไทยจะพิมพ์ด้วยตัวอักษรเอนและใส่เครื่องหมายอัญประกาศ ส่วนข้อความที่เป็นภาษาเขมรจะใส่เครื่องหมายวงเล็บ เช่น

(1) *"เวลาเป็นเงินเป็นทอง[1]"* (**ពេលវេលាជាមាសប្រាក់**)

[1]ข้อความนี้แปลแบบคำต่อคำตามต้นฉบับว่า "เมื่อเวลาเป็นทองเงิน"

ตัวเลข [1] หน้าข้อความ คือ ตัวเลขที่จะปรากฏในเชิงอรรถ

1.2 ข้อความที่มีชื่อเฉพาะในภาษาเขมร หากมีคำไทยที่เคยใช้แพร่หลายอยู่แล้ว ผู้วิจัยจะใช้คำไทยนั้น หากเป็นชื่อเฉพาะในภาษาเขมรที่ยังไม่มีใช้ในภาษาไทยมาก่อน ผู้วิจัยจะถ่ายถอดเสียงเป็นอักษรไทย ซึ่งผู้วิจัยใช้หลักเกณฑ์การใช้สัทอักษรไทยสำหรับการถ่ายถอดระบบเสียงภาษาเขมรตามพจนานุกรมไทย-เขมร ฉบับกรรมาธิการร่วมไทย-กัมพูชา (คณะกรรมการสมาคมวัฒนธรรมไทย-กัมพูชา, 2550, น. ฆ-น) โดยวงเล็บอักษรเขมรไว้ด้วย เช่น

(2) ปราสาทพระวิหาร (**ប្រាសាទព្រះវិហារ**)

(3) พนมเปญ (**ភ្នំពេញ**)

(4) พล พต (**ប៉ុល ពត**)

(5) จวน ณาต (**ជួន ណាត**)

1.3 การทำเชิงอรรถ หากมีการอ้างอิงแหล่งที่มาของข้อมูลให้อ้างอิงตามรูปแบบการอ้างอิงของระบบ APA ในกรณีที่เป็นความคิดของผู้วิจัย ซึ่งผู้วิจัยมีข้อมูลใหม่หรือมีความเห็นเพิ่มเติมจะพิมพ์ด้วยตัวอักษรเอนและระบุข้อความต่อท้ายในวงเล็บว่า

(6) *"โรงเรียนกุมารไมตรี[2]"* (**សាលាកុមារមេត្រី**)

[2]โรงเรียนกุมารไมตรี คือ โรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนอยู่บนสิทธิเด็ก ได้แก่ สิทธิที่จะมีชีวิตรอด สิทธิที่จะได้รับการพัฒนา สิทธิที่จะได้รับการปกป้องคุ้มครอง สิทธิที่จะมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาทักษะทางปัญญา อารมณ์ สังคม และสติปัญญา โดยความร่วมมือของผู้ปกครองและโรงเรียน

1.4 คำศัพท์เฉพาะที่มีความแตกต่างทางวัฒนธรรมหรือมีบริบททางสังคมต่างกับภาษาไทย หากมีคำไทยเทียบเคียงได้ ผู้วิจัยจะใช้คำไทยและวงเล็บอักษรเขมร หากไม่มีคำไทยเทียบ ผู้วิจัยจะถ่ายถอดเสียงคำนั้นเป็นอักษรไทยและวงเล็บอักษรเขมร โดยทำเชิงอรรถอธิบายด้วย เช่น

(6) *บุญประชุมบิณฑ์* (**បុណ្យភ្ជុំបិណ្ឌ**)[3]

[3]บุญประชุมบิณฑ์ หรือวันสารทเขมร คือ การทำบุญอย่างหนึ่งในวันแรม 1 ค่ำ ไปจนถึงวันแรม 15 ค่ำ เดือน 10 ถือว่าเป็นงานบุญที่สำคัญยิ่งของชาวเขมร ซึ่งคนในครอบครัวจะได้กลับมาอยู่กันพร้อมหน้า เพื่อร่วมพิธีอุทิศบุญกุศลให้แก่บรรพบุรุษที่ล่วงลับไปแล้ว

1.5 สำนวน สุภาษิต ความเปรียบ ผู้วิจัยแปลตามความหมายของภาษาต้นฉบับเดิม โดยวงเล็บด้วยอักษรเขมร และทำเชิงอรรถอธิบาย เช่น

(7) ขวานคืนขวาน เศษหม้อคืนเศษหม้อ[4] (**ដឹងសងដឹង អំបែងសងអំបែង**)

[4]สำนวนนี้มีความหมายว่า ต่างฝ่ายต่างเอาคืนด้วยวิธีเดียวกัน

1.6 ร้อยกรองหรือกวีนิพนธ์ ผู้วิจัยแปลเป็นร้อยกรอง โดยคงรูปแบบฉันทลักษณ์ไว้ตามต้นฉบับเดิม เพื่อรักษาเนื้อความในแต่ละวรรคให้ครบถ้วน และคงลักษณะทางวรรณศิลป์ให้เทียบเคียงกับต้นฉบับเดิมให้มากที่สุด เช่น

(8) **ដែនដីខ្មែរប្រែថាសុវណ្ណាភូមិ ខ្មែរគ្រប់ភូមិរមណីយដ្ឋាន**
ជាដរាបតមកតាំងពីបុរាណ ខ្មែរគ្រប់ប្រាណសាមគ្គី ។
ថ្ងៃមួយមានសត្រូវប្រទុសរ៉ាយ ខ្មែរគ្រប់កាយសុខចិត្តប្តូរជីវី
សឹកសង្គ្រាមឈាមស្រស់លើប្រឹថពី ឱ! ព្រះភូមិឫទ្ធិវង្សគង្គា ។
កម្ពុជាឯករាជ្យបានឃ្លាតពីទុក្ខ ខ្មែរបានសុខទាំងអស់គ្រប់អាត្មា
សូមទេវតាឱ្យពរសព្វសាធុការ មហាក្សត្រយើងគ្រប់គ្រងដែនដី ។

"แดนดินเขมรแปลว่าสุวรรณภูมิ เขมรทุกแผ่นดินรมณียสถาน
เสมอมาตั้งแต่โบราณ เขมรทุกชีวิตสามัคคี ฯ
วันหนึ่งมีศัตรูประทุษร้าย เขมรทุกคนเต็มใจแลกชีวี
ศึกสงครามเลือดสดบนปัถพี โอ! พระภูมิฤทธิวงศ์คงคา ฯ
กัมพูชาเอกราชได้คลาดจากทุกข์ เขมรได้สุขทั้งหมดทุกอาตมา
ขอเทวดาอวยพรศัพท์สาธุการ มหากษัตริย์เราครอบครองแดนดิน ฯ"

2. การตรวจสอบความถูกต้องในการถ่ายถอดความหมาย ผู้วิจัยนำตัวบทที่แปลเป็นภาษาไทยไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาและวัฒนธรรมเขมรจำนวน 2 คน ตรวจสอบการแปล โดยแบ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญชาวเขมร 1 คน ที่จบการศึกษาในระดับปริญญาตรีด้านมนุษยศาสตร์หรือสังคมศาสตร์ เนื่องจากศาสตร์ทางมนุษยศาสตร์หรือสังคมศาสตร์เกี่ยวข้องกับการศึกษาด้าน

สังคมและวัฒนธรรม ผู้เชี่ยวชาญด้านนี้สามารถให้การอธิบายที่ชัดเจนและครอบคลุมกว่าศาสตร์ด้านอื่น ผู้เชี่ยวชาญชาวไทย 1 คน ที่สอนวิชาภาษาเขมรในระดับอุดมศึกษาและมีตำแหน่งทางวิชาการตั้งแต่ระดับผู้ช่วยศาสตราจารย์ขึ้นไป เพื่อตรวจพิจารณาความถูกต้องและความสอดคล้องกันในเนื้อความทั้งภาษาเขมรและภาษาไทย หากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 2 คนให้ความเห็นตรงกันในการแปล ผู้วิจัยจะนำตัวบทไปใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยวิเคราะห์แบบเรียนวิชาภาษาเขมรระดับชั้นประถมศึกษาชั้นปีที่ 1-6 โดยใช้กรอบแนวคิดวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ของ Fairclough (2001) ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

1. การวิเคราะห์ตัวบท เพื่อวิเคราะห์รูปภาษาที่ปรากฏในแบบเรียนภาษาเขมรระดับประถมศึกษาของประเทศกัมพูชา ผู้วิจัยวิเคราะห์ชุดศัพท์โดยพิจารณาที่นาม กริยา และส่วนขยาย เนื่องจากเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการสร้างตัวบทในแบบเรียน ส่วนเจตนาพิจารณาจากเงื่อนไขที่เหมาะสมทั้ง 4 ข้อ ในทฤษฎีวัจนกรรมของ Searle (1969)

2. การวิเคราะห์วิถีปฏิบัติทางวาทกรรม โดยใช้แนวคิดของ Fairclough (2001) ในการตีความเกี่ยวกับ 1) กระบวนการผลิตตัวบทในแบบเรียนวิชาภาษาเขมรระดับประถมศึกษาภายใต้การผลิตและจัดจำหน่ายโดยสำนักพิมพ์และเผยแพร่ กระทรวงศึกษาธิการ ยุวชน และกีฬาของประเทศกัมพูชา 2) กระบวนการบริโภคแบบเรียน และ 3) การกระจายตัวบทไปสู่ผู้บริโภค ซึ่งแสดงให้เห็นความเชื่อมโยงของวิถีปฏิบัติทางวาทกรรมกับสังคม

3. การวิเคราะห์วิถีปฏิบัติทางสังคม โดยใช้แนวคิดของ Fairclough (2001) เป็นขั้นตอนที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างปฏิสัมพันธ์กับบริบททางสังคม ซึ่งประกอบด้วยกระบวนการตีความจากตัวบท ในขั้นนี้จะแสดงความสัมพันธ์ระหว่างวิถีปฏิบัติทางวาทกรรมกับวิถีปฏิบัติทางสังคม เพื่อให้เห็นความเชื่อมโยงระหว่างบริบทสังคมกับวัฒนธรรมที่สะท้อนให้เห็นชุดความคิดที่แฝงในแบบเรียนภาษาเขมรระดับประถมศึกษาของประเทศกัมพูชา

การสรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยจะนำเสนอผลการวิเคราะห์ชุดศัพท์ เจตนา และชุดความคิดที่วิเคราะห์ได้จากแบบเรียนวิชาภาษาเขมรระดับประถมศึกษาของประเทศกัมพูชา รวมถึงผลของการวิเคราะห์วิถีปฏิบัติทางวาทกรรมและวิถีปฏิบัติทางสังคม มาสรุปผล อภิปรายผล และเสนอข้อเสนอแนะในลำดับต่อไป

บทที่ 4
ชุดศัพท์และเจตนาที่ใช้ในการประกอบสร้างแบบเรียนวิชาภาษาเขมร ระดับประถมศึกษาของประเทศกัมพูชา

บทนี้นำเสนอผลการวิเคราะห์ชุดศัพท์และเจตนาที่ใช้ในการประกอบสร้างแบบเรียนวิชาภาษาเขมรระดับประถมศึกษาของประเทศกัมพูชา จากการวิเคราะห์พบชุดศัพท์ 3 ประเภท ได้แก่ 1) การเรียกชาติพันธุ์ กลุ่มการเมือง และผู้รุกราน 2) กริยาสื่อการกระทำและสภาพของผู้กระทำ และ 3) ส่วนขยายเพื่อเสริมหรือขยายความ ส่วนเจตนาพิจารณาจากเงื่อนไขที่เหมาะสมทั้ง 4 ข้อในทฤษฎีวัจนกรรมของ Searle (1969) โดยพบเจตนา 3 เจตนา ได้แก่ เจตนาสั่ง เจตนาชักจูง และเจตนาให้ข้อมูล ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ชุดศัพท์ที่ปรากฏในแบบเรียนวิชาภาษาเขมรระดับประถมศึกษาของประเทศกัมพูชา

จากผลการวิเคราะห์พบชุดศัพท์ใช้ในการประกอบสร้างแบบเรียนวิชาภาษาเขมรระดับประถมศึกษาของประเทศกัมพูชา โดยพบการเรียกเพื่อสื่อถึงบุคคลในสังคมเขมร การใช้กริยาเพื่อแสดงสภาพและการกระทำ การใช้ส่วนขยายเพื่อให้ความหมายเพิ่มเติม ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. **การเรียก** คือ การใช้คำนามเพื่ออ้างถึงบุคคลหรือกลุ่มบุคคลในแบบเรียน จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบการเรียกตามชาติพันธุ์ เช่น “เขมร” “เสียม” “สำเหร่” ทำให้เห็นการแบ่งแยกเขา คือ ชนชาติอื่น ที่ต่างจากเรา คือ ชาวเขมร ซึ่งพบในการกล่าวถึง “เขมร” เพื่อแสดงถึงความยิ่งใหญ่และเป็นชนชาติที่มีอารยธรรมสูง “เสียม” คือ ชาวไทย สื่อถึงความอคติที่เกิดขึ้นในประวัติศาสตร์และความขัดแย้งระหว่างประเทศ “สำเหร่” เพื่อแสดงถึงชนกลุ่มน้อยของสังคมเขมร นอกจากนี้ พบการเรียกกลุ่มการเมืองและผู้รุกราน โดยรายละเอียดของการเรียกมีดังต่อไปนี้

1) **การเรียกชาติพันธุ์** หมายถึง การใช้คำนามที่สื่อถึงเชื้อชาติในการกล่าวถึงคนหรือกลุ่มคนในแบบเรียน เช่น “เขมร” “เสียม” “สำเหร่” โดยการเรียกชาติพันธุ์ จากผลการวิเคราะห์สื่อถึงการแบ่งกลุ่มคนในสังคมด้วยเชื้อชาติ นอกจากนี้ การเรียกพบการใช้คำที่มีความหมายเชิงลบในการเรียกกลุ่มคน เช่น “เสียม” “สำเหร่” ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความมีอคติที่แฝงในแบบเรียน ดังตัวอย่าง

(1) **ខ្មែរយើង**មានល្បែងប្រជាប្រិយជាច្រើនសម្រាប់លេងកម្សាន្តដូចជា ចោះអង្គញ់ ទាញព្រ័ត្រ លាក់កន្សែង ចោលឈូង ។ល។

(ภาสาขฺมรอาน-สรเสร ถฺนาก់ที ๓, ๒๐๑๖, ท.๘๘)

"เขมรเรามีการละเล่นพื้นบ้านหลายอย่างสำหรับเล่นสนุกสนาน เช่น โยนสะบ้า ชักเย่อ มอญซ่อนผ้า โยนลูกช่วง ฯลฯ"

(ภาษาเขมรอ่าน-เขียน ชั้นที่ 3, 2016, น.88)

(2) ទ័ពសៀមបាក់បបខ្លួបខ្ជាចទ័ពជ័យអស្ចារ្យ ក៏រ៉ាលត្រឡប់ទៅស្រុកវិញអស់ ។ ជ័យអស្ចារ្យឡើងគ្រងរាជ្យបន្តពីព្រះបិតា និងទទួលព្រះនាមថា "ព្រះជ័យចេស្តា" ។

(ภาสาขฺมร ถฺนาก់ที ๕, ๒๐๑๖, ท.๕)

"ทัพเสียมยอมหมอบราบทัพชัยอัศจรรย์ ทั้งหมดก็คืนกลับเมืองไป ฯ ชัยอัศจรรย์ขึ้นครองราชย์ต่อจากพระบิดา และได้รับพระนามว่า 'พระชัยเจษฎา' ฯ"

(ภาษาเขมร ชั้นที่ 5, 2016, น.5)

(3) សព្វថ្ងៃ ពួកសំរ៉ែបានរលាយចូលជាមួយនឹងខ្មែរ ហើយរស់នៅម្តុំអង្គរវត្ត ។

(ภาสาขฺมร ถฺนาก់ที ๖, ๒๐๑๖, ท.๙๖)

"ทุกวันนี้ พวกสำเหร่ได้ละลายเข้าเป็นหนึ่งเดียวกับเขมร แล้วอาศัยอยู่แถวนครวัด"

(ภาษาเขมร ชั้นที่ 6, 2016, น.96)

ตัวอย่าง (1) แบบเรียนใช้ *เขมร* (ខ្មែរ) ซึ่งเป็นชื่อชาติพันธุ์ของคนส่วนใหญ่ในประเทศกัมพูชา เพื่อใช้เรียกประชาชนทั้งหมดในประเทศ โดยใช้ร่วมกับคำว่า *เรา* (យើង) เป็นการเน้นย้ำความเป็นกลุ่มก้อนของชาวเขมร นอกจากนี้ ในการศึกษาพบว่าการใช้คำว่า *เขมร* มีความหมายในแง่บวก กล่าวคือ คำว่า *เขมร* มาจากคำว่า *เขมระ* (ខេមរៈ) แปลว่า มนุษย์ผู้มีความเกษม (พุทฺธสาสนบณฺฑิตฺย, 1967) สื่อให้เห็นความคิดของการเรียก *เขมร* ว่าเป็นชนชาติที่มีความสุข

ตัวอย่าง (2) คำว่า เสียม (សៀម) มาจากคำว่า สยาม แปลว่า ดำ ซึ่งในภาษาเขมรใช้การเรียกชาติพันธุ์ หมายถึง คนไทยในประเทศไทย ซึ่งชาวเขมรใช้เรียกคนไทยในความหมายเชิงลบ (ชาญชัย คงเพียรธรรม, 2555, น.94) เนื่องจากในภาษาเขมรมีทั้ง คำว่า ไทย (ថៃ) และ สยาม (ស្យាម) ซึ่งในแบบเรียนเมื่อกล่าวถึงประเด็นประวัติศาสตร์ระหว่างประเทศไทย

กับประเทศกัมพูชา ในแบบเรียนกลับเลือกใช้คำว่า เสียม แทนคำว่า ไทย เช่น เหตุการณ์กรณีพิพาทปราสาทพระวิหาร เหตุการณ์ในตำนานพื้นบ้านเกี่ยวกับสงครามไทย-เขมร เป็นต้น

ตัวอย่าง (3) คำว่า *สำเหร่* (**សំរ៉ែ**) มาจากคำว่า *แสฺร* (**ស្រែ**) แปลว่า นา แผลงศัพท์เป็น *สํแร* (**សំរ៉ែ**) หรือ *สำเหร่* แปลว่า ไพร่นาหรือคนที่ทำนารับใช้มูลนาย สำเหร่ เป็นการเรียกกลุ่มชาติพันธุ์ที่สื่อถึงสถานภาพทางสังคมโดยมีนัยยะในแง่ลบ (จิตร ภูมิศักดิ์, 2556, น. 226) จากตัวอย่างในแบบเรียนมีการใช้ภาษาปลูกฝังให้ผู้อ่านหรือเยาวชนเข้าใจว่าสำเหร่รวมเป็นชาวเขมรหมดแล้ว สังเกตจากการกล่าวว่า *ละลาย+เข้าเป็นหนึ่งเดียว* (**រលាយ+ចូលជាមួយ**) สะท้อนให้เห็นการกลืนกลายกลุ่มชาติพันธุ์ส่วนน้อยในประเทศกัมพูชาอย่างชัดเจน โดยการใช้ภาษาเป็นเครื่องมือ แต่ในความเป็นจริงยังมีสำเหร่ในประเทศกัมพูชาถึงแม้ว่ามีจำนวนไม่มาก (ดำรงพล อินทร์จันทร์, 2559)

2) **การเรียกกลุ่มการเมือง** หมายถึง การใช้คำเรียกกลุ่มบุคคลที่มีแนวคิดหรืออุดมการณ์ทางการเมือง เพื่อสื่อให้เห็นว่ากลุ่มบุคคล สถาบัน องค์กร หรือพรรคการเมืองเหล่านั้นมีอุดมการณ์ทางการเมืองที่แตกต่างจากอุดมการณ์ทางการเมืองที่รัฐใช้ปกครอง จากการวิเคราะห์พบเพียงการเรียก “เขมรแดง” ซึ่งเป็นการเรียกที่มีอิทธิพลต่อความคิด ความทรงจำของชาวเขมรกับความโหดร้ายและการกระทำของเขมรแดง ดังตัวอย่าง

(4) **ពួកខ្មែរក្រហមមានចិត្តកាចឃោរឃៅ ហ៊ានកាប់សម្លាប់មនុស្សគ្មានញញើតដៃដូច្នេះសោះ ។**

(**ភាសាខ្មែរ ថ្នាក់ទី ៥, ២០១៦, ទ.៩០**)

“พวก<u>เขมรแดง</u>มีจิตใจโหดเหี้ยม กล้าฆ่ามนุษย์โดยไม่มีความเกรงกลัว”

(ภาษาเขมร ชั้นที่ 5, 2016, น.90)

ตัวอย่าง (4) ปรากฏในบันทึกความทรงจำในแบบเรียนกล่าวถึงกลุ่มการเมืองในอดีตของกัมพูชาที่เรียกว่า *เขมรแดง* (**ខ្មែរក្រហម**) เป็นกลุ่มการเมืองที่มีอุดมการณ์แบบคอมมิวนิสต์สุดโต่ง และใช้สีแดงเป็นสัญลักษณ์ เป็นกลุ่มคนที่มีความคิดในการปกครองเพื่อสร้าง “สังคมใหม่” โดยใช้รากฐานทางอุดมการณ์ที่เรียกว่า “อุดมการณ์ปฏิวัติแบบเบ็ดเสร็จ” โดยชนชั้นกรรมาชีพเป็นตัวขับเคลื่อน การปกครองในระบอบเขมรแดงเป็นระบอบที่มีความรุนแรงและโหดร้ายมาก ในช่วงคริสต์ศตวรรษที่ 20 ประชาชนชาวเขมรถูกบังคับใช้แรงงานและถูกสังหารเป็นจำนวนมาก

3) **การเรียกผู้รุกราน** หมายถึง การใช้คำเรียกกลุ่มบุคคลที่สร้างความเสียหายและความเดือดร้อน ทั้งทางร่างกายและจิตใจให้กับชาวเขมรและประเทศกัมพูชา จากการวิเคราะห์ในแบบเรียนพบว่า *สยาม* และ *ฝรั่งเศส* ในฐานะผู้รุกรานประเทศกัมพูชา โดยเรียกว่าเป็น “ผู้รุกราน “ฆาตกร” ซึ่งปรากฏในเนื้อหาเกี่ยวกับประวัติศาสตร์และความขัดแย้ง ดังตัวอย่าง

(5) សេនាមឿងជាវីរជនដ៏អង់អាចក្លាហាន ។ លោកបានធ្វើពលិកម្មដ៏ធំធេងដើម្បីជាតិមាតុភូមិ ។ នៅក្នុងគ្រាដែលនគរខ្មែរកើតចម្បាំងជាមួយពួក<u>សៀមឈ្លានពាន</u> សេនាមឿងសុខចិត្តបូជាជីវិតទាំងខ្លួនលោក ប្រពន្ធ និងកូនពីរនាក់ទៀត ។ បេសកកម្មនេះបង្ហាញពីវីរភាពដ៏មោះមុត ព្រោះលោកហ៊ានលោតចូលទៅក្នុងរណ្តៅដែលមានសុទ្ធតែចម្រូង ដើម្បីទៅកេណ្ឌទ័ពខ្មោចមកច្បាំងជាមួយទ័ពសៀម ។ ការលះបង់របស់សេនាមឿងបង្ហាញពីទឹកចិត្តស្នេហាជាតិមាតុភូមិយ៉ាងមុតមាំ ។ បេសកកម្មរបស់សេនាមឿង ប្រពន្ធ កូន ពិតជាបាននាំមកនូវជោគជ័យជូននគរខ្មែរ ពោលគឺធ្វើឱ្យខ្មែររំដោះប្រទេសជាតិរួចផុតពីការត្រួតត្រារបស់ពួកសៀម ។ វីរភាពនេះធ្វើឱ្យកូនខ្មែរគ្រប់រូបនៅចងចាំជានិច្ច តាំងពីអតីតកាលរហូតដល់បច្ចុប្បន្ន ។

(ភាសាខ្មែរ ថ្នាក់ទី ៥, ២០១៦, ទ.១៥)

“เสนาเมืองเป็นวีรชนผู้องอาจกล้าหาญ ฯ ท่านเสียสละอย่างยิ่งใหญ่เพื่อชาติมาตุภูมิ ฯ ในคราที่นครเขมรเกิดรบกับพวก<u>สยามผู้รุกราน</u> เสนาเมืองเต็มใจสละชีวิตของตัวท่าน ภรรยาและลูกอีกสองคน ฯ ภารกิจนี้แสดงให้เห็นถึงวีรกรรมที่กล้าหาญ เพราะท่านกล้ากระโดดลงไปในหลุมที่เต็มไปด้วยไม้ไผ่ที่แหลมคม เพื่อเกณฑ์ทัพผีเข้าต่อสู้กับทัพเสียม ฯ การเสียสละของเสนาเมืองแสดงให้เห็นถึงความรักชาติ ฯ ภารกิจของเสนาเมือง ภรรยา และลูก ๆ นำความสำเร็จมาสู่นครเขมร ผลคือทำให้เขมรได้ปลดปล่อยประเทศให้เป็นอิสระจากการควบคุมของพวกเสียม ฯ ความกล้าหาญนี้ทำให้ลูกเขมรทุกคนจำได้เป็นนิจ ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ฯ”

(ภาษาเขมร ชั้นที่ 5, 2016, น. 15)

(6) នៅលើនាវាដែទាំងពីររបស់លោកត្រូវជាប់ខ្នោះ ខ្លួនលោកត្រូវគេចងផ្ចោបនឹងបំពង់ផ្សែង ។ ក្រឡាហោមគង់ត្រមង់ត្រមោចម្នាក់ឯង ទឹកមុខក្រៀមក្រំជាពន្លឹក ។ ប៉ុន្តែស្មារតី ស្នេហាជាតិមាតុភូមិ ពុំបានធ្វើឱ្យលោកតក់ស្លុតឡើយ ទោះបីជាលោកបានដឹងខ្លួនច្បាស់ថាត្រូវទទួលមរណភាពដោយសារដែ<u>ឃាតករបារាំង</u>ក៏ដោយ ។ នៅដង្ហើមចុងក្រោយ លោកនឹកដល់គុណឪពុកម្តាយ ព្រះសង្ឆ ប្រជាជនខ្មែរ និងនឹកដល់កម្ពុជាមាតុភូមិជាទីស្នេហារបស់លោក ។

(ភាសាខ្មែរ ថ្នាក់ទី ៥, ២០១៦, ទ.១៤)

"อยู่บนเรือมือทั้งสองข้างของท่านถูกมัด ตัวท่านถูกผูกไว้กับปล่องไฟ ฯ กลาโหมคงอยู่ตามลำพัง มีสีหน้าตรอมตรมเป็นอย่างมาก ฯ แต่จิตวิญญาณรักชาติมาตุภูมิไม่ได้ทำให้ท่านตกใจกลัวเลย แม้ว่าท่านจะรู้ตัวแน่นอนว่าต้องตายด้วยน้ำมือของฆาตกรฝรั่งเศสก็ตาม ฯ ในลมหายใจสุดท้าย ท่านคิดถึงบุญคุณพ่อแม่ พระสงฆ์ ประชาชนเขมร และคิดถึงกัมพูชามาตุภูมิอันเป็นที่รักของท่าน ฯ"

(ภาษาเขมร ชั้นที่ 5, 2016, น. 14)

ตัวอย่าง (5) กล่าวถึง *เสียม* ในฐานะผู้ที่เข้ามาสร้างความเดือดร้อนให้แก่กัมพูชาในสมัยที่กัมพูชาเป็นเมืองขึ้นของสยาม โดยเรียกว่า *สยามผู้รุกราน* (**សៀមឈ្លានពាន**) แบบเรียนนำเสนอว่าไทยเป็นผู้รุกรานล่วงล้ำเข้าไปในดินแดนกัมพูชา โดยสร้างเป็นตัวละครในนิทานพื้นบ้านเขมรที่มีชื่อเรียกว่า *เสนาเมือง* (**សេនាមឿង**) มาใช้เป็นภาพแทนของวีรบุรุษที่เสียสละชีวิตตนเองและลูกเมียเพื่อให้กลายเป็นผี แล้วเป็นผู้นำเกณฑ์ทัพผีเข้าสู้กับสยาม อย่างไรก็ดี ในประวัติศาสตร์ไม่ปรากฏตัวตนของเสนาเมืองอยู่จริง เป็นการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีของการปกป้องประเทศให้แก่เยาวชนเรียนรู้ในความรักชาติผ่านตำนานและนิทานพื้นบ้าน

ตัวอย่าง (6) กล่าวถึง *ฝรั่งเศส* ที่เข้ามาสร้างความเดือดร้อนให้แก่กัมพูชาในสมัยอาณานิคม โดยเรียกว่า *ฆาตกรฝรั่งเศส* (**ឃាតករបារាំង**) ในแบบเรียนนำเสนอ *กลาโหมคง* (**ក្រឡាហោមគង់**) ผู้ที่ต่อต้านฝรั่งเศสเพื่อปลดแอกอิสรภาพให้แก่กัมพูชา ซึ่งในช่วงที่กัมพูชาอยู่ภายใต้การปกครองระบอบอาณานิคมของฝรั่งเศส เป็นสิ่งที่สร้างความเกลียดชังต่อพฤติกรรมที่ฝรั่งเศสกระทำต่อกัมพูชา

2. **กริยา** หมายถึง การกระทำหรือสภาพของผู้กระทำ จากผลการวิเคราะห์พบกริยาสื่อถึง 1) การปฏิบัติตน 2) ความภาคภูมิใจ 3) ความเศร้าและความรุนแรง และ 4) ความกล้าหาญ ดังตัวอย่าง

1) การปฏิบัติตน

กริยาแสดงการกระทำที่มุ่งเน้นการปลูกฝังให้คนเขมรยึดถือเป็นแนวทางปฏิบัติให้สอดคล้องกับสถานภาพและบทบาทในสังคมของแต่ละบุคคล เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ตนเองและสังคม เนื่องจากสังคมต้องการให้เยาวชนปฏิบัติตามและปลูกฝังว่าเป็นการทำดี โดยใช้กริยาสื่อการกระทำ เช่น "ขยัน" "ฟัง" "ถ่อมตัว" "ทำตาม" "มุ่งมั่น" "สามัคคี" "อย่า" "หยุด" เป็นต้น

จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่ากริยาในการปฏิบัติตนส่วนใหญ่สื่อเจตนาสั่ง ชี้นำ และชักจูงให้ผู้อ่านหรือเยาวชนปฏิบัติตาม ดังตัวอย่าง

(7) ក ខ យើងត្រូវ<u>ខិតខំ</u> គ គិត<u>រៀបចំ</u>ទៅសាលារៀន
ឃ ង្ហ <u>ស្តាប់</u>គ្រូបង្រៀន ង ង្ហ <u>កុំ</u>អៀន ក ខ គ ឃ ង ។
ច ឆ <u>រាបសារមទម</u> ឆ ឌ សមរម្យ ជ ជ្ជ្ជ្

อย่าเขิน (**កុំខ្មាស**) *หยุดทำอะไรเซ่อซ่า* (**ឈប់ធ្វើអ្វីផ្តេសផ្តាស**) เพื่อหลีกเลี่ยงการกระทำที่ไม่พึงประสงค์ของเยาวชน

(8) **ដូច្នេះដើម្បីការពារសត្វព្រៃឱ្យគង់វង្សបានយូរអង្វែង យើងទាំងអស់គ្នាគប្បីចូលរួមដាំដើមឈើឱ្យបានច្រើន តាមសហគមន៍រៀងខ្លួន និងមិនត្រូវកាប់ព្រៃឈើ ឬបរបាញ់សត្វខុសច្បាប់ឡើយ ។**

(**ភាសាខ្មែរ ថ្នាក់ទី ៤, ២០១៦, ទ.១៤៤**)

"ดังนั้นเพื่อปกป้องสัตว์ป่าให้คงอยู่ไปยาวนาน เราทุกคนควรเข้าร่วมปลูกต้นไม้ให้เพิ่มขึ้นในชุมชนของเราและไม่ตัดไม้หรือล่าสัตว์ที่ผิดกฎหมาย ฯ"

(ภาษาเขมร ชั้นที่ 4, 2016, น.144)

ตัวอย่าง (8) ปรากฏในบทความเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในประเทศกัมพูชา โดยในแบบเรียนใช้กริยาในการปฏิบัติตน มุ่งหมายให้ชาวเขมรมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์และช่วยกันรักษาสัตว์ป่าและป่าไม้ เช่น คำว่า *ปกป้อง* ใน *ปกป้องสัตว์ป่า* (**ការពារសត្វព្រៃ**) การใช้คำว่า *ควร* (**គប្បី**) เพื่อแนะนำและชักจูงให้กระทำตาม เช่น *ควรเข้าร่วมปลูกต้นไม้* (**គប្បីចូលរួមដាំដើមឈើ**) การใช้คำว่า *ไม่* (**មិន**) ในการห้ามสิ่งที่ไม่ควรทำใน *ไม่ตัดไม้* (**មិនត្រូវកាប់ព្រៃឈើ**) และ *ไม่ล่าสัตว์อย่างผิดกฎหมาย* (**មិនបរបាញ់សត្វខុសច្បាប់**) เพื่อให้ทรัพยากรเหล่านี้ดำรงอยู่สืบไป

(9) **ដូច្នេះ យើងជាសិស្សត្រូវយកចិត្តទុកដាក់រៀនសូត្រកំណាព្យខ្មែរឱ្យចេះចាំគ្រប់ៗគ្នា ។ ជាងនេះទៀតត្រូវចេះលើកតម្កើងនិងថែរក្សាកេរមរតកនេះឱ្យបានគង់វង្ស ។**

(**ភាសាខ្មែរ ថ្នាក់ទី ៥, ២០១៦, ទ.៣៩**)

"ดังนั้นพวกเราที่เป็นนักเรียนจะต้องเอาใจใส่การเรียนกวีนิพนธ์เขมร เพื่อให้จดจำได้ทุกคน ฯ นอกจากนี้ต้องรู้จักส่งเสริมและดูแลรักษามรดกนี้ให้ดำรงอยู่สืบไป ฯ"

(ภาษาเขมร ชั้นที่ 5, 2016, น.39)

ตัวอย่าง (9) ปรากฏในบทความเกี่ยวกับวรรณกรรมเขมร สื่อถึงความภาคภูมิใจในศิลปะด้านภาษา เนื้อหาในแบบเรียนส่งเสริมให้เห็นคุณค่าของกวีนิพนธ์โดยใช้กริยาสื่อสารเพื่อให้เกิดความรักและความหวงแหนมรดกที่มีค่าอีกอย่างหนึ่ง เช่น *เอาใจใส่* (**យកចិត្តទុកដាក់**)

ส่งเสริม (**លើកតម្កើង**) *ดูแลรักษา* (**ថែរក្សា**) เป็นต้น สังเกตได้จากในตัวอย่างมีคำว่า *ดังนั้น* (**ដូច្នេះ**) เพื่อเป็นการสรุปว่าเป็นผลที่ทุกคนควรกระทำตาม ซึ่งปรากฏอยู่หน้ากริยาที่ต้องการให้ทุกคนปฏิบัติตาม

(10) **ក្រោយពីបានទទួលការណែនាំពីគ្រូប្រចាំថ្នាក់ មិត្តភក្តិ និងអ្នកគ្រូពេទ្យអំពីការថែទាំសុខភាពនិងការរស់នៅស្អាតរួចមក កុមារនោះបាន<u>ភ្ជាក់រឭក</u> និង<u>អនុវត្តតាម</u>ក្បួនអនាម័យ ដូចជា លាងដៃនឹងសាប៊ូមុននឹងញ៉ាំ ចំណី ។ ដូច្នេះសុខភាពរបស់កុមារក៏ល្អឡើងវិញ ។** ***"អនាម័យនាំមកនូវសុខភាពល្អ"***

(ภาสาเขมรอ่าน-สรเสร ชั้นที่ ๓, ๒๐๑๖, ท.๕๖)

"หลังจากได้รับคำแนะนำจากครูประจำชั้น เพื่อน และแพทย์เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพและการดำรงชีวิตสะอาดแล้ว เด็กได้<u>ตระหนัก</u>และ<u>ปฏิบัติตาม</u>สุขอนามัย เช่น ล้างมือด้วยสบู่และน้ำก่อนรับประทานอาหาร ฯ ดังนั้นสุขภาพของเด็กจึงกลับมาดีขึ้น 'สุขอนามัยนำสุขภาพดี' ฯ"

(ภาษาเขมรอ่าน-เขียน ชั้นที่ 3, 2016, น.56)

ตัวอย่าง (10) ปรากฏในบทความเกี่ยวกับการรักษาสุขภาพ กล่าวถึงเรื่องการดูแลรักษาสุขภาพของชาวเขมร ซึ่งเป็นเรื่องที่รัฐบาลกัมพูชาให้ความสำคัญมาก เนื่องจากด้านสาธารณสุขและสุขภาพในประเทศกัมพูชาอยู่ในระดับที่ไม่ดีเท่าที่ควร จึงต้องมีการส่งเสริมให้ชาวเขมรทุกคนมีสุขลักษณะนิสัยที่ดีและปฏิบัติตามสุขอนามัย ในแบบเรียนใช้ภาษาทำให้ผู้อ่านหรือเยาวชนเข้าใจว่าเมื่อเด็กรับฟังคำแนะนำจากครู เพื่อนและแพทย์แล้ว การกระทำที่เด็กควรทำคือ *ตระหนัก* (**ภ្ជាក់រឭក**) และ *ปฏิบัติตาม* (**អនុវត្តតាម**) เป็นการปลูกฝังผ่านบทความที่สอนว่าเมื่อฟังแล้วต้องปฏิบัติตาม ดังที่กล่าวว่า "*เด็กได้ตระหนักและปฏิบัติตามสุขอนามัย*" สื่อเจตนาชี้นำเยาวชนให้ปฏิบัติตาม เนื่องจากมีคำว่า *ดังนั้น* เป็นการสรุปต่อว่า "*สุขภาพของเด็กจึงกลับมาดีขึ้น*" เพื่อให้ชาวเขมรทุกคนมีพฤติกรรมรักสุขภาพและดูแลรักษาความสะอาดตามที่ผู้ผลิตแบบเรียนต้องการ ซึ่งในแบบเรียนนำเสนอเหมือนเป็นการให้ข้อมูล แต่แท้จริงแล้วแฝงเจตนาสั่งผ่านการอ่านบทความ เนื่องจากสร้างความคิดให้เยาวชนหรือผู้อ่านเข้าใจว่านี่คือ ข้อเท็จจริงที่เยาวชนควรปฏิบัติตาม

(11) **អ្នកមានគុណមានដូចជា ជីដូនជីតា ឪពុកម្តាយ អាណាព្យាបាល លោកគ្រូ អ្នកគ្រូ ជាដើម ដែលបានចិញ្ចឹមបីបាច់ថែរក្សា និងបង្ហាត់បង្រៀនយើងតាំងពីវ័យកុមារ រហូតដល់វ័យសិក្សាមានចំណេះដឹងខ្ពង់ខ្ពស់ មាន**

សេចក្តីថ្លៃថ្នូរ និងមានអនាគតល្អ ។ អ្នកមានគុណបានខិតខំរកប្រាក់សម្រាប់ចំណាយចំពោះការសិក្សារបស់កូន ។ ដូច្នេះយើងត្រូវខំសិក្សា និងគោរពលោក ព្រមទាំងជួយចិញ្ចឹមគាត់វិញឱ្យសមជាកូនកតញ្ញូ ។

(ភាសាខ្មែរអាន-សរសេរ ថ្នាក់ទី ៣, ២០១៦, ទ. XXVII)

"ผู้มีบุญคุณ เช่น ปู่ย่าตายาย พ่อแม่ ผู้ปกครอง คุณครู เป็นต้น ซึ่งได้เลี้ยงดูและอบรมเราตั้งแต่วัยเด็กจนถึงวัยเรียนซึ่งมีการศึกษาสูง มีเกียรติและมีอนาคตที่ดี ฯ ผู้มีบุญคุณทำงานหนักเพื่อหาเงินสำหรับการศึกษาของลูก ดังนั้นเราต้องขยันเรียนและเคารพท่าน พร้อมทั้งช่วยเลี้ยงดูท่านให้สมกับเป็นลูกกตัญญู ฯ"

(ภาษาเขมรอ่าน-เขียน ชั้นที่ 3, 2016, น. XXVII)

ตัวอย่าง (11) เป็นข้อความจากบทความสอนให้ชาวเขมรรู้ตอบแทนผู้มีพระคุณ ชาวเขมรมีค่านิยมและให้ความเคารพนับถือเกี่ยวกับความอาวุโสและความกตัญญูแก่ผู้ที่มีบุญคุณแก่ตนเองเป็นอย่างมาก (อุบล เทศทอง, 2550) สะท้อนให้เห็นได้จากแบบเรียนมีการใช้กริยาที่แสดงถึงความนอบน้อมและตอบแทนบุญคุณ เช่น กริยาสื่อถึง *เคารพ* (**គោរព**) ซึ่งแสดงความหมายว่าบุคคลผู้นั้นเป็นผู้มีความอาวุโสและควรเคารพนับถือ กริยา *เลี้ยงดู* (**ចិញ្ចឹម**) ผู้มีพระคุณทั้งหลายเมื่อยามที่ท่านแก่ชรา แบบเรียนสื่อให้เห็นว่าเยาวชนต้องปฏิบัติตามถึงจะได้เป็นลูกกตัญญู สังเกตได้จากคำว่า *ดังนั้น* เนื่องจากผู้มีบุญคุณดูแลลูกหลานมา สิ่งที่ต้องกระทำ คือ เคารพและเลี้ยงดูผู้มีบุญคุณ

(12) **យើងត្រូវចេះសម្តែងការគួរសមចំពោះអ្នកផងទាំងពួងទៅតាមទីកន្លែង និងតាមកាលៈទេសៈដើម្បីឱ្យបានជាមនុស្សថ្លៃថ្នូរ ។**

(ភាសាខ្មែរ ថ្នាក់ទី ៤, ២០១៦, ទ.៤៣)

"เราต้องรู้จักแสดงความสุภาพกับคนทั้งปวงในทุกสถานที่และตามกาลเทศะ เพื่อให้ได้เป็นมนุษย์ที่มีเกียรติ ฯ"

(ภาษาเขมร ชั้นที่ 4, 2016, น. 43)

ส่วนตัวอย่าง (12) ปรากฏในบทความเรื่องเด็กรู้กาลเทศะกล่าวถึงการปลูกฝังกิริยามารยาทให้ชาวเขมรเป็นสุภาพชน ในบทความปรากฏคำว่า "ต้อง" เป็นการผูกมัดให้เยาวชนปฏิบัติตาม หลังจากนั้น มีคำว่า "รู้จัก" คือ ต้องรู้และเข้าใจสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งสิ่งที่แบบเรียนต้องการ

สื่อถึงเยาวชน คือ ต้องรู้จัก *แสดงความสุภาพ* (**សម្តែងការគួរសម**) โดยไม่เลือกปฏิบัติและปฏิบัติตนให้ถูกต้องตามกาลเทศะ ถ้ามีความสุภาพในสังคมเขมรจึงจะถือเป็นมนุษย์ที่มีเกียรติ ถ้าปฏิบัติตนเป็นคนไม่สุภาพจะเป็นมนุษย์ที่ไม่มีเกียรติ

2) ความภาคภูมิใจ

กริยาแสดงการกระทำที่สื่อถึงความน่ายกย่อง ความดี ความเก่งของชาวเขมรในทางประวัติศาสตร์ สังคม ศิลปวัฒนธรรม รวมถึงความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติและวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชาวเขมร ซึ่งหลอมรวมให้เกิดความภูมิใจที่เกิดเป็นชาวเขมร โดยปรากฏในกริยาสื่อถึง “ภูมิใจ” “อุดม” “ได้รับเกียรติ” “มีพรสวรรค์” “มีฝีมือ” เป็นต้น นอกจากนี้รวมถึงความน่ายินดี ความดีใจ ความพอใจของชาวเขมร เช่น กริยาสื่อถึง “เป็นสุข” “เบิกบานใจ” เป็นต้น ดังตัวอย่าง

(13) **ដើមត្នោតមានប្រយោជន៍ច្រើនយ៉ាងណាស់ ។ ផ្កាវាគេគាបក្រងយកទឹកមករម្ងាស់បានជាស្ករមានរសជាតិផ្អែមឈ្ងុយឆ្ងាញ់ ។ ដើមអាចយកមកធ្វើផ្ទះ ធ្វើទូក និងអាចយកមកធ្វើជាវត្ថុផ្សេងៗទៀត ។ គេអាចដេរក្រងស្លឹកត្នោតយកទៅប្រក់ជាដំបូលផ្ទះ ខ្ទម ឬរោងផ្សេងៗ ។ ខ្មែរយើង<u>ពេញចិត្ត</u>នឹងដើមត្នោតណាស់ ព្រោះវាជាសម្បត្តិធម្មជាតិតាំងពីដូនតាមក ។**

(ภาสาเขมรอ่าน-สรเสร ชั้นที่ ๒, ๒๐๑๖, ท.๑๑๕)

“ต้นตาลมีประโยชน์หลายอย่างมาก ฯ ดอกมันสามารถสกัดเอาไปต้มได้เป็นน้ำตาลมีรสชาติหวานหอมอร่อย ฯ ต้นสามารถนำไปสร้างบ้าน ต่อเรือ และสามารถนำมาทำเป็นอุปกรณ์ต่างๆ ฯ สามารถเย็บใบตาลเอามามุงหลังคากระท่อมหรือโรงต่างๆ ฯ เขมรเรา<u>ภูมิใจ</u>กับต้นตาลมาก เพราะมันเป็นสมบัติธรรมชาติตั้งแต่ตายาย ฯ”

(ภาษาเขมรอ่าน-เขียน ชั้นที่ 2, 2016, น. 115)

(14) **ជីតាខ្ញុំមានចម្ការមួយនៅក្រោយផ្ទះ ។ គាត់ដាំដំណាំហូបផ្លែនិងបន្លែគ្រប់មុខដូចជាឪឡឹក ត្រសក់ ល្ពៅ ជីរ ស្លឹកគ្រៃជាដើម ។ ពេលទំនេរ ខ្ញុំជួយដកស្មៅ ពូនគល់ និងស្រោចទឹកដំណាំ ។ ជីដូនខ្ញុំសប្បាយចិត្តណាស់ ព្រោះឃើញខ្ញុំចូលចិត្តធ្វើការងារ ។ គាត់មានប្រសាសន៍ថាខ្ញុំឧស្សាហ៍ដូចជីតាខ្ញុំដែរ ។ ខ្ញុំ<u>ពេញចិត្ត</u>នឹងចម្ការជីតាខ្ញុំណាស់ ព្រោះវាផ្តល់ផលប្រយោជន៍ដល់គ្រួសារខ្ញុំ ហូបចុកបានគ្រប់គ្រាន់ ។**

(ภาสาเขมรอ่าน-สรเสร ชั้นที่ ๒, ๒๐๑๖, ท.๘๗)

“ตาของฉันมีสวนหลังบ้าน ฯ ท่านปลูกผักและผลไม้ทุกชนิด เช่น แตงโม แตงกวา ฟักทอง ผักชี เป็นต้น ในเวลาว่าง ฉันช่วยถอนหญ้า พรวนดิน และรดน้ำผัก ยายของฉันดีใจมากเพราะเห็น

ว่าฉันชอบทำงาน ฯ ท่านบอกว่าฉันขยันเหมือนตาของฉัน ฉันภูมิใจกับสวนของตามาก เพราะมีประโยชน์ต่อครอบครัวของฉัน กินได้ครบทุกอย่าง”

(ภาษาเขมรอ่าน-เขียน ชั้นที่ 2, 2016, น. 87)

ตัวอย่าง (13) บทความนี้กล่าวถึงความภูมิใจของชาวเขมรที่มีต่อ *ต้นตาล* (**ដើមត្នោត**) การที่เลือกใช้กริยาที่สื่อถึงความ *ภูมิใจ* (**ពេញចិត្ត**) หมายถึง ความปลื้มปีติและอิ่มเอมใจกับต้นไม้ที่มีความผูกพันกับวิถีชีวิตชาวเขมร ในแบบเรียนเปรียบต้นตาลเป็น “สมบัติธรรมชาติ” คือ เป็นสิ่งมีค่ามาก เนื่องจากผลของต้นตาลสามารถนำมาประกอบอาหาร ลำต้นสามารถนำมาสร้างที่อยู่อาศัย และใบสามารถนำมาจักสานเป็นเครื่องใช้ (วิจิตร อาวะกุล , 2535, น. 70-70) ส่วนตัวอย่าง (14) ปรากฏในบทอ่านเรื่องสวนของคุณตา กริยาที่สื่อถึงความ *ภูมิใจ* เกิดขึ้นได้ไม่ว่าจะเป็นการทำสวนของครอบครัวตนเอง เป็นประโยชน์ต่อครอบครัวของตนเอง เพื่อสร้างเยาวชนให้มีความภาคภูมิใจในการกระทำของตนเองและครอบครัว

(15) **ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាបានទទួលកិត្តិយសចូលជាសមាជិកក្លឹបនៃប្រទេសដែលមានឆ្នេរសមុទ្រស្អាតជាងគេលើសកលលោក ។**

(**ภาสาขฺเรมรอาน-สรเสร ฐาก์ที ๓, ๒๐๑๖, ท.๑๗๐**)

“ราชอาณาจักรกัมพูชาได้รับเกียรติเข้าสมาชิกสโมสรแห่งประเทศที่มีชายหาดที่สวยที่สุดในโลก ฯ”

(ภาษาเขมรอ่าน-เขียน ชั้นที่ 2, 2016, น. 170)

ตัวอย่าง (15) ปรากฏในบทความเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติของประเทศกัมพูชา การใช้กริยาสื่อถึงการ ได้รับ (**បានទទួល**) ใน *ได้รับเกียรติ* (**បានទទួលកិត្តិយសបានចូល**) สื่อให้ทราบว่ามีผู้มอบเกียรตินี้ให้กับประเทศกัมพูชา ประเทศกัมพูชาไม่ได้ร้องขอเกียรตินี้ แต่ประเทศกัมพูชามีชายหาดที่สวยจริงๆ จึงได้รับเกียรติจาก *สมาคมชายหาดที่สวยที่สุดในโลก* (**ក្លឹបឆ្នេរសមុទ្រដែលស្អាតបំផុតលើសាកលលោក**) ประกาศให้ *หาดโอเฌอเตียน* (**ឆ្នេរអូឈើទៀល**) ในจังหวัดพระสีหนุวิลล์ เมืองท่าสำคัญของประเทศกัมพูชา ได้เข้าร่วมเป็นหนึ่งในหาดที่สวยที่สุดในโลก (the most beautiful beach in the world) (รัชดา ธราภาค, 2555) ในแบบเรียนสื่อเจตนาให้ข้อมูล เพื่อให้ผู้อ่านหรือเยาวชนเกิดความภาคภูมิใจในทรัพยากรที่มีในประเทศ

(16) ប្រទេសកម្ពុជាយើងមានដំណាំច្រើនប្រភេទណាស់ ។ ...នៅខេត្តកំពតមានដំណាំទុរេនដែលមានរសជាតិផ្អែមឈ្ងុយឆ្ងាញ់ដាច់គេនៅប្រទេសយើង ។ ចំណែកឯខេត្តបាត់ដំបង<u>សម្ផូរ</u>ក្រូចពោធិ៍សាត់ដែលមានរសជាតិឆ្ងាញ់បំផុត ។ ខេត្តកំពង់ចាម<u>សម្ផូរ</u>ចេក ដូង ម្នាស់ និងដំណាំផ្សេងៗទៀតជាច្រើន ។

(ភាសាខ្មែរ ថ្នាក់ទី ៤, ២០១៦, ទ.៥៣)

"ประเทศกัมพูชาเรามีพืชผลหลายชนิดมาก ฯ ...ในจังหวัดกัมปอตมีการปลูกทุเรียนที่มีรสชาติหวานและอร่อยที่สุดในประเทศของเรา ในขณะที่จังหวัดพระตะบอง<u>อุดม</u>ไปด้วยส้มโพธิสัตว์ซึ่งมีรสชาติอร่อยที่สุด จังหวัดกำปงจาม<u>อุดม</u>ไปด้วย กล้วย มะพร้าว สับปะรด และพืชผลอื่น ๆ อีกมากมาย ฯ"

(ภาษาเขมร ชั้นที่ 4, 2016, น. 53)

ส่วนตัวอย่าง (16) ปรากฏในบทความเกี่ยวกับพืชผลในประเทศกัมพูชา โดยกล่าวถึงความอุดมสมบูรณ์ของพืชพันธุ์ในประเทศกัมพูชา กริยา *อุดม*(**สម្ផូរ**) สื่อให้เห็นว่าผลไม้ในประเทศกัมพูชามีมากมาย มีคุณภาพดีและอร่อยที่สุด การใช้ภาษาเช่นนี้ในแบบเรียนเพื่อสร้างความภาคภูมิใจในธรรมชาติของประเทศ เพื่อให้ผู้อ่านหรือเยาวชนภูมิใจ มีพื้นความคิดตั้งแต่เด็กว่าประเทศกัมพูชามีความอุดมสมบูรณ์ในด้านพืชพันธุ์ธัญญาหาร

(17) ខ្មែរជាជនជាតិដែល<u>មានទេពកោសល្ប</u>ខាងចម្លាក់ ។ អាស្រ័យហេតុនេះក្បាច់ចម្លាក់នីមួយៗ តែងតែផុសឡើងនៅជាប់និងសម្ភារៈប្រើប្រាស់ផ្សេងៗ និងវត្ថុតាំងលម្អមានតុ ទូ គ្រែ ផ្ទិល ដងកាំបិត ដងស្លាបព្រា ដាវ ជើងពាន ប្រអប់ស្លាម្ហូ ខ្សែក្រវាត់ និងវត្ថុច្រើនមុខទៀត ។ មិនតែប៉ុណ្ណោះនៅតាមហោជាង សសរ និងជញ្ជាំងព្រះវិហារក៏មានភាពរស់រវើកដែរ ។

(ភាសាខ្មែរ ថ្នាក់ទី ៥, ២០១៦, ទ.១១០)

"เขมรเป็นชนชาติซึ่ง<u>มีพรสวรรค์</u>ด้านการแกะสลัก ฯ ด้วยเหตุนี้ลวดลายจำหลักแต่ละชิ้นจึงมักแสดงอยู่กับข้าวของเครื่องใช้ต่างๆ และของประดับตกแต่งมี โต๊ะ ตู้ เตียง ชั้นวาง ด้ามมีด ด้ามช้อน ดาบ พาน เชี่ยนหมาก เข็มขัด และวัตถุอื่นอีก ไม่เพียงเท่านั้นรูปสลักที่อยู่ตามหน้าบันเสา และกำแพงพระวิหารก็เหมือนมีชีวิตด้วย ฯ

(ภาษาเขมร ชั้นที่ 5, 2016, น. 110)

(18) ប្រជាជនកម្ពុជា<u>មានស្នាដៃខ្ពស់</u>ក្នុងការផលិតសម្ភារៈប្រើប្រាស់និងគ្រឿងតុបតែងច្រើនប្រភេទ ។

(ភាសាខ្មែរ ថ្នាក់ទី ៥, ២០១៦, ទ.១១១)

"ประชาชนกัมพูชา<u>มีฝีมือสูง</u>ในการผลิตข้าวของเครื่องใช้และและอุปกรณ์ตกแต่งหลายประเภท ฯ"

(ภาษาเขมร ชั้นที่ 5, 2016, น. 111)

ตัวอย่าง (17)-(18) ปรากฏในบทความเรื่องงานหัตถกรรมเขมร แบบเรียนนำเสนอความสามารถของชาวเขมรโดยใช้กริยาสื่อถึงความ *มีพรสวรรค์* (**មានទេពកោសល្យ**) *มีฝีมือสูง* (**មានស្នាដៃខ្ពស់**) เป็นการเน้นย้ำว่าไม่ได้มีฝีมือธรรมดา มีความเชี่ยวชาญด้านการแกะสลักเป็นพิเศษเหมือนของจริงมากจนเหมือนมีชีวิต เช่น รูปสลักที่หน้าบัน เสา กำแพง เป็นต้น

(19) **នៅថ្ងៃទី ៧ ខែកក្កដា ឆ្នាំ ២០០៨ ប្រជាជនទូទាំងប្រទេស<u>មានទឹកមុខសប្បាយ</u> <u>រីករាយ</u>ឥតឧបមា ។ ក្រោមការខិតខំប្រឹងប្រែងរបស់រាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា ប្រាសាទព្រះវិហារ ដែលជាកេរមរតករបស់ខ្មែរ ត្រូវបានអង្គការយូនីសូយល់ព្រមដាក់បញ្ចូលក្នុងបញ្ជីសម្បត្តិរបតិកភណ្ឌពិភពលោក ។ ក្នុងថ្ងៃដដែលនោះ គ្រប់ក្រសួងមន្ទីរ សាលារៀនបានប្រមូលផ្តុំគ្នានៅដងទង់ជាតិ ដើម្បីច្រៀងចម្រៀងជាតិ និងបង្ហូតទង់ជាតិ ហើយនិងស្តាប់សាររបស់ប្រមុខដឹកនាំរាជរដ្ឋាភិបាល ដែលចាក់ផ្សាយតាមវិទ្យុទូរទស្សន៍ជាសាធារណៈ ។ ឯទីវត្តអារាមព្រះសង្ឆបានទូងស្គរនិងសូត្រជយតុប្រសិទ្ធពរជ័យក្នុងឱកាសនោះដែរ ។**

(ภาสาขฺเมร ថ្នាក់ទី ៥, ២០១៦, ទ.៨៨)

"เมื่อวันที่ 7 เดือนกรกฎาคม ปี 2008 ประชาชนทั่วทั้งประเทศ<u>มีใบหน้าสบาย</u> <u>เบิกบานใจ</u>หาที่เปรียบไม่ได้ ฯ หลังการมุ่งมั่นพยายามของรัฐบาลกัมพูชา ปราสาทพระวิหารซึ่งเป็นมรดกของเขมร ได้ถูกองค์การยูเนสโกเห็นชอบเสนอชื่อขึ้นทะเบียนมรดกโลก ฯ ในวันเดียวกัน กระทรวงและโรงเรียนทั้งหมดมารวมตัวกันที่หน้าเสาธงเพื่อร้องเพลงชาติและชักธงชาติ แล้วรับฟังสารของหัวหน้ารัฐบาลที่ออกอากาศทางวิทยุโทรทัศน์สาธารณะ ฯ ที่วัดพระสงฆ์ได้ตีกลองและสวดชยันโตในโอกาสนั้นด้วย"

(ภาษาเขมร ชั้นที่ 5, 2016, น. 88)

ตัวอย่าง (19) ปรากฏในบทความเรื่องปราสาทพระวิหาร กล่าวถึงเหตุการณ์ที่ทำให้ชาวเขมรทั้งประเทศเกิดความปีติยินดีกับการที่ปราสาทพระวิหารได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นมรดกโลก โดยใช้กริยาสื่อถึงความน่ายินดีโดยชาวเขมร *มีใบหน้าสบาย* (**ទឹកមុខសប្បាយ**) *เบิกบานใจ*

(**រីករាយ**) เพื่อแสดงถึงความรู้สึกของชาวเขมรที่สามารถยื่นเรื่องขึ้นทะเบียนปราสาทพระวิหารเป็นมรดกโลกได้สำเร็จ เนื่องจากปัญหาทางการเมืองระหว่างประเทศไทยกับประเทศกัมพูชา ซึ่งเป็นประเทศคู่กรณีที่มีพรมแดนติดกันและมีปัญหาเรื่องเส้นเขตแดนของพื้นที่บริเวณปราสาทพระวิหารทำให้เป็นอุปสรรคต่อการขึ้นทะเบียนมรดกโลก ในตัวอย่างนี้ยังกล่าวถึงเหตุของความสำเร็จว่ามาจาก *การมุ่งมั่นพยายามของรัฐบาลกัมพูชา* (**ការខិតខំប្រឹងប្រែងរបស់រាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា**) ที่นำมาซึ่งความสุขสบายใจให้แก่ชาวเขมรทั้งประเทศ ดังเห็นจากข้อความ *ตีกลองและสวดชยันโต*

3) **ความเศร้าและความรุนแรง**

กริยาแสดงการกระทำที่สื่อถึงความเสียใจ ความสูญเสีย และมีผลกระทบต่อด้านจิตใจของชาวเขมรและประเทศกัมพูชา ซึ่งไม่สามารถลบเลือนออกจากความทรงจำได้ เช่น กริยาสื่อถึง “เศร้าใจ” “ร้องไห้” “ไม่ลืม” เป็นต้น และความรุนแรงที่ได้รับความทุกข์ทรมานทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ ซึ่งอาจใช้กำลังหรืออาวุธเพื่อทำให้เกิดความรุนแรง เช่น กริยาสื่อถึงการ “ฆ่า” ดังตัวอย่าง

(20) **លោកពូបាននាំម្តាយខ្ញុំ និងខ្ញុំទៅទស្សនាមជ្ឈមណ្ឌលឧក្រិដ្ឋកម្មប្រល័យពូជសាសន៍ជើងឯក ។ ខ្ញុំមានចិត្តរន្ធត់និងខ្លោចផ្សាបំផុត ដោយបានឃើញឆ្អឹងលលាដ៍ក្បាលមនុស្សជាច្រើន ត្រូវបានគេយកមករៀបតម្កល់ទុកធ្វើសក្តារបូជា និងដើម្បីឱ្យកូនចៅជំនាន់ក្រោយបានដឹងបានឃើញ និងចងចាំអំពើប្រល័យពូជសាសន៍របស់ពួកខ្មែរក្រហម ។ យើងបានដើរមើលរណ្តៅធំៗដែលគេកប់សពរួម និងបានចូលទស្សនាសារមន្ទីរតម្កល់ឯកសារ ។ ក្នុងនោះគេបានបិទរូបថត និងឈ្មោះអ្នកដែលគេបានសម្លាប់នៅទីនោះ ។ មកដល់រូបនាយទាហានម្នាក់ អ្នកម៉ាក់ឈរទ្រឹងយ៉ាងខ្សឹកខ្សួល ហើយប្រាប់ខ្ញុំថាបុរសនោះ គឺជាបងជីដូនមួយរបស់គាត់ ។ អ្នកម៉ាក់និយាយរឿងរ៉ាវដ៏ទារុណរបស់លោកអ៊ំនោះធ្វើឱ្យខ្ញុំមិនអាចទប់ទឹកភ្នែកបានឡើយ ។**

(ភាសាខ្មែរ ថ្នាក់ទី ៥, ២០១៦, ទ.៨២)

“คุณลุงได้พาแม่ฉันและฉันไปเยี่ยมชมศูนย์ฆ่าล้างเผ่าพันธุ์เจิงเอก[1] ฯ ฉันรู้สึกตกใจและเศร้าใจที่สุด เมื่อได้เห็นกะโหลกของผู้คนจำนวนมากถูกเก็บไว้เพื่อสักการบูชาและเพื่อให้คนรุ่นหลังได้เห็นและระลึกถึงการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ของพวกเขมรแดง ฯ เราได้เดินดูหลุมใหญ่ๆ ที่เขาได้ฝัง

---

[1] *ศูนย์ฆ่าล้างเผ่าพันธุ์เจิงเอก* (**មជ្ឈមណ្ឌលឧក្រិដ្ឋកម្មប្រល័យពូជសាសន៍ជើងឯក**) *หรือทุ่งสังหารเจิงเอกเป็นสถานที่ที่สร้างขึ้นเพื่อไว้อาลัยให้แก่เหตุการณ์ฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ในประเทศกัมพูชา ระหว่างปี 1975-1979 โดยกลุ่มเขมรแดงในช่วงการปกครองประเทศกัมพูชาภายใต้ระบอบคอมมิวนิสต์ ซึ่งได้สังหารผู้คนเป็นจำนวนมาก*

ศพรวมกัน และได้เยี่ยมพิพิธภัณฑ์แสดงเอกสาร ฯ ในนั้น เขาได้ติดภาพถ่ายและชื่อของผู้เสียชีวิตอยู่ที่นั่น ฯ มาถึงภาพนายทหารคนหนึ่ง แม่ยืนนิ่งร้องไห้สะอื้น แล้วบอกฉันว่าชายคนนั้นเป็นลูกพี่ลูกน้องของแม่ฯ แม่เล่าเรื่องราวอันทารุณของลุง ทำให้ฉันไม่สามารถกลั้นน้ำตาได้เลย ฯ ”

(ภาษาเขมร ชั้นที่ 5, 2016, น. 82)

(21) **តាមខ្ញុំយល់ អ្នកសរសេរកំណត់ត្រានេះយល់ថា ហេតុការណ៍នេះចម្លែកមិនគួរឱ្យជឿជារឿងដែលគួរឱ្យរន្ធត់ និងខ្លោចផ្សាខ្លាំងណាស់ ឃើញហើយគួរឱ្យព្រឺក្បាលមិននឹកស្មានថា ពួកខ្មែរក្រហម<u>មានចិត្តកាចឃោរឃៅ</u> <u>ហ៊ានកាប់ សម្លាប់មនុស្ស</u>គ្មានញញើតដៃដូច្នេះសោះ ។ នាងយល់ទៀតថាត្រូវតែកត់ត្រារឿងនេះទុក ព្រោះអំពើនេះជាអំពើព្រៃផ្សៃអស្ចារ្យគ្មាននរណាធ្វើដូចទេ ។ អំពើនេះ ធ្វើឱ្យនាងចងចាំជានិច្ចគ្មាន<u>ថ្ងៃ</u><u>បំភ្លេច</u>បាន ។ ដូច្នេះ កូនចៅជំនាន់ក្រោយត្រូវតែបានដឹងគ្រប់ៗគ្នា ។**

(ភាសាខ្មែរ ថ្នាក់ទី ៥, ២០១៦, ទ.៩០)

“ตามฉันเข้าใจ ผู้เขียนบันทึกนี้เข้าใจว่าเหตุการณ์นี้เป็นเรื่องแปลกอย่างไม่น่าเชื่อ ซึ่งเป็นเรื่องที่น่ากลัวและน่าเศร้ามาก เห็นแล้วน่าขนหัวลุกไม่นึกว่าพวกเขมรแดง<u>มีจิตใจโหดเหี้ยม</u> <u>กล้าฆ่าคน</u>โดยไม่มีความเกรงกลัวเช่นนี้เลยฯ เธอเข้าใจอีกว่าต้องบันทึกเรื่องนี้ไว้ เพราะการกระทำนี้เป็นการกระทำที่ป่าเถื่อนอัศจรรย์ซึ่งไม่มีใครทำเช่นนี้ ฯ การกระทำนี้ทำให้เธอจำได้เสมอและ<u>ไม่</u>มีวัน<u>ลืม</u> ดังนั้นลูกหลานรุ่นต่อไปต้องรู้จักทุกๆ คน ฯ”

(ภาษาเขมร ชั้นที่ 5, 2016, น. 90)

ตัวอย่าง (20) ปรากฏในบันทึกความทรงจำที่กล่าวถึงเขมรแดง จากเหตุการณ์การฆ่าล้างเผ่าพันธุ์เจิงเอก ในบันทึกปรากฏกริยาสื่อถึงความ *ตกใจ* (**ចិត្តរន្ធត់**) *เศร้าใจ* (**ខ្លោចផ្សា**) *ร้องไห้*(**យំ**) *กลั้นน้ำตา* (**ទប់ទឹកភ្នែក**) สื่อความรู้สึกที่ได้รับรู้เรื่องราว ภาพเลวร้าย และความเสียใจต่อโศกนาฏกรรมของคนในชาติเดียวกัน ที่เกิดขึ้นในสถานแห่งนั้น รวมทั้งการกล่าวถึงญาติที่เสียชีวิตจากเหตุการณ์ครั้งนั้น ส่วนตัวอย่าง (21) กล่าวถึงบันทึกส่วนตัวของผู้ที่ได้มีโอกาสไปเยี่ยมชมสถานที่จัดแสดงการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ในกัมพูชา โดยใช้กริยาสื่อถึงความ *มีจิตใจโหดเหี้ยม* (**មានចិត្តកាចឃោរឃៅ**) *กล้าฆ่าคน* (**ហ៊ានកាប់សម្លាប់មនុស្ស**) เพื่อสื่อถึงพฤติกรรมของเขมรแดงที่มีความโหดเหี้ยมทารุณ รวมทั้งใช้กริยาสื่อถึงการ *ไม่ลืม* (**គ្មានបំភ្លេច**) เพื่อเป็นการตอกย้ำให้ทุกคนที่เรียนเนื้อหาในแบบเรียนมีความรู้สึกและร่วมจดจำเพื่อเป็นบทเรียนร่วมกันต่อเหตุการณ์สำคัญครั้งนี้

(22) **នៅជិតនោះ ខ្ញុំព្រឹកឃ្លាលនឹងឧបករណ៍ដែលពួកខ្មែរក្រហមប្រើប្រាស់ដើម្បីធ្វើទារុណកម្ម និងសម្លាប់ មនុស្សដូចជា ដង្កាប់ ពូថៅ ញញ្ជូរ ចបកាប់ ។ ទិដ្ឋភាពនៅទីនោះធ្វើឱ្យខ្ញុំចងចាំជារៀងរហូត ។**

(ភាសាខ្មែរ ថ្នាក់ទី ៥, ២០១៦, ទ.៨២)

"ในบริเวณใกล้เคียงนั้น ฉันขนหัวลุกกับอุปกรณ์ที่พวกเขมรแดงใช้เพื่อทำทารุณกรรมและฆ่าคนเช่น คีม ขวาน ค้อน และจอบ ฯ ภาพที่เห็นตรงนั้นทำให้ฉันจำได้ตลอด ฯ

(ภาษาเขมร ชั้นที่ 5, 2016, น. 82)

ตัวอย่าง (22) แสดงให้เห็นถึงการใช้ความรุนแรงในการทารุณและสังหารเหยื่อในเหตุการณ์ฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ของกลุ่มเขมรแดง โดยใช้กริยาสื่อถึงการ *ทำทารุณกรรม* (**ធ្វើទារុណកម្ម**) *ฆ่า* (**សម្លាប់**) เพื่อสื่อว่ากลุ่มเขมรแดงเป็นกลุ่มที่นิยมความรุนแรงและมีจิตใจที่โหดร้ายทารุณ โดยการใช้เครื่องมือในการสังหารเหยื่อให้ได้รับความเจ็บปวดทรมาน ทำให้ชาวเขมรทุกคนไม่สามารถลบเลือนความเจ็บปวดจากการกระทำที่รุนแรงโหดร้ายของกลุ่มเขมรแดงได้ แบบเรียนสื่อให้ผู้อ่านหรือเยาวชนเห็นถึงการกระทำของเขมรแดงผ่านการกล่าวถึงบันทึกของบุคคลที่นำเสนอภาพของเขมรแดงจากการไปศูนย์ฆ่าล้างเผ่าพันธุ์เจิงเอก

4) ความกล้าหาญ

กริยาแสดงการกระทำที่สื่อถึงความไม่หวั่นเกรงต่อภยันอันตรายที่จะเกิดขึ้นเป็นสิ่งที่กระทำไปเพื่อประโยชน์ของประเทศกัมพูชาซึ่งเป็นการกระทำที่สมควรได้รับการยกย่อง เช่น กริยาสื่อถึงการ "ต่อสู้" "เสียสละ" "กล้าหาญ" เป็นต้น ดังตัวอย่าง

(23) **ក្រឡាហោមគង់ជាមន្ត្រីខ្មែរស្នេហាជាតិមួយរូបដែលបានតស៊ូប្រឆាំងនឹងការគាបសង្កត់របស់អាណានិគម និយមបារាំង ។ លោកបានធ្វើពលិកម្មយ៉ាងធំធេង ដើម្បីរើបម្រះចេញពីនឹមត្រួតត្រារបស់បារាំង ។ លោកមានទឹកចិត្តអង់អាចក្លាហានតស៊ូប្រឆាំងនឹងបរទេសឈ្លានពាន ។ បារាំងដឹងពីគោលជំហរនិងគំនិតរបស់លោក ក៏បានរកមធ្យោបាយចាប់លោក ។ លោកត្រូវពួកអាណានិគមបារាំងចាប់បាននិងយកទៅធ្វើទារុណកម្មដោយសម្ងាត់ ។**

(ភាសាខ្មែរ ថ្នាក់ទី ៥, ២០១៦, ទ.១៤)

"กลาโหมคงเป็นมนตรีเขมรผู้รักชาติคนหนึ่งที่ต่อสู้กับการกดขี่ของระบอบอาณานิคมฝรั่งเศส ฯ ท่านเสียสละอย่างยิ่งใหญ่เพื่อหลุดพ้นจากแอกที่ควบคุมของฝรั่งเศส ฯ ท่านมีน้ำใจ

<u>องอาจกล้าหาญต่อสู้</u>กับต่างชาติผู้รุกราน ฯ ฝรั่งเศสรู้ถึงท่าทีและความคิดของท่าน ก็ได้หาอุบายจับท่าน ฯ ท่านถูกพวกอาณานิคมฝรั่งเศสจับได้และนำไปทำทารุณกรรมอย่างเงียบๆ”

(ภาษาเขมร ชั้นที่ 5, 2016, น. 14)

ตัวอย่าง (23) กล่าวในบทอ่านถึงวีรชนผู้รักชาติเขมรนามว่า *กลาโหมคง* (**ក្រឡាហោមគង់**) โดยการต่อต้านระบอบอาณานิคมของฝรั่งเศสที่เอาเปรียบและกดขี่ชาวเขมรในยุคล่าอาณานิคมของตะวันตก จนในที่สุดกลาโหมคงถูกจับและนำไปสังหาร แบบเรียนนำเสนอด้วยการใช้กริยาสื่อถึงการ *ต่อสู้* (**តស៊ូប្រឆាំង**) *เสียสละ*(**ធ្វើពលិកម្ម**) *มีน้ำใจองอาจ* (**មានទឹកចិត្តអង់អាច**) *กล้าหาญ* (**ក្លាហាន**) เพื่อต้องการยกย่องเชิดชูกลาโหมคงในฐานะประชาชนผู้รักชาติที่กล้าหาญในการต่อสู้กับชาติมหาอำนาจ ซึ่งแบบเรียนนำเสนอเพื่อเป็นตัวอย่างให้เห็นในความรักชาติ (patriotism) ผ่านชีวิตจริงของบุคคลในประวัติศาสตร์เพื่อให้ชาวเขมรทุกคนยึดถือเป็นแบบอย่างและปฏิบัติตาม รวมถึงสะท้อนให้เห็นถึงการกดขี่ทารุณของระบอบอาณานิคมฝรั่งเศส

3. **ส่วนขยาย หมายถึง** การใช้คำหรือกลุ่มคำเพื่อเพิ่มหรือขยายรายละเอียดเป็นส่วนขยายจากความคิด ความเชื่อ ความรู้สึกของชาวเขมรที่มีต่อเรื่องราว การกระทำ สภาพหรือเหตุการณ์ต่างๆ ที่มีผลกระทบต่อความรู้สึกของชาวเขมร จากผลการวิเคราะห์พบ การใช้ส่วนขยายความทั้งในเชิงบวกและเชิงลบ กล่าวคือ ส่วนขยายความเชิงบวก แสดงถึงความยิ่งใหญ่และความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากร และ ส่วนขยายความเชิงลบ แสดงถึงความทุกข์ทรมานและความเกลียดชัง ดังตัวอย่าง

1) **ส่วนขยายความเชิงบวก**

ส่วนขยายเพื่อแสดงความยิ่งใหญ่ของประเทศกัมพูชาที่ผ่านเหตุการณ์เรื่องราวประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม ทรัพยากรธรรมชาติ และวิถีชีวิตของชาวเขมร เพื่อสื่อให้รู้ว่าประเทศกัมพูชามีความยิ่งใหญ่และมีความสามารถสูงในด้านต่างๆ ในแบบเรียนใช้ “รุ่งเรือง” “อุดมสมบูรณ์” “อันดับหนึ่งของโลก” เพื่อเป็นส่วนขยายหรือให้รายละเอียดในเรื่องต่างๆ เป็นต้น ดังตัวอย่าง

(24) **ខ្មែរជាជាតិសាសន៍មួយដែលមានវប្បធម៌ អរិយធម៌<u>រុងរឿង</u>តាំងពីសម័យបុរាណ ។ បុព្វបុរសយើងបានបន្សល់ទុកមរតកអក្សរសិល្ប៍យ៉ាងច្រើនសន្ធឹកសន្ធាប់ ។ រឿងខ្លះ ត្រូវបានកត់ត្រាក្នុងសាស្ត្រាស្លឹករឹត រឿង**

ខ្លះទៀតត្រូវបានចងក្រងជាសៀវភៅ ។ ប្រជាជនខ្មែរភាគច្រើនបានលើកយករឿងមួយចំនួនមកនិទានឱ្យកូនចៅស្តាប់នៅពេលទំនេរ ពីការងារ ។

(ភាសាខ្មែរ ថ្នាក់ទី ៥, ២០១៦, ទ.១៧)

*"ខ្មែរជាជាតិដ្ឋានមានវប្ប៉ាវ ១ ។ ជ្ជ ១ ។ ជ្ជ ១ ។ ជ្ជ

สมบูรณ์มากเป็นอันดับหนึ่งของโลก เพื่อต้องการนำเสนอปริมาณและคุณภาพด้านทรัพยากรธรรมชาติที่หลากหลายและความยิ่งใหญ่ของแม่น้ำโตนเลสาบให้ชาวเขมรเกิดความภูมิใจ

นอกจากนี้ จากข้อมูลพบส่วนขยายความเชิงบวกแสดงความงามด้านศิลปวัฒนธรรมอันล้ำค่าของประเทศกัมพูชา เพื่อแสดงให้เห็นว่าประเทศกัมพูชามีศิลปะที่เป็นเอกลักษณ์ที่ทรงคุณค่าน่ายกย่องชื่นชม เช่น “ไพเราะนุ่มนวล” “อ่อนโยน” “ประทับใจ” “ไพเราะฝังติดอยู่ในหัว” “ประณีตวิจิตรบรรจง” เป็นต้น ดังตัวอย่าง

(26) **<u>ពីរោះ</u>លន្លង់<u>លន្លោ</u>ច** **<u>ចាប់អារម្មណ៍</u>** **<u>ពីរោះជាប់ចិត្តដិតជាប់ក្នុងខួរក្បាល</u>** **<u>មិនងាយនឹងបំភ្លេចបាន</u>**

(ภาษาเขมรอ่าน-เขียน ชั้นที่ 3, 2016, น. 198)

ตัวอย่าง (26) ปรากฏในบทความเรื่องดนตรีและเพลงเขมรสื่อถึงสุนทรียภาพที่เกิดจากการรับฟังดนตรีเขมร ซึ่งเป็นดุริยางคศิลป์และคีตศิลป์ของเขมรที่งดงาม การใช้ส่วนขยายว่า *ไพเราะนุ่มนวล* (**ពីរោះលន្លង់លន្លោ**ច) *อ่อนโยน* (**ទន់ភ្លន់**) *ประทับใจ* (**ចាប់អារម្មណ៍**) *ไพเราะฝังติดอยู่ในหัว* (**ពីរោះជាប់ចិត្តដិតជាប់ក្នុងខួរក្បាល**) เพื่อสื่อว่าหากใครที่ได้สัมผัสสุนทรียภาพจากเพลงเขมรที่นุ่มนวลอ่อนโยนจะรู้สึกประทับใจในความไพเราะและตราตรึงอยู่ในความรู้สึกตลอดไป ซึ่งเป็นการให้ความรู้สึกชื่นชมในความงดงามของศิลปะเขมรด้านการดนตรีและการขับร้องได้เป็นอย่างดี

---

[1] *เพลงบายคนจองได* (**បាយខុនចងដៃ**) ชื่อของเพลงเขมรประเภทหนึ่งสำหรับบรรเลงในงานมงคลสมรส ในช่วงที่เจ้าบ่าวเจ้าสาวกราบญาติของแต่ละฝ่ายที่มาร่วมผูกข้อมือ (**ព្ទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ**, 1967, p.589)

(27) **សិប្បកម្មចម្លាក់ថ្មកែវនៅខេត្តពោធិ៍សាត់មាន កេរ្តិ៍ឈ្មោះល្បីល្បាញតាំងពីយូរលង់មកហើយ ។ អ្នកទេសចរដែលបានទៅកម្សាន្តនៅទីនោះតែងតែ<u>ចាប់អារម្មណ៍</u>និងស្ងើចសរសើរចំពោះស្នាដៃដ៏មានក្បួរក្បាច់<u>រចនាល្អផ្ទូរផង់</u> ជាមរតកដូនតាយើង ។**

(ភាសាខ្មែរអាន-សរសេរ ថ្នាក់ទី ៣, ២០១៦, ទ.១៤០)

"ห้ตถกรรมหินอ่อนในจังหวัดโพธิสัตว์มีชื่อเสียงเลื่องลือตั้งแต่เนิ่นนานมาแล้ว ฯ นักท่องเที่ยวที่ได้ไปเที่ยวที่นั่นมักจะ<u>ประทับใจ</u>และชื่นชมในฝีมืออันมีลวดลาย<u>ประณีตวิจิตรบรรจง</u>เป็นมรดกตายายเรา"

(ภาษาเขมรอ่าน-เขียน ชั้นที่ 3, 2016, น. 140)

ตัวอย่าง (27) ปรากฏในบทความเรื่องหัตถกรรมเขมรกล่าวถึงศิลปะอีกแขนงหนึ่ง คือ ด้านหัตถศิลป์ที่ขึ้นชื่อโดยเฉพาะการแกะสลักหินที่ชาวเขมรเชื่อว่าได้รับการถ่ายทอดมาตั้งแต่สมัยอาณาจักรเขมรโบราณ โดยใช้ส่วนขยายว่า *ประณีตวิจิตรบรรจง* (**รចនាល្អផ្ទូរផង់**) เพื่อให้รายละเอียดเกี่ยวกับงานหัตถกรรมหินอ่อนในจังหวัดโพธิสัตว์ของกัมพูชาว่าเป็นงานที่งดงามใช้ความละเอียดลออในการผลิต จนมีชื่อเสียงเลื่องลือได้รับการยอมรับมาจนทุกวันนี้

2) ส่วนขยายความเชิงลบ

ส่วนขยายเพื่อแสดงความทุกข์ทรมาน ความเจ็บปวด ทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจของชาวเขมรที่เกิดขึ้นจากการกระทำที่รุนแรงและสภาพที่ลำบาก ทำให้ชาวเขมรทุกคนไม่สามารถลืมความทุกข์ทรมานเหล่านี้ได้ เช่น การใช้ "ที่สุด" "มาก" "หนัก" เป็นส่วนขยายถึงความทุกข์ทรมานและความเจ็บปวด เป็นต้น ดังตัวอย่าง

(28) **យប់នេះខ្ញុំគេងមិនលក់សោះ ខ្ញុំចេះតែស្រមៃទៅដល់អតីតកាលដែលគួរឱ្យឈឺចាប់<u>បំផុត</u> ។ ខ្ញុំនៅចាំបានថា នៅខែកក្កដា ឆ្នាំ ១៩៧៧ ខ្ញុំមានអាយុប្រាំបីឆ្នាំ ។ ខ្ញុំមានជំងឺ<u>ហើម</u>ដោយខ្វះជីវជាតិអាហារ ។ យប់មួយ ខ្ញុំឃ្លានខ្លាំងពេកមិនអាចទ្រាំបាន ក៏លួចរត់ទៅភូមិក្រែងបានអ្វីបន្តិចបន្តួចហូបឱ្យមានកម្លាំង ។ ទៅដល់មុខផ្ទះដោយសារពន្លឺព្រះចន្ទ ខ្ញុំឃើញក្រូចផ្ទុង នៅសល់បីផ្លែ ។ ពេលនោះ នៅក្នុងខ្ទម ម្តាយឪពុកខ្ញុំសម្រាន្តលក់ស្ងាត់ឈឹង ។ ខ្ញុំចូលទៅ ដាស់គាត់ ហើយសូមឱ្យគាត់បេះផ្លែក្រូចឱ្យខ្ញុំហូប ។ ឪពុកខ្ញុំអាណិតខ្ញុំ<u>ពេក</u> ក៏ដាច់ចិត្តប្រថុយលើតម្ពក់ដើរទៅកាន់ដើមក្រូចទាំងភិតភ័យ<u>បំផុត</u> ។ ពុកថ្ពក់ផ្លែក្រូចថ្នមៗ ។ ផ្លែក្រូចធ្លាក់ខ្ពុកដូចចិត្ត ។ ខ្ញុំឃើញគាត់ឱនរើសផ្លែក្រូច ស្រាប់តែកងឈ្លបមិនដឹងជាមកដល់ពី ថ្មើរណាចាប់ដៃគាត់ជាប់ហើយស្រែកដាក់គាត់ ៖ " មិត្តឯងក្បត់! យើងរកឃើញខ្មាំងហើយ! " ។ ពួកវាក៏ចាប់ចងពុកបណ្តើរយកទៅ ។ ពេលនោះខ្ញុំភ័យ<u>ពេក</u> រត់យករួចខ្លួន ភ្លេចគិតអ្វីទាំងអស់ ។ ព្រឹកស្អែកឡើងខ្ញុំឮគេឮរឿបគ្នាថា កងឈ្លបបានយកឪពុកម្តាយនិងប្អូនស្រីខ្ញុំទៅសម្លាប់<u>អស់ហើយ</u> ។ នេះហើយជារឿង ដែលធ្វើឱ្យខ្ញុំចងចាំមិនដែលភ្លេច ។**

(ភាសាខ្មែរ ថ្នាក់ទី ៥, ២០១៦, ទ.៩១)

"คืนนี้ฉันนอนไม่หลับ ฉันได้แต่จินตนาการถึงอดีตที่น่าเจ็บปวดที่สุด ฯ ฉันยังจำได้ว่าในเดือนกรกฎาคม ปี 1977 ฉันมีอายุแปดขวบ ฯ ฉันมีไข้หนักเนื่องจากขาดสารอาหาร คืนหนึ่งฉันหิวมากไม่สามารถทนได้ จึงวิ่งไปที่หมู่บ้านเพื่อหาอะไรสักนิดสักหน่อยกินให้มีแรง ฯ ไปถึงหน้าบ้านเนื่องจากมีแสงจันทร์ฉันเห็นส้มเหลืออยู่สามผล ฯ ตอนนั้นในกระท่อม พ่อแม่ฉันนอนหลับสนิท ฉันเข้าไปปลุกท่านและขอให้ท่านเด็ดส้มให้ฉันกิน ฯ พ่อสงสารฉันมากจึงตัดสินใจเสี่ยงเดินไปที่ต้นส้มด้วยความหวาดกลัวที่สุด ฯ พ่อปลิดผลส้มอย่างเบามือ ฯ ผลส้มหล่นลงมาดังใจ ฯ ฉันเห็นพ่อก้มลงไปเก็บส้ม ฯ แต่กองโจรไม่รู้มาตั้งแต่เมื่อไหร่ ทหารจับมือพ่อแล้วตะโกนใส่พ่อว่า 'สหายเอ็งกบฏ! เราพบศัตรูแล้ว!' พวกมันก็มัดตัวพ่อและคุมเอาตัวพ่อไป ฯ ตอนนั้นฉันกลัวมากวิ่งเอาตัวรอดและไม่คิดอะไรซักอย่าง ฯ เช้าวันรุ่งขึ้นฉันได้ยินเสียงกระซิบกันว่ากองโจรฆ่าพ่อแม่และน้องสาวของฉันหมดแล้ว ฯ นี่เป็นเรื่องที่ฉันจำไม่ลืม ฯ"

(ภาษาเขมร ชั้นที่ 5, 2016, น. 91)

ตัวอย่าง (28) จากบันทึกความทรงจำเกี่ยวกับเขมรแดง สื่อถึงความทุกข์ทรมานของเหตุการณ์การปกครองประเทศกัมพูชาภายใต้ระบอบเขมรแดง ในช่วงปี ค.ศ. 1975-1979 โดยปรากฏส่วนขยาย *ที่สุด* (**បំផុត**) *หนัก* (**ហើម**) *มาก* (**ពេក**) ขยายความบอกปริมาณความรู้สึกที่เกิดจากการปกครองของระบอบดังกล่าว ทั้งความเจ็บปวด ความหิวโหย และความหวาดกลัว ในขณะเดียวกันบันทึกสื่อถึงความแร้นแค้นของชาวกัมพูชาในขณะนั้น ที่เป็นชนวนของการสูญเสียจำนวนประชากรมากกว่าล้านคนจากความอดอยาก นับเป็นความทุกข์ทรมานทั้งทางร่างกายและสภาพจิตใจ จนไม่สามารถลบเลือนความรู้สึกเหล่านั้นได้ เป็นการนำเสนอภาพความทุกข์ทรมานจากการใช้แนวคิดคอมมิวนิสต์แบบสุดโต่งของเขมรแดง เช่น การไปหาส้มกินเพื่อประทังความหิวถือว่าเป็นกบฏต่อ *องการ์* (**អង្គការ**)[1] ทำให้พ่อแม่และน้องสาวต้องถูกจับไปสังหาร การใช้ส่วนขยาย *หมดแล้ว* (**អស់ហើយ**) สื่อถึงความเหี้ยมโหดของการฆ่าทุกคน ข้อหาเป็นศัตรูและกบฏต่อแนวคิดคอมมิวนิสต์ของกลุ่มเขมรแดง การนำแสดงภาพความทุกข์ทรมานในช่วงเขมรแดงปกครองประเทศเป็นการสร้างความตระหนักรู้ให้ชาวเขมรว่าเขมรแดง คือ ผู้ที่สร้างความเสียหายต่อชาวเขมรและประเทศกัมพูชาอย่างมาก

---

[1] *องการ์* (**អង្គការ**) *เป็นคำที่กลุ่มเขมรแดงใช้เรียกหน่วยงานที่จัดตั้งขึ้นเพื่อปกครองประชาชนในระบอบเขมรแดง*

2. เจตนาที่ปรากฏในแบบเรียนวิชาภาษาเขมรระดับประถมศึกษาของประเทศกัมพูชา

การวิเคราะห์เจตนาที่ปรากฏในแบบเรียนวิชาภาษาเขมรระดับประถมศึกษาของประเทศกัมพูชา ผู้วิจัยใช้แนวคิดวัจนกรรมของ Searle (1969) โดยพิจารณาจากเงื่อนไขที่เหมาะสม 4 ข้อ ได้แก่ 1) เงื่อนไขเนื้อหาของประพจน์ (propositional content) 2) เงื่อนไขเตรียมตัว (preparatory condition) 3) เงื่อนไขความจริงใจ (sincerity condition) 4) เงื่อนไขพันธะ (essential condition) จากผลการวิเคราะห์พบเจตนาทั้งหมด 3 เจตนา ได้แก่ เจตนาสั่ง เจตนาชักจูง เจตนาให้ข้อมูล ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1) เจตนาสั่ง หมายถึง ผู้พูดต้องการสื่อข้อความใดๆ ที่จะเป็นการกระทำของผู้ฟังในอนาคต โดยผู้พูดเห็นว่าผู้ฟังยังไม่ทราบและต้องการให้ปฏิบัติตามที่ตนพูด ข้อความที่สื่อไปจะต้องไม่เป็นสิ่งที่ผู้ฟังทราบหรือจะปฏิบัติอยู่แล้วและผู้พูดมีเจตนาให้ผู้ฟังทราบและปฏิบัติตาม (Searle,1969, pp. 66-67) ดังตัวอย่าง

(29) **<u>ឲ្យ</u>ដូច្នោះម្តាយសុភក្ត្រពន្យល់ថា ការប្រើគ្រឿងញៀនមិនល្អទេកូន! គឺនាំឱ្យអន្តរាយដល់សុខភាព បាត់បង់ការចងចាំ រង្វេងស្មារតី ឆេវឆាវ ពិសេស បំផ្លាញទ្រព្យសម្បត្តិនិងថវិកាគ្រួសារថែមទៀត ។ ម្យ៉ាងទៀត គ្រឿងញៀនបង្កឱ្យមានអំពើចោរកម្ម អំពើហិង្សា បាត់បង់ការងារ ។ល។ <u>ដូច្នេះ កូនមិនត្រូវចង់ដឹង ឬចង់សាកគ្រឿងញៀននោះទេ ! កូននិងមិត្តភក្តិត្រូវនៅឱ្យឆ្ងាយពីវា ។</u> ក្រោយពីស្តាប់ការទូន្មានរបស់ឪពុកម្តាយ លោកគ្រូ អ្នកគ្រូ សុភក្ត្រប្តេជ្ញាចិត្តខិតខំរៀនសូត្រ និងចៀសឱ្យផុតពីគ្រឿងញៀន ។**

(ភាសាខ្មែរអាន-សរសេរ ថ្នាក់ទី ៣, ២០១៦, ទ.១២៧)

*"ได้ยินเช่นนี้แม่ของโซะเพียะ(**សុភក្ត្រ**) อธิบายว่า การใช้ยาเสพติดไม่ดีหรอกลูก! คือทำให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพ สูญเสียความทรงจำ เสียสติ หงุดหงิด โดยเฉพาะอย่างยิ่งยังทำลายทรัพย์สินและค่าใช้จ่ายของครอบครัวอีกด้วย ฯ อีกอย่างยาเสพติดทำให้เกิดการโจรกรรม ความรุนแรง เสียการเสียงาน ฯลฯ <u>ดังนั้น ลูกไม่ต้องอยากรู้หรืออยากลองยาเสพติดนั้นเลย! ลูกและเพื่อน ๆ ต้องอยู่ห่างจากมัน ฯ</u> หลังจากฟังการอบรมสั่งสอนของพ่อแม่ คุณครู โซะเพียะก็ตั้งใจเรียนหนังสือและหลีกเลี่ยงยาเสพติด ฯ"*

(ภาษาเขมรอ่าน-เขียน ชั้นที่ 3, 2016, น. 127)

ตัวอย่าง (29) กล่าวถึงตัวละคร ชื่อ *โซะเพียะ* (**សុភក្ត្រ**) ที่พบคนติดยาเสพติดและกลับไปเล่าเหตุการณ์ให้แม่ฟัง แม่อธิบายให้โซะเพียะฟังถึงผลเสียที่เกิดจากการเสพยา เช่น *เกิดอันตรายต่อสุขภาพ* (**ឱ្យអន្តរាយដល់សុខភាព**) *สูญเสียความทรงจำ* (**បាត់បង់ការចងចាំ**) *เสียสติ* (**រង្វេងស្មារតី**) *เกิดการโจรกรรม* (**មានអំពើចោរកម្ម**) *เสียการเสียงาน* (**បាត់បង់ការងារ**) เป็นต้น จากตัวอย่าง

ปรากฏคำว่า *ดังนั้น* (**ដូច្នេះ**) หลังจากที่แม่อธิบายให้โซะเพียะฟัง และการกล่าวห้ามด้วยการใช้คำปฏิเสธ *ไม่* (**មិន**) ร่วมกับใช้คำว่า *ต้อง* (**ត្រូវ**) ที่สื่อถึงการผูกมัดให้โซะเพียะปฏิบัติตาม คือ *ลูกไม่ต้องอยากรู้หรืออยากลองยาเสพติดนั้นเลย! ลูกและเพื่อนๆ ต้องอยู่ห่างจากมัน* (**កូនមិនត្រូវចង់ដឹង ឬចង់សាកគ្រឿងញៀននោះទេ! កូននិងមិត្តភក្តិត្រូវនៅឱ្យឆ្ងាយពីវា**) จากตัวอย่างเห็นได้ว่าแม่ใช้ความเป็นเหตุเป็นผลนำเสนอให้เห็นข้อเสียของยาเสพติดและผลลัพธ์ที่ตามมา และตามด้วยการพูดว่าโซะเพียะต้องปฏิบัติตนอย่างไร เจตนาที่แฝงในการอธิบายของแม่ คือ เจตนาสั่งให้โซะเพียะปฏิบัติตาม แบบเรียนสื่อความคิดในการปฏิบัติตนผ่านแม่ซึ่งเป็นผู้ให้กำเนิดจึงเป็นผู้ที่ควรเคารพและเชื่อฟัง เนื่องจากรัฐบาลกัมพูชาซึ่งเป็นผู้ผลิตแบบเรียนต้องการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศกัมพูชาให้มีความรู้และหลีกเลี่ยงจากยาเสพติด

(30) **ដើម្បីឱ្យជីវិតកាន់តែមានតម្លៃថែមទៀតនោះ មនុស្សម្នាក់ៗ គប្បីខិតខំកសាងអំពើល្អ សុចរិតទៀងត្រង់ ។ អំពើទាំងនោះស្តែងចេញឡើងតាមរយៈការជួយសង្គ្រោះអ្នកដទៃ ការមិនរើសអើង មិនរំលោភសិទ្ធិអ្នកដទៃ ការប្រកាន់យកសច្ចធម៌ជាដើម ។ សេចក្តីថ្លៃថ្នូរធ្វើឱ្យមនុស្សមានកេរ្តិ៍ឈ្មោះក្រអូប មានកិត្តិយសចុំថ្កើងរស់នៅសុខសាន្ត ។ សេចក្តីថ្លៃថ្នូរប្រៀបដូចជាគ្រឿងអលង្ការធ្វើឱ្យមនុស្សមានសោភ័ណ ។ ដូច្នេះមនុស្សគ្រប់<u>រូបត្រូវប្រកាន់យកសេចក្តីថ្លៃថ្នូរ ទើបយើងអាចរស់នៅប្រកបដោយសុភមង្គលបាន ។</u>**

(**ភាសាខ្មែរ ថ្នាក់ទី ៦, ២០១៦, ទ. ១៣៤**)

"เพื่อให้ชีวิตล้วนมีคุณค่ามากขึ้นนั้น มนุษย์แต่ละคนควรพยายามสร้างความสุจริตเที่ยงตรง ฯ การกระทำเหล่านั้นแสดงออกโดยการช่วยเหลือผู้อื่น การไม่เลือกปฏิบัติ ไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น ยึดถือสัจจะ เป็นต้น ฯ ศักดิ์ศรีทำให้คนมีเกียรติหอมหวน มีเกียรติยศเจริญรุ่งเรืองอยู่กันอย่างสันติ ศักดิ์ศรีเปรียบเสมือนเครื่องประดับที่ทำให้คนเรางดงาม <u>ดังนั้นมนุษย์ทุกคนต้องยึดถือศักดิ์ศรี เราจึงสามารถอยู่ได้อย่างมีความสุข ฯ</u>"

(ภาษาเขมร ชั้นที่ 6, 2016, น. 134)

ตัวอย่าง (30) กล่าวถึงการสร้างศักดิ์ศรี ซึ่งมีเจตนาสั่งโดยการอธิบายวิธีสร้างศักดิ์ศรีในชีวิตให้แก่ชาวเขมรว่าต้องเป็นผู้ที่มีเกียรติและศักดิ์ศรี เช่น *ช่วยเหลือผู้อื่น* (**ជួយសង្គ្រោះអ្នកដទៃ**) *การไม่เลือกปฏิบัติ* (**ការមិនរើសអើង**) *ไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น* (**មិនរំលោភសិទ្ធិអ្នកដទៃ**) *ยึดถือสัจจะ* (**ការប្រកាន់យកសច្ចធម៌**) ซึ่งเป็นการให้ความรู้แก่ผู้ฟัง เช่นเดียวกับตัวอย่าง (29) ในแบบเรียนสรุปด้วยการใช้คำว่า *ดังนั้น* กล่าวคือ ให้วิธีการชักจูงผู้อ่านหรือเยาวชนก่อน และสรุป ซึ่งสื่อเจตนาสั่ง

เนื่องจากในความเป็นจริง การยึดศักดิ์ศรีไม่ได้สื่อถึงความสุขเสมอไป แต่ในแบบเรียนต้องการสร้างให้ผู้อ่านหรือเยาวชนมีความคิดตามกรอบที่ผู้ผลิตกำหนดให้เป็น

2) **เจตนาชักจูง** หมายถึง ผู้พูดต้องการให้ผู้ฟังกระทำสิ่งใดในอนาคต เป็นข้อความใดๆ ที่ผู้พูดชักจูงให้ปฏิบัติ ซึ่งจะต้องไม่เป็นสิ่งที่ผู้ฟังกระทำอยู่แล้วอย่างเป็นปกติวิสัย และผู้พูดมีเจตนาให้ผู้ฟังปฏิบัติจริงๆ เพื่อให้เกิดผลต่อทั้งสองฝ่าย (Searle,1969, pp. 66-67) โดยแตกต่างจากเจตนาสั่งที่ผู้ฟังสามารถปฏิบัติหรือไม่ปฏิบัติก็ได้ ดังตัวอย่าง

(31) **ខ្ញុំសប្បាយចិត្តណាស់ដែលបានទៅទស្សនាសារមន្ទីរជាតិ ព្រោះទីនោះសម្បូរវត្ថុបុរាណរបស់ខ្មែរយើង ព្រមទាំងធ្វើឱ្យយើងបានរៀនសូត្រអំពីប្រវត្តិសាស្ត្ររបស់ជនជាតិខ្មែរយើងក្នុងអតីតកាលផង ។ "<u>យើងរួមគ្នា! ការពារ និងអភិរក្សសម្បត្តិវប្បធម៌ជាតិខ្មែរឱ្យគង់វង្ស ។</u>"**

(ភាសាខ្មែរអាន-សរសេរ ថ្នាក់ទី ៣, ២០១៦, ទ.១៤៦)

"ฉันมีความสุขมากที่ได้เยี่ยมชมพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ เพราะที่นั่นเต็มไปด้วยโบราณวัตถุของเขมรเรา พร้อมทั้งทำให้เราได้เรียนรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ของชนชาติเขมรเราในอดีตอีกด้วย ฯ <u>'เราร่วมกัน! ปกป้องและอภิรักษ์มรดกวัฒนธรรมชาติเขมรให้ดำรงอยู่'</u> "

(ภาษาเขมรอ่าน-เขียน ชั้นที่ 3, 2016, น. 158)

ตัวอย่าง (31) กล่าวถึงพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติที่เก็บหลักฐานและจัดแสดงเรื่องราวทางประวัติศาสตร์อันทรงคุณค่าของประเทศกัมพูชา เนื้อหาในแบบเรียนถูกนำเสนอผ่านการเล่าของบุคคลที่ไปพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติและมีความสุขที่ไป รวมถึงกล่าวโดยมีเจตนาชักจูงให้ทุกคนร่วมกันรักษามรดกทางวัฒนธรรมของประเทศ ผู้พูดใช้กริยา *ร่วมกัน* (**រួមគ្នា**) เป็นการเชิญชวนให้กระทำด้วยกัน ให้ผู้ฟังคล้อยตามและปฏิบัติร่วมกับผู้พูด โดยชักจูงว่าหากผู้ฟังปฏิบัติตามจะเกิดผลดีสามารถรักษาความเจริญทางวัฒนธรรมของประเทศ

(32) **ជនជាតិនៅអាស៊ីខ្លះ ជាពិសេសជាតិសាសន៍ខ្មែរ គេសម្តែងការគួរសមដោយឱនក្បាលបន្តិចរួចលើកដៃសំពះ ។ <u>យើងគួរចេះសម្តែងការគួរសម ចំពោះអ្នកផងទាំងពួងទៅតាមទីកន្លែង និងតាមកាលៈទេសៈដើម្បីឱ្យបានជាមនុស្សថ្លៃថ្នូរ ។</u>**

(ភាសាខ្មែរ ថ្នាក់ទី ៤, ២០១៦, ទ.៤៣)

"บางชนชาติในเอเชีย โดยเฉพาะชาติเขมรที่แสดงความสุภาพโดยการน้อมศีรษะและยกมือไหว้ ฯ <u>เราควรรู้จักแสดงความสุภาพกับคนทั้งปวงตามสถานที่และตามกาลเทศะเพื่อให้ได้เป็นมนุษย์ที่มีเกียรติฯ</u>"

(ภาษาเขมร ชั้นที่ 4, 2016, น. 43)

ตัวอย่าง (32) กล่าวถึงการแสดงความสุภาพในวัฒนธรรมเขมร โดยการชักจูงให้ชาวเขมรเห็นความสำคัญในการแสดงความสุภาพ โดยการน้อมศีรษะและการยกมือไหว้ซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของชาวเขมรสื่อให้เห็นถึงการรู้จักกาลเทศะและมารยาท โดยการใช้คำว่า *ควร* (**គួរ**) เพื่อแสดงเจตนาชักจูงให้ผู้ฟังปฏิบัติตาม โดยการตระหนักถึงความสำคัญของการแสดงความเคารพ ซึ่งผลลัพธ์จากการปฏิบัติตามคำแนะนำ ส่งผลให้ชาวเขมรได้รับการยกย่องว่าเป็นชนชาติที่มีเกียรติ ในแบบเรียนต้องการสื่อและสร้างให้เยาวชนรับรู้ว่าความสุภาพแสดงถึงความมีเกียรติผ่านการให้ข้อมูลในแบบเรียน

3) **เจตนาให้ข้อมูล** หมายถึง ผู้พูดต้องการให้ผู้ฟังรู้ ข้อความใดๆ ที่เป็นเนื้อหาสาระที่มีประโยชน์ต่อผู้ฟัง ผู้พูดต้องแจ้งให้ผู้ฟังทราบอย่างจริงจัง โดยเป็นสาระที่ผู้พูดโดยส่วนใหญ่เชื่อว่าผู้ฟังไม่ทราบมาก่อน (Searle,1969, pp. 66-67) ดังตัวอย่าง

(33) **នៅឆ្នាំ ២០១២ ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាគឺជាប្រធានអាស៊ាន ។ តួនាទីនេះជាមោទនភាពជាតិមួយដ៏ឧត្តុង្គឧត្តមរបស់ជាតិខ្មែរយើង ។**

(ភាសាខ្មែរអាន-សរសេរ ថ្នាក់ទី ៣, ២០១៦, ទ.២០៨)

"ในปี 2012 พระราชอาณาจักรกัมพูชาเป็นประธานอาเซียน ฯ บทบาทนี้เป็นความภาคภูมิใจอย่างหนึ่งที่สูงส่งของชาติเขมรเรา ฯ"

(ภาษาเขมรอ่าน-เขียน ชั้นที่ 3, 2016, น.208)

ตัวอย่าง (33) กล่าวถึงเหตุการณ์ ในปี ค.ศ. 2012 ซึ่งเป็นปีที่ประเทศกัมพูชาได้รับเลือกให้ดำรงตำแหน่งเลขาธิการสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้หรืออาเซียน ซึ่งเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดความภาคภูมิใจต่อประเทศกัมพูชาที่ได้ทำหน้าที่สำคัญในองค์กรระหว่างประเทศในระดับภูมิภาค ซึ่งในตัวอย่างแสดงเจตนาให้ข้อมูลแก่ผู้อ่าน โดยผู้พูดเชื่อว่าข้อมูลนี้มีประโยชน์ต่อผู้อ่าน คือ สามารถทำให้ผู้อ่านหรือเยาวชนรับรู้เรื่องราวและสร้างความภาคภูมิใจในประเทศกัมพูชาของตนเอง เจตนาให้ข้อมูลเป็นเจตนาที่พยายามบอกสิ่งที่ผู้ผลิตแบบเรียน

ต้องการปลูกฝังในความคิดของผู้อ่านหรือเยาวชนให้เชื่อและคิดตามว่าสิ่งเหล่านี้เป็นความจริง โดยมีการใช้ส่วนขยายความเชิงบวกเพิ่มความน่าเชื่อถือ “สูงส่งของชาติ” หมายถึง ความน่าภูมิใจอย่างมากของประเทศ

(34) **នៅលើលោកយើងនេះមានច្រើនជាតិសាសន៍ណាស់ រីឯជំនឿនិងសាសនាក៏មានច្រើនបែបច្រើនយ៉ាងដែរ ។ ដោយឡែកប្រទេសកម្ពុជាយើងបានប្រកាន់យកសាសនាព្រះពុទ្ធជាសាសនារបស់រដ្ឋ គឺជាសាសនាដែលប្រជាជនខ្មែរភាគច្រើនគោរពបូជាតាំងពីបុរាណកាលមក ។ ប៉ុន្តែជនជាតិផ្សេងៗ ដែលរស់នៅលើទឹកដីកម្ពុជាមានសិទ្ធិពេញលេញក្នុងការជឿនិងគោរពសាសនាតាមទំនៀមទម្លាប់ប្រពៃណីរបស់ជនជាតិខ្លួនផងដែរ ។**

(ภาสาเขมร ชั้นที่ 6, 2016, ห.104)

“ในโลกเรานี้มีเชื้อชาติมาก ในขณะที่ความเชื่อและศาสนาก็มีหลายอย่างเหมือนกัน ฯ ส่วนประเทศกัมพูชาเราได้รับเอาศาสนาพุทธเป็นศาสนาประจำชาติ คือเป็นศาสนาที่ประชาชนเขมรส่วนใหญ่เคารพบูชามาตั้งแต่สมัยโบราณ ฯ แต่กลุ่มชนชาติต่างๆ ที่อาศัยอยู่ในกัมพูชามีสิทธิเต็มที่ในการเชื่อและนับถือศาสนาของตนตามขนบธรรมเนียมประเพณีของชนชาติตนเองด้วย ฯ”

(ภาษาเขมร ชั้นที่ 6, 2016, น.104)

ตัวอย่าง (34) กล่าวถึงเสรีภาพในการนับถือศาสนาและการให้ศาสนาพุทธเป็นศาสนาประจำชาติของประเทศกัมพูชา ผู้พูดเห็นว่าข้อมูลนี้เป็นสิ่งสำคัญและเป็นประโยชน์แก่ประชาชนเขมร โดยกล่าวว่า *ประเทศกัมพูชาเราได้รับเอาศาสนาพุทธเป็นศาสนาประจำชาติ....แต่กลุ่มชนชาติต่างๆ ที่อาศัยอยู่ในกัมพูชามีสิทธิเต็มที่ในการเชื่อและนับถือศาสนาของตนตามขนบธรรมเนียมประเพณีของชนชาติตนเอง* ซึ่งตรงกับรัฐธรรมนูญแห่งพระราชอาณาจักรกัมพูชา ปี ค.ศ. 1993 แก้ไขปี ค.ศ. 2008 มาตรา 43 ระบุว่า *“ประชาชนกัมพูชาไม่ว่าจะเพศไหนย่อมมีเสรีภาพทางศาสนา เสรีภาพทางความเชื่อ และศาสนาต้องได้รับการคุ้มครองจากรัฐ ในเงื่อนไขที่ว่าจะต้องไม่ส่งผลหรือละเมิดความสงบสุข และความปลอดภัยของชาติ ศาสนาพุทธให้เป็นศาสนาประจำชาติ”* (**ព្រឹទ្ធសភានៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា**, 2008, p.16) ซึ่งถึงแม้ประเทศกัมพูชาประกาศให้ศาสนาพุทธเป็นศาสนาประจำชาติ แต่ในขณะเดียวกันก็ให้เสรีภาพแก่ประชาชนในการเลือกนับถือศาสนาอื่นด้วย โดยสื่อเจตนาให้ข้อมูลเพื่อให้ชาวเขมรรับรู้ถึงเสรีภาพในการนับถือศาสนาของชาวเขมร

(35) ផ្លាកសញ្ញាគ្រោះថ្នាក់មានច្រើនប្រភេទទៀតដូចជា សញ្ញាក្បាលខ្មោច សញ្ញាការដ្ឋានសំណង់ សញ្ញាគូសខ្វែង ។ល។ ផ្លាកសញ្ញានីមួយៗ មានន័យខុសៗគ្នា ។ នៅលើផ្ទៃដីបើមានដាក់សញ្ញាក្បាលខ្មោច មានន័យថាទីនោះមានមីន ឬគ្រាប់មិនទាន់ផ្ទុះ។ ម្យ៉ាងទៀត បើនៅតាមផ្លូវមានដាក់សញ្ញាការដ្ឋានបញ្ជាក់ឱ្យអ្នកដំណើរប្រុងប្រយ័ត្ន ព្រោះទីនោះមានការជួសជុលផ្លូវឬប្រព័ន្ធលូជាដើម ។ ផ្លាកសញ្ញាទាំងនោះធ្វើឱ្យយើងដឹងពីចំណុចគ្រោះថ្នាក់ផ្សេងៗ ។

(ភាសាខ្មែរអាន-សរសេរ ថ្នាក់ទី ៣, ២០១៦, ទ.១៥៦)

"ป้ายสัญญาณอุบัติเหตุมีหลายประเภท เช่น สัญลักษณ์กะโหลกไขว้ สัญลักษณ์สถานที่ก่อสร้าง สัญลักษณ์ขีดห้าม ฯลฯ ป้ายสัญลักษณ์แต่ละประเภทมีความหมายที่แตกต่างกัน ฯ อยู่บนดินถ้ามีสัญลักษณ์กะโหลกไขว้แสดงว่ามีทุ่นระเบิดหรือกับระเบิดที่ยังไม่ปะทุ ฯ อีกอย่างหนึ่ง ถ้าอยู่ตามถนนมีสัญลักษณ์สถานที่ก่อสร้าง แสดงว่าให้ผู้เดินทางระมัดระวัง เพราะที่นั่นมีการซ่อมแซมถนนหรือระบบระบายน้ำเป็นต้น ฯ ป้ายสัญญาณเหล่านั้นทำให้เราทราบถึงจุดอันตรายต่างๆ ฯ"

(ภาษาเขมรอ่าน-เขียน ชั้นที่ 3, 2016, น.156)

ตัวอย่าง (35) กล่าวถึงป้ายสัญลักษณ์ต่างๆ ที่ควรรู้ ซึ่งผู้พูดเห็นว่าข้อมูลนี้เป็นสิ่งสำคัญและมีประโยชน์ต่อผู้ฟัง เช่น *ป้ายสัญลักษณ์แต่ละประเภทมีความหมายที่แตกต่างกันอยู่บนดินถ้ามีสัญลักษณ์กะโหลกไขว้แสดงว่ามีทุ่นระเบิดหรือกับระเบิดที่ยังไม่ปะทุ* (ផ្លាកសញ្ញានីមួយៗ មានន័យខុសៗគ្នា នៅលើផ្ទៃដីបើមានដាក់សញ្ញាក្បាលខ្មោច មានន័យថាទីនោះមានមីន ឬគ្រាប់មិនទាន់ផ្ទុះ) ซึ่งในแบบเรียนมีภาพประกอบเพื่อให้ผู้อ่านหรือเยาวชนรู้จักป้ายเตือนทุ่นระเบิด ประเทศกัมพูชาเป็นประเทศหนึ่งที่มีกับระเบิดและทุ่นระเบิดเป็นจำนวนมาก เนื่องจากภาวะสงครามที่มีมาอย่างต่อเนื่องเป็นเวลาเกือบ 40 ปี ถึงแม้สงครามจะสิ้นสุดลงแล้ว แต่ปัจจุบันยังมีชาวเขมรได้รับผลกระทบจากระเบิด เช่น เสียชีวิต พิการ หรือบางพื้นที่ไม่สามารถทำประโยชน์ทางเศรษฐกิจได้ เนื่องจากมีทุ่นระเบิดที่ยังไม่ได้เก็บกู้เป็นจำนวนมาก ดังนั้น รัฐต้องให้ความรู้แก่ประชาชนถึงความปลอดภัยจากระเบิด โดยการสื่อเจตนาให้ข้อมูลถึงการระมัดระวังตัวจากภัยทุ่นระเบิด ซึ่งเป็นประโยชน์และสำคัญต่อชีวิตประชาชนเขมรเป็นอย่างมาก

ในบทต่อไป เป็นการนำเสนอชุดความคิดที่แฝงในการประกอบสร้างแบบเรียนวิชาและวิถีปฏิบัติทางวาทกรรมในแบบเรียนเพื่อให้เข้าใจกระบวนการผลิต การบริโภค ตลอดจนการกระจายแบบเรียนสู่เยาวชนของประเทศกัมพูชา

บทที่ 5
ชุดความคิดที่แฝงในการประกอบสร้างแบบเรียนวิชาภาษาเขมร ระดับประถมศึกษาของประเทศกัมพูชา

บทนี้นำเสนอชุดความคิดที่แฝงในการประกอบสร้างแบบเรียนวิชาภาษาเขมรระดับประถมศึกษาของประเทศกัมพูชา โดยพิจารณาควบคู่ไปกับชุดศัพท์และเจตนาที่ใช้ในการประกอบสร้างแบบเรียนวิชาภาษาเขมรระดับประถมศึกษาของประเทศกัมพูชา ในการวิเคราะห์ชุดความคิดที่แฝงในการประกอบสร้างแบบเรียนผู้วิจัยวิเคราะห์วิถีปฏิบัติทางวาทกรรมในแบบเรียนเพื่อให้เข้าใจกระบวนการผลิต การบริโภค ตลอดจนการกระจายแบบเรียนสู่เยาวชนของประเทศกัมพูชา โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์วิถีปฏิบัติทางวาทกรรมในแบบเรียนวิชาภาษาเขมรระดับประถมศึกษาของประเทศกัมพูชา

งานวิจัยนี้วิเคราะห์วิถีปฏิบัติทางวาทกรรมในแบบเรียนวิชาภาษาเขมรระดับประถมศึกษาของประเทศกัมพูชาตามกรอบการวิเคราะห์ของ Fairclough (2001) ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1) กระบวนการผลิต

กระทรวงศึกษาธิการ ยุวชน และกีฬาเป็นกระทรวงที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการส่งเสริมและควบคุมการศึกษาของเยาวชนและการพัฒนากีฬาในประเทศกัมพูชา โดยมีวิสัยทัศน์และพันธกิจ คือ การสร้างและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพสูงสุดและมีคุณธรรมจริยธรรมเพื่อพัฒนาสังคมฐานความรู้ภายในประเทศกัมพูชา มีภารกิจหลักในการเป็นผู้นำจัดการและพัฒนาการศึกษาของเยาวชนและภาคการกีฬาในประเทศกัมพูชาให้ตอบสนองต่อความต้องการต่อการพัฒนาเศรษฐกิจสังคมและวัฒนธรรมของประชาชนภายใต้ความมุ่งมั่นที่จะสร้างความภาคภูมิใจในชาติและการเป็นพลเมืองเขมรที่มีมาตรฐานทางศีลธรรมและจริยธรรมที่สูง (MoEYS, 2021)

แบบเรียนวิชาภาษาเขมรระดับประถมศึกษาเป็นสื่อการเรียนรู้ที่อยู่ภายใต้การผลิตและควบคุมของกระทรวงศึกษาธิการ ยุวชน และกีฬา ซึ่งเป็นหน่วยงานของรัฐที่มีอำนาจในการบริหารประเทศ ในการผลิตแบบเรียนเพื่อใช้สำหรับการเรียนการสอนในประเทศกัมพูชาต้องได้รับการอนุญาตจากกระทรวงศึกษาธิการ ยุวชน และกีฬาจึงจะสามารถประกาศใช้ได้อย่างถูก

กฎหมาย ซึ่งระบุไว้ในปกในของแบบเรียน ดังตัวอย่าง แบบเรียนภาษาเขมรอ่าน-เขียน ชั้นที่ 3 ในภาพประกอบ 9

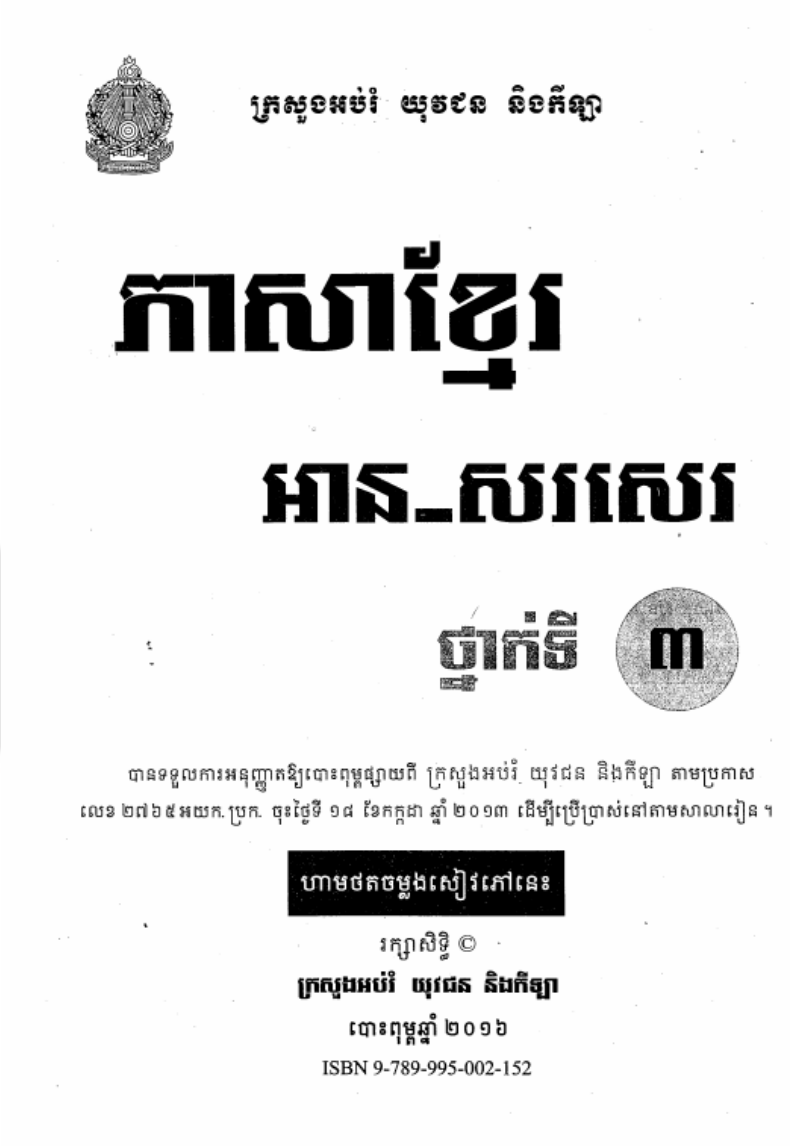
ក្រសួងអប់រំ យុវជន និងកីឬា

ភាសាខ្មែរ

អាន-សរសេរ

ថ្នាក់ទី ៣

បានទទួលការអនុញ្ញាតឲ្យបោះពុម្ពផ្សាយពី ក្រសួងអប់រំ យុវជន និងកីឬា តាមប្រកាស
លេខ ២៧៦៥អយក.ប្រក. ចុះថ្ងៃទី ១៨ ខែកក្កដា ឆ្នាំ ២០១៣ ដើម្បីប្រើប្រាស់នៅតាមសាលារៀន ។

ហាមថតចម្លងសៀវភៅនេះ

រក្សាសិទ្ធិ ©
ក្រសួងអប់រំ យុវជន និងកីឬា

បោះពុម្ពឆ្នាំ ២០១៦
ISBN 9-789-995-002-152

ภาพประกอบ 9 ปกในแบบเรียนภาษาเขมรอ่าน-เขียน ชั้นที่ 3

ที่มา: ក្រសួងអប់រំ យុវជន និងកីឬា (2016C)

ក្រសួងអប់រំ យុវជន និងកីឡា ភាសាខ្មែរអាន-សរសេរ ថ្នាក់ទី៣ បានទទួលការអនុញ្ញាតឱ្យបោះពុម្ព ផ្សាយពី ក្រសួងអប់រំ យុវជន និងកីឡា តាមប្រកាស លេខ ២៧៦ ៥ អយក. ប្រក. ចុះថ្ងៃទី ១៨ ខែកក្កដា ឆ្នាំ ២០១៣ ដើម្បីប្រើប្រាស់នៅតាមសាលារៀន ។ រក្សាសិទ្ធិ © ក្រសួងអប់រំ យុវជន និងកីឡា បោះពុម្ពឆ្នាំ ២០១៦ ISBN 9-789-995-002-152

(ភាសាខ្មែរអាន-សរសេរ ថ្នាក់ទី ៣, ២០១៦, ក្របក្នុង)

"ภาษาเขมรอ่าน-เขียน ชั้นที่ 3 ได้รับการอนุญาตให้พิมพ์เผยแพร่จากกระทรวงศึกษาธิการ ยุวชนและกีฬา ตามประกาศ เลขที่ 2765 อยก.ปรก. ลงวันที่ 18 เดือนกรกฎาคม ปี 2013 เพื่อใช้ในโรงเรียน ฯ สงวนลิขสิทธิ์ © กระทรวงศึกษาธิการ ยุวชนและกีฬา ตีพิมพ์ปี 2016 ISBN 9-789-995-002-152"

(ภาษาเขมรอ่าน-เขียน ชั้นที่ 3, 2016, ปกใน)

ภาพประกอบ 9 ปกในของแบบเรียนปรากฏข้อความ *ได้รับการอนุญาตให้พิมพ์เผยแพร่จากกระทรวงศึกษาธิการ ยุวชน และกีฬา...เพื่อใช้ในโรงเรียนฯ* สื่อถึงการผลิตแบบเรียนต้องขออนุญาตในการจัดทำแบบเรียนจากกระทรวงศึกษาธิการ ยุวชน และกีฬา จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่ามีกระทรวงศึกษาธิการ ยุวชน และกีฬา เป็นหนึ่งในหน่วยงานของรัฐมีอำนาจในการกำหนดทิศทางการผลิตเนื้อหาในแบบเรียน กำหนดอุดมการณ์ แนวคิด ความเชื่อ ค่านิยมที่รัฐต้องการปลูกฝังให้แก่เยาวชนชาวเขมรทุกคนต้องได้รับการถ่ายทอดชุดความคิดเดียวกันตามที่รัฐกำหนดขึ้นเท่านั้นในแบบเรียนซึ่งเป็นสื่อหลักในการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนของเยาวชน

เนื้อหาในแบบเรียนประกอบด้วยเนื้อหาทางหลักภาษาและไวยากรณ์ โดยสอดแทรกเนื้อหาให้เห็นความสำคัญของประเทศผ่านประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม รวมทั้งปลูกฝังให้รักและหวงแหนในมรดกของชาติ มีความเอื้ออาทรต่อกัน การสร้างความมุ่งหวังความสำเร็จ การประพฤติตนเป็นพลเมืองที่ดีในครอบครัว ชุมชน และประเทศชาติ การแสดงวิถีปฏิบัติการเป็นพลเมืองเขมรโดยใช้รูปแบบเนื้อหาต่างๆ ในแบบเรียนในการนำเสนอ เช่น เทพปกรณัม นิทานพื้นบ้าน ละคร สุภาษิต คำสอน และบทความต่างๆ โดยบูรณาการกับการฟัง การพูด การอ่าน การเขียน

ส่วนการจัดทำและเรียบเรียงเนื้อหาในแบบเรียนวิชาภาษาเขมรระดับประถมศึกษา ประกอบด้วย *คณะกรรมการบริหารหลักสูตร* (**គណៈកម្មការគ្រប់គ្រងកម្មវិធី**) มีหน้าที่หลักในการกำหนดปรัชญา วิสัยทัศน์ พันธกิจ ความมุ่งหมายของหลักสูตรการศึกษาของประเทศกัมพูชาให้เป็นไปตามกรอบนโยบายทางด้านการศึกษาของประเทศ โดยมีรัฐมนตรีว่าการ

กระทรวงศึกษาธิการ ยุวชน และกีฬา เป็นประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตรโดยตำแหน่ง ซึ่งสื่อให้เห็นอำนาจของรัฐในการครอบงำกระบวนการผลิตแบบเรียนภายใต้โครงสร้างสถาบัน

คณะกรรมการจัดทำเนื้อหา (**គណៈកម្មការនិពន្ធ**) คือ ผู้ที่มีหน้าที่หลักในการจัดทำและผลิตเนื้อหาให้เป็นไปตามที่กำหนด คณะกรรมการทุกคนผ่านกระบวนเลือกสรรจากกระทรวงศึกษาธิการ ยุวชน และกีฬา จึงเป็นกระบวนการคัดเลือกและควบคุมผ่านระบบบริหารราชการ ซึ่งส่วนใหญ่คณะกรรมการที่ได้รับคัดเลือก คือ ข้าราชการ ครู และนักการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ยุวชน และกีฬา โดยผู้ที่คัดเลือก คณะกรรมการ คือ รัฐบาล ซึ่งไม่ปรากฏเกณฑ์การคัดเลือกคุณสมบัติของผู้ที่เป็นกรรมการ (Chhounrn Chanveasna, การสื่อสารส่วนบุคคล, 2 มิถุนายน 2564)

คณะกรรมการเรียบเรียง ออกแบบ และจัดหน้า (**គណៈកម្មការរៀបរៀង វិចិត្រករ និងរចនាទំព័រ**) คือ ผู้ที่ทำหน้าที่จัดเรียงเนื้อหาให้มีเอกภาพสอดคล้องกัน รวมทั้งจัดทำภาพประกอบเพื่อเพิ่มสีสันให้เนื้อหาและสร้างจินตนาการให้กับผู้เรียน

คณะกรรมการพิจารณา (**គណៈកម្មការពិនិត្យ**) คือ ผู้ที่มีหน้าที่สำคัญในการตรวจสอบเนื้อหาและพิจารณาอนุมัติให้แบบเรียนสามารถนำไปใช้จัดการเรียนการสอนในโรงเรียน เนื้อหาที่จัดทำและเรียบเรียงขึ้นในแบบเรียนวิชาภาษาเขมรระดับประถมศึกษา ซึ่งคณะกรรมการพิจารณาเป็นคนละชุดกับคณะกรรมการจัดทำเนื้อหา โดยรัฐบาลคัดเลือกจากบุคลากรทางการศึกษาภายใต้สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ยุวชน และกีฬา

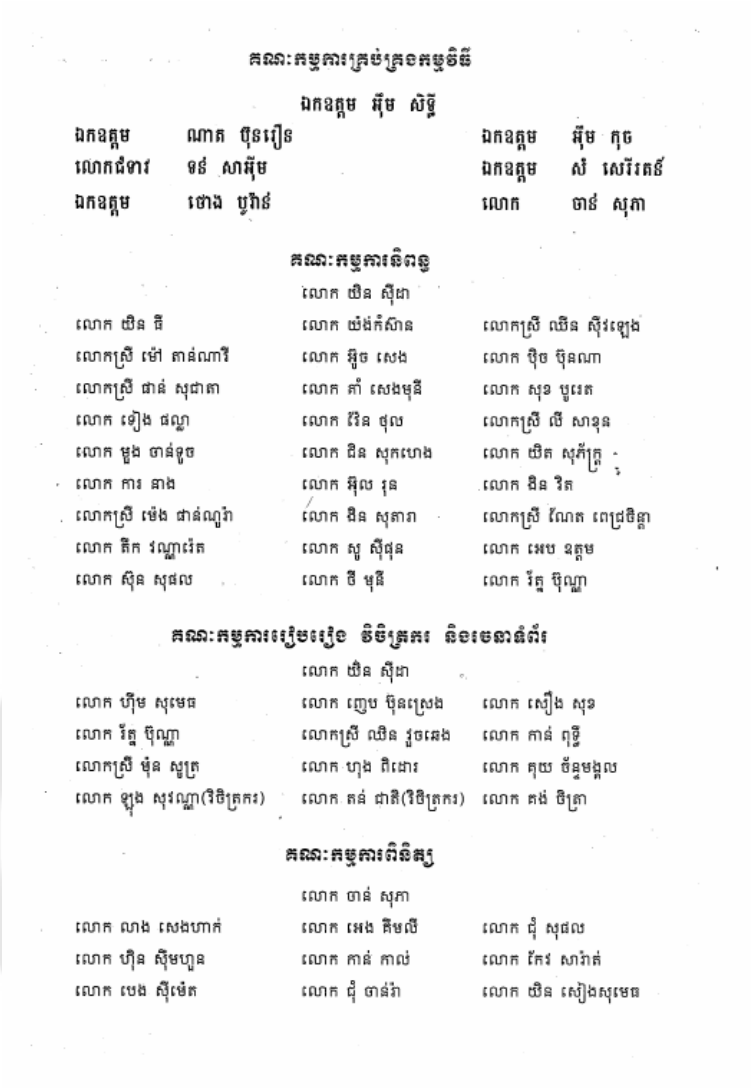

គណៈកម្មការគ្រប់គ្រងកម្មវិធី

ឯកឧត្តម អ៊ីម សិទ្ធ

ឯកឧត្តម	ណាត ប៊ុនរៀន	ឯកឧត្តម	អ៊ីម កុច
លោកជំទាវ	ទន់ សាអ៊ីម	ឯកឧត្តម	សំ សេរីរតន៍
ឯកឧត្តម	ថោង ឫទ្ធ	លោក	ចាន់ សុភា

គណៈកម្មការនិពន្ធ

លោក យិន ស៊ីដា

លោក យិន ធី	លោក យ៉ង់ កំសាន	លោកស្រី ឈិន ស៊ីវឡុង
លោកស្រី ម៉ៅ តាន់ណារី	លោក អ៊ូច សេង	លោក ប៉ិច ប៊ុនណា
លោកស្រី ផាន់ សុជាតា	លោក គាំ សេងមុនី	លោក សុខ ឫទ្ធ
លោក ខៀង ផណ្ណា	លោក រ៉ែន ថុល	លោកស្រី លី សាឧន
លោក ម្ហូង ចាន់ឌូច	លោក ជិន សុកហេង	លោក យ៉ិត សុម៉ាត្ត
លោក ការ ឌាង	លោក អ៊ុល រុន	លោក ជិន រ៉ែត
លោកស្រី ម៉ែង ផាន់ណារ៉ា	លោក ជិន សុតារា	លោកស្រី ណែត ពេជ្រចិន្តា
លោក ឆ្លីក វណ្ណារ៉ែត	លោក សូ ស៊ីផុន	លោក អេប ឧត្តម
លោក ស៊ីន សុផល	លោក ចី មុនី	លោក រ៉ែត ប៊ុណ្ណា

គណៈកម្មការរៀបរៀង វិចិត្រករ និងទេពកោសល្ប

លោក យិន ស៊ីដា

លោក ហ៊ីម សុមេធ	លោក ញ្ញេប ប៊ុនស្រេង	លោក ស្ងៀង សុខ
លោក រ៉ែត ប៊ុណ្ណា	លោកស្រី ឈិន វ៉ូចឆេង	លោក កាន់ ពុទ្ធី
លោកស្រី ម៉ុន សូត្រ	លោក ហុង ពិដោរ	លោក គុយ ច័ន្ទមង្គល
លោក ឡុង សុវណ្ណា(វិចិត្រករ)	លោក តន់ ជាតិ(វិចិត្រករ)	លោក គង់ ចិត្រា

គណៈកម្មការពិនិត្យ

លោក ចាន់ សុភា

លោក លាង សេងហាក់	លោក អេង គឹមលី	លោក ជ្ញ សុផល
លោក ហ៊ីន ស៊ីមហ្ជន	លោក កាន់ ការ៉ា	លោក ម៉ែវ សារ៉ាត់
លោក ឃេង ស៊ីម៉ាត	លោក ជ្ញ ចាន់រ៉ា	លោក យិន ស្ងៀងសុមេធ

ภาพประกอบ 10 รายชื่อคณะกรรมการจัดทำแบบเรียนภาษาเขมรอ่าน-เขียน ชั้นที่ 3

ที่มา: **ក្រសួងអប់រំ យុវជន និងកីឡា** (2016C)

ในงานวิจัยนี้วิเคราะห์แบบเรียนวิชาภาษาเขมรระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 จำนวน 6 เล่ม แบบเรียนมีขนาด 18 x 25 เซนติเมตร หน้าปกแบบเรียนทุกเล่มพิมพ์สีและมีภาพประกอบ ซึ่งแบบเรียนภาษาเขมรอ่าน-เขียน ชั้นที่ 1 มีจำนวน 138 หน้า ประกอบด้วยบทเรียน 104 บท แบบเรียนภาษาเขมรอ่าน-เขียน ชั้นที่ 2 มีจำนวน 189 หน้า ประกอบด้วยบทเรียน 81 บท แบบเรียนภาษาเขมรอ่าน-เขียน ชั้นที่ 3 มีจำนวน 226 หน้า ประกอบด้วยบทเรียน 64 บท ส่วนแบบเรียนภาษาเขมร ชั้นที่ 4-6 มีจำนวนหน้าและจำนวนบทเรียนเท่ากัน คือ จำนวน

156 หน้า ประกอบด้วยบทเรียน 10 บท สำหรับเนื้อหาด้านในบทเรียน แบบเรียนภาษาเขมรอ่าน-เขียนชั้นที่ 1-3 ใช้สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาตอนต้น เนื้อหาและภาพประกอบจัดพิมพ์สีทั้งเล่ม ส่วนแบบเรียนภาษาเขมรอ่าน-เขียนชั้นที่ 4-6 ใช้สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาตอนปลาย เนื้อหาและภาพประกอบจัดพิมพ์เป็นขาวดำทั้งเล่ม

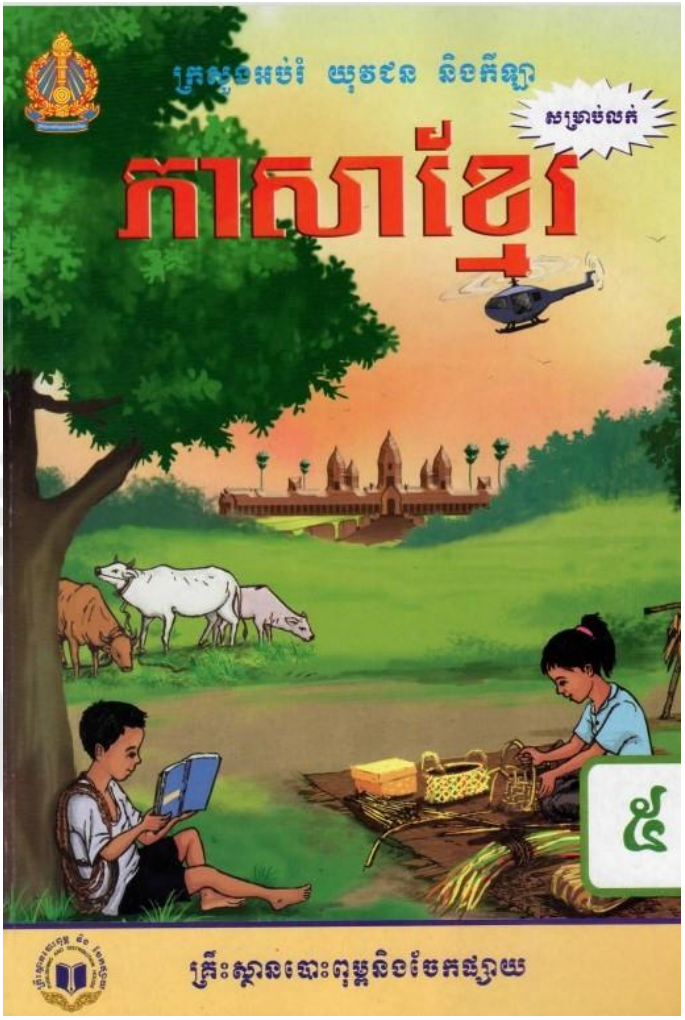

ภาพประกอบ 11 หน้าปกแบบเรียนวิชาภาษาเขมรระดับชั้นประถมศึกษาของประเทศกัมพูชา

ที่มา: **ក្រសួងអប់រំ យុវជន និងកីឬា** (2016E)

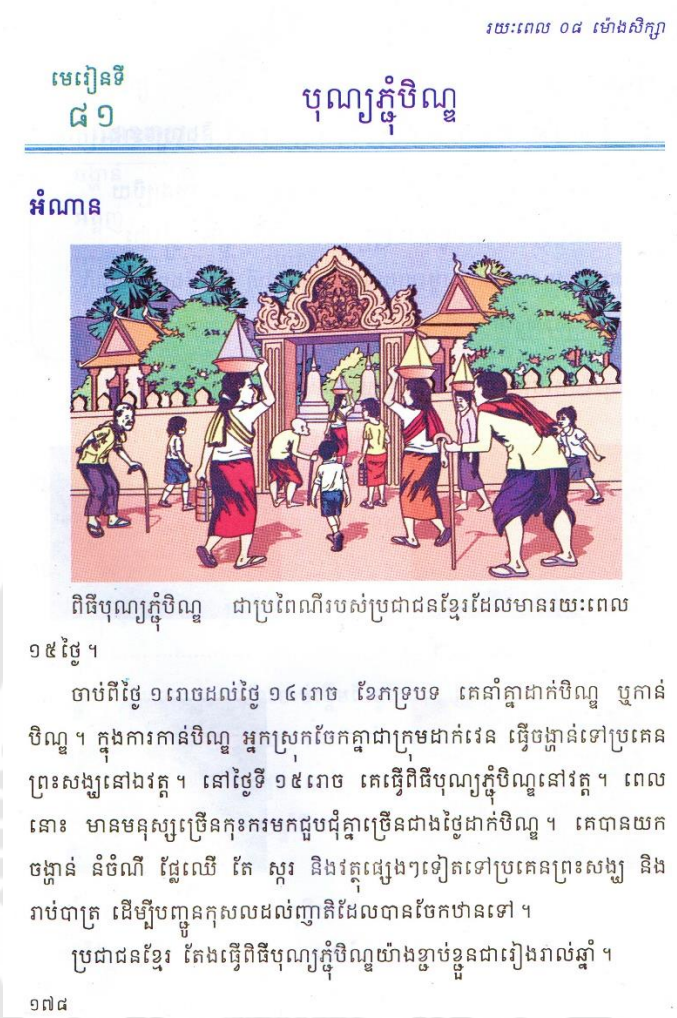

រយៈពេល ០៨ ម៉ោងសិក្សា

មេរៀនទី
៨១

បុណ្យភ្ជុំបិណ្ឌ

អំណាន

ពិធីបុណ្យភ្ជុំបិណ្ឌ ជាប្រពៃណីរបស់ប្រជាជនខ្មែរដែលមានរយៈពេល ១៥ថ្ងៃ ។

ចាប់ពីថ្ងៃ ១រោចដល់ថ្ងៃ ១៤រោច ខែភទ្របទ គេនាំគ្នាដាក់បិណ្ឌ ឬកាន់បិណ្ឌ ។ ក្នុងការកាន់បិណ្ឌ អ្នកស្រុកចែកគ្នាជាក្រុមដាក់វេន ធ្វើចង្ហាន់ទៅប្រគេនព្រះសង្ឆនៅឯវត្ត ។ នៅថ្ងៃទី ១៥រោច គេធ្វើពិធីបុណ្យភ្ជុំបិណ្ឌនៅវត្ត ។ ពេលនោះ មានមនុស្សច្រើនកុះករមកជួបជុំគ្នាច្រើនជាងថ្ងៃដាក់បិណ្ឌ ។ គេបានយកចង្ហាន់ នំចំណី ផ្លែឈើ តែ ស្ករ និងវត្ថុផ្សេងៗទៀតទៅប្រគេនព្រះសង្ឆ និងរាប់បាត្រ ដើម្បីបញ្ជូនកុសលដល់ញាតិដែលបានចែកឋានទៅ ។

ប្រជាជនខ្មែរ តែងធ្វើពិធីបុណ្យភ្ជុំបិណ្ឌយ៉ាងខ្ជាប់ខ្ជួនជារៀងរាល់ឆ្នាំ ។

ภาพประกอบ 12 เนื้อหาและภาพประกอบในแบบเรียนวิชาภาษาเขมรชั้นประถมศึกษาตอนต้น

ที่มา: **ក្រសួងអប់រំ យុវជន និងកីឡា** (2016B, p.178)

មេរៀនទី ៣ ធនធានរ៉ែនៅប្រទេសកម្ពុជា

ប្រទេសកម្ពុជាមានសម្បត្តិធម្មជាតិនៅក្នុងទឹក លើដី និងក្នុងដី ។ រ៉ែជាសម្បត្តិធម្មជាតិមួយប្រភេទដែលរួមចំណែកជំរុញសេដ្ឋកិច្ចជាតិ ឱ្យរីកចម្រើនលូតលាស់យ៉ាងឆាប់រហ័ស ។ រ៉ែទាំងនោះ មានដូចជា រ៉ែដែក រ៉ែមាស រ៉ែត្បូង រ៉ែប្រេងកាត ... ។

ภาพประกอบ 13 เนื้อหาและภาพประกอบในแบบเรียนวิชาภาษาเขมรชั้นประถมศึกษาตอนปลาย

ที่มา: **ក្រសួងអប់រំ យុវជន និងកីឡា** (2016F, p.33)

จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบการครอบงำ ชักจูง ปลูกฝัง ตอกย้ำ หรือผลิตซ้ำสิ่งที่รัฐต้องการให้ผู้อ่านหรือเยาวชนทุกคนตระหนักและยึดถือปฏิบัติในฐานะพลเมืองชาวเขมร ดังปรากฏให้เห็นในเนื้อหาที่สอนในแบบเรียน เช่น ตัวอย่าง

(1) **បើលោក លោកស្រី ជួយទិញត្បូងខ្មែរនៅទីនេះមានន័យថា លោក លោកស្រីជួយលើកតម្កើងផលិតផលខ្មែរនិងជួយកាត់បន្ថយភាពក្រីក្ររបស់ខ្មែរយើងទៀតផង ។**

(ភាសាខ្មែរ ថ្នាក់ទី ៥, ២០១៦, ទ.១២០-១២១)

"ถ้าคุณผู้ชาย คุณผู้หญิง ช่วยซื้อพลอยเขมรที่นี่ หมายความว่าคุณผู้ชาย คุณผู้หญิงช่วยเชิดชูสินค้าเขมรและช่วยลดความยากจนของเขมรเราอีกด้วย ฯ"

(ภาษาเขมร ชั้นที่ 5, 2016, น. 33)

ตัวอย่าง (1) ในแบบเรียนกล่าวถึงสถานที่ท่องเที่ยวในอำเภอคีรีวง จังหวัดตาแก้ว ซึ่งเป็นพื้นที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจ เนื่องจากมีน้ำตกและโดยเฉพาะอย่างยิ่งพลอยเขมร ซึ่งเป็นสินค้าที่ขึ้นชื่อของจังหวัดนี้ ผู้ขายกล่าวนำเสนอพลอยเขมรด้วย การใช้คำว่า *ถ้า* (**ប្រសិន**) เพื่อแสดงเงื่อนไขว่า หากชาวเขมรเองช่วยกันซื้อพลอยเขมรซึ่งเป็นสินค้าสำคัญของจังหวัดตาแก้วจังหวัดหนึ่งทางภาคใต้ของประเทศกัมพูชา ผลที่ตามมา คือ *ช่วยเชิดชูสินค้าเขมรและช่วยลดความยากจนของเขมรเรา* (**ជួយលើកតម្កើងផលិតផលខ្មែរនិងជួយកាត់បន្ថយភាពក្រីក្ររបស់ខ្មែរយើង**) ในแบบเรียนสื่อเจตนาชักจูงโดยการใช้ประโยคเงื่อนไข ถ้า...แล้วจะเกิดผลที่ตามมา ซึ่งเป็นการโน้มน้าวใจให้สนับสนุนสินค้าเขมรเพื่อสร้างความเจริญทางเศรษฐกิจและสังคมให้แก่ประเทศกัมพูชา เพื่อชักจูงให้ผู้อ่านหรือเยาวชนคล้อยตามความคิดดังกล่าวว่าการซื้อพลอยเขมรจะช่วยเชิดชูและลดความยากจน โดยในแบบเรียนเลือกใช้กริยา *เชิดชู* ผู้ขายสื่อถึงความภูมิใจในพลอยของเขมร และจากตัวอย่างสื่อเจตนาให้ข้อมูลว่าชาวเขมรมีความยากจน ซึ่งแฝงความหมายของการช่วยเหลือซึ่งกันและกันเป็นสิ่งที่ควรปฏิบัติต่อคนในสังคม

2) กระบวนการบริโภค

ผู้รับสารหรือผู้บริโภคตัวบทในแบบเรียนวิชาภาษาเขมรระดับประถมศึกษาของประเทศกัมพูชา คือ เยาวชนที่มีอายุตั้งแต่ 7-12 ปี เรียนในระบบการศึกษาภาคบังคับของประเทศกัมพูชา ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรกัมพูชา ปี ค.ศ. 1993 แก้ไข ปี ค.ศ. 2008 มาตรา 66 กล่าวว่า *"รัฐต้องจัดการศึกษาให้ครอบคลุม และเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันทั่วประเทศ และการศึกษานั้นต้องรับรองหลักการแห่งเสรีภาพของการศึกษา และความเท่าเทียมในการเข้าถึงการศึกษา เพื่อให้ประชาชนทุกคนได้รับโอกาสอย่างเท่าเทียมเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต"* (**ព្រឹទ្ធសភានៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា**, 2008, p.25) จึงทำให้เยาวชนในประเทศกัมพูชาทุกคนต้องเรียนแบบเรียนวิชาภาษาเขมรระดับชั้นประถมศึกษาเหมือนกันทุกคน เพื่อความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เป้าหมายของการผลิตตัวบทเพื่อให้ผู้บริโภคได้รับรู้ตัวบทเป็นไปตามกลไกของรัฐ คือ เพื่อต้องการผลิตพลเมืองเขมรให้มีทัศนคติ ความเชื่อ ค่านิยมเป็นไปในทิศทางเดียวกัน โดยผ่าน

กระบวนการจัดการศึกษาและใช้แบบเรียนภาษาเขมรระดับประถมศึกษาที่ผลิตขึ้น เพื่อปลูกฝังชุดความคิดที่รัฐได้กำหนดไว้

กลุ่มผู้บริโภคตัวบทในแบบเรียนภาษาเขมรระดับประถมศึกษา คือ นักเรียนระดับประถมศึกษาซึ่งเป็นวัยที่สำคัญต่อการปลูกฝังชุดความคิด รวมถึงการพัฒนาทางสติปัญญาเกิดจากการที่เด็กได้เรียนรู้สิ่งใหม่ๆ ในโรงเรียน โดยเฉพาะจากการอ่านหนังสือประเภทต่างๆ ทำให้เด็กมีจินตนาการสูงขึ้น เพราะได้รากฐานจากการอ่าน (กฤตวรรณ คำสม, 2557, น. 72) ดังนั้นแบบเรียนซึ่งเป็นสื่อหลักในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นทักษะการอ่านจึงส่งผลโดยตรงต่อการรับรู้และสร้างจินตนาการของเด็กวัยประถมศึกษา การที่รัฐบังคับให้เยาวชนเรียนแบบเรียนที่ออกแบบโดยรัฐจึงเป็นการควบคุมเยาวชนให้ปฏิบัติตามที่รัฐตามต้องการอีกทางหนึ่ง

3) กระบวนการกระจายตัวบท

แบบเรียนวิชาภาษาเขมรระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 ตีพิมพ์เผยแพร่ในปี ศ.ศ. 2016 แจกจ่ายและผลิตโดยกระทรวงศึกษาธิการ ยุวชน และกีฬา การกระจายตัวบทของแบบเรียนวิชาภาษาเขมรระดับประถมศึกษาของประเทศกัมพูชาอยู่ในรูปแบบของการจัดพิมพ์รูปเล่มเพื่อนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน ซึ่งผู้บริโภคตัวบท คือ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาทุกคนในประเทศ การจัดจำหน่ายแบบเรียนกระจายให้ร้านหนังสือทั่วไปสามารถนำมาจำหน่ายได้ ทำให้สามารถหาซื้อแบบเรียนได้สะดวก ทั้งนี้รัฐบาลมีนโยบายแจกแบบเรียนให้กับนักเรียนในโรงเรียนรัฐบาลทุกคน ส่วนโรงเรียนเอกชนทางโรงเรียนจะเก็บค่าแบบเรียนรวมกับค่าบำรุงการศึกษา ในขณะเดียวกันพบปัญหาเรื่องแบบเรียนไม่เพียงพอกับนักเรียน เนื่องจากงบประมาณในการจัดพิมพ์ จึงแก้ปัญหาโดยการใช้รูปแบบหนังสืออิเล็กทรอนิกส์และแอปพลิเคชันบนโทรศัพท์มือถือ (Chhounrn Chanveasna, การสื่อสารส่วนบุคคล, 2 มิถุนายน 2564) อย่างไรก็ตาม การกระจายตัวบทโดยการจัดพิมพ์รูปเล่มแบบเรียนยังคงเป็นสื่อหลักที่ใช้ในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของประเทศกัมพูชา เนื่องจากรัฐเป็นผู้มีบทบาทในการจัดพิมพ์และแจกจ่ายรูปเล่มแบบเรียนจึงเป็นสื่อที่สามารถเข้าถึงได้ง่ายที่สุด ซึ่งในปัจจุบันรัฐบาลได้พัฒนารูปแบบการกระจายตัวบทโดยการใช้เทคโนโลยีเพื่อช่วยให้เยาวชนหรือกลุ่มผู้อ่านได้เข้าถึงแบบเรียนง่ายขึ้น กล่าวคือ การกระจายตัวบทในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์เป็นอีกหนึ่งช่องทางที่สามารถเข้าถึงตัวบทได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว เพื่อแก้ปัญหาในการจัดพิมพ์แบบเรียนในรูปแบบสิ่งพิมพ์ต้องใช้ทุนจำนวนมาก ทำให้ในปี ค.ศ. 2017 รัฐบาลนำเทคโนโลยีมาใช้ในการกระจายตัวบทให้ถึงผู้บริโภคเพื่อประหยัดค่าใช้จ่าย โดยการจัดพิมพ์เป็นหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-book) เผยแพร่ใน

ห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์เขมร (**បណ្ណាល័យអេឡិចត្រូនិចខ្មែរ**) เพื่อขยายขอบเขตกระบวนการกระจายตัวบทให้เข้าถึงได้มากและง่ายขึ้นส่งผลให้จำนวนผู้บริโภคมากขึ้นเช่นกัน กล่าวคือ นอกจากนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาซึ่งเป็นผู้บริโภคหลัก ประชาชนทั่วไป ชาวต่างชาติ หรือผู้ที่สนใจภาษาเขมรสามารถเข้าถึงแบบเรียนวิชาภาษาเขมรตามรูปแบบการกระจายตัวบทแบบอิเล็กทรอนิกส์ได้สะดวกขึ้น

ภาพประกอบ 14 หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-book) แบบเรียนภาษาเขมรอ่าน-เขียน ชั้นที่ 2

ที่มา: www.elibraryofcambodia.org

ปี ค.ศ 2021 รัฐเริ่มใช้แอปพลิเคชันในโทรศัพท์มือถือเป็นอีกช่องทางหนึ่งที่ได้รับความนิยม เนื่องจากโทรศัพท์มือถือเป็นสิ่งที่อำนวยความสะดวกและใช้ในชีวิตประจำวัน ปัจจุบันแบบเรียนวิชาภาษาเขมรระดับชั้นประถมศึกษามีการกระจายตัวบทในรูปแบบ

แอปพลิเคชันใน Google Play ซึ่งเป็นบริการของแอปพลิเคชันสำหรับผู้ที่ใช้ระบบปฏิบัติการ Android โดยเปิดให้ผู้ใช้สามารถโหลดแอปพลิเคชันมาติดตั้งในโทรศัพท์มือถือหรือสมาร์ตโฟน (smart phone) หรือแท็บเล็ต (tablet) ที่ลงทะเบียนเชื่อมต่อกับบัญชีอีเมลที่เป็นของ Gmail เพื่อให้ผู้ใช้โทรศัพท์มือถือสามารถดาวน์โหลดและใช้งานได้อย่างสะดวก ทำให้กลุ่มผู้บริโภคที่ใช้โทรศัพท์มือถือ ซึ่งมีจำนวนมากสามารถเข้าถึงตัวบทมากยิ่งขึ้น ข้อมูลเนื้อหาในแบบเรียนวิชาภาษาเขมรระดับชั้นประถมศึกษาของประเทศกัมพูชากระจายสู่บุคคลทั่วไปทำให้ชุดความคิดที่นำเสนอผ่านเนื้อหาในแบบเรียนภาษาเขมรส่งต่อไปยังบุคคลต่างๆ ที่สามารถเข้าถึงแบบเรียนโดยทั่วเช่นเดียวกัน

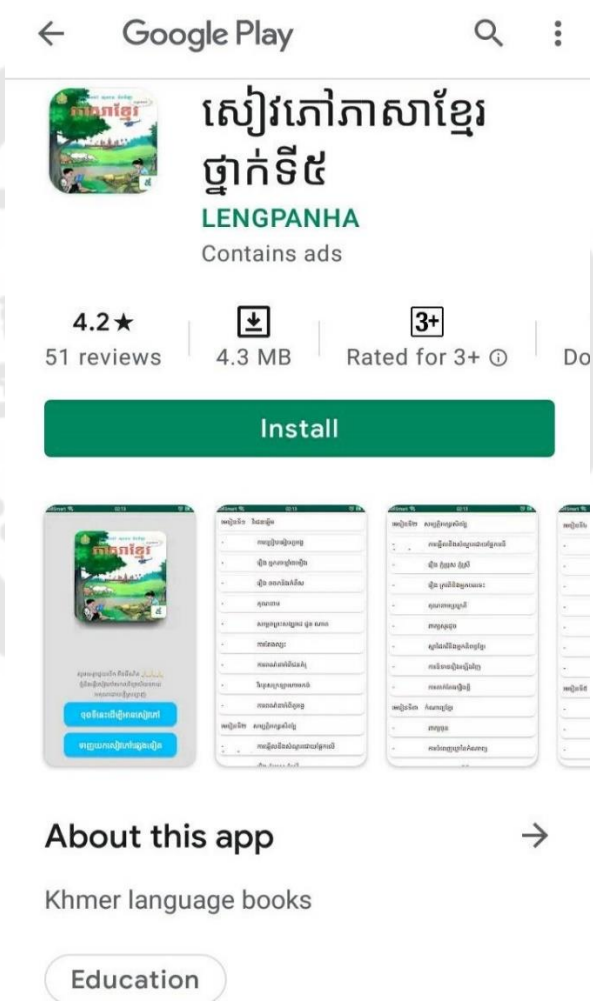

ภาพประกอบ 15 แอปพลิเคชันของแบบเรียนภาษาเขมรอ่าน-เขียน ชั้นที่ 2 ใน Google Play

ที่มา: www. play.google.com

นอกจากนี้ กระทรวงศึกษาธิการ ยุวชน และกีฬา กระจายตัวบทไปยังผู้บริโภค โดยการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบออนไลน์ผ่านเฟซบุ๊กไลฟ์ (Facebook Live) ของเพจ Krou Cambodai ซึ่งเป็นเพจอย่างเป็นทางการของกระทรวงศึกษาธิการ ยุวชน และกีฬา มีจำนวนผู้ติดตามมากกว่า 700,000 คน ทำให้ทั้งชาวเขมรและชาวต่างชาติที่สนใจสามารถรับชมการเรียนการสอน ซึ่งมีการถ่ายทอดสด (live) ตามตารางของแต่ละรายวิชา โดยรูปแบบการสอนออนไลน์จะมีการบันทึกเป็นวีดีโอเพื่อเผยแพร่และสามารถรับชมย้อนหลังในเพจ Krou Cambodai และในยูทูป (YouTube) รวมถึงมีการแจ้งช่องทางการติดต่อและการเข้าถึงตัวบทอีกมากมาย เช่น อินสตาแกรม (Instagram) ทวิตเตอร์ (Twitter) เว็บไซต์ต่างๆ เป็นต้น เพื่ออำนวยความสะดวกในการเข้าถึงตัวบท

ภาพประกอบ 16 เพจ Krou Cambodia ของกระทรวงศึกษาธิการ ยุวชน และกีฬา

ที่มา : https://web.facebook.com/krou.moeys.gov.kh

การกระจายตัวบทของแบบเรียนวิชาภาษาเขมรระดับประถมศึกษาของประเทศกัมพูชา โดยการใช้การเรียนการสอนแบบออนไลน์เป็นช่องทางที่สามารถเข้าถึงผู้บริโภคได้รวดเร็วและกว้างขวาง โดยสามารถรับชมย้อนหลังได้ การบรรยายเนื้อหามีระบบสองภาษา คือ ภาษาเขมร (Khmer language) ซึ่งเป็นภาษาราชการและภาษาประจำชาติของประเทศกัมพูชา และภาษามือ (sign language) เพื่อรองรับกลุ่มผู้บริโภคที่เป็นผู้บกพร่องทางการได้ยิน

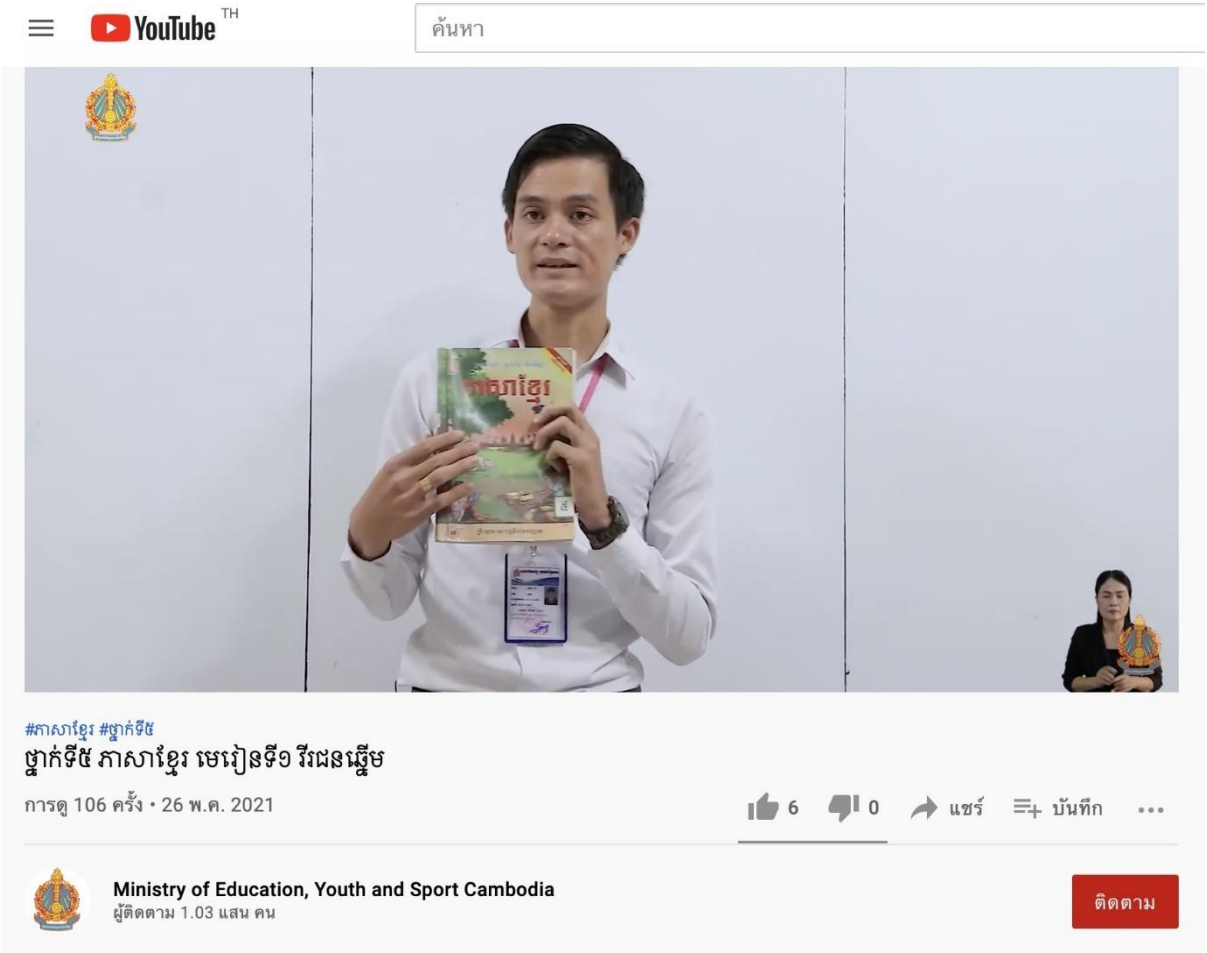

ภาพประกอบ 17 การจัดการเรียนการสอนออนไลน์ของกระทรวงศึกษาธิการ ยุวชน และกีฬา

ที่มา : https://www.youtube.com/watch?v=1uCusmvTnQA

รูปแบบการกระจายตัวบทของแบบเรียนวิชาภาษาเขมรระดับประถมศึกษาของประเทศกัมพูชา นอกเหนือจากการใช้รูปแบบสื่อสิ่งพิมพ์ กระทรวงศึกษาธิการ ยุวชน และกีฬา ใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยมาพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้หลากหลาย ทำให้ตัวบทเผยแพร่ออกไปอย่างกว้างขวาง ไม่ได้จำกัดอยู่เฉพาะกลุ่มเป้าหมายที่เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาที่กำลังเรียนอยู่ แต่มีการผลิตซ้ำชุดความคิดให้แก่ผู้ปกครองและประชาชนเขมรทั่วไปที่สามารถเข้าถึงตัวบทได้

2. ผลการวิเคราะห์ชุดความคิดที่แฝงในการประกอบสร้างแบบเรียนวิชาภาษาเขมรระดับประถมศึกษาของประเทศกัมพูชา

จากการวิเคราะห์ข้อมูลในแบบเรียนวิชาภาษาเขมรระดับประถมศึกษาพบการสร้างชุดความคิดผ่านตัวบท ซึ่งพิจารณาจากชุดศัพท์และเจตนา รวมถึงการตีความวิถีปฏิบัติทางวาทกรรมในการผลิต การบริโภค และการกระจายตัวบท พบชุดความคิดที่นำเสนอในแบบเรียนจำนวน 5 ชุดความคิด ได้แก่ 1) กัมพูชาประเทศแห่งเกษตรกรรม 2) ความยิ่งใหญ่ทางวัฒนธรรมของประเทศกัมพูชา 3) ความรักและภูมิใจในชาติของชาวเขมร 4) กัมพูชาผู้ถูกรุกราน และ 5) ความเหี้ยมโหดของเขมรแดง ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1) กัมพูชาประเทศแห่งเกษตรกรรม

การนำเสนอชุดความคิดว่ากัมพูชาเป็นประเทศเกษตรกรรม ซึ่งพบในเนื้อหาเกี่ยวกับครอบครัว โรงเรียนและชุมชน เพื่อต้องการชี้ให้เห็นถึงวิถีชีวิตของชาวเขมรที่พึ่งพาการทำการเกษตรเป็นอาชีพหลัก เนื่องจากกัมพูชาเป็นประเทศกำลังพัฒนา (developing countries) โดยรายได้หลักของประเทศอยู่กับภาคเกษตรกรรม ส่วนภาคอุตสาหกรรมกำลังมีการลงทุนจากบริษัทต่างชาติ แต่ยังอยู่ในจำนวนจำกัด ชาวเขมรส่วนใหญ่อยู่ในฐานะแรงงานไม่ใช่ผู้ประกอบการ สังคมเกษตรกรรมในประเทศกัมพูชาเป็นสิ่งที่รัฐบาลต้องการตอกย้ำและชี้ให้ชาวเขมรทุกคนภูมิใจเพราะทรัพยากรธรรมชาติและความอุดมสมบูรณ์ของพื้นที่เกษตรกรรม เช่น แม่น้ำ ภูเขา ป่าไม้ ทะเล หรือที่ราบลุ่ม ล้วนแต่ให้ผลผลิตทางการเกษตรได้เป็นอย่างดี สอดคล้องกับการศึกษาวิถีชีวิตของชาวเขมรผ่านภาษิตเขมรของอุบล เทศทอง (2560) ที่พบว่าวิถีชีวิตหลักของชาวเขมรเน้นการทำเกษตรกรรม ส่งผลให้รายได้หลักของประเทศต้องพึ่งพิงภาคเกษตรกรรม นอกจากนี้ประชากรส่วนใหญ่ในประเทศกัมพูชามีโอกาสเข้าถึงการศึกษาได้น้อย ทำให้เมื่อประกอบอาชีพในภาคอุตสาหกรรมเป็นได้เพียงแรงงานไร้ฝีมือ (unskilled labor) ชาวเขมรส่วนใหญ่จึงเลือกประกอบอาชีพเกษตรกรรม เนื่องจากเป็นอาชีพมีมาแต่อดีต ไม่ต้องอาศัยทักษะขั้นสูงและไม่มีความซับซ้อนในการผลิต การปลูกฝังและตอกย้ำให้เห็นว่าประเทศกัมพูชาเป็นประเทศเกษตรกรรม

ที่มีทรัพยากรอุดมสมบูรณ์ ทำให้ชาวเขมรเกิดความรู้สึกรักในแผ่นดินเกิดที่มีความอุดมสมบูรณ์ และสามารถสร้างรายได้ให้แก่ครอบครัวในชีวิตประจำวัน ทำให้ชาวเขมรรู้สึกว่าแม้ไม่ได้เป็นประเทศอุตสาหกรรม แต่สามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข (วนารัตน์ น้อยเล็ก, 2562) ดังปรากฏในตัวอย่างของแบบเรียน

(2) **សេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជាពឹងផ្អែកលើវិស័យកសិកម្ម ។ អាស្រ័យហេតុនេះហើយបានជារាជរដ្ឋាភិបាល យកចិត្តទុកដាក់យ៉ាងខ្លាំង លើការពង្រីកដំណាំឧស្សាហកម្មស្នើរគ្រប់ទីកន្លែង ។ ក្រសួងកសិកម្ម ក៏បានយកចិត្តទុកដាក់ផ្សព្វផ្សាយ និងពន្យល់ដល់កសិករឱ្យខំដាំដំណាំផ្សេងៗ ដែលបម្រើឱ្យឧស្សាហកម្ម ។**

(ភាសាខ្មែរ ថ្នាក់ទី ៤, ២០១៦, ទ.៥១)

"เศรษฐกิจของกัมพูชาขึ้นอยู่กับด้านเกษตรกรรม ฯ ด้วยเหตุนี้รัฐบาลให้ความสำคัญกับการขยายตัวของพืชอุตสาหกรรมเกือบทุกพื้นที่ ฯ กระทรวงเกษตรเอาใจใส่กับการเผยแพร่และอธิบายให้เกษตรกรพยายามปลูกพืชต่างๆ ที่รองรับอุตสาหกรรม"

(ภาษาเขมรอ่าน-เขียน ชั้นที่ 3, 2016, น. 51)

ตัวอย่าง (2) บทความในแบบเรียนนำเสนอข้อเท็จจริงสื่อเจตนาให้ข้อมูลว่า กัมพูชาเป็นประเทศเกษตรกรรม เศรษฐกิจของประเทศกัมพูชาขึ้นอยู่กับเกษตรกรรม และรัฐบาลกัมพูชาให้ความสำคัญกับภาคการเกษตรเป็นอย่างมาก เนื่องจากเป็นที่มาของรายได้หลักในประเทศ โดยการสนับสนุนให้ประชาชนปลูกพืชอุตสาหกรรม เพื่อให้ประชาชนมีงานทำและสร้างรายได้ให้แก่ครอบครัว ซึ่งชุดความคิดนี้ปรากฏในแบบเรียน เพื่อปลูกฝังความคิดด้านการเกษตรให้ชาวเขมรตระหนักถึงอัตลักษณ์ของชาติกับความเป็นเกษตรกร เพื่อพัฒนาประเทศให้เจริญรุ่งเรือง

(3) **ដំណាំសំខាន់បំផុត នៅប្រទេសកម្ពុជាគឺស្រូវ ។ គេដាំស្រូវ ស្នើរគ្រប់ទីកន្លែងទាំងអស់ ។ គេធ្វើស្រែពីរដងក្នុងមួយឆ្នាំ គឺស្រែវស្សា និងស្រែប្រាំង ។ ស្រែប្រាំង គេចាប់ធ្វើ នៅពេលទឹកស្រក ។ គេធ្វើស្រូវប្រាំងនៅតាមមាត់បឹង ទំនាបទន្លេ មាត់ព្រៃក ឬស្ទឹងដែលមានទឹកពុំដាច់ ។ ប្រជាជនមួយចំនួន ពិសេសប្រជាជននៅខេត្តបាត់ដំបង បន្ទាយមានជ័យចូលចិត្តដាំស្រូវផ្កាម្លិះ ផ្កាខ្ចី នាងអ៊ំ ផ្ការំដួល... ព្រោះស្រូវទាំងនេះមានឱជា រសឆ្ងាញ់ពិសា ។**

(ភាសាខ្មែរ ថ្នាក់ទី ៤, ២០១៦, ទ.៥៩)

"พืชสำคัญที่สุดในกัมพูชาคือข้าว ฯ เขาปลูกข้าวเกือบทุกพื้นที่ทั้งหมด ฯ เขาทำนาสองครั้งในหนึ่งปี คือนาปีและนาปรังฯ นาปรังเขาเริ่มทำในช่วงน้ำลง ฯ เขาทำนาปรังอยู่ตามปากแม่น้ำ ลุ่มแม่น้ำ ปากแพรก หรือคลองซึ่งมีน้ำไม่ขาด ฯ ประชาชนจำนวนหนึ่ง โดยเฉพาะประชาชนในเขตพระตะบอง บันทายมีชัย มักปลูกข้าวดอกมะลิ (ផ្កាម្លិះ) *ข้าวดอกขิง* (ផ្កាខ្ញី) *ข้าวนางอ็อม* (នាងអ៉ុំ) *ข้าวดอกลำดวน* (ផ្ការំដួល)*...เพราะข้าวเหล่านี้รสชาติโอชากินอร่อย ฯ"*

(ภาษาเขมร ชั้นที่ 4, 2016, น. 59)

ตัวอย่าง (3) กล่าวถึง *ข้าว* (ស្រូវ) ในฐานะที่เป็นพืชสำคัญที่สุดในประเทศ เนื่องจากทุกพื้นที่ในประเทศกัมพูชาชาวเขมรมีอาชีพทำนา และข้าวเป็นอาหารหลักของชาวเขมร โดยกล่าวถึงการปลูกข้าวนาปีและข้าวนาปรัง ตามแต่ละลักษณะภูมิประเทศ สื่อเจตนาให้ข้อมูลผู้อ่านหรือเยาวชนเพื่อให้เห็นความสำคัญของข้าวและการปลูกข้าว นอกจากนี้ ในแบบเรียนนำเสนอข้อมูลพันธุ์ข้าวของประเทศกัมพูชา เช่น *ข้าวดอกมะลิ* (ផ្កាម្លិះ) *ข้าวดอกขิง* (ផ្កាខ្ញី) *ข้าวนางอ็อม* (នាងអ៉ុំ) *ข้าวดอกลำดวน* (ផ្ការំដួល) ในจังหวัดพระตะบอง ซึ่งเป็นจังหวัดส่งออกข้าวที่สำคัญของประเทศ สื่อเจตนาให้ข้อมูลผู้อ่านหรือเยาวชนให้รับรู้ถึงความเป็นประเทศเกษตรกรรม และให้ข้อมูลว่าพันธุ์ข้าวดังกล่าวมีรสชาติอร่อย ทำให้เกษตรกรชาวเขมรมีความภูมิใจในการเลือกปลูกพันธุ์ข้าวของประเทศ

(4) ដំឡូងមី គឺជាដំណាំដែលប្រជាពលរដ្ឋខ្មែរនិយមដាំនៅតាមភូមិដ្ឋានជាអាហារបន្ទាប់បន្សំតាមចម្ការ និងសម្រាប់ឧស្សាហកម្ម ។ បច្ចុប្បន្ននេះដំឡូងមីកំពុងមានតម្រូវការខ្ពស់ ។ គេយកមើមដំឡូងមីទៅបញ្ចូលក្នុងរោងចក្រ ដើម្បីកែច្នៃផលិតជាម្សៅមី និងចំណីសត្ត ។ លើសពីនេះ ម្សៅដំឡូងមីមានសារៈសំខាន់បំផុតក្នុងការធ្វើជានំចំណី សម្រាប់បរិភោគដូចជា នំប៉ុង នំប៉ាវ មី ។ល។ មុខរបរដាំដំឡូងមី ជាជម្រើសមួយរបស់កសិករយើង ដើម្បីបង្កើនប្រាក់ចំណូលរបស់ពួកគាត់ ។ ទីផ្សារដំឡូងមីកំពុងផ្តល់ឱកាសដ៏មានសារៈសំខាន់ដល់ប្រជាជនគ្រប់តំបន់ ។ គេនាំគ្នាដាំដំឡូងមី នៅពេលដែលមានចលនានាំចេញទៅទីផ្សារនៅក្រៅប្រទេស ។ ការកាត់ដើមដំឡូងមីដាំត្រង់ នាំឱ្យបានមើមច្រើនជាងការកាត់ចំហៀង ។ ដើម្បីទុកដំឡូងមីឱ្យបានយូរ គេត្រូវការឡចំហុយសម្ងួតមើមវា ។ ដំឡូងមីជាដំណាំយ៉ាងសំខាន់ដែលបានលើកកម្ពស់ជីវភាពប្រជាជន និងសេដ្ឋកិច្ចជាតិ ឱ្យកាន់តែប្រសើរថែមមួយកម្រិតទៀត ។

(ภาสาขฺเมรอาน-สรเสร ថ្នាក់ទី ៣, ២០១៦, ទ. XXVIII)

"มันสำปะหลังเป็นพืชที่ประชาพลรัฐเขมรนิยมปลูกตามหมู่บ้านเพื่อเป็นอาหารเพิ่มเติมและตามท้องไร่เพื่ออุตสาหกรรม ฯ ปัจจุบันนี้มันสำปะหลังเป็นที่ต้องการสูง ฯ เขานำหัวมัน

สำปะหลังส่งเข้าโรงงานเพื่อแปรรูปเป็นแป้งมันและอาหารสัตว์ ฯ นอกจากนี้แป้งมันสำปะหลังยังมีความสำคัญที่สุดในการทำอาหารสำหรับบริโภค เช่น ขนมปัง ซาลาเปา บะหมี่ ฯลฯ อาชีพปลูกมันสำปะหลังเป็นทางเลือกของเกษตรกรของเรา เพื่อเพิ่มรายได้ของพวกเขา ฯ ตลาดมันสำปะหลังกำลังเป็นโอกาสสำคัญของประชาชนในทุกพื้นที่ ฯ เขาพากันปลูกมันสำปะหลังในช่วงที่มีการส่งออกไปยังตลาดต่างประเทศ ฯ การตัดต้นมันสำปะหลังแบบตรงจะทำให้มีหัวมากกว่าการตัดเฉียง ฯ เพื่อให้เก็บมันสำปะหลังได้นานต้องนึ่งหัวมันให้แห้ง ฯ มันสำปะหลังเป็นพืชสำคัญที่ช่วยยกระดับชีวิตของประชาชนและเศรษฐกิจของประเทศไปอีกระดับหนึ่ง”

(ภาษาเขมรอ่าน-เขียน ชั้นที่ 3, 2016, น. XXVIII)

ตัวอย่าง (4) เจตนาให้ข้อมูลแสดงให้เห็นถึงอาชีพปลูกมันสำปะหลัง ซึ่งเกษตรกรชาวเขมรนิยมปลูกเพื่อสร้างรายได้เสริมนอกเหนือจากการทำนา การปลูกมันสำปะหลังเป็นไปตามนโยบายของรัฐที่ต้องการส่งเสริมให้เกษตรกรชาวเขมรปลูกพืชเกษตรกรรม โดยกล่าวว่า *มันสำปะหลังเป็นพืชสำคัญที่ช่วยยกระดับชีวิตของประชาชนและเศรษฐกิจของประเทศไปอีกระดับหนึ่ง* (**ដំឡូងមីជាដំណាំយ៉ាងសំខាន់ដែលបានលើកកម្ពស់ជីវភាពប្រជាជន និងសេដ្ឋកិច្ចជាតិឱ្យកាន់តែប្រសើរថែមមួយកម្រិតទៀត**) นอกจากสื่อเจตนาให้ข้อมูลเกี่ยวกับความสำคัญและประโยชน์ของมันสำปะหลังแล้ว ในแบบเรียนยังสื่อเจตนาชักจูงให้ผู้อ่านหรือเยาวชนเห็นความสำคัญของมันสำปะหลังว่า “ช่วย” ยกระดับชีวิตของชาวเขมรให้ดีขึ้นได้ ชาวเขมรควรปลูกมันสำปะหลังเพื่อการพัฒนาของเศรษฐกิจในประเทศ และเป็นการเน้นย้ำว่าประเทศกัมพูชาเป็นประเทศเกษตรกรรม รวมถึงเป็นการปลูกฝังให้ผู้อ่านหรือเยาวชนตระหนักถึงการเป็นเกษตรกร ซึ่งเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาระบบเศรษฐกิจของประเทศ

(5) **ពូសុខ មីងយន ក្រៅពីធ្វើស្រែគាត់បានចិញ្ចឹមត្រីក្នុងស្រះមួយក្បែរភូមិ ដែលមានត្រីរាប់ពាន់ក្បាល ។ រាល់ព្រឹក និងល្ងាចពួកគាត់ទាំងពីរតែងតែឱ្យចំណីត្រី ព្រោះទឹកនៅវេលានេះត្រជាក់ ។ ពូសុខបានរៀនពីរបៀបផលិតចំណីត្រី ដោយយកស្លឹកដំឡូងជ្វា ចក ត្រកួន បាយទា ពោត សណ្តែកសៀង និងសមាសធាតុផ្សំផ្សេងទៀត ដូចជាកន្ទក់ ចុងអង្ករ កាកសំណល់ផ្ទះបាយ ម្សៅត្រី ឬត្រីជី ។ល។ លាយចូលគ្នា បន្ទាប់មកស្ងោរឱ្យឆ្អិនទុកឱ្យត្រជាក់មុននឹងដាក់ឱ្យត្រីស៊ី ។ ...ការទិញចំណីត្រីពីផ្សារនាំឱ្យអស់ប្រាក់ច្រើនមិនសូវចំណេញទេ ។ មុខរបរចិញ្ចឹមត្រីបានជួយដល់ជីវភាពគ្រួសារពូសុខបានធូរធារ មិនបាច់ខ្វីបុលប្រាក់គេ ដែលជាគំរូល្អដល់អ្នកជិតខាងក្នុងភូមិ ។**

(ภาสาเขมรอ่าน-สรเสร ชั้นที่ ๓, ๒๐๑๖, ទ.๙๘-๙๙)

"น้าสุข น้ายน นอกจากทำนาแล้ว ท่านยังได้เลี้ยงปลาในสระน้ำใกล้หมู่บ้านที่มีปลานับพันตัว ฯ ทุกเช้าและเย็นพวกท่านทั้งสองมักจะให้อาหารปลา เพราะน้ำในเวลานี้เย็น ฯ ลุงสุขได้เรียนรู้วิธีการผลิตอาหารปลา โดยเอาใบมันเทศ จอก ผักบุ้ง แหน ข้าวโพด ถั่วเหลือง และส่วนผสมอื่น ๆ เช่น รำ ปลายข้าว เศษอาหาร ปลาป่น หรือเศษปลา ฯลฯ ผสมกัน จากนั้นนำไปต้มให้สุกทิ้งไว้ให้เย็นก่อนจะนำไปให้ปลากิน ฯ...การซื้ออาหารปลาจากตลาดทำให้เปลืองเงินมากและไม่ค่อยได้กำไร ฯ อาชีพเลี้ยงปลาได้ช่วยให้การดำรงชีพครอบครัวของลุงสุขได้ร่ำรวยโดยไม่ต้องกู้ยืมเงินใคร ซึ่งถือเป็นตัวอย่างที่ดีให้กับเพื่อนบ้านในหมู่บ้าน ฯ"

(ภาษาเขมรอ่าน-เขียน ชั้นที่ 3, 2016, น. 98-99)

ตัวอย่าง (5) กล่าวถึง *น้าสุข* (**ពូសុខ**) กับ *น้ายน* (**មីងយន**) ที่ประกอบอาชีพเลี้ยงปลา ซึ่งเป็นอาชีพเสริมที่สามารถสร้างรายได้ให้แก่ชาวเขมรอีกอาชีพหนึ่งนอกจากการทำนา มีการกล่าวถึงกรรมวิธีในการผลิตอาหารปลาจากส่วนผสมของธรรมชาติที่เกษตรกรสามารถทำเองได้ โดยไม่ต้องสิ้นเปลืองงบประมาณจากการซื้ออาหารสำเร็จรูปจากตลาด แสดงให้เห็นถึงวิถีชีวิตเกษตรที่พอเพียง ไม่ต้องพึ่งพานายทุน อาชีพเลี้ยงปลาเป็นอาชีพเสริมของเกษตรกรเขมรสามารถทำให้ชีวิตครอบครัวร่ำรวยได้และไม่ต้องเดือดร้อนจากการกู้ยืมหนี้สิน ซึ่งผู้อ่านหรือเยาวชนทุกคนควรนำไปประพฤติปฏิบัติให้เป็นแบบอย่าง การสื่อเจตนาชักจูงเพื่อให้ผู้อ่านหรือเยาวชนปฏิบัติตามวิถีชีวิตแบบพึ่งพาตนเอง โดยพิจารณาจากการสรุปที่ว่า *"อาชีพเลี้ยงปลาได้ช่วยให้การดำรงชีพครอบครัวของลุงสุขได้ร่ำรวยโดยไม่ต้องกู้ยืมเงินใคร ซึ่งถือเป็นตัวอย่างที่ดีให้กับเพื่อนบ้านในหมู่บ้าน ฯ"*

จากตัวอย่าง (2)-(5) แสดงให้เห็นการนำเสนอชุดความคิดว่ากัมพูชาเป็นประเทศเกษตรกรรมปรากฏในแบบเรียนผ่านการให้ข้อมูลในบทความ ซึ่งเป็นชุดความคิดที่สำคัญในการปลูกฝังพลเมืองเขมรให้รู้จักอัตลักษณ์ในการดำรงชีวิตของตนเองที่ต้องพึ่งพาภาคการเกษตรกรรมเป็นสำคัญ ซึ่งรัฐมีส่วนสำคัญในการผลักดันให้ประชาชนเกิดความตระหนักรู้ถึงการเป็นเกษตรกร โดยการส่งเสริมให้ประชาชนยึดแนวทางการดำรงชีพแบบพอเพียงด้วยการใช้ตัวบทที่สื่อเจตนาชักจูง พร้อมทั้งนำเสนอตัวอย่างว่าการประกอบอาชีพเกษตรกรสามารถทำให้มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ร่ำรวยและดีขึ้น รวมทั้งสามารถทำให้เศรษฐกิจของประเทศพัฒนาต่อไปได้ เนื่องจากประเทศกัมพูชาเป็นประเทศเกษตรกรรม ในแบบเรียนส่วนใหญ่เลือกสื่อเจตนาให้ข้อมูลและเจตนาชักจูง เป็นการตอกย้ำและผลิตซ้ำความเป็นเกษตรกรให้แก่ผู้อ่านหรือเยาวชน เพื่อให้

ยึดถือปฏิบัติเป็นอาชีพต่อไป ซึ่งการครอบงำด้วยชุดความคิดนี้ส่งผลให้ผู้อ่านหรือเยาวชนรู้สึกถึงความภาคภูมิใจในอาชีพเกษตรกรและความเป็นสังคมเกษตรกรรม การผลิตซ้ำชุดความคิดที่ปรากฏในแบบเรียนวิชาภาษาเขมรระดับประถมศึกษาของประเทศกัมพูชาเป็นการให้ข้อมูลหรือการกล่าวถึงบุคคลที่ประสบความสำเร็จและร่ำรวยจากอาชีพเกษตรกร ซึ่งเป็นเครื่องมือเพื่อสร้างสำนึกให้ผู้อ่านหรือเยาวชนติดอยู่กับสังคมเกษตรกรรม (สมเกียรติ วัฒนาพงษากุล, 2562)

2) ความยิ่งใหญ่ทางวัฒนธรรมของประเทศกัมพูชา

การนำเสนอชุดความคิดในแบบเรียนที่ว่ากัมพูชาเป็นประเทศที่มีความยิ่งใหญ่ทางวัฒนธรรมพบในเนื้อหาเกี่ยวกับสังคมและวัฒนธรรมเขมร เพื่อต้องการสื่อให้เห็นว่าศิลปะ ขนบธรรมเนียม ประเพณี และวัฒนธรรมของชาวเขมรมีการสั่งสมมาอย่างยาวนาน ซึ่งประวัติศาสตร์ความรุ่งเรืองของอาณาจักรเขมรในอดีต มีการสร้างสรรค์วัฒนธรรมที่มีเอกลักษณ์แบบเขมรปรากฏมาจนถึงปัจจุบัน การนำเสนอความยิ่งใหญ่ทางวัฒนธรรมของประเทศ เพื่อเป็นการปลุกกระแสความรักชาติ ความเป็นเอกภาพของชาติที่ยึดโยงวิถีชีวิตและความเป็นมาทางประวัติศาสตร์เข้ากับวัฒนธรรม รวมทั้งสร้างความภาคภูมิใจให้แก่ผู้อ่านหรือเยาวชนทุกคนรับรู้ถึงความยิ่งใหญ่ทางวัฒนธรรมในอดีต และการปลูกฝังให้ผู้อ่านหรือเยาวชนดูแลรักษาขนบธรรมประเพณีอันดีงามให้คงอยู่สืบไป ความเจริญทางวัฒนธรรมเป็นเครื่องบ่งชี้ถึงภูมิปัญญาของคนในชาติ ประเทศกัมพูชาจึงมีการนำเสนอชุดความคิดว่ากัมพูชาเป็นประเทศที่มีความยิ่งใหญ่ทางวัฒนธรรมลงในแบบเรียนวิชาภาษาเขมรระดับประถมศึกษาของประเทศกัมพูชา ดังตัวอย่าง

(6) **ខ្មែរជាជាតិសាសន៍មួយដែលមានវប្បធម៌ អរិយធម៌រុងរឿងតាំងពីសម័យបុរាណ ។ បុព្វបុរសយើងបានបន្សល់ទុកមរតកអក្សរសិល្ប៍យ៉ាងច្រើនសន្ធឹកសន្ធាប់ ។**

(ភាសាខ្មែរ ថ្នាក់ទី ៥, ២០១៦, ទ.១៧)

"เขมรเป็นเชื้อชาติที่มีวัฒนธรรม อารยธรรมที่รุ่งเรืองมาตั้งแต่สมัยโบราณ ฯ บรรพบุรุษเราได้เหลือมรดกทางวรรณกรรมไว้อย่างมากมาย ฯ"

(ภาษาเขมร ชั้นที่ 5, 2016, น.17)

ตัวอย่าง (6) แบบเรียนนำเสนอชุดความคิดว่าเขมรเป็นประเทศที่มีความยิ่งใหญ่ทางวัฒนธรรม โดยสื่อเจตนาให้ข้อมูล ตั้งแต่การเรียกชาติพันธุ์ตนเอง ว่า *เขมร* (**ខ្មែរ**) ที่มีความหมายว่าเป็นผู้มีความสุข เพื่อสื่อรวมถึงชาติพันธุ์เขมรทุกคนที่อาศัยอยู่ในประเทศกัมพูชา

รวมทั้งรวมทุกกลุ่มชาติพันธุ์ให้เกิดสำนึกในความเป็นเขมรที่มีวัฒนธรรมและอารยธรรมที่ยิ่งใหญ่มาตั้งแต่อดีต โดยพบจากการใช้ส่วนขยายความเชิงบวกเพื่อแสดงความยิ่งใหญ่ เช่น *รุ่งเรือง* (**រុងរឿង**) เป็นการปลูกฝังให้ผู้อ่านหรือเยาวชนชาวเขมรตระหนักถึงมรดกทางวัฒนธรรมอันล้ำค่าที่ตกทอดมาจนถึงปัจจุบัน

(7) **កម្ពុជារដ្ឋ សម្បូរប្រាកដ កន្លែងទេសចរណ៍**
បុរាណប្រាសាទ អង្គរបវរ ព្រះខ័នសែនល្អ
ទាំងបន្ទាយក្តី ។
បាបួននាគព័ន្ធ បាគងបាយ័ន ល្អបន្ទាយស្រី
បក្សីចាំក្រុង មេបុណ្យប្រពៃ ព្រះបណ្ណាលំយ
បារាយណ៍ស្រះស្រង់ ។
(ភាសាខ្មែរអាន-សរសេរ ថ្នាក់ទី ៣, ២០១៦, ទ.១៨០)

กัมพูชารัฐ สมบูรณ์ปรากฏ สถานที่ทัศนาจร
บุราณปราสาท อังกอร์บวร พระขรรค์แสนลออ
ทั้งบันทายกุฎี ฯ
ปาปวนนาคพันธ์ บากองบายน ลออบันทายศรี
ปักษีจำกรง แม่บุญประไพร พระบรรณาลัย
บารายสระสรง ฯ
(ภาษาเขมรอ่าน-เขียน ชั้นที่ 3, 2016, น. 180)

ตัวอย่าง (7) จากการวิเคราะห์ข้อมูลแบบเรียนให้ความสำคัญกับลักษณะเด่นทางวัฒนธรรมเขมรที่ยิ่งใหญ่ คือ การสร้างปราสาทหินจำนวนมาก จนเกิดเป็นรูปแบบสถาปัตยกรรมเขมรซึ่งเป็นที่รู้จักไปทั่วโลก การกล่าวถึงชื่อปราสาทเขมรจำนวนมาก เพื่อต้องการนำเสนอให้ผู้อ่านหรือเยาวชนเห็นว่าชาวเขมรเป็นเจ้าของวัฒนธรรมการสร้างปราสาทหินสื่อเจตนาให้ข้อมูล ซึ่งเป็นวัฒนธรรมที่ต้องใช้ภูมิปัญญาที่น่าอัศจรรย์ในการก่อสร้าง เช่น ปราสาทนครวัดที่ได้รับการยกย่องให้เป็นสิ่งมหัศจรรย์ของโลก เนื่องจากในอดีตยังไม่มีเครื่องจักรหรือเทคโนโลยีในการอำนวยความสะดวก ทุกกระบวนการสร้างเกิดจากแรงงานและสติปัญญาในการตัดหินขนาดมหึมามาวางซ้อนกันให้เกิดเป็นปราสาทที่งดงามและยิ่งใหญ่ จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบการใช้ส่วนขยายความเชิงบวกเพื่อแสดงความยิ่งใหญ่ โดยการกล่าวถึงดินแดนประเทศกัมพูชาที่อุดมสมบูรณ์ไปด้วยปราสาทหินจำนวนมากเป็นสิ่งที่แสดงถึงเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม

ของชาวเขมรและการใช้ส่วนขยายความเชิงบวกสื่อถึงความงดงามและล้ำค่าของวัฒนธรรมการสร้างปราสาท

(8) **តូរ្យតន្ត្រីខ្មែរជាសិល្ប:បុរាណ ដែលកើតមានឡើងអស់កាលដ៏យូរលង់មកហើយ ។ បុព្វបុរសខ្មែរ បានបង្កើតឧបករណ៍ភ្លេង និងនិពន្ធបទភ្លេងជាច្រើន ។ គ្រឿងភ្លេងបុរាណខ្មែររួមមាន ទ្រ ស្គរ តាខេ ឃឹម រនាត គង ស្រឡៃ ចាប៊ី សាដ៌ៀវ ឈិង ឆាប ក្រាប ។ល។ ឧបករណ៍ទាំងនេះងាយស្រួលធ្វើ ពុំលំបាកដូចគ្រឿងភ្លេងបរទេសទំនើបឡើយ ហើយក៏មិនចំណាយថវិកាច្រើនសម្រាប់ផលិតដែរ ។**

(ภาสาขฺเมรอาน-สรเสร ถฺนาก่ที ๓, ๒๐๑๖, ท.๑๙๖)

*"ดุริยดนตรีเขมรเป็นศิลปะโบราณซึ่งเกิดขึ้นเมื่อนานมาแล้ว ฯ บรรพบุรุษเขมรได้ทำเครื่องดนตรีและแต่งเพลงเป็นจำนวนมาก ฯ เครื่องดนตรีโบราณเขมร ได้แก่ ซอ กลอง จะเข้ ขิม ระนาด ฆ้อง ปี่ กระจับปี่ สายเดี่ยว (**สาเดี่ยว**)*[1] *ฉิ่ง ฉาบ กรับ ฯลฯ เครื่องดนตรีเหล่านี้ทำง่าย ไม่ยากเหมือนเครื่องดนตรีต่างประเทศเลย และไม่ต้องใช้เงินเป็นจำนวนมากสำหรับการผลิตด้วย"*

(ภาษาเขมรอ่าน-เขียน ชั้นที่ 3, 2016, น. 196)

ตัวอย่าง (8) แบบเรียนปลูกฝังความคิดด้านดนตรีโดยผ่านการกล่าวถึงเครื่องดนตรีเขมรโบราณสื่อให้เห็นว่าประเทศกัมพูชามีเครื่องดนตรีเป็นจำนวนมากสื่อเจตนาให้ข้อมูล โดยเป็นเครื่องดนตรีเขมรโบราณ เช่น *ซอ* (ទ្រ) *กลอง* (ស្គរ) *จะเข้* (តាខេ) *ขิม* (ឃឹម) *ระนาด* (រនាត) *ฆ้อง* (គង) *ฉิ่ง* (ឈិង) *ฉาบ* (ឆាប) *กรับ* (ក្រាប) และเจตนาชักจูงให้ผู้อ่านหรือเยาวชนร่วมกันอนุรักษ์ด้วยการผลิตเครื่องดนตรีเหล่านี้ เนื่องจากเป็นเครื่องดนตรีที่ผลิตไม่ยากและไม่ต้องใช้ค่าใช้จ่ายในการผลิตมาก การกล่าวระบุเพื่อแสดงความเป็นเจ้าของในแบบเรียนเป็นการปลูกฝังชุดความคิดเรื่องเครื่องดนตรีว่าบรรพบุรุษของชาวเขมรเป็นผู้สร้างขึ้น ดังที่กล่าวว่า *บรรพบุรุษเขมรได้ทำเครื่องดนตรี* โดยในความเป็นจริง เครื่องดนตรีเหล่านี้เป็นเครื่องดนตรีที่มีร่วมกันในประเทศเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เช่น ประเทศไทย ประเทศลาว เป็น (นัฏฐิกา สุนทรธนผล, 2557)

---

[1] *สายเดี่ยว* (**សាដ៌ៀវ**) เครื่องดนตรีชนิดหนึ่งมีลักษณะคล้ายพิณ มีสายเดียว มีเต้าติดที่ใต้คัน (บรรจบ พันธุเมธา, 2528, น. 789)

(9) ខ្មែរយើងមានតន្ត្រីនិងរបាំច្រើនប្រភេទណាស់ ។ តន្ត្រីខ្មែរមានភ្លេងខ្មែរ ភ្លេងអារក្ស ភ្លេងមហោរី ភ្លេងឆៃយ៉ាំជាដើម រីឯរបាំប្រពៃណីខ្មែរដែលគេនិយមលេងមាន របាំត្រុដិ របាំគោះអង្រែ របាំយីកេ របាំឆៃយ៉ាំ របាំក្ងោក ។ល។ តន្ត្រីនិងសិល្ប:ទាំងនេះ បំពេអារម្មណ៍មនុស្សឱ្យរីករាយ បន្ទាប់ពីធ្វើការនឿយហត់ ឬញ៉ាំងឱ្យបរិយាកាសក្នុងពិធីបុណ្យផ្សេងៗឱ្យមានភាពអធិកអធម ។

(ភាសាខ្មែរ ថ្នាក់ទី ៦, ២០១៦, ទ.៨៩)

*"เขมรเรามีดนตรีและระบำหลายประเภทมาก ฯ ดนตรีเขมรมีเพลงเขมร เพลงอารักษ์ (**ភ្លេងអារក្ស**)*[1] *เพลงมโหรี เพลงไชยำ (**ភ្លេងឆៃយ៉ាំ**)*[2] *เป็นต้น ส่วนระบำพื้นบ้านเขมรซึ่งเขานิยมเล่นมีระบำตรุษ ระบำเคาะอองแร (**របាំគោះអង្រែ**)*[3] *ระบำยี่เก ระบำนกยูง ฯลฯ ดนตรีและศิลปะเหล่านี้ทำให้คนมีอารมณ์เบิกบาน หลังจากเหน็ดเหนื่อยจากงาน หรือทำให้บรรยากาศในพิธีบุญต่างๆ มีความอึกทึกยิ่งใหญ่"*

(ภาษาเขมร ชั้นที่ 6, 2016, น. 89)

ตัวอย่าง (9) แบบเรียนนำเสนอในบทความเจตนาให้ข้อมูลแก่ผู้อ่านหรือเยาวชนถึงวัฒนธรรมด้านดนตรีและระบำที่เป็นเอกลักษณ์ของชาติมากมาย ซึ่งเป็นภูมิปัญญาด้านศิลปะการแสดงในการประดิษฐ์คิดค้นทำนองเพลงและท่ารำขึ้นเป็นรูปแบบเฉพาะของเขมร โดยกล่าวว่าศิลปะเหล่านี้เป็นของชาวเขมร ในความเป็นจริง ศิลปะการแสดงพื้นบ้าน เช่น *ระบำตรุษ* (**របាំត្រុដិ**) เป็นของกลุ่มชาติพันธุ์สำเหร่ ซึ่งเป็นชาติพันธุ์ส่วนน้อยที่อาศัยอยู่แถบจังหวัดเสียมเรียบในปัจจุบัน (**ក្រុមជំនុំទំនៀមទម្លាប់ខ្មែរ**, 1964) การระบุรวมความเป็นเขมรผ่านวัฒนธรรมในแบบเรียนเป็นกระบวนการกลืนกลายทางวัฒนธรรมให้กับกลุ่มชาติพันธุ์ส่วนน้อยในสังคมให้ยอมรับและเข้าร่วมเป็นส่วนหนึ่งกับกลุ่มชาติพันธุ์หลัก คือ ชาวเขมร ซึ่งเป็นประชากรส่วนใหญ่ของประเทศกัมพูชา การแสดงความยิ่งใหญ่ทางวัฒนธรรมของชาติจึงเป็นการหลอมรวมความเป็นหนึ่งเดียวให้แก่ชาวเขมรได้เป็นอย่างดี

---

[1] *เพลงอารักษ์* (**ភ្លេងអារក្ស**) ชื่อเพลงชนิดหนึ่งที่ใช้เล่นเพื่อบวงสรวงเทวดาอารักษ์และผีบรรพบุรุษ (**គណៈកម្មការស្រាវជ្រាវសិល្ប:វប្បធម៌**, 2003, p. 277)

[2] *เพลงไชยำ* (**ភ្លេងឆៃយ៉ាំ**) ชื่อเพลงชนิดหนึ่งที่ใช้เล่นในช่วงพิธีบุญกฐิน (**ពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ**, 1967, p.256)

[3] *ระบำเคาะอองแร* (**របាំគោះអង្រែ**) *มีลักษณะคล้ายการละเล่นลาวกระทบไม้*

(10) ខ្មែរយើងមានទំនៀមទម្លាប់ដ៏ល្អផ្ទូរផង់ តាំងពីយូរលង់ណាស់មកហើយ ។ ប្រពៃណីទាំងនោះមានដូចជា ព្រះរាជពិធីផ្សេងៗ ពិធីរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍ ពិធីបូជាសព និងពិធីបុណ្យជាច្រើនទៀត ។ ពិធីទាំងនេះត្រូវបានប្រជាជនយើងគោរពយ៉ាងខ្ជាប់ខ្ជួន តាំងពីបុរាណកាលរហូតមកដល់បច្ចុប្បន្ន ។ ដូច្នេះយើងជាកូនខ្មែរត្រូវបន្តគោរពនិងចូលរួមថែរក្សាទំនៀមទម្លាប់ប្រពៃណីទាំងនោះឱ្យបានគង់វង្ស ។

(ភាសាខ្មែរ ថ្នាក់ទី ៦, ២០១៦, ទ.៧៧)

"ชาวเขมรมีขนบธรรมเนียมที่ดีงามตั้งแต่เนิ่นนานมาแล้ว ฯ ประเพณีเหล่านั้น เช่น พระราชพิธีต่างๆ พิธีมงคลสมรส พิธีบูชาศพ และพิธีบุญต่างๆ อีกมากมาย ฯ พิธีเหล่านี้เป็นที่เคารพนับถือของประชาชนมาอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่โบราณกาลจนถึงปัจจุบัน ฯ ดังนั้น เราเป็นลูกเขมรต้องเคารพและเข้าร่วมในการรักษาประเพณีเหล่านั้นให้คงอยู่"

(ภาษาเขมร ชั้นที่ 6, 2016, น. 77)

ตัวอย่าง (10) บทความในแบบเรียนมักนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงามของชาวเขมรที่สืบทอดกันมาอย่างยาวนานสื่อเจตนาให้ข้อมูลเพื่อให้เห็นการสืบทอดและยึดถือปฏิบัติมาจนถึงปัจจุบัน แสดงให้เห็นถึงขนบธรรมเนียมประเพณีที่หลากหลายของชาวเขมร รวมถึงมีการสื่อเจตนาสั่งด้วยคำว่า *ต้อง* และชักจูงด้วยกริยาสื่อถึงการปฏิบัติตน *เข้าร่วม* ในการสรุปว่า *ดังนั้น เราเป็นลูกเขมรต้องเคารพและเข้าร่วมในการรักษาประเพณีเหล่านั้นให้คงอยู่* เพื่อสื่อว่าชาวเขมรทุกคนต้องเคารพและร่วมกันรักษาขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงามของประเทศให้คงอยู่สืบไป

จากตัวอย่าง (6)-(10) แบบเรียนนำเสนอชุดความคิดว่ากัมพูชาเป็นประเทศที่มีความยิ่งใหญ่ทางวัฒนธรรม โดยการนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับศิลปะ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีของชาวเขมร เพื่อต้องการแสดงภาพความยิ่งใหญ่ประเทศกัมพูชาในด้านวัฒนธรรมซึ่งเป็นเครื่องบ่งชี้ความเจริญของประเทศอย่างหนึ่ง ลักษณะการนำเสนอชุดความคิดเกี่ยวกับความยิ่งใหญ่ทางวัฒนธรรมนำเสนอโดยกล่าวถึงปราสาทหินที่สำคัญของประเทศกัมพูชา ซึ่งได้รับยกย่องให้เป็นสิ่งมหัศจรรย์ของโลกรวมทั้งเป็นโบราณสถานที่มีการขึ้นทะเบียนเป็นมรดกโลก การสร้างอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมผ่านปราสาทหินเป็นการนำเสนอที่สำคัญแสดงถึงความเจริญรุ่งเรืองของประเทศกัมพูชาว่าชาวเขมรเป็นผู้สร้างสรรค์ศิลปะการสร้างปราสาท ซึ่งเป็นมรดกของบรรพบุรุษที่ใช้ภูมิปัญญาและความสามารถในการสร้างปราสาทอย่างยิ่งใหญ่และอลังการ การแสดงความยิ่งใหญ่ผ่านวัฒนธรรมด้านนาฏศิลป์และดุริยางคศิลป์เป็นอีกจุดเด่นที่ชาวเขมร

ภาคภูมิใจในมรดกทางวัฒนธรรมที่สืบทอดกันมาอย่างยาวนาน การสร้างสำนึกให้เยาวชนชาวเขมรทราบว่าเครื่องดนตรีและการแสดงต่างๆ เกิดจากสติปัญญาการประดิษฐ์คิดค้นขึ้นจากชาวเขมร การนำเสนอชุดความคิดเกี่ยวกับความยิ่งใหญ่ทางวัฒนธรรมในแบบเรียนจึงเป็นกระบวนการประดิษฐ์สร้างกระแสชาตินิยม และปลูกฝังผู้อ่านหรือเยาวชนโดยมองว่าชาติตนเองเป็นใหญ่มีความเจริญรุ่งเรืองกว่าชาติอื่น การสร้างสำนึกความรักชาติโดยใช้วัฒนธรรมเป็นเครื่องมือเป็นกระบวนการที่รัฐใช้ปลูกฝังให้คนในชาติมีแนวคิดและวิถีปฏิบัติไปในทางเดียวกัน (วุฒิพงษ์ ประพันธมิตร, 2562) เพื่อความเป็นเอกภาพของประเทศ รวมถึงการใช้กริยาสื่อความภูมิใจความน่ายกย่อง ความดี ความเก่งของชาวเขมรในทางประวัติศาสตร์ สังคม ศิลปวัฒนธรรมของชาวเขมรเพื่อปลูกฝังความคิด ความเชื่อให้แก่เยาวชน

3) ความรักและภูมิใจในชาติของชาวเขมร

แบบเรียนนำเสนอชุดความคิด ความรักและภูมิใจในชาติของชาวเขมร โดยการนำเสนอความหลากหลายทางทรัพยากรธรรมชาติ ทำให้ผู้อ่านหรือเยาวชนเกิดความคิดในการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรทางธรรมชาติในการดำรงชีวิตและพัฒนาประเทศ ถึงแม้กัมพูชาจะเป็นประเทศเล็กแต่อุดมไปด้วยทรัพยากร ในแบบเรียนต้องการสร้างความภาคภูมิใจในความโชคดีของประเทศ ลักษณะภูมิศาสตร์ที่มีความหลากหลาย ทั้งแม่น้ำจืดขนาดใหญ่ ทะเล ที่ราบและภูเขา การนำเสนอความอุดมสมบูรณ์ทางทรัพยากรเป็นชุดความคิดที่ต้องการให้เยาวชนเกิดความรักและหวงแหนในทรัพยากรของประเทศ จากการวิเคราะห์ข้อมูลในแบบเรียนพบความพยายามในการให้ข้อมูล ข้อเท็จจริง เพื่อแสดงถึงความสามารถในการใช้ทรัพยากรเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ เนื่องจากว่าทรัพยากรที่พบในกัมพูชามีทั้งที่เป็นทรัพยากรการเกษตร และทรัพยากรแร่ธาตุที่มีมูลค่าสูง เช่น ทองคำ น้ำมัน และก๊าซธรรมชาติ ในแบบเรียนพยายามสร้างให้ผู้อ่านหรือเยาวชนรู้สึกถึงความยิ่งใหญ่ของประเทศ และผลักดันให้ผู้อ่านหรือเยาวชนนำทรัพยากรที่อุดมสมบูรณ์และมีมูลค่าเหล่านี้มาใช้ในการพัฒนาประเทศและยกระดับมาตรฐานคุณภาพชีวิตของชาวกัมพูชาให้ดีขึ้น การนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับทรัพยากรของประเทศกัมพูชาที่ปรากฏในแบบเรียนภาษาเขมรระดับประถมศึกษาจึงเป็นการปลูกฝังกระแสความรักและภูมิใจในชาติผ่านเจตนาให้ข้อมูล เจตนาชักจูง เจตนาสั่ง เป็นต้น ดังตัวอย่าง

(11) មាតុភូមិកម្ពុជា ធនធាននានា គ្រប់ទីកន្លែង
សមុទ្រព្រៃភ្នំ ទន្លេធំវែង គួរឱ្យស្ងប់ស្ងែង
គ្រប់ប្រជាជាតិ ។
តំបន់ព្រៃភ្នំ រ៉ែឈើតូចធំ ជំរំសត្វទៀត

ម្រ៉ឹគីម្រ៉ឹគា	បក្សាព្រោងព្រាត	រស់តាមក្រុមញាតិ
	អ៊ីងកងពេញព្រៃ ។	
តំបន់ខ្ពង់រាប	ស្ទឹងបឹងទំនាប	ដំណាំច្រើនក្រៃ
ស្រែស្រូវចម្ការ	ផលាប្រពៃ	ដោយសារអ្នកថ្លៃ
	ជាតិបានថ្កើងថ្កាន ។	

(ភាសាខ្មែរអាន-សរសេរ ថ្នាក់ទី ៣, ២០១៦, ទ.១៨៥)

"មាតុភូមិកម្ពុជា	*ทรัพยากรนานา*	*ครบทุกสถาน*
សមុទ្រไพรพนม	*แม่น้ำใหญ่กว้าง*	*ซึ่งน่าเกรงขาม*
	ทุกประชาชาติ ฯ	
พื้นที่ไพรพนม	*แร่ไม้เล็กใหญ่*	*อีกที่อยู่สัตว์*
มฤคามฤคี	*ปักษากระจัดกระจาย*	*อาศัยตามกลุ่มญาติ*
	อึงก้องเต็มไพร ฯ	
พื้นที่สูงต่ำ	*คลองบึงที่ลุ่ม*	*พืชพันธุ์เจริญไกร*
เรือกสวนไร่นา	*ผลาประไพ*	*เพราะคนรู้ค่า*
	ชาติเถกิงตระการ ฯ"	

(ภาษาเขมรอ่าน-เขียน ชั้นที่ 3, 2016, น. 158)

ตัวอย่าง (11) แบบเรียนนำเสนอความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรในประเทศกัมพูชาที่ชาวเขมรอาศัยและพึ่งพาในการดำรงชีวิต ประเทศกัมพูชามีทรัพยากรมากมายครบทุกประเภท และในแบบเรียนให้ข้อมูลว่าความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรของประเทศกัมพูชาเป็นสิ่งที่น่าเกรงขาม เช่น ทรัพยากรป่าไม้ ทรัพยากรแหล่งน้ำ ทรัพยากรแร่ธาตุ ทรัพยากรสัตว์ป่า และทรัพยากรการเกษตร รวมทั้งสภาพภูมิศาสตร์ที่เอื้อให้เกิดความอุดมสมบูรณ์ในประเทศ รวมถึงใช้ส่วนขยายความเชิงบวก เช่น *เถกิงตระการ* (ថ្កើងថ្កាន) เพื่อแสดงถึงความยิ่งใหญ่และความภูมิใจในประเทศกัมพูชาที่มีทรัพยากรธรรมชาติมากมาย

(12) **នៅបាតសមុទ្រខ្មែរ និងនៅបឹងទន្លេសាប គេបានរកឃើញរ៉ែពិសេសមួយទៀត គឺ រ៉ែប្រេងកាត និងឧស្ម័នធម្មជាតិ ។ បច្ចុប្បន្នក្រុមហ៊ុនបរទេសមួយចំនួនកំពុងធ្វើវិនិយោគទុន ដើម្បីបូមប្រេងកាត និងឧស្ម័នពីបាតសមុទ្រខ្មែរ ។ យើងជាខ្មែរត្រូវមានការប្រុងប្រយ័ត្នជានិច្ច ក្នុងការទាញយកភោគទ្រព្យធម្មជាតិដ៏មានតម្លៃ**

ទាំងនេះ ដោយមិនជីកយកវ៉ែ ដែលនៅខ្ចី ឬខុសបច្ចេកទេសដែលធ្វើឱ្យហិន ហោច ខាតបងដល់ប្រទេសជាតិ នៅថ្ងៃអនាគតនោះទេ ។

(ភាសាខ្មែរ ថ្នាក់ទី ៦, ២០១៦, ទ. ៣៧)

"อยู่ใต้ทะเลเขมรและในแม่น้ำโตนเลสาบมีการค้นพบแร่พิเศษอีกชนิดหนึ่งคือน้ำมันและก๊าซธรรมชาติ ฯ ปัจจุบันบริษัทต่างชาติจำนวนหนึ่งกำลังลงทุน เพื่อขุดเจาะน้ำมันและก๊าซจากใต้ทะเลเขมร ฯพวกเราเป็นเขมรต้องระมัดระวังอยู่เสมอ ในการนำเอาทรัพยากรธรรมชาติอันมีค่าเหล่านี้ โดยการไม่ขุดเอาแร่ที่มีอยู่น้อยหรือผิดวิธีซึ่งทำให้สูญสลายหายไปจากประเทศชาติในอนาคต"

(ภาษาเขมร ชั้นที่ 6, 2016, น. 37)

ตัวอย่าง (12) กล่าวถึงการพบน้ำมันและก๊าซธรรมชาติในบริเวณทะเลและแม่น้ำโตนเลสาบของประเทศกัมพูชา ซึ่งน้ำมันและก๊าซธรรมชาติเป็นทรัพยากรที่ส่งผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศเป็นอย่างมาก การสื่อเจตนาให้ข้อมูลว่าประเทศกัมพูชามีทรัพยากรทำให้ผู้อ่านหรือเยาวชนรับรู้ถึงความอุดมสมบูรณ์ของประเทศกัมพูชา เพื่อให้เกิดความรักและหวงแหนในทรัพยากรอันมีค่าที่มีในประเทศ โดยการใช้เจตนาสั่งให้ผู้อ่านหรือเยาวชนช่วยกันดูแลรักษาและใช้ทรัพยากรอย่างยั่งยืนต่อไป ดังที่กล่าวว่า *พวกเราเป็นเขมรต้องระมัดระวังอยู่เสมอ ในการนำเอาทรัพยากรธรรมชาติอันมีค่าเหล่านี้* และห้ามโดยการใช้ *"ไม่"* ในการกล่าวว่า *โดยการไม่ขุดเอาแร่ที่มีอยู่น้อย*

(13) **ប្រទេសកម្ពុជាសម្បូរទៅដោយធនធានធម្មជាតិ ពិសេសធនធានជលផលគ្រប់ប្រភេទ ដែលមាននៅក្នុងបឹងទន្លេសាប ស្ទឹង ទន្លេ សមុទ្រ ដូចជា ត្រី ក្តាម ខ្យង កំពឹស បង្កង បង្គា មឹក ងាវ ។ ធនធានជលផលទាំងអស់នេះសុទ្ធសឹងផ្តល់ប្រយោជន៍ច្រើនក្រៃលែងចំពោះប្រជាជនយើង ។**

(ភាសាខ្មែរ ថ្នាក់ទី ៦, ២០១៦, ទ.៦១)

"ประเทศกัมพูชาอุดมไปด้วยทรัพยากรธรรมชาติ โดยเฉพาะทรัพยากรประมงทุกชนิดซึ่งพบในแม่น้ำโตนเลสาบ คลอง แม่น้ำ ทะเล เช่น ปลา ปู หอย กุ้งฝอย กุ้งแม่น้ำ กุ้งทะเล ปลาหมึก หอยแครง ฯ ทรัพยากรประมงทั้งหมดนี้ล้วนแต่ให้ประโยชน์อย่างยิ่งต่อประชาชนเรา ฯ"

(ภาษาเขมร ชั้นที่ 6, 2016, น. 61)

ตัวอย่าง (13) บทความในแบบเรียนกล่าวถึงความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรประมง โดยเฉพาะในแม่น้ำโตนเลสาบ ซึ่งเป็นแหล่งน้ำสำคัญในประเทศกัมพูชาที่มีสัตว์น้ำจำนวนหลากหลายสายพันธุ์ รวมทั้งการพบน้ำมันและแก๊สธรรมชาติใต้แม่น้ำโตนเลสาบด้วย การใช้กริยาสื่อถึงความภาคภูมิใจกับทรัพยากรประมงในประเทศกัมพูชาที่มีความอุดมสมบูรณ์ สัตว์น้ำในกัมพูชาที่มีจำนวนมากเป็นการปลูกฝังให้ผู้อ่านหรือเยาวชนเห็นคุณค่าของทรัพยากรประมง

(14) ខេត្តនីមួយៗនៅប្រទេសកម្ពុជាមានធនធានធម្មជាតិដោយឡែកៗពីគ្នា ។ ថ្មីៗនេះ នៅខេត្តមណ្ឌលគិរីគេប្រទះឃើញធនធានក្នុងដីដ៏មានតម្លៃមួយទៀត គឺរ៉ែមាស ។ អ្នកស្រាវជ្រាវជនជាតិអូស្ត្រាលី បានផ្តល់ព័ត៌មានថា គេបានរកឃើញរ៉ែមាស ប្រហែលជាងប្រាំបីលានតោននៅកាទីនិងមេម៉ង់ ស្រុកកែវសីមា ខេត្តមណ្ឌលគិរី ។ ផ្នែកខ្លះនៃរ៉ែមាសក្នុងស្រុកនេះ បានត្រូវក្រុមហ៊ុនចិនធ្វើវិនិយោគរួចទៅហើយ ។ រ៉ែមាសនៅមណ្ឌលគិរីជារ៉ែមាសដែលមានគុណភាពល្អ អាចយកទៅធ្វើជាគ្រឿងអលង្ការផ្សេងៗ សម្រាប់ប្រើប្រាស់ ឬសម្រាប់លក់ដូរបាន ។ ...មាសជារូបិយប័ណ្ណសំខាន់ សម្រាប់ទ្រទ្រង់សេដ្ឋកិច្ចជាតិ ។ ក្នុងនាមជាកុលបុត្រកុលធីតាខ្មែរត្រូវជួយថែរក្សាសម្បត្តិធម្មជាតិទាំងនេះឱ្យគង់វង្សបានយូរអង្វែង ដើម្បីឱ្យប្រទេសជាតិបានរីកចម្រើនដូចប្រទេសនានានៅក្នុងតំបន់អាស៊ីអាគ្នេយ៍និងប្រទេសជឿនលឿនលើពិភពលោក ។

(ភាសាខ្មែរ ថ្នាក់ទី ៦, ២០១៦, ទ.៤៤-៤៥)

"แต่ละจังหวัดในประเทศกัมพูชามีทรัพยากรธรรมชาติที่แตกต่างกัน ฯ เร็วๆ นี้ในจังหวัดมณฑลคีรีมีการค้นพบทรัพยากรในดินอันมีค่าอีกชนิดหนึ่งคือแร่ทองคำ ฯ นักวิจัยชาวออสเตรเลียได้ให้ข้อมูลว่า เขาได้ค้นพบแร่ทองคำประมาณกว่าแปดล้านตันในพื้นที่หมู่บ้านกาตีและตำบลเมมอง อำเภอแก้วสีมา จังหวัดมณฑลคีรี ฯ บางส่วนของแร่ทองคำในอำเภอนี้ ได้รับการลงทุนโดยบริษัทจีนแล้ว ฯ แร่ทองคำในมณฑลคีรีเป็นแร่ทองคำคุณภาพดี สามารถนำไปทำเครื่องประดับต่างๆ สำหรับใช้หรือขายได้ ฯ ... ทองคำเป็นอัตราแลกเปลี่ยนสำคัญสำหรับการสนับสนุนเศรษฐกิจชาติ ฯ ในนามเป็นกุลบุตร กุลธิดาเขมรต้องช่วยกันรักษาทรัพยากรธรรมชาติเหล่านี้ให้คงอยู่ยาวนาน เพื่อให้ชาติเจริญรุ่งเรืองเหมือนนานาประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และประเทศที่พัฒนาแล้วในโลก"

(ภาษาเขมร ชั้นที่ 6, 2016, น. 54-55)

ตัวอย่าง (14) บทความในแบบเรียนสื่อเจตนาให้ข้อมูลการพบแร่ทองคำประมาณกว่าแปดล้านตันในพื้นที่หมู่บ้านกาตีและตำบลเมมอง อำเภอแก้วสีมา จังหวัดมณฑลคีรี สื่อถึงความอุดมสมบูรณ์ของแร่ธาตุทองคำในประเทศกัมพูชา โดยอ้างถึงการค้นพบโดยนักวิจัยชาวออสเตรเลียทำให้ข้อมูลที่นำเสนอในแบบเรียนเกิดความน่าเชื่อถือ รวมถึงการสื่อเจตนาทั้งสั่งและชักจูงให้ผู้อ่านหรือเยาวชนทุกคนร่วมกันดูแลรักษาทรัพยากรที่มีค่าของประเทศให้คงอยู่และร่วมช่วยกันพัฒนาประเทศให้มีความเจริญรุ่งเรืองต่อไป

จากตัวอย่าง (11)-(14) แสดงให้เห็นถึงการนำเสนอชุดความคิดว่ากัมพูชาเป็นประเทศที่มีทรัพยากรอุดมสมบูรณ์ โดยการใช้ชุดศัพท์และเจตนาเพื่อสื่อให้เห็นถึงความภาคภูมิใจความยิ่งใหญ่ของประเทศกัมพูชาที่มีทรัพยากรด้านต่างๆ ที่อุดมสมบูรณ์ ส่งผลดีให้แก่การพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศและการพัฒนาคุณภาพชีวิตของทุกคน การนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับทรัพยากรการเกษตร ซึ่งเป็นการตอกย้ำตัวตนของประชากรเขมรส่วนใหญ่ที่เป็นเกษตรกร การกล่าวถึงทรัพยากรที่มีมูลค่า เช่น น้ำมัน ก๊าซธรรมชาติ และทองคำ เพื่อต้องการให้ผู้อ่านหรือเยาวชนรับรู้ถึงขีดความสามารถในการพัฒนาประเทศโดยการใช้ทรัพยากรอันมีค่าเหล่านี้เป็นปัจจัยในการพัฒนา ซึ่งในปัจจุบันมีบริษัทต่างชาติเข้ามาลงทุนในกัมพูชาเป็นจำนวนมาก เช่น การทำเหมืองแร่ การขุดเจาะน้ำมัน เป็นต้น (พวงทอง ภวัครพันธุ์, 2552) การมีทรัพยากรที่อุดมสมบูรณ์จึงเป็นอีกหนึ่งความหวังในการพัฒนาประเทศ ภายหลังจากความไม่สงบจากภัยสงครามเป็นเวลาติดต่อกันหลายปี การนำเสนอชุดความคิดนี้จึงเป็นเครื่องมือช่วยทำให้ผู้อ่านหรือเยาวชนเกิดสำนึกรักชาติและภูมิใจในชาติ โดยคิดว่าแม้กัมพูชาจะเป็นประเทศที่มีขนาดเล็กและมีจำนวนประชากรน้อย แต่การมีทรัพยากรที่อุดมสมบูรณ์จะช่วยให้ประเทศเกิดการพัฒนาได้อย่างรวดเร็ว

4) กัมพูชาผู้ถูกรุกราน

ในแบบเรียนนำเสนอแนวคิดว่ากัมพูชาเป็นประเทศที่ถูกรุกรานพบในการกล่าวถึงเหตุการณ์ประวัติศาสตร์ในช่วงสมัยการตกเป็นเมืองขึ้นของสยามและการล่าอาณานิคมของฝรั่งเศส การที่เคยเป็นอาณาจักรที่ยิ่งใหญ่สมัยเมืองพระนครกับความเจริญรุ่งเรืองทางวัฒนธรรม ทำให้ชาวเขมรรู้สึกเจ็บปวดเมื่อต้องตกอยู่ภายใต้การปกครองและการกดขี่ของชาติอื่น การนำเสนอเนื้อหาว่าประเทศกัมพูชาเป็นประเทศที่ถูกรุกรานสะท้อนเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ให้ผู้อ่านหรือเยาวชนทุกคนรับรู้ถึงความยากลำบากและความเอารัดเอาเปรียบจากการเข้ามายึดครองของชาติอื่น การกระตุ้นความรู้สึกโดยใช้เหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์เป็นเครื่องชี้นำ ทำให้

เกิดความรู้สึกเกลียดชังและสร้างอคติให้แก่ประเทศที่เคยเข้ามาครอบครองประเทศกัมพูชา โดยเฉพาะสยามกับฝรั่งเศสที่เป็นชาติที่ประเทศกัมพูชากล่าวถึงโดยการเรียกว่าเป็นผู้รุกราน นอกจากนี้ ความขัดแย้งจากความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทย-กัมพูชา กรณีปราสาทพระวิหาร ปรากฏการผลิตซ้ำชุดความคิดเกี่ยวกับการที่ประเทศไทยรุกรานประเทศกัมพูชา ซึ่งประเด็นเรื่องปราสาทพระวิหารเป็นประเด็นความขัดแย้งที่มีความอ่อนไหว สามารถปลุกกระแสความเกลียดชังและความขัดแย้งระหว่างประเทศไทยและประเทศกัมพูชาอยู่เสมอ โดยเหตุการณ์เหล่านี้ถูกนำเสนอผ่านแบบเรียนให้ผู้อ่านหรือเยาวชนได้เรียนรู้ตั้งแต่เด็ก ดังตัวอย่าง

(15) **ក្នុងរាជ្យព្រះចន្ទរាជា (គ.ស.១៥០២) ប្រទេសខ្មែរស្ថិតនៅចំណុះប្រទេសសៀម ។ ពេលនោះ ស្តេចសៀមបានបញ្ជូនបុត្រាមួយអង្គមកត្រួតត្រានគរខ្មែរ ។ ដោយឈឺចាប់នឹងការជិះជាន់ឈ្លានពានរបស់សៀម ព្រះចន្ទរាជាក៏សម្លាប់បុត្រានោះទៅ ។ ព្រះចៅសៀមក្រោធយ៉ាងខ្លាំង ក៏លើកទ័ពមកវាយក្រុងលង្វែក ។**

(ภาสาขฺมร ถฺนาก่ที ๕, ๒๐๑๖, ท.๔)

"ในรัชสมัยพระจันราชา (ค.ศ. 1502) ประเทศเขมรอยู่ภายใต้ประเทศเสียม ฯ ครานั้นกษัตริย์ เสียมได้ส่งพระราชโอรสพระองค์หนึ่งไปปกครองนครเขมร ฯ ด้วยความเจ็บปวดและความกดขี่จากเสียมผู้รุกราน พระจันราชาได้สังหารพระราชโอรสนั้นไป ฯ พระเจ้าเสียมโกรธมาก ก็ยกกองทัพเข้าโจมตีกรุงละแวก (**ក្រុងលង្វែក**)[1] *ฯ"*

(ภาษาเขมร ชั้นที่ 5, 2016, น. 4)

ตัวอย่าง (15) กล่าวถึงเหตุการณ์การเข้ายึดครองเขมรของสยาม โดยแบบเรียนวิชาภาษาเขมรระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 *ตัดตอนและเรียบเรียงจากประชุมนิทานพื้นบ้านเขมร ภาคที่ 8 หน้า 8*(**ដកស្រង់និងកែសម្រួលពីសៀវភៅ ប្រជុំរឿងព្រេងខ្មែរ ភាគទី៨ ទំព័រទី៨**) ซึ่งเป็นตำนานหรือเรื่องเล่าที่สืบทอดกันมา ไม่ใช่ข้อเท็จจริงที่พิสูจน์ได้ (เสาวลักษณ์ อนันตศานต์, 2547) การยกนิทานพื้นบ้านเขมร วรรณกรรมมุขปาฐะที่เล่ากันแบบปากต่อปากมาใช้เป็นเนื้อหาในการสอนในแบบเรียน คือ กระบวนการผลิตซ้ำชุดความคิดเกี่ยวกับการรุกรานกัมพูชาของสยาม การเรียกชาติพันธุ์ *เสียม* (**សៀម**) ในเชิงดูถูกและแฝงอคติความเกลียดชัง การใช้ส่วนขยายความเชิงลบเพื่อแสดง

---

[1] *กรุงละแวก* (**ក្រុងលង្វែក**) *เป็นชื่อเมืองหลวงเก่าของอาณาจักรเขมรสมัยหลังเมืองพระนคร ปัจจุบันอยู่ในพื้นที่จังหวัดกำปงสะปือ*

ความเจ็บปวดที่ถูกปกครอง และแสดงความรุนแรงที่สยามเข้าโจมตีกรุงละแวก เมืองหลวงของกัมพูชาในสมัยนั้น

(16) សេនាមឿង ជាវីរជនដ៏អង់អាចក្លាហាន ។ លោកបានធ្វើពលិកម្មដ៏ធំធេងដើម្បីជាតិមាតុភូមិ ។ នៅក្នុងគ្រាដែលនគរខ្មែរកើតចម្បាំងជាមួយពួកសៀមឈ្លានពាន សេនាមឿង សុខចិត្តបូជាជីវិតទាំងខ្លួនលោក ប្រពន្ធ និងកូនពីរនាក់ទៀត ។ បេសកកម្មនេះ បង្ហាញពី វីរភាពដ៏មោះមុត ព្រោះលោកហ៊ានលោតចូលទៅក្នុងរណ្តៅដែលមានសុទ្ធតែចម្រូង ដើម្បីទៅកេណ្ឌទ័ពខ្មោចមកច្បាំងជាមួយទ័ពសៀម ។ ការលះបង់របស់សេនាមឿង បង្ហាញពីទឹកចិត្តស្នេហាជាតិមាតុភូមិយ៉ាងមុតមាំ ។ បេសកកម្មរបស់សេនាមឿង ប្រពន្ធ កូន ពិតជាបាននាំមកនូវជោគជ័យជូននគរខ្មែរ ពោលគឺធ្វើឱ្យខ្មែររំដោះប្រទេសជាតិ រួចផុតពីការត្រួតត្រារបស់ពួកសៀម ។ វីរភាពនេះ ធ្វើឱ្យកូនខ្មែរគ្រប់រូបនៅចងចាំជានិច្ច តាំងពីអតីតកាលរហូតដល់បច្ចុប្បន្ន ។ ដើម្បីសម្តែងនូវការដឹងគុណ និងការគោរពចំពោះសេនាមឿង គេបានកសាងរូប សំណាកនិងកន្លែងសម្រាប់ធ្វើសក្តារបូជាចំពោះលោក ។ ហើយបានប្រសិទ្ធនាមថា "អ្នកតាឃ្លាំងមឿង" ដែលមានទីតាំងនៅក្នុងខេត្តពោធិ៍សាត់ ។ បច្ចុប្បន្ន ប្រជាជនទូទៅតែងនាំគ្នាធ្វើការបួងសួង និងទៅគោរពបូជានៅទីនោះតាមទម្លាប់មិនដែលអាក់ខានឡើយ ។

(ភាសាខ្មែរ ថ្នាក់ទី ៥, ២០១៦, ទ.១៥)

*"เสนาเมืองเป็นวีรชนผู้องอาจกล้าหาญ ฯ ท่านเสียสละอย่างยิ่งใหญ่เพื่อชาติมาตุภูมิ ฯ ในคราที่นครเขมรเกิดรบกับพวกเสียมผู้รุกราน เสนาเมืองเต็มใจที่สละชีวิตของตัวท่าน ภรรยาและลูกอีกสองคน ฯ ภารกิจนี้แสดงให้เห็นถึงวีรกรรมที่กล้าหาญ เพราะท่านกล้าที่จะกระโดดลงไปในหลุมที่เต็มไปด้วยไม้ไผ่ที่แหลมคม เพื่อเกณฑ์ทัพผีเข้าต่อสู้กับทัพเสียม ฯ การเสียสละของเสนาเมืองแสดงให้เห็นถึงความรักชาติ ฯ ภารกิจของเสนาเมือง ภรรยา และลูก ๆ นำความสำเร็จมาสู่นครเขมร ผลคือทำให้เขมรได้ปลดปล่อยประเทศให้เป็นอิสระจากการควบคุมของพวกเสียม ฯ ความกล้าหาญนี้ทำให้ลูกเขมรทุกคนจำได้เป็นนิจ ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ฯ เพื่อแสดงการรู้คุณและการเคารพต่อเสนาเมือง เขาได้สร้างรูปปั้นและสถานที่สำหรับทำการสักการะแก่ท่าน ฯ และได้ประสิทธิ์นามว่า "เนียะตาคลังเมือง (**អ្នកតាឃ្លាំងមឿង**)[1]" ซึ่งมีที่ตั้งอยู่ในจังหวัดโพธิสัตว์ ฯ ปัจจุบันประชาชนทั่วไปมักพากันไปทำการบวงสรวงและเคารพบูชาที่นั่นเหมือนเดิมไม่ยขาดเลย"*

(ภาษาเขมร ชั้นที่ 5, 2016, น. 15)

---

[1] *เนียะตาคลังเมือง* (**អ្នកតាឃ្លាំងមឿង**) *มากจากคำว่า เนียะตา* (**អ្នកតា**) *หมายถึง ผีที่มีหน้าที่ปกป้องคุ้มครองให้คนในชุมชนอยู่เย็นเป็นสุข และคำว่า คลัง* (**ឃ្លាំង**) *หมายถึง สถานที่เก็บรักษาทรัพย์สมบัติ จึงเป็นการยกย่องให้เสนาเมืองเป็นผีบรรพบุรุษที่คอยดูแลประเทศกัมพูชา*

ตัวอย่าง (16) กล่าวถึงวีรชนเขมรผู้หนึ่งนามว่า *เสนาเมือง* (**សេនាមឿង**) ที่เสียสละชีวิตของตนเอง รวมทั้งภรรยาและลูก โดยการกระโดดลงไปในหลุมไม้ไผ่จนถึงแก่ความตาย เพื่อจะได้เป็นแม่ทัพในการเกณฑ์กองทัพผีเพื่อต่อสู้กับสยาม เรื่องนี้เป็นนิทานพื้นบ้านเขมรประเภทนิทานวีรบุษ (hero tale) ซึ่งเป็นนิทานที่กล่าวถึงคุณธรรม ความสามารถ ฉลาดเฉลียว ความกล้าหาญของบุคคล ส่วนมากเป็นวีรบุรุษของชาติหรือบ้านเมือง ในแบบเรียนใช้ส่วนขยายความเชิงบวกเพื่อแสดงความกล้าหาญในการชื่นชมยกย่องผู้เสียสละชีวิตให้แก่ประเทศ จนสามารถให้กัมพูชาหลุดพ้นจากการปกครองอันกดขี่และรุกรานของสยามได้ การเรียกสยามในฐานะชาติที่รุกรานกัมพูชา เพื่อทำให้ผู้อ่านหรือเยาวชนรับรู้ถึงพฤติกรรมของสยามในทางลบ การปลูกฝังชุดความคิดนี้ในแบบเรียนจึงเป็นการก่อตัวของแนวคิดชาตินิยมในผู้อ่านหรือเยาวชน และสร้างอคติต่อประเทศไทยโดยใช้เหตุการณ์และเรื่องราวประวัติศาสตร์ (ศานติ ภักดีคำ, 2546)

(17) **ការឈ្លានពាន ៤ លើករបស់សៀមមកលើកម្ពុជា ព្រំដែនប្រាសាទព្រះវិហារ : ការវាយប្រហារលើកទី ៤ របស់កងទ័ពសៀមមកលើកម្ពុជា កាលពីព្រឹកថ្ងៃទី ២៧ ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០១១ បានបញ្ចប់ក្នុងរង្វង់ប្រមាណ ២០ នាទី ដោយធ្វើឱ្យទាហានសៀម ៤ នាក់បានស្លាប់ ។ ចំណែកការវាយប្រហារធំកាលពី យប់ថ្ងៃទី ៦ កុម្ភៈ ត្រូវបានកាសែតពីររបស់សៀមនិយាយថា កងទ័ពកម្ពុជាបាញ់ត្រូវចំណុច សំខាន់ៗជាច្រើន រហូតដល់បង្ខំឱ្យមេទ័ពសៀមបញ្ជាឱ្យបិទច្រកទ្វារព្រំដែនមួយចំនួន ខ្លាចក្រែងអ្នកស៊ើបការណ៍កម្ពុជាចូលដល់ ។**

(ភាសាខ្មែរ ថ្នាក់ទី ៥, ២០១៦, ទ.៥២)

"การรุกราน 4 ครั้งของเสียมมาบนพื้นที่กัมพูชา พรมแดนปราสาทพระวิหาร: การโจมตีครั้งที่ 4 ของกองทัพเสียมมาบนพื้นที่กัมพูชา ในเช้าวันที่ 27 เดือนกุมภาพันธ์ ปี 2011 ได้สิ้นสุดลงในเวลาประมาณ 20 นาที โดยทำให้ทหารเสียมเสียชีวิต 4 นาย ฯ ส่วนการโจมตีครั้งใหญ่ในค่ำวันที่ 6 กุมภาพันธ์ ได้รับการรายงานจากหนังสือพิมพ์เสียม 2 ฉบับ ระบุว่ากองทัพกัมพูชายิงไปยังจุดสำคัญๆ หลายจุด จนทำให้แม่ทัพเสียมปิดช่องพรมแดนบางส่วนเพราะเกรงกลัวสายลับกัมพูชาเข้าถึง"

(ภาษาเขมร ชั้นที่ 5, 2016, น. 52)

ตัวอย่าง (17) กล่าวถึงเหตุการณ์การปะทะกันของกองทัพไทยและกองทัพกัมพูชา *โดยการตัดตอนและเรียบเรียงจากหนังสือพิมพ์รัศมีกัมพูชา ฉบับที่ 54 วันอังคารที่ 8 กุมภาพันธ์ ปี 2011* (ដកស្រង់និងសម្រួលពីកាសែតរស្មីកម្ពុជាលេខ៥ ៤ ២៤ ថ្ងៃអង្គារទី ៨ ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០១១) การใช้เนื้อหาของประเด็นข่าวการเมืองมาบรรจุไว้ในแบบเรียนเพื่อใช้ในการเรียนการสอนเป็นการสื่อเจตนาให้ข้อมูลกับชาวเขมรเกี่ยวกับการรุกรานของประเทศไทยในปี ค.ศ. 2011 เข้ามาในดินแดนของประเทศกัมพูชาเป็นจำนวน4 ครั้ง ในแบบเรียนใช้การเรียกทหารไทยว่า *เสียม* แสดงถึงการแบ่งแยกและมีความหมายเชิงลบ ขณะเดียวกันจากแบบเรียนมักพบการสื่อเจตนาให้ข้อมูลในการกล่าวถึงความยิ่งใหญ่ของกองทัพที่สามารถสร้างความเกรงกลัวให้แก่ฝ่ายไทยต่อยุทธวิธีการรบของกัมพูชา เพื่อปลูกฝังความยิ่งใหญ่ของกัมพูชาให้ผู้อ่านหรือเยาวชนซึมซับในความกล้าหาญของทหารฝ่ายกัมพูชา

(18) ក្រឡាហោមគង់ជាមន្ត្រីខ្មែរស្នេហាជាតិមួយរូបដែលបានតស៊ូ ប្រឆាំងនឹងការគាបសង្កត់របស់អាណានិគម និយមបារាំង ។ លោកបានធ្វើពលិកម្មយ៉ាងធំធេងដើម្បីរើបម្រះចេញពីនិមត្រួតត្រារបស់បារាំង ។ លោកមានទឹកចិត្តអង់អាចក្លាហាន តស៊ូប្រឆាំងនឹងបរទេសឈ្លានពាន ។ បារាំងដឹងពីគោលជំហរ និងគំនិតរបស់លោក ក៏បានរកមធ្យោបាយចាប់លោក ។ លោកត្រូវពួកអាណានិគមបារាំងចាប់បាន និងយកទៅធ្វើទារុណកម្មដោយសម្ងាត់ ។ ព្រះទិនករលិចស្រឹមបាត់ទៅ ពេលព្រលប់ក៏ខិតចូលមកដល់ ធ្វើឱ្យស្រអាប់គ្រប់ទិសទី ។ កប៉ាល់បារាំងបាននាំលោកឃ្លាតចេញពីវត្តឧណ្ណាលោមឆ្ពោះទៅកាន់ទិសឧត្តរ ។ នៅលើនាវា ដៃទាំងពីររបស់លោកត្រូវជាប់ខ្នោះ ខ្លួនលោកត្រូវគេចងផ្ទោបនឹងបំពង់ផ្សែង ។ ក្រឡាហោមគង់ត្រមង់ត្រមោចម្នាក់ឯង ទឹកមុខក្រៀមក្រំជាពន្លឹក ។ ប៉ុន្តែស្មារតីស្នេហាជាតិមាតុភូមិ ពុំបានធ្វើឱ្យលោកតក់ស្លុតឡើយ ទោះបីជាលោកបានដឹងខ្លួនច្បាស់ថា ត្រូវទទួលមរណភាពដោយសារដៃឃាតករបារាំងក៏ដោយ ។ នៅដង្ហើមចុងក្រោយ លោកនឹកដល់គុណឪពុកម្តាយ ព្រះសង្ឆ ប្រជាជនខ្មែរ និងនឹកដល់កម្ពុជាមាតុភូមិជាទីស្នេហារបស់លោក ។ ការបាត់បង់វីរជនស្នេហាជាតិរូបនេះ ធ្វើឱ្យយើងសោកស្តាយ អាណិតអាសូរក្រៃលែង ។ ក្រឡាហោមគង់បានបាត់បង់ជីវិតចាកឆ្ងាយពីយើងពិតមែន ប៉ុន្តែកិត្តិនាមនិងវីរភាពរបស់លោកបានមកសណ្ឋិតនៅជាប់នឹងដួងព្រលឹងកូនខ្មែរជានិច្ច ។

(ភាសាខ្មែរ ថ្នាក់ទី ៥, ២០១៦, ទ.១៤)

"กลาโหมคงเป็นมนตรีเขมรผู้รักชาติคนหนึ่งที่ต่อสู้กับการกดขี่ของระบอบอาณานิคมฝรั่งเศส ฯ ท่านเสียสละอย่างยิ่งใหญ่เพื่อหลุดพ้นจากแอกที่ควบคุมของฝรั่งเศส ฯ ท่านมีน้ำใจองอาจกล้าหาญต่อสู้กับต่างชาติผู้รุกราน ฯ ฝรั่งเศสรู้ถึงท่าทีและความคิดของท่าน ก็ได้หาอุบายจับท่าน ฯ ท่านถูกพวกอาณานิคมฝรั่งเศสจับได้และนำไปทำทารุณกรรมอย่างเงียบๆ ฯ พระทินกรค่อยๆ เลือนหาย เวลาค่ำค่อยๆ เคลื่อนเข้ามาถึงทำให้มืดมนไปทุกที่ ฯ อยู่บนเรือมือทั้งสองข้าง

ของท่านถูกมัด ตัวท่านถูกผูกไว้กับปล่องไฟ ฯ กลาโหมคงอยู่ตามลำพัง สีหน้าตรอมตรมเป็นอย่างมาก ฯ แต่จิตวิญญาณรักชาติมาตุภูมิไม่ได้ทำให้ท่านตกใจกลัวเลย แม้ว่าท่านจะรู้ตัวว่าแน่นอนว่าต้องตายด้วยน้ำมือของฆาตกรฝรั่งเศสก็ตาม ฯ ในลมหายใจสุดท้าย ท่านคิดถึงบุญคุณพ่อแม่ พระสงฆ์ ประชาชนเขมร ชาวกัมพูชา และคิดถึงกัมพูชามาตุภูมิอันเป็นที่รักของท่าน ฯ การสูญเสียวีรชนผู้รักชาติท่านนี้ ทำให้เราเสียใจอย่างสุดซึ้ง ฯ กลาโหมคงเสียสละชีวิตไปไกลจากพวกเราก็จริง แต่กิตติศัพท์และวีรภาพของท่านยังอยู่เป็นขวัญแก่ลูกเขมรอยู่เสมอ”

(ภาษาเขมร ชั้นที่ 5, 2016, น. 15)

ตัวอย่าง (18) กล่าวถึงเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ที่ฝรั่งเศสปกครองกัมพูชาด้วยระบบอาณานิคม *กลาโหมคง* (**ក្រឡាហោមគង់**) วีรชนเขมรที่ลุกขึ้นต่อต้านระบอบอาณานิคมของฝรั่งเศส ซึ่งปกครองกัมพูชาด้วยความกดขี่ การเรียกผู้รุกรานกับฝรั่งเศสในฐานะผู้รุกรานและการเป็นฆาตกรสังหารชาวเขมรผู้รักชาติ การใช้ส่วนขยายความเชิงลบเพื่อแสดงความรุนแรงถึงการกระทำที่ทารุณโหดร้ายของฝรั่งเศสต่อชาวเขมร การชื่นชมกลาโหมคงโดยใช้ส่วนขยายความเชิงบวกเพื่อแสดงความกล้าหาญให้เห็นว่าชาวเขมรไม่ยอมอยู่ใต้อำนาจของฝรั่งเศส ถึงแม้ว่าแสนยานุภาพทางการทหารไม่สามารถสู้ฝรั่งเศสได้ แต่ความกล้าหาญและน้ำใจอันเด็ดเดี่ยวของชาวเขมรกลับเข้มแข็งและยิ่งใหญ่ ทำให้กลาโหมคงเป็นต้นแบบของวีรชนเขมรที่รักชาติรักแผ่นดินและควรที่เยาวชนรุ่นหลังยึดถือปฏิบัติเป็นแบบอย่างต่อไป

จากตัวอย่าง (15)-(18) แบบเรียนนำเสนอชุดความคิดว่ากัมพูชาเป็นประเทศที่ถูกรุกราน โดยเฉพาะจากประเทศไทยและฝรั่งเศส การนำเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ นิทานพื้นบ้าน หรือข่าวจากหนังสือพิมพ์มาใช้ในการเรียบเรียงตัวบทในแบบเรียน มีความสัมพันธ์เกี่ยวกับการรับรู้ของผู้รับสาร เช่น เรื่องเสนาเมืองที่สละชีวิตของตนเองและครอบครัวเพื่อเกณฑ์กองทัพผีมาต่อสู้กับสยาม เป็นนิทานพื้นบ้านประเภทนิทานวีรบุรุษซึ่งย่อมมีความเหนือจริงและสร้างจินตนาการให้แก่ผู้รับสารได้เป็นอย่างดี ทั้งนี้ ยังกล่าวถึงการสักการบูชา *เนียะตาคลังเมือง* (**អ្នកតាឃ្លាំងមឿង**) ในฐานะสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ชาวเขมรเคารพบูชา ถึงแม้ว่าจะไม่ใช่บุคคลที่มีตัวตนจริงในประวัติศาสตร์ การใช้ข่าวจากหนังสือพิมพ์เพื่อให้ข้อมูลเกี่ยวกับการรุกรานและรุกล้ำอธิปไตยของประเทศกัมพูชาเข้ามาในพื้นที่ปราสาทพระวิหารสร้างความน่าเชื่อถือให้มากขึ้น เนื่องจากเป็นข้อมูลข่าวสารที่เป็นข้อเท็จจริง ถึงแม้เหตุการณ์ในข่าวจะเกิดในปี ค.ศ. 2011 แต่การผลิตซ้ำชุดความคิดยังคงดำเนินต่อไปตราบใดที่ใช้แบบเรียนฉบับปี ค.ศ. 2016 ซึ่งการปรับปรุงและจัดทำแบบเรียนเล่มใหม่ต้องใช้ระยะเวลานาน จึงทำให้เกิดการผลิตซ้ำทางความคิดให้แก่ผู้อ่านหรือ

เยาวชนอย่างต่อเนื่อง การใช้เหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์เพื่อชี้ให้เห็นความเจ็บปวดจากการกดขี่ข่มเหงของฝรั่งเศสที่ กระทำต่อชาวเขมรในช่วงการปกครองด้วยระบอบอาณานิคมของฝรั่งเศส เป็นประเด็นทางประวัติศาสตร์มีผลต่อความทรงจำและการปลุกจิตสำนึกชาตินิยมของผู้อ่านหรือเยาวชนให้เกิดความเกลียดชังและเตือนความทรงจำต่อการกระทำของฝรั่งเศสในฐานะผู้รุกรานประเทศกัมพูชา

5) ความเหี้ยมโหดของเขมรแดง

การนำเสนอชุดความคิดว่ากัมพูชาเป็นประเทศที่มีการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ในแบบเรียน จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าเพื่อให้ผู้อ่านหรือเยาวชนรับรู้ถึงการกระทำอันโหดเหี้ยมทารุณของเขมรแดงจึงนำเสนอเหตุการณ์ความรุนแรงที่เกิดขึ้นในสมัยการปกครองโดยระบอบของเขมรแดง ระหว่างปี ค.ศ. 1975-1979 โดยการใช้อุดมการณ์คอมมิวนิสต์แบบสุดโต่งจนนำไปสู่การอพยพคนออกจากเมืองเพื่อไปทำงานในชนบทเพื่อสร้างสังคมไร้ชนชั้น ผู้คนจำนวนมากต้องเสียชีวิตจากการถูกสังหาร และการถูกบังคับให้ทำงานหนัก การดำรงชีวิตที่ขาดแคลนอาหารและยารักษาโรคทำให้ผู้คนได้รับความเดือดร้อนและอดอยากเป็นจำนวนมาก การหวาดระแวงต่อการทรยศอุดมการณ์คอมมิวนิสต์ของเขมรแดงนำไปสู่การจับกุม ทรมานและสังหารผู้คนเป็นจำนวนมาก การกวาดล้างผู้ที่ถูกกล่าวหาว่าเป็นศัตรูต่ออุดมการณ์ของเขมรแดงถูกจับกุมไปขังไว้ใน *คุกตวลสแลง* (**ទួលស្លែង**) ซึ่งเป็นสถานที่ที่ถูกกล่าวขวัญถึงความโหดเหี้ยมทารุณ เป็นสถานที่กักขังและกำจัดศัตรูทางการเมือง โดยการทรมานเหยื่อเพื่อให้สารภาพและนำไปสังหาร เหตุการณ์ฆ่าล้างเผ่าพันธุ์อันโหดเหี้ยมที่เกิดขึ้นในประเทศกัมพูชาเป็นเหตุการณ์ที่สร้างความเจ็บปวดที่สุดให้แก่ชาวเขมร (พวงทอง รุ่งสวัสดิทรัพย์, 2541) แบบเรียนทำหน้าที่ถ่ายทอดให้ผู้อ่านหรือเยาวชนรุ่นหลังรับรู้ถึงการกระทำอันโหดเหี้ยมทารุณของเขมรแดง ดังตัวอย่าง

(19) **ថ្ងៃទី ១៧ មេសា ១៩៧៥ ខ្ញុំបានជួបហេតុការណ៍ដ៏រន្ធត់មួយ គឺគ្រួសារខ្ញុំ និងប្រជាជនទូទាំងប្រទេសត្រូវខ្មែរក្រហមជម្លៀសចេញពីទីក្រុង ដោយប្រញាប់ប្រញាល់បំផុត ។**
ថ្ងៃទី ៧ មករា ១៩៧៩ ខ្ញុំបានទទួលសេចក្ដីរីករាយ កក់ក្ដៅយ៉ាងខ្លាំង ដោយក្រុមគ្រួសារខ្ញុំបានវិលត្រឡប់ចូលមករស់នៅទីក្រុងភ្នំពេញវិញ ។

(ភាសាខ្មែរ ថ្នាក់ទី ៥, ២០១៦, ទ.៨០)

"วันที่ 17 เมษายน ค.ศ. 1975 ฉันได้พบกับเหตุการณ์ที่น่าสยดสยองอย่างหนึ่ง คือครอบครัวของฉันและประชาชนทั้งประเทศ ถูกเขมรแดงเกณฑ์ให้ออกจากเมืองหลวงด่วนที่สุด ฯ

วันที่ 7 มกราคม ค.ศ. 1979 ฉันได้รับความเบิกบานสำราญใจอย่างมาก เนื่องจากครอบครัวของฉันได้กลับมาอยู่ร่วมกันที่กรุงพนมเปญ ฯ”

(ภาษาเขมร ชั้นที่ 5, 2016, น.80)

ตัวอย่าง (19) กล่าวถึงเหตุการณ์ใน วันที่ 17 เมษายน ค.ศ. 1975 ซึ่งเป็นวันที่เริ่มต้นการยึดครองประเทศของกลุ่มเขมรแดง ในแบบเรียนปรากฏการเรียกกลุ่มการเมือง *เขมรแดง* การใช้ส่วนขยายความเชิงลบเพื่อบรรยายถึงสภาพวิถีชีวิตของชาวเขมรที่อยู่ภายใต้การปกครองอันโหดเหี้ยมของเขมรแดง โดยการอพยพประชาชนออกจากเมืองหลวงเพื่อเปลี่ยนแปลงโครงสร้างสังคมให้เป็นสังคมเกษตรแบบดั้งเดิม กำจัดชนชั้นนายทุน ไม่พึ่งพาต่างประเทศ การเปลี่ยนแปลงสังคมอย่างสุดโต่งนำมาซึ่งความทุกข์ทรมานและการเสียชีวิตของผู้คนจำนวนมากจากการทำงานหนัก การขาดแคลนอาหาร และยารักษาโรค รวมทั้งการสังหารในข้อหาศัตรูต่ออุดมการณ์ ส่วนวันที่ 7 มกราคม ค.ศ. 1979 เป็นวันที่กองทัพเวียดนามบุกเข้ายึดกรุงพนมเปญและปลดปล่อยชาวเขมรจากการปกครองของเขมรแดง ในแบบเรียนปรากฏการใช้ส่วนขยายความเชิงบวกเพื่อสื่อถึงความปลาบปลื้มใจที่การหลุดพ้นจากการปกครองอันโหดร้ายทารุณของเขมรแดง ภายใต้การยึดครองของเวียดนามซึ่งมีกลุ่มทหารเขมรแดงที่เปลี่ยนใจเข้าร่วมกับกองทัพเวียดนามเพื่อโค่นล้มระบอบเขมรแดง กลุ่มทหารที่เข้าร่วมกับเวียดนามปัจจุบันได้ดำรงตำแหน่งที่สำคัญในรัฐบาลกัมพูชา เช่น นายฮุน เซน ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีของประเทศกัมพูชาในปัจจุบัน

(20) ខ្ញុំមានចិត្តរន្ធត់និងខ្លោចផ្សាបំផុត ដោយបានឃើញឆ្អឹងលលាដ៍ក្បាល មនុស្សជាច្រើន ត្រូវបានគេយកមករៀបតម្កល់ទុកធ្វើសក្តានុពលជា និងដើម្បីឱ្យកូនចៅជំនាន់ក្រោយបានដឹងបានឃើញ និងចងចាំអំពីប្រល័យពូជសាសន៍របស់ពួកខ្មែរក្រហម ។ យើងបានដើរមើលរណ្តៅធំៗដែល គេកប់សពរួម និងបានចូលទស្សនាសារមន្ទីរតម្កល់ឯកសារ ។ ក្នុងនោះ គេបានបិទរូបថត និងឈ្មោះអ្នកដែលគេបានសម្លាប់នៅទីនោះ ។ មកដល់រូបនាយទាហានម្នាក់ អ្នកម៉ាក់ឈរទ្រឹងយំខ្សឹកខ្សួល ហើយប្រាប់ខ្ញុំថាបុរសនោះ គឺជាបងជីដូនមួយរបស់គាត់ ។ អ្នកម៉ាក់និយាយរឿងរ៉ាវដ៏ទារុណរបស់លោកអ៊ំនោះ ធ្វើឱ្យខ្ញុំមិនអាចទប់ទឹកភ្នែកបានឡើយ ។ នៅជិតនោះ ខ្ញុំព្រឺក្បាលនឹងឧបករណ៍ដែលពួកខ្មែរក្រហមប្រើប្រាស់ ដើម្បីធ្វើទារុណកម្ម និងសម្លាប់មនុស្សដូចជា ដង្កាប់ ពូថៅ ញញួរ ចបកាប់ ។ ទិដ្ឋភាពនៅទីនោះ ធ្វើឱ្យខ្ញុំចងចាំជារៀងរហូត ។

(ភាសាខ្មែរ ថ្នាក់ទី ៥, ២០១៦, ទ.៨២)

"ฉันรู้สึกตกใจกลัวและเศร้าใจที่สุด เมื่อได้เห็นกะโหลกของผู้คนจำนวนมากถูกเก็บไว้เพื่อสักการบูชาและเพื่อให้คนรุ่นหลังได้เห็นและระลึกถึงการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ของพวกเขมรแดง ฯ เราได้เดินดูหลุมใหญ่ๆ ที่เขาได้ฝังศพรวมกัน และได้เยี่ยมพิพิธภัณฑ์แสดงเอกสาร ฯ ในนั้น เขาได้ติดภาพถ่ายและชื่อของผู้เสียชีวิตอยู่ที่นั่น ฯ มาถึงภาพนายทหารคนหนึ่ง แม่ยืนนิ่งร้องไห้สะอื้นแล้วบอกฉันว่าชายคนนั้นเป็นลูกพี่ลูกน้องของแม่ ฯ แม่เล่าเรื่องราวของลุงที่ถูกทารุณ ทำให้ฉันไม่สามารถกลั้นน้ำตาได้เลย ฯ ในบริเวณใกล้เคียงนั้น ฉันขนหัวลุกกับอุปกรณ์ที่พวกเขมรแดงใช้เพื่อทำทารุณกรรมและฆ่าคน เช่น คีม ขวาน ค้อน และจอบ ฯ ภาพที่เห็นนั้นทำให้ฉันจำได้ตลอด ฯ "

(ภาษาเขมร ชั้นที่ 5, 2016, น. 90)

ตัวอย่าง (20) กล่าวถึงความรู้สึกของชาวเขมรที่รับรู้ถึงเหตุการณ์การฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ที่เกิดขึ้นในประเทศกัมพูชาโดยกลุ่มเขมรแดง การใช้ส่วนขยายความเชิงลบ เพื่อสื่อถึงการปกครองอันทารุณโหดเหี้ยมและป่าเถื่อน รวมทั้งการสังหารชาวเขมรที่ตกเป็นเหยื่อในช่วงการปกครองโดยระบอบเขมรแดง แบบเรียนต้องการนำเสนอเรื่องราวความโหดร้ายผ่านบทความบันทึก สื่อเจตนาให้ข้อมูลเพื่อแสดงข้อเท็จจริงให้ผู้อ่านหรือเยาวชนทุกคนควรจดจำเหตุการณ์ความรุนแรงครั้งนี้ไว้ เพื่อตอกย้ำการทำลายประเทศและประชาชนเขมรจากฝีมือของกลุ่มเขมรแดง นอกจากนี้ ปรากฏการเรียกกลุ่มการเมือง *เขมรแดง* ที่มีอุดมการณ์ทางการเมืองตรงข้ามกับรัฐบาล เพื่อแสดงออกถึงความรู้สึกของชาวเขมรที่ได้รับผลกระทบหรือรับรู้ต่อเหตุการณ์สังหารและกระทำทารุณกรรมต่อชาวเขมร การใช้เครื่องมือในการทรมานที่น่าสยดสยอง การย้ำเตือนภาพเหตุการณ์ฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ในกัมพูชา

จากตัวอย่าง (19)-(20) แสดงให้เห็นถึงภาพความโหดเหี้ยมของระบอบเขมรแดงที่สร้างความอดอยากหิวโหย ความทารุณโหดร้าย และการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ที่นำมาซึ่งความสูญเสียชีวิตของผู้คนเป็นจำนวนมาก ชุดความคิดเกี่ยวกับความโหดเหี้ยม การฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ในกัมพูชาเป็นสิ่งที่รัฐต้องการให้ผู้อ่านหรือเยาวชนพึงระลึกถึงผลเสียของความรุนแรง และการใช้อุดมการณ์คอมมิวนิสต์อันสุดโต่ง การฆ่าล้างเผ่าพันธุ์โดยฝีมือของเขมรแดงจึงเป็นภาพเหตุการณ์ที่ชาวเขมรลืมไม่ลง และต้องนำมาเป็นบทเรียนในการอยู่ร่วมกันในประเทศ โดยใช้ความเอื้ออาทรความสามัคคี เพื่อไม่ให้เกิดความแตกแยกทางสังคม เขมรแดงเป็นตัวร้ายทางประวัติศาสตร์ที่ทิ้งร่องรอยบาดแผลความเจ็บปวดไว้ให้ชาวเขมรทุกคน การสร้างความน่ากลัวและความโหดร้ายให้แก่เขมรแดงซึ่งเป็นศัตรูทางการเมืองของรัฐบาลปัจจุบันที่ได้อำนาจทางการเมืองมาจาก

การโค่นล้มเขมรแดงในปี ค.ศ 1979 การนำเสนอชุดความคิดเกี่ยวกับการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ในประเทศกัมพูชาเป็นเครื่องมือในการสร้างความชอบธรรมให้แก่รัฐบาลในการยึดอำนาจจากเขมรแดง การผลิตซ้ำความรุนแรงและโหดร้ายของเขมรแดงเป็นวิธีการทางการเมืองในการสร้างความน่าเชื่อถือและความไว้วางใจให้แก่รัฐบาล แบบเรียนวิชาภาษาเขมรระดับประถมศึกษาของประเทศกัมพูชาทำหน้าที่เสมือนสื่อกลางการส่งต่อชุดความคิดที่รัฐบาลสร้างให้กับเขมรแดง การรับรู้เหตุการณ์และการกระทำของเขมรแดงจากฝั่งรัฐบาลจึงเป็นการผลิตตัวบทเพื่อรับใช้ผู้มีอำนาจ การใช้ชุดศัพท์และเจตนาที่ปรากฏในแบบเรียนเป็นไปในทางลบเมื่อกล่าวถึงเขมรแดงและใช้ในทางบวกเมื่อกล่าวถึงเหตุการณ์การโค่นล้มระบอบเขมรแดงซึ่งเป็นผลงานของรัฐบาลเพื่อให้ผู้อ่านหรือเยาวชนชาวเขมรรับรู้และเข้าใจว่ารัฐบาลเป็นผู้ที่นำความสันติมาให้แก่ประเทศกัมพูชา

ในบทถัดไปเป็นการสรุปและอภิปรายผลของชุดศัพท์ เจตนา และชุดความคิดที่ใช้ในการประกอบสร้างแบบเรียนวิชาภาษาเขมรระดับประถมศึกษาของประเทศกัมพูชา

บทที่ 6
สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

บทนี้ ผู้วิจัยสรุปและอภิปรายผลโดยใช้แนวคิดวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ของ Fairclough (2001) และทฤษฎีวัจนกรรมของ Searle (1969) ในการวิเคราะห์ชุดศัพท์ เจตนา วิถีปฏิบัติทางวาทกรรมในการผลิต การบริโภค และการกระจายตัวบท รวมถึงชุดความคิดเพื่ออธิบายการประกอบสร้างแบบเรียนวิชาภาษาเขมรระดับประถมศึกษาของประเทศกัมพูชา โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. การสรุปและอภิปรายผลการวิเคราะห์ชุดศัพท์และเจตนาที่ใช้ในการประกอบสร้างแบบเรียนวิชาภาษาเขมรระดับประถมศึกษาของประเทศกัมพูชา

จากการวิเคราะห์ชุดศัพท์และเจตนาที่ใช้ในการประกอบสร้างแบบเรียนวิชาภาษาเขมรระดับประถมศึกษาของประเทศกัมพูชาพบว่าแบบเรียนมีการใช้ชุดศัพท์ทั้งหมด 3 ประเภท ได้แก่ การเรียก กริยา และส่วนขยาย ส่วนผลการวิเคราะห์เจตนา พิจารณาจากเงื่อนไขที่เหมาะสมทั้ง 4 ข้อ ในทฤษฎีวัจนกรรมของ Searle (1969) โดยพบเจตนาทั้งหมด 3 เจตนา ได้แก่ เจตนาสั่ง เจตนาชักจูง และเจตนาให้ข้อมูลในการประกอบสร้างแบบเรียน ซึ่งรายละเอียดการสรุปและอภิปรายผลชุดศัพท์และเจตนา มีดังต่อไปนี้

1.1 ชุดศัพท์ จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบ 1) การเรียก ประกอบด้วยการเรียกชาติพันธุ์ การเรียกกลุ่มการเมือง และการเรียกผู้รุกราน 2) กริยาสื่อถึงการปฏิบัติตน ความภาคภูมิใจ ความเศร้าและความรุนแรง และความกล้าหาญ 3) ส่วนขยาย ประกอบด้วยส่วนขยายความเชิงบวกและส่วนขยายความเชิงลบ โดยรายละเอียดในการประกอบสร้างแบบเรียน ดังนี้

การเรียกชาติพันธุ์ทำให้เห็นการแบ่งแยกเขาและเรา เช่น “*เขมร*” สื่อถึงความยิ่งใหญ่และเป็นชนชาติที่มีอารยธรรมสูง “*เสียม*” สื่อถึงความอคติที่เกิดขึ้นในประวัติศาสตร์และความขัดแย้งระหว่างประเทศ การเรียกกลุ่มการเมือง *“เขมรแดง”* เพื่อตอกย้ำการกระทำของกลุ่มผู้มีอุดมการณ์ทางการเมืองแบบคอมมิวนิสต์ สื่อถึงความรุนแรงและความโหดร้ายที่มีต่อประชาชนในขณะนั้น นอกจากนี้ การเรียกศัตรูทางความมั่นคงที่สร้างความสูญเสียให้ประเทศกัมพูชาในอดีตว่า “*ผู้รุกราน*” และ “*ฆาตกร*” ที่สะท้อนถึงเหตุการณ์ที่ถูกกระทำจากสยามและฝรั่งเศส

ชุดศัพท์ต่อมาที่พบจากการศึกษาแบบเรียนดังกล่าว คือ กริยาสื่อถึงการปฏิบัติตนเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อบุคคลและประเทศกัมพูชา เป็นพฤติกรรมหรือการกระทำที่รัฐต้องการ

ปลูกฝังให้เยาวชนเขมรปฏิบัติตาม ดังที่ปรากฏผ่านการสอนบทเพลงที่ต้องอาศัยการท่องจำ จากการวิเคราะห์ตัวบทปรากฏคำว่า *"ต้อง"* และตามด้วยกริยาสื่อถึงการปฏิบัติตน เช่น *"ขยัน" "ฟัง"* และ *"ถ่อมตัว"* เป็นต้น กริยาสื่อถึงความภาคภูมิใจที่มีต่อภูมิปัญญาของบรรพบุรุษชาวเขมร และความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติ เช่น *"มีพรสวรรค์" "มีฝีมือ"* และ *"เป็นสุข"* เป็นต้น กริยาสื่อถึงความเศร้าและความรุนแรงของเหตุการณ์ที่เลวร้ายในอดีตของบรรพบุรุษไม่เคยเลือนหายจากความทรงจำของลูกหลานชาวเขมร อย่างไรก็ดี ยังมีกริยาสื่อถึงความกล้าหาญ บ่งบอกให้รู้ว่าชาติเขมรเป็นผู้ไม่หวั่นเกรงต่อภัยใดๆ ที่รุกรานความเป็นชาติ และพร้อมเสียสละเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวมมากที่สุด โดยมีกริยาที่ปรากฏในแบบเรียน เช่น *"ต่อสู้" "เสียสละ" "กล้าหาญ"* เป็นต้น เพื่อสรรเสริญวีรชนของชาวเขมรที่ยึดถือเป็นแบบอย่าง

ส่วนขยายที่ปรากฏในแบบเรียนเพื่อแสดงรายละเอียดเพิ่มเติมในส่วนที่เป็นความคิด ความเชื่อ และความรู้สึกของชาวเขมร มีส่วนขยายความเชิงบวกในชุดศัพท์ที่แสดงถึงความรุ่งเรืองของชาติและความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรผ่านประวัติศาสตร์และศิลปวัฒนธรรม เช่น *"ประณีตวิจิตรบรรจง" "อุดมสมบูรณ์"* และ *"อันดับหนึ่งของโลก"* เป็นต้น ในขณะเดียวกันแบบเรียนมีส่วนขยายความเชิงลบเพื่อแสดงความทุกข์ทรมานภายใต้สถานการณ์ที่โหดร้ายสำหรับทุกคนในชาติ เช่น *"ที่สุด" "มาก" "หนัก"* เป็นต้น เพื่อสื่อถึงความเจ็บปวดของชาวเขมรที่ได้รับผลกระทบจากความโหดเหี้ยมของระบอบเขมรแดง

นอกจากนี้ จากการวิเคราะห์แบบเรียนพบการสร้างความสัมพันธ์เชื่อมโยงระหว่างประเทศกัมพูชากับประชาชนชาวเขมรผ่านตัวบทในแบบเรียนด้วยการใช้อุปลักษณ์เพื่อให้เกิดการเชื่อมโยงในระบบความคิดของชาวเขมร ซึ่ง Lakoff and Johnson (1980) กล่าวว่าการใช้อุปลักษณ์เป็นการเชื่อมโยงความคิดระหว่างวงความหมาย (semantic domain) 2 วงความหมาย โดยเกิดจากการถ่ายโยงความหมายจากวงความหมายหนึ่งเรียกว่า วงความหมายต้นทาง (source domain) ไปยังอีกวงความหมายหนึ่ง เรียกว่า วงความหมายปลายทาง (target domain) ทำให้เกิดเป็นอุปลักษณ์มโนทัศน์ (conceptual metaphor) ขึ้นในกระบวนการปริชาน (cognitive process) จากตัวอย่างพบถ้อยคำอุปลักษณ์แสดงอุปลักษณ์มโนทัศน์จำนวน 1 อุปลักษณ์มโนทัศน์ คือ **[ประเทศ คือ มารดา]** ดังตัวอย่าง

(1) ប្រេងកាតឆៅ ឬ "មាសខ្មៅ" មានប្រយោជន៍ក្នុងការអភិវឌ្ឍសង្គមសេដ្ឋកិច្ចប្រទេស ។ ដូច្នេះ <u>កូនខ្មែរ</u>គ្រប់រូបត្រូវចូលរួមថែរក្សាសម្បត្តិធម្មជាតិ ទាំងក្នុងដី ទាំងក្នុងទឹក ឱ្យបានគង់វង្សជារៀងរហូត ។

(ភាសាខ្មែរ ថ្នាក់ទី ៦, ២០១៦, ទ. ៤២)

"ប្រេងកាតដៅ ‘ ‘ មានប្រយោជន៍ក្នុងការអភិវឌ្ឍសង្គមសេដ្ឋកិច្ចប្រទេស ដូចនេះ <u>ក្មួនខ្មែរ</u>ទាំងអស់ត្រូវចូលរួមថែរក្សាសម្បត្តិធម្មជាតិ ទាំងក្នុងដី ទាំងក្នុងទឹក ឲ្យបានគង់វង្សជារៀងរហូត ។

(ภาษาเขมร ชั้นที่ 6, 2016, น. 42)

(2) យើងជា<u>កុលបុត្រកុលធីតាខ្មែរ</u> ត្រូវចេះគោរពស្រឡាញ់និងមានចិត្តកតញ្ញូចំពោះអ្នកមានគុណរបស់យើង។

(ភាសាខ្មែរអាន-សរសេរ ថ្នាក់ទី ៣, ២០១៦, ទ. XXVII)

"យើងជា<u>ក្មួនកុលបុត្រកុលធីតាខ្មែរ</u> ត្រូវចេះគោរពស្រឡាញ់ និងមានចិត្តកតញ្ញូ ចំពោះ អ្នកមានគុណ ។"

(ภาษาเขมรอ่าน-เขียน ชั้นที่ 3, 2016, น. XXVII)

(3) <u>មាតុភូមិយើង</u>តូចតែខ្លឹម ធម្មជាតិប៉ប្រឹមសម្បូរប្លែក
ត្បូងមាសស្ពាន់ថ្មសំណង់ដែក រ៉ែច្រើនអនេកមិនខ្វះអ្វី ។

(ភាសាខ្មែរ ថ្នាក់ទី ៤, ២០១៦, ទ. ១៤១)

*"<u>មាតុភូមិ</u>យើងតូចតែខ្លឹម ធម្មជាតិ ប៉ប្រឹមសម្បូរ ប្លែក
ត្បូងមាស ស្ពាន់ ថ្ម សំណង់ ដែក រ៉ែ ច្រើន អនេក មិនខ្វះ អ្វី ។"*

(ภาษาเขมร ชั้นที่ 4, 2016, น. 141)

(4) យើង<u>បុត្រខេមរ</u>ា មុនចូលសិក្សា គោរពទង់ជាតិ
ឈរតម្រង់ជួរ រូតរះខ្ទីឃ្មាត កុំគេចកុំផ្ចៀត
មកទាន់វេលា ។

(ភាសាខ្មែរអាន-សរសេរ ថ្នាក់ទី ៣, ២០១៦, ទ.១៧)

*"<u>ក្មួនខ្មែ</u> យើ<u>ងបុ</u>ត្ត ក្នុ<u>ងមុ</u>ន ចូ<u>ល</u>ចូ<u>ល</u>ចូ<u>ល</u>ចូ<u>ល</u>ចូ<u>ল</u>ចូ<u>ল</u>ចូ<u>ল

(5) <u>មាតុភូមិកម្ពុជា</u> ធនធាននានា គ្រប់ទីកន្លែង
សមុទ្រព្រៃភ្នំ ទន្លេធំវែង គួរឱ្យស្ងប់ស្ងែង
គ្រប់ប្រជាជាតិ ។
(ភាសាខ្មែរអាន-សរសេរ ថ្នាក់ទី ៣, ២០១៦, ទ.១៨៥)

“<u>មាតុភូមិកម្ពុជា</u> *ทรัพยากรนานา* *ครบทุกสถาน*
สมุทรไพรพนม *แม่น้ำใหญ่กว้าง* *ซึ่งน่าเกรงขาม*
ทุกประชาชาติ ฯ”
(ภาษาเขมรอ่าน-เขียน ชั้นที่ 3, 2016, น. 185)

ตัวอย่าง (1)-(5) แสดงให้เห็นถ้อยคำอุปลักษณ์ที่ทำให้เกิดอุปลักษณ์มโนทัศน์ **[ประเทศ คือ มารดา]** เช่น คำว่า *ลูกเขมร* (**កូនខ្មែរ**) *กุลบุตรกุลธิดาเขมร* (**កុលបុត្រកុលធីតាខ្មែរ**) *บุตรเขมรา* (**បុត្រខេមរា**) *มาตุภูมิเรา* (**មាតុភូមិយើង**) *มาตุภูมิกัมพูชา* (**មាតុភូមិកម្ពុជា**) เกิดจากการถ่ายโยงความหมายของมารดาไปยังวงความหมายของประเทศ ซึ่งแสดงความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของประเทศกับมารดา ดังนี้

วงความหมายต้นทาง (source domain)		**วงความหมายปลายทาง** (target domain)
มารดา		**ประเทศ**
มารดา	→	ประเทศกัมพูชา
บุตร	→	ชาวเขมร

อุปลักษณ์มโนทัศน์ **[ประเทศ คือ มารดา]** ในแบบเรียนต้องการนำเสนอให้ผู้อ่านหรือเยาวชนเข้าใจว่าประเทศกัมพูชา คือ ผู้ให้กำเนิดชาวเขมรทุกคน ชาวเขมรเปรียบดังบุตรที่ต้องให้การศึกษาให้การเลี้ยงดู ตลอดจนมีทรัพยากรต่างๆ ให้ชาวเขมรใช้ ซึ่งในความเป็นจริงสื่อถึงรัฐบาลที่ทำหน้าที่ปกครองประเทศและผู้ผลิตแบบเรียนเป็นหนึ่งในหน่วยงานของรัฐบาลที่ต้องการปลูกฝังให้เยาวชนเรียนรู้และปฏิบัติตามสิ่งที่รัฐต้องการนั่นเอง ทั้งนี้เนื่องจากการใช้ภาษาในการผลิตตัวบทที่ปรากฏในแบบเรียนสำหรับผู้เรียนระดับประถมศึกษา ต้องใช้ภาษาที่มีความชัดเจน สื่อสารได้ตรงไปตรงมา และเข้าใจง่าย จึงพบอุปลักษณ์มโนทัศน์ในจำนวนน้อย

ชุดศัพท์ที่ปรากฏในแบบเรียนวิชาภาษาเขมรระดับประถมศึกษาของประเทศกัมพูชาแบ่งความหมายในการประกอบสร้างวาทกรรมเป็น 2 มุมมอง คือ 1) มุมมองความหมายทางบวก เพื่อสื่อให้เห็นถึงการสนับสนุนการส่งเสริม ไม่ว่าจะเป็นการเรียกชาวเขมร กริยาสื่อถึงความภาคภูมิใจ ความกล้าหาญและเสียสละของวีรชนเขมร ส่วนขยายที่แสดงถึงความยิ่งใหญ่และความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากร ประวัติศาสตร์ของอาณาจักรเขมรโบราณ ความเจริญรุ่งเรืองของอารยธรรมและศิลปะเขมร เพื่อสร้างให้เยาวชนเกิดความรักและความหวงแหนชาติ วัฒนธรรม ทรัพยากร รวมถึงสร้างความสามัคคีและยกย่องความเป็นชาติของชาวเขมรเหนือชนชาติอื่น และ2) มุมมองความหมายทางลบ เพื่อสื่อถึงความกลัว ความทุกข์ทรมาน ความอคติ ความเกลียดชัง และความรุนแรง ซึ่งพบในการเรียก เช่น *เสียม* ซึ่งแฝงความหมายเชิงลบเพื่อสื่อถึงคนไทย การเรียกผู้รุกรานกับประเทศไทยและประเทศฝรั่งเศส เพื่อสร้างวาทกรรมความเกลียดชังให้เยาวชนได้เข้าใจและซึมซับจากประวัติศาสตร์ที่ผ่านมา ตลอดจนการใช้กริยาและส่วนขยายเพื่อสื่อถึงความเศร้าและความรุนแรง ความกลัว ความทุกข์ทรมาน และความโหดร้ายทารุณจากการปกครองของเขมรแดงในสมัยกัมพูชาประชาธิปไตย ระหว่างปี ค.ศ.1975-1979 สื่อให้เยาวชนเห็นเหตุการณ์การฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ชาวเขมรในอดีตเป็นโศกนาฏกรรม จากการขาดความสามัคคีของคนในชาติทำให้เกิดกลุ่มเขมรแดงและการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ชาวเขมรด้วยกันเอง ในแบบเรียนนำเสนอเรื่องราวเหตุการณ์เหล่านี้เพื่อผลักดันให้เยาวชนปฏิบัติตนเป็นคนดีและมีพฤติกรรมตามที่รัฐต้องการหล่อหลอม รวมถึงมีเนื้อหาเพื่อ สร้างความตระหนักถึงเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ที่สร้างความเจ็บปวดให้กับชาวเขมร

1.2 **เจตนา** จากการวิเคราะห์การสื่อเจตนาในการประกอบสร้างแบบเรียนวิชาภาษาเขมรระดับประถมศึกษาของประเทศกัมพูชาโดย การพิจารณาจากเงื่อนไขที่เหมาะสมทั้ง 4 ข้อในทฤษฎีวัจนกรรมของ Searle (1969) พบเจตนา 3 เจตนา โดยสามารถจัดอยู่ในประเภทของวัจนกรรม 2 ประเภท คือ วัจนกรรมการบอกกล่าว (representative) และวัจนกรรมการชี้นำ (directive) จากการวิเคราะห์ในแบบเรียนพบประเภทของวัจนกรรมการชี้นำ คือ 1) เจตนาสั่งเพื่อต้องการให้เยาวชนปฏิบัติตามคำสั่งอย่างจริงจัง เช่น ใช้กริยาสื่อถึงการปฏิบัติตน “ขยัน” “ฟัง” “ถ่อมตัว” “ทำตาม” “มุ่งมั่น” “สามัคคี” ซึ่งมักปรากฏร่วมกับ “ต้อง” เพื่อสื่อเจตนาเป็นการผูกมัดให้ผู้ฟังปฏิบัติตาม การใช้คำว่า *“ดังนั้น”* เพื่อสรุปให้เยาวชนปฏิบัติตามสิ่งที่กล่าวมาโดยผ่านบทความ นิทาน นอกจากนี้ ในแบบเรียนพบ 2) เจตนาชักจูงเป็นการชี้นำให้เยาวชนปฏิบัติตามโดยกล่าวถึงผลดี เช่น การใช้กริยา *“ร่วมกัน”* และ *“ควร”* เพื่อเชิญชวนให้ผู้ฟังเกิดความคล้อยตามและปฏิบัติร่วมกับผู้พูด ส่วนประเภทวัจนกรรมการบอกกล่าว จากการวิเคราะห์ข้อมูล คือ เจตนา

ให้ข้อมูลเป็นเจตนาสำคัญที่รัฐใช้เป็นเครื่องมือนำเสนอข้อมูล การยกประเด็นข่าวซึ่งเสมือนเป็นความจริงทั้งหมดแต่แฝงด้วยการใช้ความหมายเชิงลบ เช่น การเรียกผู้รุกราน การใช้ส่วนขยายความเชิงลบหรือแฝงการใช้กริยาสื่อถึงความรุนแรงเพื่อให้เยาวชนเกิดความเกลียดชังและเกิดอคติต่อผู้ที่สร้างความเดือดร้อนให้แก่ประเทศกัมพูชา และการให้ข้อมูลที่เป็นมุมองและความหมายเชิงบวก เช่น ความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติ ประวัติศาสตร์การสร้างปราสาท การมีศิลปวัฒนธรรมที่สืบทอดมาอย่างยาวนาน เป็นต้น

การสื่อเจตนาที่ปรากฏในแบบเรียนเพื่อให้เยาวชนเขมรเรียนรู้ตัวบทในแบบเรียนและเกิดความรักความภาคภูมิใจในประเทศกัมพูชา ตระหนักถึงหน้าที่ในการปกป้องดูแลประเทศชาติอย่างสุดกำลัง โดยเป็นวิถีปฏิบัติทางสังคมที่กำหนดขึ้นจากรัฐบาล เนื่องจากหน่วยงานของรัฐเป็นผู้ผลิตและกระจายแบบเรียนให้แก่เยาวชนได้เรียนรู้และซึมซับ เพื่อสร้างให้เยาวชนปฏิบัติหน้าที่ในฐานะพลเมืองของชาติ เมื่อรัฐเห็นว่าเป็นสิ่งที่ดีและต้องการให้เยาวชนมีความคิดและปฏิบัติตามด้วยการปลูกฝังในแบบเรียนในรูปแบบบทความ นิทาน บันทึก เพื่อให้เยาวชนรับรู้ผ่านการอ่านจากแบบเรียนตั้งแต่ระดับประถมศึกษา นอกจากนี้ การสื่อเจตนาการให้ข้อมูล ความรู้ และรายละเอียดต่าง ๆ เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ สังคม และศิลปวัฒนธรรมเขมรเป็นข้อมูลที่ปรากฏทั่วไปในแบบเรียน ทำหน้าที่หลักในการถ่ายทอดความรู้ ความคิดให้แก่ผู้เรียนควบคู่ไปกับการกระจายตัวบทและการบริโภคตัวบทที่มีเจตนาแฝงสื่อถึงการชี้นำเยาวชนเขมรผ่านตัวบทในแบบเรียน วิธีการใช้ชุดศัพท์และการสื่อเจตนาเป็นกลวิธีการใช้ทั้งทางตรงและอ้อมเพราะว่าแบบเรียนวิชาภาษาเขมรเป็นแบบเรียนในการใช้สอนภาษาโดยตรง การเรียบเรียงแบบเรียนจึงจำเป็นต้องใช้คำที่ชัดเจนและสื่อเจตนาแบบตรงไปตรงมา เพื่อให้บรรลุผลในการสื่อสาร นอกจากนี้ ในแบบเรียนถ่ายทอดเจตนาแฝงที่ต้องอาศัยการตีความจากเนื้อหาที่นำเสนอ เช่น บทสนทนา บทความ หรือนิทานพื้นบ้าน ที่สื่อเจตนาอ้อมเพื่อให้เยาวชนเข้าใจชุดความคิดที่รัฐต้องการสื่อ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Panpothong (2015) ที่ศึกษาชุดความคิดเกี่ยวกับเด็กและสังคมไทยที่ถูกนำเสนอผ่านกลวิธีทางภาษาในตัวบทตามแนวคิดวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์แบบเน้นตัวบทในแบบเรียนวิชาประวัติศาสตร์ระดับประถมศึกษาของประเทศไทย เนื่องจากแบบเรียนประวัติศาสตร์เน้นการถ่ายทอดเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์เป็นหลัก จึงต้องอาศัยทั้งบริบททางตรงและการตีความเจตนาทางอ้อมเพื่อสร้างความเข้าใจในสาระที่รัฐต้องการสื่อผ่านแบบเรียนเช่นกัน

การสื่อเจตนาสั่งและเจตนาชักจูง ที่ปรากฏในแบบเรียนสื่อให้เห็นว่าแบบเรียนวิชาภาษาเขมรระดับประถมศึกษาของประเทศกัมพูชาชักนำความคิดของผู้อ่านหรือเยาวชนให้เป็นไปตามที่รัฐต้องการ การใช้กริยาสื่อเจตนาประเภทชี้นำ เช่น *ควร* (**คูร**) เป็นกริยาที่แสดงว่าต้องการให้เยาวชนปฏิบัติตามในสิ่งที่รัฐกำหนดเพื่อสร้างอัตลักษณ์ให้แก่เยาวชน เช่น การสั่งให้เยาวชนหลีกเลี่ยงจากยาเสพติด การชักจูงให้ร่วมกันรักษาศิลปวัฒนธรรมของชาติ ส่วนการสื่อเจตนาให้ข้อมูล เน้นประเด็นความยิ่งใหญ่ของประเทศกัมพูชา การนำเสนอภาพความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติ และการได้รับผลกระทบจากความโหดร้ายทารุณ จากการปกครองภายใต้ระบอบเขมรแดง การสื่อเจตนาให้ข้อมูลจึงเป็นการให้ชุดความรู้และสร้างสมความเข้าใจเกี่ยวกับประเทศกัมพูชาในด้านต่างๆ ที่รัฐต้องการถ่ายทอดให้แก่เยาวชน โดยใช้ภาษาเป็นเครื่องมือในการสื่อความคิด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวิสันต์ สุขวิสิทธิ์ (2544) ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาษาและอุดมการณ์ในแบบเรียนวิชาภาษาไทยตามหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ.2503 – 2544 โดยใช้กรอบแนวคิดวาทกรรมเชิงวิพากษ์ ซึ่งพบว่าแบบเรียนเป็นวาทกรรมที่มีความสัมพันธ์กับบริบททางสังคมและวัฒนธรรมเป็นอิทธิพลจากความคิดและความเชื่อในสังคมไทย ในทางเดียวกันกระบวนการผลิตซ้ำ ตอกย้ำหรือสื่อความคิดกลับไปสู่ผู้อ่านและสังคมเช่นเดียวกัน ดังนั้น แบบเรียนจึงไม่ได้เป็นเพียงสื่อการเรียนการสอนเฉพาะในชั้นเรียน แต่ยังทำหน้าที่แสดงออกทางความคิดเพื่อสื่อสารอุดมการณ์ที่มีผลต่อคนในสังคมด้วย นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ วุฒิพงษ์ ประพันธมิตร (2562) ที่ศึกษาวาทกรรมความรักชาติในแบบเรียนวิชากิจกรรมกลุ่มยุวชนแนวหน้าภายใต้การปกครองของประธานาธิบดี สี จิ้นผิง โดยใช้กรอบแนวคิดวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ โดยพบว่าแบบเรียนวิชากิจกรรมยุวชนแนวหน้าใช้วาทกรรมที่เป็นหน่วยย่อยทางภาษาผลิตตัวบทเพื่อสื่อให้เยาวชนจีนมีความรู้เรื่องลัทธิสังคมนิยม ลัทธิคอมมิวนิสต์ อัตลักษณ์จีน และพรรคคอมมิวนิสต์ จากการวิเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวข้องรวมถึงผลของการวิเคราะห์ในงานวิจัยนี้สรุปได้ว่ารัฐใช้ภาษาผ่านบทความ เรื่องเล่า บันทึก นิทานพื้นบ้านในแบบเรียนเพื่อเป็นเครื่องมือในการสร้างค่านิยม ความเชื่อ การปลูกฝัง ไม่ว่าจะเป็นการสร้างกรอบพฤติกรรมของเยาวชน ความคิดของเยาวชนในความรักชาติ ความภาคภูมิใจในชาติของตน และความกล้าหาญของบรรพบุรุษโดยสิ่งที่ปรากฏในแบบเรียนอาจเป็นความจริงไม่เป็นความจริง หรือเป็นเรื่องที่แต่งเติมขึ้น เพื่อให้ชาติของตนเหนือกว่าชาติอื่นในสายตาของเยาวชนผู้ที่ได้รับการถ่ายทอดจากแบบเรียนของรัฐ

2. การสรุปและอภิปรายผลการวิเคราะห์ชุดความคิดที่แฝงในการประกอบสร้างแบบเรียนวิชาภาษาเขมรระดับประถมศึกษาของประเทศกัมพูชา

การวิเคราะห์ชุดความคิดที่สัมพันธ์กับผลการวิเคราะห์ชุดศัพท์และเจตนาที่ปรากฏในแบบเรียนวิชาภาษาเขมรระดับประถมศึกษา พบทั้งหมด 5 ชุดความคิด ได้แก่ 1) กัมพูชาประเทศแห่งเกษตรกรรม 2) ความยิ่งใหญ่ทางวัฒนธรรมของประเทศกัมพูชา 3) ความรักและภูมิใจในชาติของชาวเขมร 4) กัมพูชาผู้ถูกรุกราน และ 5) ความเหี้ยมโหดของเขมรแดง ชุดความคิดที่ปรากฏอยู่ในตัวบทแบบเรียนวิชาภาษาเขมรระดับประถมศึกษาของประเทศกัมพูชา พิจารณาจากชุดศัพท์ เจตนา และวิถีปฏิบัติทางวาทกรรม พบว่าชุดความคิดทำหน้าที่ปลูกฝังครอบงำ และตอกย้ำทุกสิ่งที่รัฐบาลต้องการสร้างให้เยาวชนเป็นไปในทิศทางที่รัฐบาลต้องการ

การสร้างอัตลักษณ์และความภาคภูมิใจให้แก่ชาวเขมรโดยการปลูกฝังชุดความคิดว่ากัมพูชาเป็นประเทศเกษตรกรรมที่สามารถสร้างคุณภาพชีวิตให้ชาวเขมรอยู่กับธรรมชาติ การเป็นเกษตรกร คือ การปฏิบัติตามวิถีปฏิบัติของสังคมตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ความผูกพันกับทรัพยากรการเกษตรทำให้ชาวเขมรมีวิถีชีวิตแบบพอเพียง สามารถพึ่งตนเองได้ โดยการประกอบอาชีพเกษตรกรรมเพื่อยังชีพและส่งออก เนื่องจากความได้เปรียบของสภาพภูมิประเทศ เช่น การมีที่ราบลุ่มที่กว้างใหญ่ การมีแม่น้ำโตนเลสาบที่อุดมสมบูรณ์ด้วยสัตว์น้ำหลากหลายสายพันธุ์ การมีแร่ธาตุและดินที่เหมาะแก่การเพาะปลูก ซึ่งในแบบเรียนปรากฏในเนื้อหาที่เกี่ยวกับอัตลักษณ์ของชาวเขมร เพื่อปลูกฝังให้ผู้เรียนยึดถือปฏิบัติและปรากฏในเนื้อหาเกี่ยวกับครอบครัว โรงเรียนและชุมชน ที่สะท้อนผ่านเรื่องราวของตัวละครในแบบเรียน เช่น การประกอบอาชีพเกษตรกรรม การเลี้ยงสัตว์ เป็นการพึ่งพาทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ของประเทศกัมพูชา จะเห็นได้ว่ารัฐบาลพยายามสร้างให้เยาวชนยึดติดกับสังคมเกษตรแบบพึ่งตนเอง เหตุที่รัฐเสนอชุดความคิดให้ดำรงอัตลักษณ์ความเป็นประเทศเกษตรกรรม นับว่าเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาสังคมอุตสาหกรรมที่ทันสมัยของประเทศกัมพูชา ในความเป็นจริงโครงสร้างทางสังคมของกัมพูชายังคงเป็นประเทศเกษตรกรรม เนื่องการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ด้านการศึกษายังมีข้อจำกัด ส่งผลให้ชาวเขมรส่วนใหญ่เป็นแรงงานไร้ฝีมือ (unskilled laborer) จึงยังคงอยู่ในภาคการผลิตปฐมภูมิด้านเกษตรกรรม ในขณะเดียวกันปัญหาแรงงานข้ามชาติกัมพูชาที่ออกมาทำงานนอกประเทศเพราะค่าแรงในประเทศต่ำ สะท้อนให้เห็นว่าการเป็นสังคมเกษตรยังมีปัญหาในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชาวเขมร (ศรัญญา ศิริวงศ์ถวัลย์, 2556)

การปลูกฝังความคิดให้แก่ชาวเขมร โดยใช้ชุดความคิดว่ากัมพูชาเป็นประเทศที่มีความยิ่งใหญ่ทางวัฒนธรรม เป็นกระบวนการสร้างความภูมิใจและชาตินิยมให้แก่เยาวชน โดยปรากฏในเนื้อหาแบบเรียนเกี่ยวกับสังคมและวัฒนธรรมของชาวเขมร ทำให้ผู้เรียนตระหนักถึงคุณค่า

ของศิลปวัฒนธรรมที่อยู่ในสังคมของประเทศกัมพูชา ซึ่งนำเอาสถาปัตยกรรมปราสาทหิน ศิลปะการแสดง วรรณกรรม และขนบธรรมเนียมประเพณีมาใช้เป็นเครื่องมือในการกล่อมเกลาทางสังคม ให้เกิดความรักและภูมิใจในมรดกอันล้ำค่าของชาติ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของธิบดี บัวคำศรี (2547) ที่ศึกษางานเขียนประวัติศาสตร์ของกัมพูชาพบว่าในช่วงที่มีการเคลื่อนไหวของปัญญาชนเขมรเพื่อเรียกร้องเอกราชจากฝรั่งเศสมีการใช้ *"เมืองพระนคร"* หรือ *"นครวัด"* เป็นสื่อกลางในการสร้างกระแสชาตินิยมให้แก่ชาวเขมร เพื่อรวมพลังชาวเขมรโดยใช้ความยิ่งใหญ่ทางวัฒนธรรมของอาณาจักรเขมรโบราณในการยึดเหนี่ยวจิตใจของชาวเขมรให้มีความรักชาติรักแผ่นดิน ชุดความคิดเกี่ยวกับความยิ่งใหญ่ทางวัฒนธรรมของประเทศกัมพูชา รัฐบาลฝังลึกอยู่ในจิตสำนึกของเยาวชนทุกคน อย่างไรก็ดี ความยิ่งใหญ่นอกจากปราสาทแล้วในแบบเรียนนำเสนอความยิ่งใหญ่ผ่านศิลปวัฒนธรรม เช่น ดนตรี การแสดงพื้นบ้าน ขนบธรรมเนียมประเพณี ซึ่งเป็นสิ่งที่ยึดโยงชาวเขมรให้เกิดสำนึกร่วมกันทางวัฒนธรรมในการเป็นพลเมืองเขมร เนื้อหาในแบบเรียนเสนอภาพความยิ่งใหญ่ผ่านความงดงาม และภูมิปัญญาของชาวเขมรที่สืบทอดกันมาจนถึงปัจจุบัน การนำเสนอชุดความคิดเกี่ยวกับความยิ่งใหญ่ทางวัฒนธรรมในแบบเรียนจึงมีส่วนสำคัญในการสร้างกระแสความรักชาติให้แก่ผู้อ่านหรือเยาวชนโดยมองว่าชาติตนเองยิ่งใหญ่มีความเจริญรุ่งเรืองกว่าชาติอื่น โดยการใช้วัฒนธรรมเป็นเครื่องมือในการปลูกฝังชุดความคิดให้แก่เยาวชนเขมร อย่างไรก็ตาม ความยิ่งใหญ่ทางวัฒนธรรมของกัมพูชาในแบบเรียนปรากฏเป็นจำนวนมากโดยเฉพาะปราสาทหินซึ่งเป็นสถาปัตยกรรมที่ยิ่งใหญ่ในอดีต รวมถึงเครื่องดนตรีเขมรที่ระบุในแบบเรียนว่าบรรพบุรุษเขมรเป็นผู้ประดิษฐ์ขึ้น ซึ่งเครื่องดนตรีเหล่านั้นส่วนใหญ่มีใช้ร่วมกันในประเทศเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เช่น ประเทศไทย ประเทศลาว (นัฏฐิกา สุนทรธนผล, 2557) ไม่ใช่เครื่องดนตรีที่มีเฉพาะของกัมพูชาเท่านั้น แต่ในแบบเรียนหยิบยกประเด็นเหล่านี้และผลิตซ้ำในการเรียนการสอนเพื่อให้เยาวชนระลึกถึงความยิ่งใหญ่ในอดีตต่อไป

ชุดความคิดความรักและภูมิใจในชาติของชาวเขมร ในแบบเรียนปรากฏในเนื้อหาเกี่ยวกับครอบครัว โรงเรียน และชุมชน เช่น การผลิตข้าว การทำเหมืองแร่ทองคำ การปลูกทุเรียน เป็นต้น เพื่อเน้นย้ำให้ผู้เรียนเห็นถึงความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติที่อยู่รอบตัว ตั้งแต่ระดับครอบครัวจนกระทั่งถึงชุมชนและสังคม จากการวิเคราะห์พบการสื่อชุดความคิดความรักและภูมิใจในชาติของชาวเขมรในการกล่าวถึงความอุดมสมบูรณ์ทางด้านทรัพยากร เพื่อสร้างให้เยาวชนเกิดความภูมิใจในทรัพยากรธรรมชาติที่พบในประเทศกัมพูชา เช่น ทรัพยากรการเกษตร ทรัพยากรประมง ทรัพยากรแร่ธาตุ น้ำมันและก๊าซธรรมชาติ เป็นสิ่งที่แสดงถึงความอุดมสมบูรณ์ของประเทศ สร้างความเชื่อมั่นให้เยาวชนในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศจากทรัพยากรที่มีค่า

เช่น ทองคำ น้ำมัน และก๊าซธรรมชาติ เป็นต้น การเป็นประเทศอุตสาหกรรมและประเทศพัฒนาต้องอาศัยทรัพยากรธรรมชาติเพื่อเป็นปัจจัยในการพัฒนา รัฐบาลปลูกฝังชุดความคิดความรักและภูมิใจในชาติของชาวเขมรเพื่อให้เยาวชนดูแลรักษาและร่วมกันปกป้องความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรในประเทศ ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาสภาพเศรษฐกิจและสังคมของประเทศกัมพูชา การนำเสนอภาพความอุดมสมบูรณ์ทางด้านทรัพยากรจำนวนมากกับความมุ่งหวังในการใช้ทรัพยากรเพื่อเป็นต้นทุนทางเศรษฐกิจในการพัฒนาชาติ ไม่สอดคล้องกับวิถีชีวิตความเป็นอยู่และสภาพสังคมในประเทศกัมพูชา กล่าวคือ ปัจจุบันประชากรส่วนใหญ่ของประเทศกัมพูชายังประสบปัญหาเกี่ยวกับที่ดินทำกินและไม่สามารถเข้าถึงทรัพยากรในประเทศได้มากนัก เนื่องจากรัฐบาลเปิดโอกาสให้นักลงทุนต่างชาติเข้ามาลงทุนมากกว่าการกระจายทรัพยากรให้ชาวเขมร บทบาทของชาวเขมรจึงอยู่ในฐานะแรงงานฝ่ายผลิตให้แก่ระบบอุตสาหกรรม รายได้เฉลี่ยต่อหัวของประชาชนยังอยู่ในระดับต่ำ (ศูนย์อินโดจีนศึกษา วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา, 2553) แสดงให้เห็นถึงความขัดแย้งของการนำเสนอเนื้อหาในแบบเรียนที่กล่าวถึงความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรในประเทศที่สามารถช่วยพัฒนาเศรษฐกิจและทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ของชาวเขมรดีขึ้น จึงเป็นเพียงสิ่งที่รัฐบาลต้องการทำให้ชาวเขมรเกิดความเชื่อมั่นในการนำพาประเทศไปสู่ความเจริญได้ในอนาคต

ชุดความคิดกัมพูชาผู้ถูกรุกราน ประวัติศาสตร์ของประเทศกัมพูชาตั้งแต่สมัยหลังเมืองพระนคร อยู่ในสภาวการณ์ที่ต้องอยู่ใต้การปกครองของชาติอื่นมาโดยตลอด ศักดิ์ศรีของชาติและความยิ่งใหญ่ในสมัยเมืองพระนคร ทำให้ชาวเขมรเกิดความรู้สึกถึงการสูญเสียเกียรติภูมิ การปกครองกัมพูชาของสยามและฝรั่งเศส ซึ่งปรากฏในแบบเรียนที่นำเสนอเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ในช่วงการตกเป็นเมืองขึ้นของสยามและการตกอยู่ภายใต้ระบอบการล่าอาณานิคมของฝรั่งเศส โดยการถ่ายทอดผ่านบุคคลทางประวัติศาสตร์และนิทานพื้นบ้าน แบบเรียนนำเสนอชุดความคิดกัมพูชาเป็นประเทศที่ถูกรุกราน ถูกกดขี่ข่มเหง เอารัดเอาเปรียบ จากการกระทำของผู้รุกรานต่อชาวเขมร สอดคล้องกับงานวิจัยของชาญชัย คงเพียรธรรม (2555) ที่วิเคราะห์บทอ่านในแบบเรียนภาษาเขมรระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 ของประเทศกัมพูชาพบว่าแบบเรียนนำเสนอภาพศัตรูของชาติ คือ สยามและฝรั่งเศส โดยกล่าวถึงสยามในฐานะที่เป็นศัตรู ซึ่งปรากฏในรูปแบบตำนานและนิทานพื้นบ้าน และเหตุการณ์จริงในกรณีปราสาทพระวิหารที่สยามคอยทำร้าย ข่มเหง และบุกรุกเข้าไปในดินแดนประเทศกัมพูชาอยู่เสมอ ส่วนฝรั่งเศส คือ ผู้ที่สร้างความเดือดร้อนให้แก่ชาวเขมรในฐานะเจ้าอาณานิคม ซึ่งส่งผลทำให้ชาวเขมรรู้สึกไม่ดีต่อทั้งสยามและฝรั่งเศส อย่างไรก็ตาม ในแบบเรียนไม่มีการกล่าวถึงเวียดนามในฐานะศัตรูของชาติ

ทั้งๆ ที่เวียดนามเข้ารุกรานกัมพูชาและยึดครองกรุงพนมเปญ ในปี ค.ศ.1979 จนเกิดเป็นวิกฤติการณ์กัมพูชา[1] เนื่องจากเวียดนามมีส่วนสำคัญที่ช่วยสนับสนุนนายฮุน เซน ขึ้นเป็นนายกรัฐมนตรีและมีอำนาจทางการเมืองจนถึงปัจจุบัน จึงอาจเป็นสาเหตุหนึ่งที่เวียดนามไม่ได้ถูกกล่าวถึงในฐานะศัตรูของชาติ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สิริลักษณ์ ศรีราม (2561) ที่วิเคราะห์หนังสือเรียนวิชาภาษาเขมรชั้นปีที่ 1-3 ของประเทศกัมพูชาในระหว่างค.ศ. 1987-1992 ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่เวียดนามปกครองกัมพูชาหลังยึดอำนาจจากเขมรแดง โดยกล่าวในผลการวิเคราะห์ว่าเนื้อหาในแบบเรียนมีการสร้างภาพให้กลุ่มเขมรแดงเป็นผู้ร้ายและศัตรูของชาติ ยกย่องชื่นชมเวียดนามในฐานะวีรบุรุษที่ช่วยกัมพูชาจากกลุ่มเขมรแดง ดังนั้น การนำเสนอชุดความคิดกัมพูชาเป็นประเทศที่ถูกรุกรานมีความคิดเบื้องหลังแอบแฝง คือ เพื่อสร้างความรักชาติให้แก่เยาวชนและสร้างความเกลียดชังกับประเทศที่รุกราน และเป็นการประกอบสร้างชุดความคิดเพื่อต้องการนำเสนอว่าใครเป็นผู้รุกรานกัมพูชา และใครเป็นคนดีในสังคมกัมพูชา ใครเป็นบุคคลที่ควรยกย่องนั่นแสดงให้เห็นว่ารัฐบาลมีอิทธิพลในการกำหนดสร้างบุคคล เรื่องราว ตลอดจนวาทกรรมใดๆ โดยผ่านแบบเรียนและนำไปสู่เยาวชนของชาติต่อไป

ชุดความคิดความเหี้ยมโหดของเขมรแดง ภาพความรุนแรงและโหดเหี้ยมของการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์โดยกลุ่มเขมรแดงที่ปกครองประเทศกัมพูชาโดยใช้ระบอบคอมมิวนิสต์สุดโต่งในช่วงระหว่าง ปี ค.ศ. 1975-1979 ซึ่งอยู่ในความทรงจำของชาวเขมรทั้งประเทศ ในแบบเรียนถ่ายทอดเหตุการณ์การฆ่าล้างเผ่าพันธุ์อันโหดเหี้ยมของเขมรแดงเพื่อต้องการตอกย้ำเหตุการณ์ที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ในสังคมเขมรที่ชาวเขมรทุกคนต้องจดจำ การนำเสนอชุดความคิดว่ากัมพูชาเป็นประเทศที่มีการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ เป็นการย้ำเตือนความทรงจำและสร้างความตระหนักให้เยาวชนรู้จักสามัคคีกัน ซึ่งเนื้อหาในแบบเรียนวิชาภาษาเขมรระดับประถมศึกษานำเสนอภาพของเขมรแดงกระทำต่อชาวเขมรด้วยความทารุณและโหดเหี้ยม การผลิตซ้ำความรุนแรงของเหตุการณ์ฆ่าล้างเผ่าพันธุ์เป็นการตอกย้ำภาพการกระทำที่เลวร้ายและไร้มนุษยธรรมของเขมรแดง ซึ่งเป็นศัตรูทางการเมืองและอยู่ตรงข้ามกับรัฐบาล ถึงแม้ว่าระบอบเขมรแดงได้สิ้นสุดแล้วแต่ยังมีการนำเสนอภาพโศกนาฏกรรมจากการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ในรูปแบบต่างๆ จากการวิเคราะห์ในแบบเรียนพบการนำเสนอผ่านบันทึกความทรงจำและมีการนำบุคคลที่เกี่ยวข้องหรือเป็นญาติ

---

[1] วิกฤติการณ์กัมพูชา คือ เหตุการณ์ที่เวียดนามใช้กำลังทหารโค่นล้มรัฐบาลเขมรแดง ในเดือนมกราคม ปี ค.ศ. 1979 และเข้าครอบครองกัมพูชาโดยการจัดตั้งรัฐบาลที่สนับสนุนเวียดนามและเปลี่ยนชื่อประเทศกัมพูชาเป็นสาธารณรัฐประชาชนกัมพูชา ซึ่งทำให้เกิดวิกฤติการณ์การสู้รบกันภายในประเทศและในระดับภูมิภาค เนื่องจากกลุ่มประเทศอาเซียนและโลกเสรีไม่เห็นด้วยกับการที่เวียดนามทำการรุกล้ำอธิปไตยของประเทศกัมพูชาเพื่อขยายอำนาจทางการเมือง (ธีระ นุชเปี่ยม, 2561)

ในเหตุการณ์การฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ของเขมรแดง เช่นเดียวกับงานวิจัยของ ศิวัช ศรีโภคางกุล (2017) ที่ศึกษากระบวนการสร้างความทรงจำของรัฐบาลกัมพูชาเกี่ยวกับกรณีเหตุการณ์ฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ชาวเขมร โดยพบว่ารัฐบาลกัมพูชาในขณะนั้นสร้างความทรงจำโดยการนำกองกระดูกและกะโหลกศีรษะจำนวนมากที่เกิดจากการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์มาจัดแสดง และจัดงาน *"วันแห่งความเกลียดชังชาติ"* ในวันที่ 20 พฤษภาคม ปี ค.ศ. 1985 เพื่อเป็นสัญลักษณ์บ่งบอกถึงความโหดเหี้ยมของเขมรแดง ในขณะที่การนิยามการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ในประเทศกัมพูชายังคงเป็นปัญหาโดยการนำประเด็นการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์มาใช้เพื่อฉวยโอกาสทางการเมือง และสร้างความชอบธรรมทางการเมืองให้แก่รัฐบาล การนำเสนอภาพการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ในแบบเรียนเป็นการตอกย้ำให้แก่เยาวชนเขมรระลึกถึงความสูญเสียอันยิ่งใหญ่ที่เกิดจากฝีมือของเขมรแดง อย่างไรก็ตามในแบบเรียนพบเจตนาชักจูงให้เยาวชนมีความสามัคคีและเดินหน้าต่อไปในการพัฒนาประเทศโดยใช้การกระทำที่โหดเหี้ยมของเขมรแดงมาเป็นบทเรียนของการขาดความสามัคคีของคนในชาติ

การศึกษาวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ในแบบเรียนวิชาภาษาเขมรระดับประถมศึกษาของประเทศกัมพูชา ตามแนวคิดของ Fairclough (2001) เป็นการศึกษาตัวบทที่วิเคราะห์ชุดศัพท์และเจตนาที่ใช้ในการประกอบสร้างแบบเรียนซึ่งมีความสัมพันธ์กับวิถีปฏิบัติทางวาทกรรมในการผลิต การกระจายและการบริโภค กล่าวคือ แบบเรียนวิชาภาษาเขมรระดับประถมศึกษาของประเทศกัมพูชา เป็นการสื่อสารจากผู้ผลิต คือ กระทรวงศึกษาธิการ ยุวชน และกีฬา ซึ่งเป็นหน่วยงานขององค์กรรัฐในประเทศกัมพูชา และผู้บริโภคที่เป็นกลุ่มเป้าหมายหลัก คือ นักเรียนระดับประถมศึกษาของประเทศกัมพูชา โดยการกระจายตัวบทและการผลิตซ้ำตัวบท ซึ่งแบบเรียนนี้ตีพิมพ์ตั้งแต่ปี ค.ศ. 2016 และใช้จนถึงปัจจุบันปี 2021 เป็นเวลา 6 ปี จึงเป็นการผลิตซ้ำให้เยาวชนเขมรทุกรุ่นได้อ่านและซึมซับเนื้อหา ความคิด ความเชื่อ ในปัจจุบันนอกจากแบบเรียนที่เป็นรูปเล่มซึ่งเป็นสื่อหลักแล้ว ยังมีการจัดทำแบบเรียนในรูปแบบหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ปรากฏบนแอปพลิเคชัน รวมถึงการสอนออนไลน์เพื่อเผยแพร่สู่สาธารณชนมากขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ Min Hye Cho & Dong Bae Lee (2019) ที่ศึกษาวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ในแบบเรียนภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาของกลุ่มจงเรียนที่ตีพิมพ์ระหว่างปี 1968-1974 ที่ค้นพบว่าแบบเรียนเป็นเครื่องมือในการครอบงำความคิดและสอดแทรกอุดมการณ์ของรัฐบาลเพื่อให้ประชาชนในประเทศยึดถือปฏิบัติเป็นแนวทางเดียวกัน ซึ่งจากการวิเคราะห์แบบเรียนวิชาภาษาเขมรของประเทศกัมพูชาพบเช่นเดียวกันว่าอำนาจของตัวบทมีอิทธิพลต่อความคิด ความเชื่อและค่านิยมของเยาวชนในประเทศกัมพูชาในการชักจูงและปลูกฝังพฤติกรรมให้เป็นพลเมืองเขมรตามที่รัฐบาลต้องการ

แบบเรียนวิชาภาษาเขมรระดับประถมศึกษาของประเทศกัมพูชาเป็นเครื่องมือในการสื่อสารชุดความคิดที่รัฐบาลต้องการปลูกฝัง ครอบงำ หรือผลิตซ้ำให้แก่เยาวชนทุกคนในสังคม ซึ่งแบบเรียนเป็นสื่อที่มีอิทธิพลอย่างมากต่อเยาวชน เนื่องจากวิถีปฏิบัติทางวาทกรรมของแบบเรียน ตั้งแต่การผลิต การกระจาย และการบริโภค อยู่ในอำนาจของรัฐบาล ทำให้รัฐบาลสามารถกำหนดแนวคิดและวิถีปฏิบัติให้แก่เยาวชน เมื่อเยาวชนเติบโตขึ้นความคิดที่ปลูกฝังเหล่านี้จะส่งผลต่อวิถีชีวิตและจิตสำนึกของเยาวชน

การทำความเข้าใจบริบททางสังคมและวัฒนธรรมของประเทศกัมพูชาโดยการศึกษาแบบเรียนวิชาภาษาเขมรระดับประถมศึกษาสามารถช่วยให้เข้าถึงวิถีชีวิตและความคิดของชาวเขมรได้อีกทางหนึ่ง บทบาทหน้าที่สำคัญของระบบการศึกษาในประเทศกัมพูชาเป็นกลไกสร้างพลเมืองเขมรตามอุดมการณ์ของรัฐบาล การหลอมรวมทัศนคติ ค่านิยม ความเชื่อและวิถีปฏิบัติให้แก่คนในสังคมผ่านหลักสูตรและแบบเรียน ด้วยเหตุนี้ รัฐบาลกัมพูชาจึงให้ความสำคัญกับหลักสูตรและแบบเรียน โดยการมอบหมายให้กระทรวงศึกษาธิการ ยุวชน และกีฬาเข้ามาควบคุมหลักสูตรและผลิตแบบเรียน โดยเฉพาะแบบเรียนถือว่ามีความสำคัญยิ่งต่อการเรียนการสอน เนื่องจากแบบเรียนสามารถใส่ชุดความคิดที่รัฐบาลต้องการถ่ายทอดให้แก่เยาวชนได้ จากการวิเคราะห์แบบเรียนพบความเด่นชัดในการประกอบสร้างวาทกรรมในแบบเรียน คือ การให้ข้อมูลเสมือนเป็นข้อเท็จจริง ซึ่งเป็นการนำเสนอข้อเท็จจริง แต่แฝงด้วยการใช้คำที่มีความหมายเชิงลบ แฝงอคติ และความหมายเชิงบวกในสร้างความน่ายกย่องให้กับบุคคล เหตุการณ์ต่างๆ หรือแม้กระทั่งสภาพเศรษฐกิจตามที่รัฐบาลต้องการให้เด่นและมีความสำคัญ เป็นการถ่ายทอดโดยการแทรกซึมหลอมรวมผ่านเพลง นิทาน บทความที่เข้าใจง่ายเพื่อให้เยาวชนเห็นภาพ คิดตามและปฏิบัติตาม ดังนั้น แบบเรียนจึงเป็นเครื่องมือชี้นำและประกอบสร้างวาทกรรม ความคิด ความเชื่อ อุดมการณ์ในการหล่อหลอมเยาวชนได้เป็นอย่างดี

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ควรมีการเก็บข้อมูลจากแบบเรียนวิชาภาษาเขมรระดับมัธยมศึกษา เพื่อให้ได้ข้อมูลและเห็นภาพรวมของแบบเรียนวิชาภาษาเขมรได้มากยิ่งขึ้น เพื่อใช้ในการศึกษาชุดความคิดที่ปลูกฝังให้แก่เยาวชนชาวเขมร

3.2 ควรมีการเก็บข้อมูลจากแบบเรียนวิชาอื่นๆ ในประเทศกัมพูชา เช่น วิชาภาษาอังกฤษ วิชาประวัติศาสตร์ วิชาสังคมศึกษา เป็นต้น เพื่อให้สามารถเข้าใจชุดความคิดที่ใช้ในการปลูกฝังเยาวชนเขมรได้อย่างสมบูรณ์แบบมากขึ้น

3.3 ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบแบบเรียนของประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เพื่อศึกษาว่าชุดความคิดที่ใช้ในการปลูกฝังเยาวชนของประเทศแต่ละประเทศมีลักษณะเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร รวมถึงพิจารณาระบบการปกครองของแต่ละประเทศจะทำให้เห็นการสร้างวาทกรรมที่เหมือนและแตกต่างกันอย่างไร

บรรณานุกรม

Anderson, E & Grace, K. (2018). From Schoolgirls to “Virtuous” Khmer Women: Interrogating Chbab Srey and Gender in Cambodian Education Policy. *Studies in Social Justice*,12 (2), 215-234.

Austin, J. 1962. *How to Do Things with Words*. London: Oxford University Press.

Choe, M. Hye & Lee, D. Bae. (2019). Critical Analysis of Chongryon Secondary English Textbooks Published between 1968 and 1974. *The Review of Korean Studies*, 22, 177-204.

Corrado R., Flinn R. E., Tungjan P. (2019). Can ICT Help Cambodian Students Become the Solution for Improving Education in the Country?. Journal of Management, Economics, *and Industrial Organization*, 3 (2), 1-15.

Duong Keo. (2013). *Cambodian Nationalism and Its Relations to Mass Killing and Genocide (1975-1979).* M.A. thes. (Southeast Asian studies) (Interdisciplinary Program), Graduate school, Chulalongkorn University.

eLibrary of Cambodia. (2021). *ភាសាខ្មែរអានសរសេរ ថ្នាក់ទី២*. Retrieved May 19, 2021, from http://www.elibraryofcambodia.org/phea-sa-khmer-arn-sor-se-tnak-ti-2-cover/

Fairciough, N. (2001). *Language and Power (2nd ed.)*. Harlow: Pearson.

Fairclough, N. (1995). Media Discourse. London: Edward Arnold.

Fairciough, N. (2003). *Analysing Discourse: Textual Analysis for Social Research*. London: Routledge.

Google Play. (2021). *សៀវភៅភាសាខ្មែរ ថ្នាក់ទី៥*. Retrieved May 19, 2021, from https://play.google.com/store/apps/details?id=com.lengpanha.book.grade5.khmer&hl=km&gl=US

Halliday, M.A.K. (1985). *An introduction to functional grammar*. Edward Arnold.

Lakoff, G. & Johnson, M. (1980). *Metaphors We Live By*. Chicago: University of Chicago Press.

Kelsall, T et al., (2016). The Political Economy of Primary Education Reform in Cambodia.

ESID, 58, 1-37.

Ministry of Education, Youth and Sport. (2015). *Curriculum Framework Of General Education And Technical Education*. Phnom Penh: Ministry of Education, Youth and Sport.

MoEYS. (2021). *Vision and Mission of the Ministry of Education, Youth and Sport (MoEYS)*. Retrieved May 19, 2021, from https://www.moeys.gov.kh/index.php/en/about-us.html#.YLNEpPkzZPY

MoEYS. (2021). *Krou Cambodia*. Retrieved May 19, 2021, from https://web.facebook.com/krou.moeys.gov.kh

Panpothong, Natthaporn. (2015). Thai Primary School History Textbooks: A Textually-oriented Critical Discourse Analysis. *Journal of Language and Linguistics*, 34(1), 66-93.

Searle, John. (1969). *Speech Acts: An Essay in the Philosophy of Language*. Cambridge: Cambridge University Press.

Tan, C. (2006). Education reforms in Cambodia: Issues and concerns. *Educational Research for Policy and Practice*, 6(1), 15-24.

van Dijk, T. A. (1997). *Discourse as Structure and Process (Discourse Studies: A Multidisciplinary Introductio)*. London: Sage.

Wodak, R. (2001). What CDA is about - a summary of its history, important concepts and its developments. In R. Wodak & M. Meyer (Eds.), *Methods of critical discourse analysis* (pp. 1-5) (2nd Ed.). London: Sage.

Wongsantativanich, M. (2001). *An Analysis of Identities of Characters and Ideologies in Four Series of English Textbooks for Thai Beginners: From Past to Present*. PhD diss. (English Language Studies), Faculty of Liberal Arts Thammasat University.

Youtube. (2021). *ថ្នាក់ទី៥ ភាសាខ្មែរ មេរៀនទី១ រឿងនង្ហើម.* Retrieved May 30, 2021, from https://www.youtube.com/watch?v=1uCusmvTnQA

ក្រសួងអប់រំ យុវជន និងកីឡា. (2016A). *ភាសាខ្មែរអាន-សរសេរ ថ្នាក់ទី ១*. ភ្នំពេញ: គ្រឹះស្ថានបោះពុម្ព.

ក្រសួងអប់រំ យុវជន និងកីឡា. (2016B). *ភាសាខ្មែរអាន-សរសេរ ថ្នាក់ទី ២*. ភ្នំពេញ: គ្រឹះស្ថានបោះពុម្ព.

ក្រសួងអប់រំ យុវជន និងកីឡា. (2016C). *ភាសាខ្មែរអាន-សរសេរ ថ្នាក់ទី ៣*. ភ្នំពេញ: គ្រឹះស្ថានបោះពុម្ព.

ក្រសួងអប់រំ យុវជន និងកីឡា. (2016D). *ភាសាខ្មែរ ថ្នាក់ទី ៤*. ភ្នំពេញ: គ្រឹះស្ថានបោះពុម្ព.

ក្រសួងអប់រំ យុវជន និងកីឡា. (2016E). *ភាសាខ្មែរ ថ្នាក់ទី ៥*. ភ្នំពេញ: គ្រឹះស្ថានបោះពុម្ព.
ក្រសួងអប់រំ យុវជន និងកីឡា. (2016F). *ភាសាខ្មែរ ថ្នាក់ទី ៦*. ភ្នំពេញ: គ្រឹះស្ថានបោះពុម្ព.
ក្រុមជំនុំទំនៀមទម្លាប់ខ្មែរ.(1964). *រចាំប្រជាប្រិយខ្មែរ*. ភ្នំពេញ: ពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ.
គណៈកម្មការស្រាវជ្រាវសិល្ប:វប្បធម៌. (2003). *ទស្សនីយភាពខ្មែរ*.ភ្នំពេញ: រដ្ឋសភានៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា.
ព្រឹទ្ធសភានៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា. (2008). *រដ្ឋធម្មនុញ្ញនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា*. ភ្នំពេញ: ព្រឹទ្ធសភានៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា.
ពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ. (1967). *វចនានុក្រមខ្មែរ*.ភ្នំពេញ: ពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ.
กฤตวรรณ คำสม. (2557). *เอกสารประกอบการสอน รายวิชาจิตวิทยาสำหรับครู*. อุดรธานี: คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.
เขียน ธีระวิทย์ และ สุนัย ผาสุข. (2543). *กัมพูชา: ประวัติศาสตร์ สังคม เศรษฐกิจ ความมั่นคง การเมือง และการต่างประเทศ*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
คณะกรรมการสมาคมวัฒนธรรมไทย-กัมพูชา. (2550). พจนานุกรมไทย-เขมร ฉบับคณะกรรมาธิการร่วมไทย-กัมพูชา.กรุงเทพฯ : คณะกรรมการสมาคมวัฒนธรรมไทย-กัมพูชา กรมสารนิเทศ กระทรวงการต่างประเทศ.
จิตร ภูมิศักดิ์. (2556). *ความเป็นมาของคำสยาม ไทย ลาว และขอม และลักษณะทางสังคมของชื่อชนชาติ*. กรุงเทพฯ: ชนนิยม.
จันทิมา อังคพนิชกิจ. (2561). *การวิเคราะห์ข้อความ*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
ชายชัย คงเพียรธรรม. (2555). รายงานการวิจัยการศึกษาวิเคราะห์บทอ่านในหนังสือเรียนภาษาเขมรระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 ของพระราชอาณาจักรกัมพูชา. คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี.
ชาญชัย คงเพียรธรรม. (2559). หลักสูตรแฝงเรื่องอุดมการณ์ชาติในหนังสือเรียนภาษาเขมรระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 ของราชอาณาจักรกัมพูชา. *วารสารศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี*,12 (2),177-205.
ณัฐพร พานโพธิ์ทอง. (2556). *วาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ตามแนวภาษาศาสตร์ : แนวคิดและการนำมาศึกษาวาทกรรมในภาษาไทย*. กรุงเทพฯ: โครงการเผยแพร่ผลงานวิชาการ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
ดวงเด่น บุญปก. (2557). *ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกัมพูชา*. กรุงเทพฯ: คอมเมอร์เชียล เวิร์ล มีเดีย จำกัด.

ดำรงพล อินทร์จันทร์. (2559). รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์เรื่อง “พลวัตทางชาติพันธุ์ ณ พรมแดนตะวันออก กรณีศึกษากลุ่มภาษากะซองและซำเร”. กรุงเทพฯ: ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร.

เดวิด แชนด์เลอร์. (2546). *ประวัติศาสตร์กัมพูชา* (พิมพ์ครั้งที่ 3). แปลโดย พรรณงาม เง่าธรรมสาร สดใส ขันติวรพงศ์, วงเดือน นาราสัจจ์. กรุงเทพฯ: มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์.

ทรงธรรม อินทจักร. (2550). *แนวคิดพื้นฐานด้านวัจนปฏิบัติศาสตร์*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ธัญญาทิพย์ ศรีพนา และคณะ. (2559). การเมืองระหว่างประเทศของกลุ่มประเทศอินโดจีน. ใน *เอกสารการสอนชุดวิชาการเมืองระหว่างประเทศในเอเชีย* (ฉบับปรับปรุงครั้งที่ 1, หน่วยที่ 6,น.1- 108). นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

ธิบดี บัวคำศรี. (2547). เอกสารมหาบุรุษเขมร : การศึกษางานเขียนประวัติศาสตร์สมัยใหม่ของกัมพูชา. วิทยานิพนธ์ อ.บ. (ประวัติศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ธิบดี บัวคำศรี.(2555). กัมพูชาในแบบเรียนของไทย ใน *ชาตินิยมในแบบเรียนไทย*. กรุงเทพฯ: มติชน.

ธิบดี บัวคำศรี. (2563). *ประวัติศาสตร์กัมพูชา*. กรุงเทพฯ: เมืองโบราณ.

ธีระ นุชเปี่ยม. (2558). “ราชอาณาจักรกัมพูชา.” ใน *สารานุกรมประวัติศาสตร์ประเทศเพื่อนบ้านในอาเซียน ฉบับราชบัณฑิตยสภา*. กรุงเทพฯ: สำนักงานราชบัณฑิตยสภา.

ธีระ นุชเปี่ยม. (25561). พัฒนาการของอาเซียนในช่วง 4 ทศวรรษแรก. ใน *เอกสารการสอนชุดวิชาอาเซียนเบื้องต้น* (หน่วยที่ 3, น.1- 59). นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

นรเศรษฐ์ พิสิฐพันพร.(2557). โลกทัศน์ชาวเขมร. ใน *เรียนรู้ประเทศเพื่อนบ้านกัมพูชาในมิติสังคมและวัฒนธรรม*. นครปฐม: สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเชีย มหาวิทยาลัยมหิดล.

นัฏฐิกา สุนทรธนผล. (2557). ดนตรีอาเซียน. กรุงเทพฯ: สาขาดุริยางคศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

นฤมล นิ่มนวล. (2559). *การเมืองในแบบเรียนชั้นมัธยมศึกษาของไทย ระหว่างปี พ.ศ. 2503-2551*. วิทยานิพนธ์ ร.ม. (การปกครอง). กรุงเทพฯ: คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

บรรจบ พันธุเมธา. (2528). *พจนานุกรมเขมร-ไทย ฉบับทุนพระยาอนุมานราชธน เล่ม 5 สร-อ*.

กรุงเทพฯ : รุ่งเรืองสาส์นการพิมพ์.

พวงทอง รุ่งสวัสดิทรัพย์. (2541). การฆ่าล้างเผาพันธุ์ปัญหาและการเมืองของการนิยามความรุนแรงในยุคเขมรแดง. *รัฐศาสตร์สาร*, 20(3), 315–350.

พวงทอง *ภวัครพันธุ์*. (2552). *สงคราม การค้า และชาตินิยมในความสัมพันธ์ไทย-กัมพูชา*. กรุงเทพฯ: มูลนิธิโตโยต้าประเทศไทย.

เมลดา สุดาจิตรอาภา. (2562). *ภาษาศาสตร์ประยุกต์: สหวิทยาการเพื่อการแก้ปัญหาด้านภาษา*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

รัชดา ธราภาค. (2555). *ราชอาณาจักรกัมพูชา*. กรุงเทพฯ: สถาพรบุ๊คส์.

ราชบัณฑิตยสถาน. (2554). *พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554*. กรุงเทพฯ : ราชบัณฑิตยสถาน.

วนารัตน์ น้อยเล็ก (2562) . วิถีชีวิต. ใน เอกสารการสอนชุดวิชาพื้นฐานสังคมและวัฒนธรรมเขมร. (หน่วยที่ 10, น.1- 61). นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

วารุณี โอสถารมย์. (2543). แบบเรียนไทยกับเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ “เพื่อนบ้านของเรา” ภาพสะท้อนเจตคติอุดมการณ์ชาตินิยมไทย. *รัฐศาสตร์สาร*. 22(3),1-83.

วิจิตร อาวะกุล. (2535). ต้นตาล ต้นไม้สารพัดประโยชน์ .*ไทย*. 12(46), 70-72

วิสันต์ สุขวิสิทธิ์. (2554). ความสัมพันธ์ระหว่างภาษาและอุดมการณ์ในหนังสือเรียนรายวิชาภาษาไทยตามหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2503-2544. วิทยานิพนธ์ อ.ด. (ภาษาไทย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วุฒิพงษ์ ประพันธมิตร. (2562). วาทกรรมความรักชาติในแบบเรียนวิชากิจกรรมกลุ่มยุวชนแนวหน้าภายใต้การปกครองของประธานาธิบดีสีจิ้นผิง. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (วัฒนธรรมจีนศึกษา). กรุงเทพฯ: คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ศานติ ภักดีคำ. (2546). ประวัติศาสตร์กัมพูชาแบบเรียนของเขมรที่เกี่ยวข้องกับไทย. กรุงเทพฯ: มติชน.

ศรัญญา ศิริวงศ์ถวัลย์. (2556). ก้าวข้ามความเหลื่อมล้ำ : แนวทางการปรับตัวของแรงงานข้ามชาติชาวกัมพูชา. *วารสารวิจัยสังคม*. 36(1),75-94.

ศิวัช ศรีโภคางกุล. (2017). ความตายที่ถูกทำให้เป็นสินค้า: การทำงานของพิพิธภัณฑ์ฆ่าล้างเผ่าพันธุ์และ ทุ่งสังหารผ่านความปรองดองในประเทศกัมพูชา. *Kasetsart Journal of Social Sciences*. 38, 537–548.

ศูนย์อินโดจีนศึกษา วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา. (2553). *ข้อมูลพื้นฐาน*

ราชอาณาจักรกัมพูชา (พิมพ์ครั้งที่ 3). ชลบุรี: ศูนย์อินโดจีนศึกษา วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา.

สมเกียรติ วัฒนาพงษากุล. (2559) . ราชอาณาจักรกัมพูชา. ใน *เอกสารการสอนชุดวิชาสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน* (หน่วยที่ 7, น.1- 62). นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

สมเกียรติ วัฒนาพงษากุล. (2562) . สภาพสังคม. ใน *เอกสารการสอนชุดวิชาพื้นฐานสังคมและวัฒนธรรมเขมร* (หน่วยที่ 4, น.1- 54). นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

สำนักงานราชบัณฑิตยสภา. (2560). *พจนานุกรมศัพท์ภาษาศาสตร์ (ภาษาศาสตร์ทั่วไป) ฉบับราชบัณฑิตยสภา*. กรุงเทพฯ: สำนักงานราชบัณฑิตยสภา.

สำนักงานราชบัณฑิตยสภา. (2561). *พจนานุกรมศัพท์มานุษยวิทยา ฉบับราชบัณฑิตยสภา*. กรุงเทพฯ: สำนักงานราชบัณฑิตยสภา.

สิริลักษณ์ ศรีราม. (2561). การวิเคราะห์รูปแบบและสารัตถะของหนังสือเรียนวิชาภาษาเขมร ชั้นปีที่ 1 - 3 ของกัมพูชา ค.ศ.1987 – 1992. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (จารึกศึกษา). กรุงเทพฯ: ภาควิชาภาษาตะวันออก บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.

เสาวลักษณ์ อนันตศานต์. (2547). *ตำนานพื้นบ้าน.* กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

อารียา หุตินทะ. (2551). แนวคิดกุลสตรีเขมรในนวนิยายของนักเขียนสตรีเขมร. วิทยานิพนธ์ อ.ด. (ภาษาไทย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อุบล เทศทอง. (2550). ภาษิตเขมร: วิถีชีวิตและโลกทัศน์ของชาวเขมร. วิทยานิพนธ์ ศศ.ด. (ภาษาเขมร).กรุงเทพฯ: ภาควิชาภาษาตะวันออก บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.

อุไรศรี วรศะริน. (2545). “ประวัติศาสตร์กัมพูชา.” ใน *ประชุมอรรถบทเขมร รวมบทความวิชาการของศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร. อุไรศรี วรศะริน*. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.

ภาคผนวก

รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจเอกสารภาษาเขมร

1. รองศาสตราจารย์ ดร. ดวงเด่น บุญปก

วุฒิการศึกษา	ศศ.บ. (ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ)	มหาวิทยาลัยรามคำแหง
	ศศ.บ. (ภาษาไทย)	มหาวิทยาลัยรามคำแหง
	ศศ.บ. (สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา)	มหาวิทยาลัยรามคำแหง
	ศศ.ม. (เขมรศึกษา)	มหาวิทยาลัยศิลปากร
	Ph.D. Sociology Anthropology	La Trobe University

รองศาสตราจารย์ประจำสาขาวิชาภาษาเขมร คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

2. MR. CHHOURN CHANVEASNA

วุฒิการศึกษา	B..A. (History)	Royal University of Phnom Penh

นักศึกษาปริญญาโทหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาอนุรักษ์ศิลปกรรม มหาวิทยาลัยศิลปากร ภายใต้โครงการพระราชทานความช่วยเหลือด้านการศึกษาแก่ราชอาณาจักรกัมพูชาทุนพระราชทานสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	นายสัพพัญญู สุขพิระวัฒนกุล
วัน เดือน ปี เกิด	18 สิงหาคม 2534
สถานที่เกิด	กรุงเทพมหานคร
วุฒิการศึกษา	พ.ศ. 2550 ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
	จาก โรงเรียนร้อยเอ็ดวิทยาลัย
	พ.ศ. 2552 ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย
	จาก โรงเรียนวัดสุทธิวราราม
	พ.ศ. 2556 ศศ.บ. ภาษาอังกฤษ วิชาโทสื่อสารมวลชน
	จาก มหาวิทยาลัยรามคำแหง
	พ.ศ. 2558 ศศ.บ. ไทยคดีศึกษา
	จาก มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
	พ.ศ. 2558 กศ.บ. ภาษาไทย (เกียรตินิยมอันดับ 1) วิชาโทภาษาเขมร
	จาก มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
	พ.ศ. 2562 ศษ.ม.หลักสูตรและการสอน (ภาษาไทย)
	จาก มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
	พ.ศ. 2564 ศศ.ม. ภาษาศาสตร์
	จาก มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ